

בכורי העתים

מנחת בכורים

לראשית שנת

תקפ"ו

רבו כולל דברי חכמים וחידתם, ועניני מדה ותועלת,
לדעת חכמה ומוסר, להבין אמרי בינה.

ועוד כלזה אליהם

מנחת הכהנים

אלו

נניא אהרסג עשענק

צור בעלעחרונג אונד אונטערעאלטונג

י"ב

געבילדעטע איזראעליטען

(Bikure háitim)

(Erste Früchte der Zeiten.)

וין

געדרוקט ביא אנטאן שמיד, ק.ק. פריווילעגירטעם בוכדрукער

WIEN, gedruckt bey ANTON SCHMID, 1825.

לכבוד כותבים על ספר בכורי העתים

לְעִטּוֹף בָּרָעַב
אִם יוֹשֵׁט זָהָב
וְאַבְנֵי אֶקְדָּח לוֹ יָבִיאוּ
הַיְבִיט לָמוֹ?
לֶחֶם אֵינָמוּ!
וְנֶפֶשׁ רַעְבָּה לֹא יִשְׁבִּיעוּ.

אֲמָנָם, מָזוֹן
לְנֶפֶשׁ רָזוֹן
מִיד מִשְׁבִּיר יִגִּיעַ,
יִמְהַר קָחַת
לְמִצּוֹא נַחַת
תָּרוֹן לְשׁוֹנוֹ, תּוֹדָה יִשְׁמִיעַ.

יָקָר מֵחַוֵּן אֶבֶן! בְּעֵינֵינוּ יִקְרָתֶם
בְּסִפְרֶכֶם אֲהוּבֵי! זֹאת חִבְרָתֶם
וְכִבֵּד נִכְבְּרֶכֶם בְּאוֹרִים
לְנַעֲוִירֵינוּ הַצִּמְאִים לְפָרְחֵי הָעֵתִים
טָנָא מִלֵּא פִנָּג (*) וְחֹטִים
בְּרִצּוֹנְכֶם הַטּוֹב תָּבִיאוּ בְּכוֹרִים

ממכבדכם הצעיר

שלמה פערנאמענטער *

(*) יחזקאל כ"ז י"ז, והוא לסענ'דסס גזר מן פעל מפנק מנוער, ענלו, חשני
כ"ט, וקרוץ לזה גזרו התרגום, וגם יוספון בן גוריון הביאור סדר'ק
גזרט סג

שיחה בארצות החיים

אם חדרך

(בגזעך אור ולבנה וקרי קנחן נשם יבצילו חת פני הכנר הזה, וחל
העצר הזה חללי השכנות הנצחיים באזני כדוד שלשותיהם יעלו
ואזני מר מתנוססות על חלמה חס הדרך).

שפה עבריה (יושנת תחת סלון צבות ופנים לא קיו לה נמשכה
צלעיק ותתבס, ולשפה צין צרכיה, ויקים רשו שכנו
צצין חליר דשם הארץ, וקיס מדצרת על לנה) מד לי
מד! כנפול לפני בני עולם משמים ארץ נפתלי! פלאים
ירדתי ואין חולה עלי, ואין מנחם משיב נפשי. אורבני
וריעי מבגדי יעמרו וסכני מתנכרה, מוזרה הייתי לנמי
צעני, כל יבירתי עוד פקועי, תעצובי שלמותי וכל
מיודעי מקדם מחשך. — מדוע קדעוני שפתים, ועם
מדוך, צן אדם, כי ינקתי. מדורת פתנים מין לפעה
ולפעמי עתה מוך קרבי ירעיון. לדיק הדימותי נפתלי!
מערמות עפר לשום צין בוכנים קני, לשום הלצותי
מחללות להוסיפי עם קיצי עמים. מפלדתי חוללה!
עבנתי פחק אלי מחפיות אכן, אלי ירבתי צוד פלאים
גדתי. הו! כי נדמיתי! על כן הרהקתי מדוד נבזתי
פעלי חלך ממעכנות צמי חומד. אל ארץ תחלית שמתי
בגמת פני, שם קצון עם גדול יחד כנמו. הו! אך
קאלוד ויקהם צאה צננים פני קצו, לכן עם חללים
נמו שוכני קד שולך דקידתי, הו! לכן הוותה קדמיתי
להם. (נחל דעשות מעיניה) ואולם, עוד לא הניף עלי
חמישו, עוד לא קועמתי צלני, אך עדיי הוסד מעלי,
ומעקה ערמל חולמי.

נ"ה ויזל. (זא מצאם צאר החיים לעומת מקום מושגה, והיא לא
 תכירו עדי הגיעו עדיה) מה לך נתי כי תצני? (מצני
 צפטה) הכי רמוי עיני? — לא! לא! לא! לא! לא! לא! לא!
 אלחי! האיןך עוד? — איך נהפכת לי בפן אדרת לשדוק
 כנדיה, איך היית לשמה צת עדינה מצלחות ללמות! צת
 עיניך חוצרת כדק חן שנון צלצ מצניך קדרה מצני, וכעין
 המים עוד הקרה דמעה מלין הפורות! מי הכה לחיין
 אדמו ענש מפנימים מי מדע קולות תלתליך? מי נתן בוך
 למכים ולכוף כלגמון דאשך? מי נתשך מעל אדמתך כי
 תשכני עם חללים כמו שוכני קצר? בדעי כל צריחי הדומיה,
 ומסודות דל שפתך נחתי אל תתני הוליא כל רוחי, פן
 תמה תסיתי דשפק וכנחל אמרי ישעופו — בצדתי! הגידי
 כל לי ואמרי היצור.

ש"ע. רוח חן יזל בעל מעלי שפתך נשני כל עמלי וענוי, נשני
 לשית באון גלי מדברך כי נאום, לספר כל אודותי צערס
 תשאל, ערס תוליא כל דעיוני נפשך והבות לצך אלי. שור
 כל! מעט דנש כי טעמתי מלוף אמדותי ותאודנה עיני!
 סלת כל! אם מהור אמריך כי דנש שנחתי הודך והדך
 ולינק משור תנחומיך צערס תדע צלמי הדעה הזאת לי,
 ומה היפה נכנה.

נח"ו. אמנה! קומי כל דעיתי יפתי מתחת האלון הצבות, לשענה
 כל יחד תחת עלי גרון, שם תתני דודיך לי, ושם ספרי
 לי מולאותיך וקודותיך.
 ש"ע. כחפך לני כן נעשה.

(יושנים צלל מסוכת שושנים סצוכים צתלתלי וזודות הכפנים
 אשר ישחדרו עלו עלימו וענפי עץ עצות יתמכו צמעוזם
 ענכו לשכלותימו).

ש"ע. ידעת גם ידעת, ידידי! את יום לוקחת מעל פני תצל,
 יום מלא המות גם צבות דבני בוך כועס דצריך אשר שרת
 עליהו, וגם אדרת צלזני:

נחל שועף צות עלי חלך

מדי ענרו יקח שז וילך!

לאיש דמים נתתיבו לצן צליעל, שצט ענדרתו לא ישא פני
 איש

איש ולא יחדר בנר, עמה גם הוא פניך לא נאל, ויטע עז
בזעך. אמה ידעת את כל אשר אז התללנתי, כלכל אס קודר
שחתי מלנתי המס, כי אכר איש ימיני אשר זורעו סמנתי,
ועלי נצתי ארץ העמידה לקדוש לעוזרי אורח הכלחים צמנלותם —
ועתה אנך מן הארץ. מות! מה מות! גם אותי עסקת ללות,
גם עלי בעצלת כוס חמתך, סמנתי ימוס ואין עוזר. לולי הותרת
לי אז שריד ממעט, חזרת ריעים משכילים צעלי אסופות, על
לפתותי יוס יוס שקדו, וכאשר תמיד ישחרונני עמדי גם העוז
והאשר דרשו — כמלווה עלימו מפך, נכון לחש! —

נר"ו, המה הפילו כנוכזי נשף שללו זהריו מעדיפי החדם, קרי אורך
אשר עלימו הופעת, והמה כללו יפיוך כלל נעדי בני עמי.

ש"ע, ואולם הלא שמעת אס לא ידעת, צמוד ימים לא בניר נשנע
סזרון השדרתי, כי פתאום עקר לאן מדעיתי נפואה, ואין דועה
כאמן יקנלס מן ההדים סמה נפשו, וכעגלי מדבק מצלי סיס
עניי ורוע מעמדי על לב צמו דנלס יפשו. אז כדצרו יחדיו ירלי
סמי, ושדירי מלסני הסדירים על דצרי, כתצו צספר קנים וסבה
וכי, גם קרצ כליותם לי כחלילים יהמו (*), אך אין מי יחש,
מי יקשיצ וישמע. האמת אביד וכל אכחידכה תחת לשוני, כי
צמעלס אשר מעלו זאת להס, סרו מבר מן הדך אשר סתוית
למו. * *) צימס ההס אין דורס ואין עמלס, החדלתי את מתקי
ואת מנצתי העוצה, ואנכי יושנת ושוממה.

נר"ו, צעת הדיס גם נפשי צמסטרס תצכה, חזות הקשה הוגדה לי
מלת מתי תכל בעוצרים אל עמק הצכל, נעויתי משמוע, נכללתי
מללות! — — — אמנה, זכרתי לעת כזאת ואנכי יושצ צפתת
עינים לשמוע חדשות מפי חללי יוס יוס, צשר צושר לי כי חדשו
תמלכתך, צלו צצרות יחד ריעים משכילים בראשונים, כמורס
יחזרו חיל לשכנך יקדשו, ולקדוך צעקני כף רגליהס גם המה —
ש"ע

(*) הלא תראה, צספר כתצ יוסר ח"צ הורח קצולת חצרות להמנין המסופר ר"ס
הכהן, סס נמלרו, חצרתו אשר כתצ אל ר"א חיוכל ותסוצתו הנעוית. אשר
צס השתפכו נפסס איס אל חיק רעהו.

(**) הרוחה יראה צמחצרת האורצ ד' סאלוגיקה, את אשר כתצ צהערס על חזות
תכונת מלינותס והתערצס צריצ לא להס.

ש"ע, אהה! המה, אך המה היו צעוכי, מהירסי ומחריצי מהם יאלו! —
 שוחרי-הטוב והתמידי כפרתו, ונלי אחרינו תמרי שירי עגבים
 וסוכני שמישי ענבים, כדור חשבו להם כלי שירי. המה לא ספינו
 מעניות המדע בחתה, ונגה כוכבי טור האמת לא הזריחו מתוך
 משפלות ספיר; המה לא דקחו סמי מדפל צמדקת סמן ודגש
 למען חנש מחלת בני עמי אשר זהם פשתה, ולא רכבו צממן מנה
 טדים אשר בוכו בית מלכני לשוכות המערב, אף העתיקו מהם
 מליס מנלי דעת כנזים, ויהפכו כמל לזוש, ועל צגדים חזולים
 יעו ולא יחשבו, אהה! צגד צוגדים צגדו! — עך גם המה
 אכשי צדיתי ושלמי כלדם וגדרו צדים כפרו חוק, ויפאז טלה
 לכדיהם וללה לזימיהם, איש לאוהלי ישראל!

גה"ו, גס לואת כפשי לך מאור עבמה, רעייתי! וכאנך ככלני ידעת. — —
 אך למנה, ויהי מה! ידע כל ענך דבר צאנך, ותהי חולי זאת
 בחמתך, כאשר הים לרי ורפלות לשגר רוחי. כי אמנס, הכל היום
 יחרוש הארץ לזוע? ומוטל עשך כזרע הכל היום יפין צר ודגן
 חרוק? הלא אם ישוב פני ארמתי, וצמו צטן הארץ שם חטם
 ושעורה, יאסוף קיין וצלחת יעמינס, עד אם ינולו ימי השילוס,
 ונשג צדנה מצולת אלומוטי — נכה חלק המסדדים ההם ארמת
 בית ישראל קתמו, ונכה מנת כוסס. כי הנה שלג ונפור ומסו,
 כגשם חלקי כל, לו, שמש המצורה ואניו הנינה ילא על הארץ
 למען שמח כל מי, וגם המה גם כל מחיק דרצן, נדו להם ניד
 גם זרעו ללדקה, דוח לא שמו ונענים לא דלו. זאת הממוח
 עתה הביחו להם חלפת המדגעה! כי גדר פיהר חרע הצוקה
 למוח יאמח, ועתה — ומי יודע אם לא לעת כזאת — מעיד
 בעשב השדה ילין ופרח על פלמי קרי. ומס זה עוד תתענני? —

ש"ע, גם אנכי אז לקול תנחומות טלה הטיתי און, גם אנכי לצ הותל
 פני התקוה הטני, ארמתי אך טוצ וחסד ידפוני, ואך שולודנד
 כוז היה תמורתי. כי עוד נסנו ירחים, וחגים נקפו, וכל סיח
 וכל עשג טרם יהיה צאנך, וינול השדה טרם יאמח, גלה כל
 חזיר ונאספו עשנות הרים. — תדמה גדולה, אפלת מנדים
 ענלי אז כפלה, אשר אם תמוז ליל חשבת הערד, פאת קדמה
 יראו יציעו יקוו לאור ואין, כוכבי כגשף הכול חשנו ועפעפי
 שחר לא דלו.

גה"ו

גדל'ו. הכני יוסף להפליא הפלא ופלא! כלל אבני סתלמי למדי נטעך
בכנס אלהים, ומי ידעם בנמו ימים לא בנדרים, ואחרי הטוב
המה נטעו שתיני למחך בלבות אבני המדע ועוד ארביטה ישל
זיתמו?

ש"ע. עוד שארו לו אנשים מתי מעט, ועוד זה עשיריה פמסחדי
ומשוקדי ללמותי, אך מי יצין למו? — חכמי חדשים כמה,
ואך בסתד אכלימו ישחרונני, וכמו עלם דולק מני אהבה, בי ימאל
דעיתו כסויה בלוי סחנות ה' א נפתח עיניו בלנה, וכשלחו אלילי
זדועותיו למען חנקם למען נשקה פנשיקות פיהו, הלא וכלם? —
חיש יציאה אל בית אמו חדר הדרתו, שם בדרים הלוואים יסיר
מעליה ומחלצות ילביסם; גם בנה הביאורי חדריתו, אל בנה
בכלתיתו ויחספוני הביטה. אך כמה תנת בודלי וחלקי נתיים,
והיותך החדירמוני, בלשם בעודים בי תמאס צימי דת דוותה,
ובנה מעצמי שלמותי צעימהם, לא! לא! אמרו לי.

גדל'ו. אל נא תאכל כפסך ולנך אל ידוע לזאת, כי עוד לא נכרת לך —
באשר אזני לקח שמך מכהו — שם ושלדית מן הארץ, ועוד לא
אוסף לך כין וכנד מעל פני חוץ, כי גדול שמך צמי הארץ, לאוס
תלאוס יאמן ולדעמו יאמרו חזקו ונעצודה, לנו ולבנה לארס
אל נבני ים האדמוני, שם תאיר מצינות לשנת. גם חכמת חכמייהם
גם צינת נצויהם עליך יחדשו הארצו, ונעמיתם יום יום אחרך
ידדשו, גם בליה לא סכנ לבס עד כי הגדילו לעשות. גם הנה
במו מן לימין עמדו, ועם כל צריך לריצ יתולנו.

ש"ע. אך הכל תנחמני! כי מה לי ולהם? הכי עמי הם צמי ולחזק
בחלתי? הכי אומר הכו לי ומנח שפתיכם עוד שחדו צעדי? —
ועמי עצומי וילכו אחרי ההכל ויהצלו:

גדל'ו. ואת שדודה! מה עשית אחרי כי מאסו צך עובדי עמך, בניס
סכלים ולא כבונים, עתה לשוא תתיסחי תפרשי כפיך, לשוא תקרעי
צפור עיניך, סלון ממאיר קון מכליב צעינימו היית, אך אחרי
ביום ישליכוך והיית למדמם.

ש"ע. לו יהי כדנריך, יקירי! לו כמחשבותיך לי לו היתה? כי עתה
עד מהרה אחרי עמי וצית אצי התנחמתי, באשר נחמתי אחרי אונד
מטה עמי, אחרי אונד המלנישני שני עם עדנים, המעלה עדו
זהב עלי לבושי! כי אמנה זה משפטי אבני חלצתי גם הנה
אמדתו

אמרתי, אעזבה את ביתי, אטוש מעט האלון אשר על ידי, אשר
בנפשי אשר ולרחיק כדוד, ציפור צעיר אליו סלה. אכן לשון רכה
תשכר בדם אדם, ואנכי אשר מרת בנפשי אך לא קשת רוח, מה
בחי כי יחללה? — אענה לי ואחוך, והע אונן לצדדי. מיום
הוא יום עין וערפל יום קדד וגלמוד הושנתי, מן היום ההוא
והלאה, אנכי תחת מסכות הזמן משהפנת, ויסב עלי אופן גלגל
עגלתו, מיום אל יום אדכה אשוח, ואם אמרתי אשר לצלודו,
צענומי נפילתי.

נר"ו, ספני כל מדי שיחך צחיק מוקירך, ימי עניך ומרודך ספרי כל לי
ועל פני העצירי, ומי יתן ותחזומות אלה נפשי תקד אלי רוחך
הנכבדה.

ש"ע, יתר מאדני המעשים שני לו והחזיקו צנף מעילי, קראו אחרי
מלא, זאת דעק! יפה פרי תולד קראו שני, גם הכה השלוחי
יכלו לי אנשי שלומי, דיעים רבים צמקל כועס חלוצי שחתו ענתי,
צוסקו מחשבות נפשי פתחי ואפת. פחד פחדתי ויאתיני פתאום,
ואשר יצאתי זה סנתי לתך פתע יצא לי. כי חכמות שדותי לו
בחן תרונה, ונחונות יתנו קולך: צולו חסו כלל אמנם מקנת
צור נוקדתם ושמו ציין מסכה וצללה נחמד לשבת, ופקיה מתוק
לחככם. לו פרשתי נטיתי ידי להם, הרחנתי מקום אהלי הארנתי
מיתרי יריעותי, כי הריתי חלתי גם ילדתי גנים יונקים משוד
נעיומי ומתענגים תזיו כצדדי. פתאום — וארץ והנה לך לי
המקום, כי בני מרחוק ידלו כנשר חס לאכול וילצו מעיד כעש
השדה, ויעימו כללן משפחות למיניהם, פרו וישלכו וידברו לעלוד
מאוד!

נר"ו, אמנם כן דבר החזה צדוק שפתיו, וככה חזה לך נכחות צאמרו:
רבים בני שוממה תצני צעולה! "הטי כל יריעות משכנותיך,
הטי ואל תחשוכי!

ש"ע, אל פחמוד המוכס כלצנך ואל יקחך צעפעפיתו, כי כדונם כן
חטלו לי, הכה הנעתי להם רוחי, הופעתי על ענתי, גם
הודעתי דברי אהבם, והמה כל ענתי יפרעו, ואנכי אפרם
ועלימו טעוף. מלתי, והמה — צחרפה הכו לחיי. כי נסום עיר
בפרד אין הצין, קונה לא ידע ואנוס צד לא יכיר, מחבו ורסנו
ינתק וישליך פנו ענותיהו וצלות נפשיהו שאף רוח, כן חיל
המכתנים

המכתמים האלה עמל כתבו • — על כל שפיים צמדנו נא
 נשחררים, מהו סכנו צנין חליד, מושלים ומליצים יתכדו כילק
 יתכדו כדי ארצה גרוע, כל היום וכל הלילה תמיד לא יחסו,
 אל דמי להם • מקול על חלוקי הנחל ישפנו את רוחי, וצין הארזים
 ושיחים על עצי עדן ינהקו, על כזה נקר ורצן לאן לטעם הכדבב
 מנאצ לצ ינעקו ומשבר רוח ילילו, על פי כזל מלא יין מטוב לצ
 ירונו, והיה כבוד דוד ונצל יין תשתייהם! אלה ישפנו קוללות
 שירים וקסת סופר צמתייהם, ואלה עלה חוח צידם ומשל צפיהם,
 ויין ילקים הלית עם אש, ולהצת שלהבת פוקק צב עד עולם
 לא תכנס •

גד"ן, אי שמים! אם כל עם ה' נביאים מתנבאים צמחה, ועם כל עמך
 מליצים נקדך, למי יטיפון כל אלה? ועל מי ישפנו את רוחם? —
 אמנם איך נהיתה הדעה הגדולה הזאת? מי הסג את לב העם
 הזה, עשר מעלות אחרות צמעות אשר עלו?

ש"ע, זה פרי חטאתם ופשע דרכם, כי פרי מעלליהם יאכלו, הוי חכמים
 ומליצים צעיניהם, ונגד פניהם מושלים! צעור ידע הכמד מאוס
 צרע וצחור צעור, ערם ילמד כלכל דבריו צמפט, מליציו דעיו
 יאמדו לו ועליו יתהללו "תורי זהב נעשה לך עם נקודות כסף
 אשר ספורות כשים לו, גם מלון נחצירה צמאזים, יעלו יחד"
 והוא גם הוא נקבלו להם, כמתכונתם יעשה, יצאיר מליץ איך הצין
 למו, ישא פ של ציוס כהוא ומליצם חירות לו • הו! מספר צניך
 היו מליצך יהודה! *

גד"ן, אל נא יחד אפך, היפה צלשונות! ואל עלי תקצופי, אם אמרי
 אליך, אשר דצוס מעמי הארץ יעלילו עלילות צרשע, ויחפאו עליך
 דברים אשר לא כן, באומדם, כי דועה את, שפת דועי לאן
 היית עוד היופך על אצמך, שפת יושני אהל וחקרה אשר עם
 אדם דבר איך למו, ועד עת כזאת לא הבעת למלוכה על עמים
 ככדרי כנעני הארץ, ורק צזאת אחותיך הצעירות למלוכה הכליחור,
 ואם צמיר חמדת"יה יתר שאת ויתר עז צנחך, יען קצרו מליך,
 וצמותיך יורדים חדרי צען, הלא נופלת את מאחותך הצעירות,
 אם לשון למודים תשאו עלי פיד, כי דנות שמות אשר צה עשתם
 חיל

* עיין צמחסף תק"ן •

חיל צלחך לך יתסדוך, יען לא נעשו חצליך עד יס דחוקים, ולא שלחת בים לירידים אל מים רבים. ואם נכה שפתו בדעתם וירשיעון כלל בעיניו אשר נעשו, כי דחקו ממך אך מרחקת מליצות, וסמי שאריתך אך בדגש השיר יתהלל!

יש"ע, אל תדברו בנזה, שפתי חלקות! ואל ילא עתק מפניכם, משוט לשונכם כל אידע, ומקול המונכם כל אחת. איך תאמרו, שפת בעודים אנכי, לשון מדברת אך לעינים ולא ללבו, לשון תהליך צמחים ממעל, ולא צלחך מתחת. ופי זה אם כן יטיף לעם אשר צדבלי? — כלל צי נכבדות מדובר עורכי על אדמתו חוסר השמ משפט ומעדים, ואז לנבים חקרו לז יודיע דעת ותבונה. (*) וספמי חדשים את צביהם ילמדון דברי קשט אמרי אמת, כדדבונות ונחמדות נעועים, גם ירלי ה' נדברו יחדיו בשפת אלגם את אשר השכילו הושרים בלונתם, יודעי פ' צאמת ונחמים, ומנידי נעשם אשר נלח תשאר: יאמרו כל אנשי ריצו, האת כל אלה בדברי זמרה וחרוזי השיר נדברו? — ואך המה, אלשי ריצ ומדון לכל הארץ, הדחיצו כשאלו נפשי, פערו פי לללי חוק, נסוכמי הסירו למען היות מדמם, בעיר פדולה סין חומה בודי הסירו וסוימי לנער.

גד"ו, אם גדול כיום שנך ירחצ צלחך מרז, אל תאמרו, כאשר עולל לנפשי סין על עפר מעלו, מכל בנות ירושלים, סאלי כל לרז בלשח, הן בזה לך אדם נכשים שאננות אשר כביך. אי רחמי אולת זאת פתרישה גם צמה דעיותיך, גם נפסם ידעה להם גלי עליזיהן משלחי רגל השור והחמור, אשר ישמחו יחלקו שלל לנעי דקמתים, כלבים אלמים לא יוגלו לנצח, והמה עזי נפס אל ידם ואל בוכבים ישאו קולם, אך מה לנו ולהם? את כולם ישא רוח יקח הכל. הישאג אריה ציער מכעם נהמת קמור אשר פחת מכסה כפירים יתכשא למסוג לטורף? היאסקו בוכבים נבהם, וירח יקר הולך לא יאהל אור למען לא יחרץ כלל לשונהו למולס? — שמע נא את אשר התמדמר נחמת רוחו אחר מליני העמים נשפטו צח על מליני שפתו אשר צירו אך לא ציקם נכונה, וכה דבריו: (**) אשר

(* f. Jerusalem 2. Theil.

(** Horat. de art. poetica v. 379 sqq. 414 sqq. nach Wielands Übersetzung.

אשר בכלי נשק כמו קרע ינשלו
לא נסה ללכת יסידם מעליהו;
אשר נכדוד עלי ארץ או נכף הקלע
לא ידע כחוש שפדה לקלע ולא יחשיב
לא יערצ לבשת למען לא יהי לבוש
ושחוק ולעב להפוך דעיו הדואים
ואשר לא למד עשות נבינות הביר
יחרף נפשו ונכפו ישל לחרת חרחים ?

ש"ע, אך עלי מאוד כדרכם לנחמתי, ומשכר לחותי עוד קצרי בל מלודי, יען
אין מי יעמוד צפון להחזיק פליטי, ותועים צדדני עלי נתיבות
לכהל. הזאת ידעת פני עד פני שים ספר ומליצה על פני חבל,
חוק הוסס ולא ינצור, איש איש כי ידבר דברי פיר או אמרי נועם,
אמרו צין והשכל תשפטו ומישרים ונא דעבו וחקרו ויצין לאשדור,
צמבילת ספר כתוב עליו יצא לנקדו, יפין אהבה מסותרת צחוכחת
מבולה, ודעו גם הוא ישיב במולו והציע עליו אשר דקדו, וכתב
אליו רב שלמים ותורות חלף ישיב לו.

נח"ו, הלא ככה נעשה ציקר צמחצרות הפאסוק פאנשי אסופות צעלי
צקודת, ספרים חדשים לנקדים יעצרו תחת שצטס אימתו מצעת
כל מושך צצט סופר, לא יאלו פני איש, ולא יסדרו נכד. את
ידעת את כל התלחה אשר מלחמתי גם את, כי גם סידי לא מעלנו
מפה המצקד ידירי המחקר, חי נפיל. אם לא על שגמי אשחנו
על פניו אורנו ועטורות לראשו אעקדנו.

ש"ע, אך עתה הלא הפסך עלי צלכות, כדמי קויתי לעשות עכצים
לנבדי צלושים יעם, צאין מצין צאין איש שם על לצ, כל איש צעל
דנדים יגם, כי מי יורנו דעת, מי יצינהו ענה ומחצולה? את
מי נוען וצינהו? — הם מלהציד! מי יוכיחו על פניו הלא
מעשהו נקי מכל עוץ ודופי, חף הוא מפשע, לא ינשלו לו עון
אשר חטא.

נח"ו, או טוב מזה, איש אל ירע ואל יוכח, ואיש אל יגם אל המעדרם
ליסרו למשפט, צידלו חרפות איש הציבים אשר יכחו צשוע לשונה,
ואולי אם ספר יכתוב איש ריב בהוא יסוב צמולו צלשאו וחרפתו
עליהו משוג.

ש"ע, ומה תאמר כפסך כי אספר לך כפלאות לא שערם, ולא ענה על
לנך, מרום לנך משודדי עמי אותו לא אובל, וגנה עיני מליציו
אותו

אותו אלמנית לבקרים, כי נטוץ לבס ציין באותם גם כך אל
 יאמינו לפולס, גם התנשא להדפך ממלכך, כי כזר אמרו לכבד
 השמש הזאת, כי יצאו אחריו למלא דרכו, והמע מיעז שירך
 ישלמו וכי יתנו עלי דאסם האנן הראשה, השיר האחרון הכי
 נכדו ענינו, אשר מידו הזפן האכזר באזרו ולא יפולו החולצה.
 הכי השלימו עתה נפסס? — נכספתי לדעת ההלליה דרכם
 זה אם לא!

ש"ע, ענותך וזה עיניך עוד חרצך צעיני, ולולא מלא ידעתיים עתה
 הכרתיה, יודע אני ואתה כי השיצו אחר ימינס, כי צבדלות
 הלכו סלה. ותהי דרכם זה עוד לך למפארת, ומהלל זר לא
 מלנס אותו הקריצו, עתה יתנו עידיהם — וילדקו. זכר אני מה
 כתז איש אל דעבו צתתו תורה לא כדרכי מליני לליל חני מעמקי
 לצרו, על שירי דעו הנעימים אשר קרא, שמע נא דבריו: .אם
 אנסם צקנאי לך ליגשות כמתכונת שירך, אז — רק אז אמלא
 מה יפו המה מה נעמו. כי כליר אמוכים אשר יאצה למשוח צפסר דניס
 קשתה, אם תוי תואר התמונה אשר יאצה למשוח צפסר דניס
 הם וכן שלימים, ככה גם מאוויי חפאי חני דחקו: ועוד על אלה
 אשחרך, להרצות עוד חרזי שירך, אשר כל קוראם יראה לעשות
 כתצניס, ואין מי ידמה לך, אין מי יאזה לך (*!) לו השכילו
 נא הפתח האלה את זאת, יצינו לאחריהם, אז חדלו מצער את
 אשר צערו.

בד"ו, אחת היא על כן אערת, החוח צלננו כי יתנשא למלך, יאמר
 אך טוב צלי, נחמד לשבת, ופריי ימתק לחיך, ופניו יסתדמהציע
 אל כל ההדים ואל צמדת הארז אשר צלננו, פן גם צעיניו
 לצו יהיי וידמה צם אלי תוכיים לצועי כולא צבע רקמתים
 אשר צהדר אך צמדת כולתו, כל ישלח מצעו עלי דגליו הכקורים
 אטולאים, כי מי זה ידלה עיני צחינתו על מומי נפסהו? —
 אכן גם כנן לחש אחד מליני העמים, ספך מדרתו על המסורדים
 אשר כהאמער ופירגיל יחשצו להם בלי שירותימו, וכל איש ינעח
 צלננו כי יגיש פיהו דברי כועס, וצחירות לצנו ישית צעווחות
 חרזיו חכמות דמות, ומה לו לשאל את איש צר לצו, הכעיז
 שירו

*) Plinius der Jüngere in seinen Briefen.

שירו צעירי, אם אך צעירי צדו יעזב, כי מי יחוש יותר ממנו?
עליהם ישא אז את משלו (*):

ימים כצירים נדס ינאח צעיר
פודט צנצל ומחמד צכור ועגב
ינסה גם יתגבל למען העיז בגן
כי יירא חתת שפתי דאס המנאחים;
לא כן מעשה משוררי עמי ומושליו
אזס הישר צעירי צמו שפתיו יצטל.

המנה הלא תבידי לי ואל תמחירי מי דצר! הכי כולם אז ככה
השחיתו הפעיצו וכל זהם אין עושה מעשה נעים וטוב, אין
גם אחד? —

ש"ע
כאשר צין החוחים, שושנת העמקים תפיק תחן ריח, וצין עלי
היער עץ תפוח יזניע גם יפריח, ככה צין הצנים האלה עוז זמור
מעטי משכילים כאלוים בלצמון ישבו, אל עליוס צגן אלהים בצבי
קומה ויפי ענף דמו ציפים, אל בלושים דמו צסעפותימו, ותארכנה
פאלותם ותדנינה, וכתמד עשו פרי תנוצה משמח לצב. שאלותם
עוד לעת כזאת צאלרות יס וקדם נפולו אל צפון ותימן נעשו
שלוותימו, אל כנפות הארץ נעשו, צתוך כוד סבים — כסף
היו. אך גם אלה דאס ימקוטי קטפו, עד כי ערפי למחי ייצרו,
אז היא עד אצרי תאכל, ותולעתי לנאח לא תמות. כי היטצ חרה
לי אם צחירי מאהצי אשר להם נתתי תפארת העלינה למנה,
חוקי דצרי שמתו צפיהם כתובים להם מלתי, צאמדם ללצנס
כי נצר נכוכה העלאכה צידס, יקוו לעוף צמור דגע אל הר
מדום הרים, אל צמתי שחק, ויאמדו בלצנס, מי יודינו ארץ? —
גד"ו. אמנם בנער קטן ינהבו צזה, אשר מלאכתו לו אך ששועים יוס
יוס, ולו ישנה וישנה צשעשוע אחד פעמים ושלש, הלא יגעל צו
ויזנחמו? — ככה יעשו אך צמחירות מלאכתמו מציץ שים על לצ
כי כדוצ חלוף הזמן צעשותה, ויותר אשר יעצור עליה צשכלו לצרף
סיבים ודכסיה כפאירה פים עלי דדצן, ככה מיטיב מאור ותזהיר
כזהר הקיע. מה דצו חוקי השיר, אם יפה קול מעיז בגן יהי,
ולא יאל משפט מעוקל מפי המליץ אם גור אומר: (**)

מעשה

*) Horat. daselbst.

**) Abendaselbst.

מעשה שיר יפה מדלגה יהי עלי כתם ורופי
דנה וגדלה עמל אדם צוואת — ועדן לא שלמה;
למען מלוא חן צעיני קודם — גם נעים יהי

ואולם המה ואמרו כי לרוק ייעמו והכל ייגעו, ואך חממה כפלים
לחשים יקחו צעמלימו, פרי פיהם יאכלו, וגמול ידיהם
ישור להם.

ש"ע. הן צעלתיים ימך המקדש, וצפנות ימים ידלוק צות אצנים, אף
פי שפה נדליה אשר מרחוק חצא, ואך כומורת זר תורע כמורי
היום. חמסי עליכם, אובלי לחם עלנות! ישפוט' ציני וציניכם.
כי אם אלה מיראת העמל אחר חורו, צעמק החרון לא ישכנו
דגליהם וצעמל ידיהם לא יזערו, הלא רוח יזערו וסופתה יקלורו.
עד ארביעה ההפך עלי צלחות ללחות, פני חממרו ולצי כהפך
צקדני, כי שרשי על כל יסוננו כמעט היו כל דע, ומעפר אחד
יחמרו. כי לא רנים יחמרו להרים גם המליצה וגל השיר עלי
דאשם, ואמרו ללצנס אף ימים ידצרו ולרצ שנים חממה יודיעו,
וצפיהם ידעו: מה לנו וללחם העצנים? — על כן אף צילרי
כדריה יספיקו אשר מקדם קדמתה מלאו, ויעתיקו מלים אשר
עיניהם למוכא יציעו, חמירות צענפות הארץ אשר עפעפיהם
יישירו לנגדם, יתנוס צכליהם ויאמרו לנו המים, כלצוס וחליפות
ויחלופו, כי אם צענס לשון כדריה עצודתו, ימירו אף שפת עם
לועז צשפת יהודים, המירו עור צרנו ורע צעור.

נח"ו. עד מאוד נקת צצנד, פזני צשפטן! מעשיהם אלה רעים
וזרים הלה צעיני, חרה אמי צם, לא אובל אותם! כי אם ממעלי
מעלים צלחותים העיניו אשר דצרו צשפת ארלם, וצא העצרי
והשחית יצול אדנו ובצולות נחלתו, הלא יסב בצול צצלו אכשי שם
אשר יפעלו. כי גם אחרי ניעתק מן הלשון הסוף, ואחרי הורק
מכלי אל כלי עוד שטר כצדאשורה צמעטה מלות עצריות אף לשון
עם זר, ותהי עצודתו כדריה עצודתו. כי מה מקל לו לתור
ולחפש צספר מדע מלים, ויפתר ציוס הסוף חזון דעבו והבנה
בוא חלום, ומחצדתו וספרו ללל כועיל, כי תשחתו צו מומו
צמות על פניו, אין קונה ואין עובר. אים כדרי כי אותותיו
עצריות ידאבו, והעצרי אמרי מליצות נעפקות, צוקות ועצוקות
ומעולקות

ומצולקות, אשר לא כדד למד ונחמדס, ולא תולד ונתלד
אלמנז (*).

ש"ע, עוד זו רעה חולה נהייתי וחליתני, אשר אין כהה לשדדה, נחלה
מכתה! הן דנו מכתני עמל כמו דנו, אך מהס תולד עמלנו
החוקקים חוקי מוסדי לשרי, חוקי נקודות וזרותות לזית מכותס,
אשר הדנו לדנו זרע כנוכזים לעולם ועד. גם היתה לא מופלים
מהס, די חזרו ספרים להג הדס וגיפת נסד, ויהיו עקורים
נקידים ועליזים.

נה"ו, ידעתי כי לא על היודדים אל עתקי לשונך צוה תשפוכי, ועל
מחזרי ספרים מועילים לשוחדך רפית חזית אחיקי מקדךך, כי
היה גמטה ידס שלחו ונגעו נקלה יעדת דגס המליצה ויחזרו
עיני העזרים העורים. ואולם אס אל זעירי הלחן אשר ידעו
אחרי דגס קל הוא על פני מים, ואחרי הקורא צהדים קול לו
צפלה, אס לאלה את הדית עמל, ונעם לנךך תציתי למען
הרעימך, אז הכל סנחנך, לשוא מדד אל לךך, כי גם נפשי
ידעה לי עד מלךך, כי גם דקסס אחריך, ותפסס בנפךך מעלות
חרי הוא, כי אך על לצוסך גורל יפילו, ואותך אחרי גורס
ישליכו, ותחת יפי יין כי יתלסס יחקרו אך עמסך ויתנו צבוס
עיניהם.

ש"ע, אך הנה קיקלון על כדורי, והמה מכדני נפשי אשר אותי יקלו,
כי אס לדויה ישמו מי צלר תודתי, נוצעת תשפטי מלותי,
תודתס וחוקתס, ושמדיהס ימלו ישמו סלה, הלל ישצנו ויקילו,
ימללו חדרי צטס, ירוס לצצס וישנחוני! כי מה להס ולי, אס
אך כדד הכירו ללס דמות תצניתו? — שס צחלרתי יעמודו, אל
פני היכלי ישתחוו, יאמרו אך זה היום שקוינוהו, היכל כדודך
צעינו דליכו, אלמיו, חלוניו, ושערי תנוליו גם יליעיו,
באשר

(*) לזות ולמופת אצתיק פס תלס מעסס מן התפלה הנעתקת ללשן עברי
מכתב ידויה סדד ראשונה, כך ה' תלסן בערמחניען תהודרת למחר אל
לשון עלגיס כאשר תדאס: לך יורו טצני וזילורים את מליחותם את מקורס
ואת עלותתם ואת עמס: מוצנתך חלהיס מלבת לבלתי בצול — לו דיוטס:
פאן דיונען געטטליכען אייגענשאפטען טהיילעסט דאס דעס ענדליכען מוס.
סערנע: כי אך להטבע אין דעת למו אתה תבושול ברב כח —
מוס זוויענענדעכ בעורחלס דעגירסט דאס דאס וויללענלחע טאטור.

כאשר עמלו צוריו! אך מה להם לצוא פריצה? ויפנו סנחם
וילכו.

נר"ו, לו אלה לפני שנים כנז נולדו, לו הקמחי אשר עכלול לנשך לאחרים
אלה השכיל בתלומתו, עתה תחת שפכו נח על צחי חוקי משפטיך,
נגדה כל לכל אלה יספור את דגרו ומלתו אשר על לשונו, וכה
יאמר:

אשר למד יסוד דקדוק גם צן צנינים
מצלי למד תורה והיא לא לו לקיין
נמו ווסד יסוד צבדות ספיר; ואננים
לו חין לכלות תפארת הצנין.

ש"ע, גם חכמי לו אענה אחרי שידתו, ואמלל דגרו, כי צינך אשכילך,
לדעת כי חכמת אלה מלאכת-חדש וחושש היל להם, מעשה חדשים
כולם, כך ידעו מחירם, כסף ידעו להם והבז, שרשם אחר
ופעולתם לפניהם כסף יתקעו וסכמת יתגורו, ומה להם לנש
עוד? על אלה אשר את משלו:

יוסד יסוד צבדות חנן ספיר
ואנן חין לכלות הצנין
סלל ייעיז עשה למען קנות קנין
ואותמו יסדן — צנחם אופיר.

נר"ו, אך אלה פגן צלמי, אש יוקדת צקדני תלהט! המעט מכס צמי
ישראל כללות חננים עמי לו צדצרי מהתלות לאחר זה הדרך לנה
צו! ואשר כתב על לוח אחר יאמרו לא הצין; המעט מכס כי
חנינים סנונים וקשותיכם דרוכות לקדחת כל איש צנינים, כי עתה
תללו גם שהתי הזכר? השמן לז העם הזה, כלליתי נשוא!
ש"ע, הדרך מלך, יתיד! ועוז חמה! כי עדין לא שתייתי מליתי את
קוצעת כוס המרעלה עד תומו. עוד נשאר צלחית כוס החמה
לו חולינה נטפי שמדים מדים פורים ראש ולענה עלי שקעות חמד
ועל תלמי שדי. חלי שדי צמו הרעלו נחתו צי, מחלו כליות צעני,
ומדתי לדרך שפכו.

נר"ו, תמכוך מלחתי! שמה החזיקתני! — היאכל תפל מצלי מלח,
אם יגרם איש צחנן שיכיר? ועמד יספור אך מי ראש, ויתנו
צבדותך לחם קלוקל וימללו פיה חנן.

ש"ע, שמע כל והשתחא, השתעשעה וסועה! איש איש כי יפתח פיהו
לדבר צעקתי, דגרי שיר, לו אמרי משדים, אם מקצת רוחו הנכון
אשר

אשר למעלה למפיל ילמד להועיל ארשים בני גילו, או כי דעת
 ידם תאמננו לנשת אל המלכה *). חיש מקרינו ללוננו אל מנחם
 המנכס, ויוחקו מליו נעט צדל ועופרת, אלעד נספר ינתנן
 למען יסונו החולה וחס לו על פני תגל. אובציו ורעיו לא
 לנבדו יהללוהו, ומליו רעיו עין כוכבים קנו ישמרו, הילל בן
 שחר ינבואו, ורכיבוהו על צמתי עב הר מועד ירכתי נפח. אלה
 יעקרוהו עטרות חדוים מעשה ידימו — להתפאר ואלה כלאו
 חדס יצקעו לר צענס ויוצנו — חיס. אלה אמנה אל דנריו כאל
 מער ייחלו כי לא ידעו עד מה, ואלה ליום מועד יוחילו ימי
 האילוס כי יצאו כי לא שנעתים אל חיקס ישע. זה ישא משלו
 פלדן מלכה ערנה ושמה, ישימוני בעדנר ישימוני בלדן ליה,
 ואותו כמו פולח וצוקע — פזר עצמי, חס ללוד נחלים ידמי
 ממני צמטה זעמו הוא הוליל נחלי חיס, ללנר נחלים אופיר
 אשר פני תחתיות הרים ללו מאלוס נעו. שפתי האחד אל יפוד
 צית אנבים קדמי ואלסה, עוד צארי בן שינוי — ולא צפי אחד
 כפתור על פנת בג, זה יגציה למעלה חס יעמק שאלה.

צד"ן, הוי כנעדים מדעת! הוי עם לא יצין!

ש"ע, ומה אחרדך עוד נמצי לספר לך כל דעיומת תמונות שונות
 קדמית צס, כי ידהצו צי כנער חקן כנקלה כנכנר, ועלי יתפארו
 לאמר: המה הפמיוני על תלי — אם אספרה לך כמו, לא
 אדע ספרות לאו. חדשים לנקדים ילך כי יולך בן כי יתמן לאו,
 ישימו את מחנדרו לאז יגדלני, אשר על פני אחרתי יכירני מי שנים
 להנחילני, ועל צמתי ארץ יעמידני, באלה רצות יכירנו ונחשס
 צפני יסאו. זה האיש, יקדלו, צגזה אפר דלתי שמים פתח,
 ומעינות תהום לו נצקעו, יגלה עמוקות מני חושך, ומעלותם
 יוציל לאור. ואני אמדתי, ואל חוק ספרתי, אך צמי אהם,
 צימיק תסעקדי בלשר עם מלכים ויעלי ארץכנר בושנמני, והמה
 חצרי נגנים מבנני דנרי חיש מלם דעהו נמדת, יקדו! לקדמי
 להם לנת.

צד"ן, מה נמלט אמרי חלף יושר דנדרו: חלק לנס עתם יאשמו!
 דליתי והכה עמד כמים צקרנך, על שתי סעיפים יפסחו, אלה
 אחרי פארי נחלי דגל המליכה ינהדו, מנלי דים ילכלו, יתד פרי

שנעס

*) f. Anmerkung g. d. Vorrede v. I. Flavius v. P. BEER.

שנעם, פרי מזלי מקום קים מלאו, ואלה ציער צערצ ילינו
בארץ תלאצות, אין אשכול לאכול ואין נטף מים להשקות זמאון
ברוך צהה זמאח.

ש"ע, הן נדקת אענך ודעת שפתוך צדור מללו, כי עתה מדור עשרתם
החממתה אשמו ולא בקשו פני עוד וכדור לי מזנחות תחת חלון
ולבנה כי טוב ללם, אלה עתה צסוך עץ קדומות ינאוו, ובאצני
בית מופלות אצני וחצותי הסירו חתו. הן עוד שאלו שאלית
אנאי כשנים שלשה גרבים צלש אחיר, כלקט שצלים בעוללות
צנר, ואולם שאריהם — בלה לועב לי, לשחוק הייתי להם (*).
כי אחרי היו לי כמו אכזב מים לא כאמנו, ויבטלו צדרכיכם,
ויפלאו כתיב לא מפעמי רבלי סלולה, מעצוני דחקו ממני ומפני
לא חשכו דנר לטובם צחכס: דקנו לא כצוא עוד אליך, קרצני אליך
אל תבני צנו.

נה"ן, שומו שמים לואת, וראשוני הדורות מראש אחזו שער! כמו שער
צנפתי בן הוא, לשמע ארון תללנה שפתי, ולצי וקרצני לך, אהוצתי!
מאור יכאל. מה נחכת, שפה עצריה! צעודי צימי פלותי,
כאשר שם צתצל הופעתי עלי עאתך, צרחון הליכי צחמאת חלנך,
ואור ינאק עמדי פלגי דש ושמן תחת לשוכך. שם זדחת נהך
לישרי לצב, שם הפילות ענני סבלות צני עמי עלו מני קצות
ארץ פזורימו, שם עין לאומים עלי הדרך פקחת, וישתוממו כי
כעור קיד משאו, ועד הכה צסנויריס הכוכו מהצט אל כבה זכרך,
אשר כל עצי רוח כהה תטהר ומכנה נגדה מעופה כצקר תהיה.
ומלאו דרדך וגאכלם ויהיו לנו לשאון ולשמחת לצבינו" בבה אומי
יפלאו חצריהם, וממלכות אצירי מליהם דעשה כל הארץ, ושנע
המושלים דודה צאף ושנע עצרה עתה מנאך הארץ ואמירות השפיעי,
שנת חובש שנתה מרהצת. ועתה הו! כל פוצר עליך ידוד ממך,
ויאמרו: האחת לכם עליזה מקדם קדמעה, כלילת יופי משוש
לכל הארץ!"

ש"ע, אהה ליוס! עתה כי התפלשתי צאפר, צתחם אפר על עימי,
עתה כי גזו מדי והסליכו, הקדיוו קוולות דאשי סגלשו מנער
לצמתי

(*) מה נעמו חמרות ידירי הנזון מו"ה שאסון צלחך נ' צספר צצילי עולם, אשר
החמרון צאצני אהצרו על שפתינו הנוה והמעוננה כי פלחים ירדה ומחיה
חילנה, קרצתי — וקלגו מוט עימי חרונה.

לנחמתי, וכתפתי מדלתי ושימוהו כדלתי, עדי ללחץ תפלותי חללי,
 עוד לנצח היית צעיריהם ונחמתי הכו לחיי, ויחשבו קלוי זם
 אשר קלתי למס כפסי, אחרי כי שמו צי דופי יקראו אחרי מלא:
 , צוילי צלור והעמתי צעפר כולך פלעים וחנודות וענה נדיה, מכף
 רגלך ועד קדקדך חין כך מפוס! " ונפשי עלי תאכל, ועלי לצי דוי.
 נה"ן, חדלי לך מן האדם האדם הזה, כי צמה נחשנז הוא צעיני וצעיניך.
 ידעתי את העם הזה כי צרע הוא, כי פרוע הוא. אף שמו דופי
 כל ימלא כלצו, ולשמה צמיהם אף עדי אלה לא יספיקו. הן
 חזיתי כאלה רבות השמש מצדום נתיבה ישלח אורו עדי ים
 רחוקים, כי יסול היחז עליה דרכה, " לרם נהפכה ותמש שושן
 ככה יאמרו צני חלוק, צלון מצין צלון משים על לצ כי היא
 כבנור תשים עלי אורח נתיבה, ואך כל הסדר לרגעים מפנינו
 תנפסה, אפחנו קורר הלכנו והיא מופעת.

ש"ע, לזאת דאבה מלאתי, ופללות צעתני, ידלתי אס כמור אחרי
 עצור החין עוד אשוב אופיע, אס עוד משכילים צי יזכירו כזוכר
 רקיע. ואלי דנר יבוצ ותמונת אחותי צם לאטינל לנגד עיני,
 אשר גם היא כנר מתה עלי וכרז לה נכות למשפחותיהן בן
 לבזרים הוצקעה, צנותים, לשונות החיות אשר צלרן יתהלכו
 לצו מנהגות צקול יונים מקומה צערו, ואמותן גולתה הועלתה
 עלמותיה במעט לסיד נשרפו, ואך חכמי מרשים וכנזי לחש צמעה
 תמנו. דערה אחותני, צעותי אלה יעדוכי אס לא גורל אחד
 נפל לשנינו, אס לא כמור כלל הייתי אהיה.

נה"ץ, רעיתי סמתי! אל כל למאור תתעלצי, להט החדר המהפפת עלי
 דאשך לא תלהט מוסדותיך, ונאחותך ההפוכה צמו דגע חלו צה ידי
 אויב אל תמהפכי. התנחמי, ידיתני! צנחי ואל תפחדי! כי שילי
 כל לדור דאשון ימי שני דוד ודוד עננו וחלפו, גם אז צנני עמך
 תפארתך עדי חרן הודרה, גם אז על זהרך חשבה גדולה מעלתה
 ספידים נפלה, ומני צל שמשך מיום אל יום כהה מרלייתך עך
 שקצתי נפמלי שקמתי אז צישאל. ולא היום החילתי לנוד לך
 ולרוע הנצך ותשתדך, כי גם מאז התאוננתי צאזני צני עמי,
 ואנלה אונס למוסד למען לקח יום פו, שמתי נל והעי אונך לקול
 דברי אשר דברתי (*): " יום מעיד הקדש ילא ילאנו, נסמס חזון

גם

* צשיר מהלל ריע.

בס חממה לא מאלכו, ויחדל כלשון קודש חללנו. בס אמרת: פסו דרורי לחות יחדיו ולעבו, ממזין כחלמיד דרך שבו. ומי מלל בס אז לשארית צניך אשר עוד דרו עמך, הכיקה צמים שפה עצרים, בס אחרי צלחתה עניה תהיה לה, ומנוער צמרה ידועפש. בס עתה עוד תשלי צניך צחולן, ועל לך עוד יאפכו, כי לא לך אורח כנשים אחרות, כי חיה כי קרנזה את, בס אחרי מותך בס אם דיחקוך כל מלהציד, וכל צועליך אם וזו ממך עוד יצא יום אל אישך הראשון תשובי, ושלחנך שלחנך — ים צוערה צך עוד תליר נתיבות דרכך.

ש"ע, וזע צלחך אם נשחת מרסכו, עוד יצין יצין ינמול פריכו, ומריח מים עוד יאזנ יפריה"*) כה דמית מעמד צני עמי צלחך לא להם, תדמני בס עתה צלחך לא לי. — אתה האיש עושה פלל! לו מלל בס עתה עלי הופעת וחוקי למי הודעת, לו כמלל שנטך ומשענתך תמיד ינחוני, ועל מי מנוחות ננאות דשל ינהלמי; ולו מליך תמיד היו להם ללכה, כי עתה בס המליכה תטער כשחק לטער, ונערי צני עמי לא יתנו כתף סודרת. אך עתה, להב! פתרה סודרה ככנז מלך צמחצ סדרו. עתה אחרי ענבו מיתרי כנודם חמסיה מני ערבים על יצלי לך שמער, אחרי התפרדו קום מני רוצ זמרת מלגעות מעבים, עד מהרה פכחוני ולא יזכרני עוד.

גד"ו, התחת זאת לא תלבו לך ומוסדי כדים ידנו, פחת עצדים כי ימלכו, ושפחות בדתן כי יידשו? עצדים על כוס ידכו, ושרי קודש כעצדים לך ילכו? — דלו גבוים, צני ישראל! והציעי, ולך קינים שלשו והתצוננו מאל, הן היתה כזאת צימנס ואם צימי מנותיכם, ההימיר בוי שפת קדשו? — (***) ויושני לך יאפאן הכלכו נתיבות עקלקלות ויחורו לחור מלשונימו? ועמי המיר כנודו צלי — כנוד, המירו מתק תנוצתם צמר סלה.

ש"ע, הו! בית ספרים תמלודים הכעיסוני!
גד"ו, מלס חכמה דבר מליך התלמי? תלום נהיה מערס לנפש אף כי קול

(*) צמיר הראשון משיירי הפארת.

(**) סאנקריטעט צלשונס, היוו לשון מיוחדת אשר צה לא ידבר איש את רעהו ולא יכתב צה כל דבר חול, כי קודש היוו להם, וכיוצאני לך סמינס — חיינה — גם יושני לך יאפאן דרך זה ינהבו.

קול שמעוה ערצה מלך פרדקיס, אשר כמים קדים עתה אל
קדך מצא, וכשמן תורק בעלמוסך. מני לו שמעתך מתלוננת,
צמד נפסך שיחך צחיקי שפכת, וכל תלונתך עלי קשי יומך אזני
שמעה ותנן, בקרב לני זמתי כל מעמד פי הנשודה הרעיונה,
ויהיו חדרי נטוי עד הנה לה קצר, ומלא אלי גיל שמחתי אשר
לם לזך חבל תשמחי, ושון תשאני ממעון ישועה לנגד עיניך
יזקע ננר מלא הקשנתי דר קצר ואעמוד על מלפני עדי לם כלית
כל תלונתך, כי הנה לי מאוד נעמו על דעתי כי כימי עביתך
עוד אשמך.

ש"ע. עד מאוד רחמיך עלי התלפקו, בהפכת לאכזר לי! אך עתה אל
תלחך אותי עוד, לם עונה השמועה צפיק, ונפשי לאוצר אל
תמחה עדי דגע.

נר"ו. הסירי כעת צנדי ללמנותך, ונזשת עלומך אל תזכרי עוד, עלי
כל מני עמק הבבל וצין החיים עוד תתהללי. כי לם עד הנה
צניך מישע ריחוקך וידנאך צשער ואין מליל, עתה עם שרדי
חרצ אשר על פני תנל השתרעו עתה כמורן נדלש הכר יחדיו
יתקנצו, וכלל נם על הבצעה נכה אל דלש אחד מגמת פניקה
ישעו. כלל צניך עושך, אחד ידדנו, צולת עתה יכופד עורס
וזה פרי הסיר חטאתם אשר חטאו צך, כי עוד ישונו ומרו מר
אלמנתך, יסדרו ויפתחו מרומי שדותך, נעמו מטעים וחללו
מעמי למחך, יעשו פרי תנוזה לך ינשילו בבורי עתידך.

אל מה אלמך, וזה אשור לך, הנה ענדיה! אלמך אלי שמש יולל
בחתן מחופת מושהו שם נחל צמו דגעי ליל, ואל הסכר תשוי
לטה צענים אשר מצער. לעדפלי תכן יתלצו עלי תביצה יאכיל
נבהה, צלין מעמוד לוהר אורה לקרוע שחקים ועני עק אשר
פריה יאפילו. הן אל מסלול ירח יקר הולך לו ציטי שדותך
ושדותך דמית ציפך, למועד כל חודש תתחדשי צעלי תרופה עלי
המאסף, ציום החודש יפקדו נום מושנך; אך עתה נבזר
לורה תרולי, ובשמש שולף זורח מדי שנה ושנה תסונו צמעגליך
דגן ידעפון, ואל ליל התקדש חב הכסא ממלא ערפי וזכך.
כאשר לם אזי הנחל מחורף זרעימו צלך נדעו, שכן עבד וחלוק
הסתיו וימי קרח וקפאון שם ינחו יביעי כח, עדי כל הלציו
ושמש ילל על הארץ יולל לאור למחימו, וציטי הצליר ינשילו מרד
תנולותימו

תבואותיו ממדד בדם שמש תעשיה. שכלים מלאות ועוזות: ככה
 הם ימים כבירים בלוב מלך קולך ילפף וכלים שופי לך תש
 למדתך, עתה תביעי דע, ומכך הלאה זמירות תשמיעי.

ש"ע. אחי ממדד רוחי! הלא לחוק ואשון נפש עשית לי! מים קדים
 שללתי וחלז נתת, ונערס ידעתי בין ימין ושמאל דבש נחלז אוכל
 ספתותיך תעופה. למכה ידדי! אל תשלה אותי בתקום נוצת.
 ען צעור ימים לוכיח לבדך וכנזת! הן ידעתי דרך לתבי מועד
 אשר נערס ידאה הרואה אותה, צעורם נכפו ויקו לעשות
 עננים — יבלעים. ואולי נערס לדת חוק, ערס זה יום
 הכסף, תנאית זאת גם היה כנז לבדה, ותקומי — מי ישורג?
נה"י. שישי ועלוי, הכת עגריה! להלי ורוני! גם פחדך זה לאל יהי,

ומודלך וחמך מלפס, צממעך כי כנז חמש פעמים הכיפו עכל
 צנודיך, וענני לשכלותיך מגפן שדק טוזה פעם חשישי הנשילי,
 ויברו נזה יין חמד דם עגב ימתק לחיך קותיהו. ככהדים פלבי
 מים אשר צמו כהי איתן יתלחדו, וכנחלים הולכים אלי ים
 וממנו ללכת ישורו, ככה חנשי צדיתך שכה צמח אלי בלדך יתחדו,
 יעזקו בדרך צקדן בן שמן נטעו ויסקלוהו, וגם יקצ, זו חלזו ממד
 ושתו יין וכיסם ולנס יעיצו.

ש"ע. אתה עתה צדוק ה'! מה מאוד שמחתי כעל כל שלל והון דב
 ותצודך מלכשים ידדי במנשר, אך צשוקה היום הזה. צלפית
 אלפה עתה אל יום ישורו וישורו, צלילי צנים גדלתי ודוממתי,
 יחיו לבן ויפדחו כגפן, שרשי כלצנון יבו ולמדתי עד שחקים. אלצד
 ככן וציתך לעופה, אלה על כנפי דוח לעלה על צמתי פצל על
 גפי מדומי קרת, סס למצקשי פני אדרש, שס אורבני אהב ומשחרי
 ימלאוכני.

(אל חדרי מנוחות שאננות יחדיו ילכו).

מאיר הלוי אלטמאר.

אגרת

אגרת

כוללת הברלת שני הלשונות הנרדפים

תר. מרגל

וארבע המליצות משרש אחד

ירא את. ירא מן. ירא מפני. ירא מפני.

שמואל דוד לידידו... שלום

רבת שצעה לה נפשי בילה וחדום ששלג אגרותיך הנעימות, אשר נחנת
 אלי ידידי אשר אהבתי, ויהי דרך לי לשאון ולשמחה כפולה ומכופלת.
 הלא ראשונה, כפוך ידעת מאד, צחירי נלמה נפשי, מה מאד אמי
 מתעלם בנעם חזרתך היקרה, והנה, אחרי אשר האללים אמד
 לה לחייך מתקום מושגי, מה זה בכל מחמדי תכל יעמוד לי פתחין להשגיגי
 עוצה, אם לא מנחמי ידיך הנחמדים מהב?

וזאת שנית, צטונתך ידידי אשמח, ונשפחתך אמתרז, וכל ענמותי
 תגלנה, כראותי מתוך כתניך, כי הללית ה' דרך, וכי מלאת
 מנוחה צמקום אשר הלכת, כלות נפשו וכלות נפשי וכי כלך לפניך דרך,
 לתהלה ולשם ולתפארת, בכל העם אשר זאת צקדנו: יוסף ה' לך כללם
 ונאלם ועיני דואות!

ועוד זה שלישיה, שמח לני ויגל כנודי, כראותי מתוך דרכך, כי עוד
 דמות ידך דמותה על לוח לנך; לא הפדירה הפרידה נפשו מנפשי,
 לא הרחיק המרחק לנך מלנני, ולא טרדון הערדות, מהבן מדעך
 לאהבך הנלמן.

אבינם, אם הקד אמיץ בין נפשו ונפשי, ומים רבים לא יוכלו לכבות
 אהבתנו, לני ולנך יודעים על מה אדניה העננו, כי לא
 למען צנוע צנוע, כרתנו דת עד מות; ולא להרוס מחשבות און על
 אלהים ועל אנשים, המתקנו סוד חדר נחר; ולא לנלע ולהשחית את
 היקר במלאות, טעמו יתרו נקר ולהרים; אף לא ללכת צדדני חשך,
 יודות אל חרדי מוס, סנצנו צרחות קדמ, נחשון לילה ואפלה: אך זה
 פרי כל אהבתנו, חלמ עממת כל חזרתנו, להאד אש אל אחיו צמהלך
 שילי הדעת, התורה והחכמה, לחשוב מחשבות ולהעמיק ענה, לנרד
 וללנן

וללגן את מעדנת, לחשוף יערות דש דגרי כילוי ה', להעמיד שעתם
 גם, כעס לשד השמן, ולגלות מעמוני מסתרים צמעתקי לשון אבותינו,
 אשר כסתה השנחה את פניהם, צהתפזר. בני יבדל מעל ארממם.

א'ם סתם ימי דרכם, צהתעלם יחדו נפשי ונפשך? צשוטענו צשוקים
 ונרחוצות, חושצי מחשבות, דמות ונשגבות; צדגרי לשומע, וצהקשיצי
 לידוע, צהיותי דצ ריצי, עם איש כלצני, לא חנף ולא מחדף, וכל רעיוני
 צבור צינה מלדף; צהעתי מולא כח, צקצלי תוכחת, וצהיותי מלושר,
 צקחתי מוסר, וצהיותי סנע נעימות, כשמעי מעלומות.

ועתה לצוי לחכי מדצק, אחריש סתאפק, צדך אשצ מחון למחנה,
 אין קול ואין עונה; דמיתי לקלס מדצק, בי מי אשר יחונד?
 וצמי אשמעשע, וצמי אומץ? העם האצן, או עם העץ? על אסת
 אספדה ואיליל, כי מלאה אלצי חכמי אליל, לא נתן ה' להם לצ לדעת,
 ועין רואה ואזן שומע, ולאונם מדצרת גדולות, וקולם יחולל אילות,
 הצליהם אשמע ואותך אכזור, וחכרון אצדתך לצי יעבור, והמר עליך כהמר
 על הצנור: איה פנה דודי? איה הלך? — אבי שלך, וחלומותי שלך.

ועתה, מדוע אחרו מחשים? ומדוע לא נחלץ חושים, ואשלוח ספרים
 ציד הרצים, להעיר ולעורר את האהבה? תקומה כל ונסוננה,
 צחלרות ה', לפנים ולפני; נסמור צמחתרת, אחרי אמת כהדרת, וכל
 דצרינו צספר נכתצים, ורחוקים נעשו קרוצים, ונמעלסה צאהצים, ותעלונה
 כליותי צנחצי ידך, ותעלינה לפניך ללחן אברות ידודי.

וברוך ה' אשר יעץ עליך הנסיעה, (מפי עליון לא תלא דעה), ויאמר
 לספריד צינינו, למען החיות רעיונינו, כל יהיו עוד אך דצ
 שפתים, מהר יסופו, ונחלוס יסופו, מקץ ימים או שנמים; כי הלא
 מעשה נספר יכתצון, יארינו ימים ולא ירקצון, עוד צשיצה יוצון, ולעמר
 מות לא יסוצון.

הבה כל אצול אלך, אערכה לפניך דצרים אחרים אשר צאו לידי עתה
 מקרצ, צהיותי מחפש כפעם צפעם צמכמי לשוננו, ויודך למחית
 צארותיה, לשאוב מעס מים חיים.

הלשון הזאת כיפפיה האמה העצרים, מקץ שנים שמונה מאות אשר
 שמו גדולי החכמים עיניהם ולצם עליה, ויתורו אותה ויתאו
 צבוליה, יעלו הרים, ידדו צקעתיים, פסגו אקמרותיה, גם לללו צמתק
 מימים, לסקל מסלותיה, להאיר מחשכיה, לבלות סתרים, ולחשוף
 מעלומותיה; הנה צכל זאת, המכוסה מענה וסמופלס, דצ מאל עוד
 כיום מהמדע והנגלה: וצאמת כנגלות נעלום צחצילות חצילות סבלות
 גדולות

גדולות, מור וזהירות, נשמות ונפעלים ונמלות, כמעלות ונעלות, נמשכים נמולות, נמערות נורים ונמחלות, מיס גלות.

וראשונה, הנה חקירת סגלת הלשונות המדפס, המלים כמורים על דבר אחד נעינו, למנוח החלוקים הקדים הסגולות בין ענין נזה אחת לענין דעותה, הוא יס גדול דח ידים, דלוחו הדלוחים, וידורו מבט אליו; הם חמשים שנה נלמד אשר מלל לנ בני האדם, ללול נמיתיו האדירים והעלות פנימים נידם.

דנה זה חמש מלות שנה ועוד, כנר כנז רננו נחיי (פרשת עקב): יס הפרט גדול בין המלות, ויס נחלוקי הלשונות ידעם מנפלות, חננה מנפלה.

וגם מלז ומקדם, חנני המנה והתלמוד גם הנה, לל חלו לפעמים להגדיל בין הלשונות המדפס, ולנחל חיד המלות השונות על ענינים שונים תורניה, וכנר מללנו להם אשר הנדילו בין נשך לתרניה (פרק חיזוה נשך), בין נדר לנרנה (מגלה מקדחת), בין מורל לניצור (קדושין דף ל"ט), בין חליפה לתמורה (פרק התורה היתה נלה), בין אחד לאחר (נמדשים), בין דקיע, שחקים, ערנות, וחנניהם (חגיגה י"ז), בין שול לשקר (שנעו פק שלישי), ובין דפה נים לירי נים (פכילתא).

גם אחריהם גדולי חנני ישראל, ואף משלל לל היתה חננה הלשון מלכת ענדותם, דונם, אל מעט ולס הדנה, שמו ננס להליל את הנדף. ולנלתי הנזיר המלירות בגדילים, אשר מקל ערת חנני בלשון, נרש"י, דלנ"ע, דר"ק, ואחת מדעיהם, הנה לנו רננו חננאל (הנילו רננו נחיי) אשר הנדיל נן מי למימי; וחנני המוספות (שנל ל"ו) הנדילו בין קש לתנן; ורננ"ן, נפירשו על התורה, חילק בין ריב ותלונה, מקניהם ונהמתם, תהרומתן, מות ואסון; נעל העקרים (מלמד ג' פק כ"ו) הנדיל בין שקר לכזב; רננו נסים, נעל הדורות, בין נגלל לנענן (דרש ט'), ובין לו ואליו (צסוף הספר); הנד החזקוני הנדיל בין נשמים וסמים, ובין יוס ויומם; דן ינחק חננאל, נפרוש התורה, הנדיל בין בוע מת ונאסף אל עמיו, האמין לו והאמין לו; דני עונדיה ספורו, בין גוי וללוחם, אפרו ואיפה; ונעל מפשי ה' בין נוסח לחסס ועוד נלה תמללה נבחי המפרשים והחכמים כלם, דרשות, וחקירות נהגלת הנדפס, דק לל הדנה נמספר, ולל אחד נהם אד נמיו לנשק את נדף נכל מקום שהוא, ולל אחד נהם ייחד על הנדנים האלה ספר מיוחד; נלנר מי דנים מן הקדמונים קיימו וקבלו נדעמם ענין

ענין כעל לשון צמלות שורית, ונעלם מהם דבר אשר כל החרושים מודים
בו, צעקנות חניד המלינים Blair, כי לא תמלכנה כלשון מן הלשוניות
(נאסף כי כלשון הקדש) שמים מלות, פהיינו שוות צעממן אשר אל לחתה,
שווי שלם. ובראשון צין חכמי ישראל, אשר מלאו לנו לבדוד המשפט הזה,
כנה כוח אחד ממדקקי פשכח, רני רלונן נן אהרן הלוי שמו, אשר
נלחם במדקק היקר רני שלמה זלמן העגל, צספר אשר קהל לו צסס
גענותות אהבה (כוחק צפידול שנת המס"ד), ואס צדק ח' אל כדניס
האלה כתב: לא אלמין לעולם שיהיו שני מדשים או שני משקלים יורו על
דבר אחד צעינו.

ואולם האים אשר סס נפשו על החקירות האלה, ואשר החל לכתוב עליהן
ספרים מיוחדים, בלוי וידוע היותו החכם הכודע צשעדים, רני נפתלי
הירן וויזל ז"ל, אים אשר דוח צו, דוח דעת וירלח'ס, ומצוה עצוקה ודעת
דחנה, וחירות אשר אין עמה מרפה, והשמדלות אשר לא תשור מפני כל. הוא
פתח לנו ספתח פגדול הזה: ואס למנס למעמים (כמשפט כל חקיר לצ, ככוצשין
צדק חדשה) נעו אשוריו מקו באמת, הלך צדך מרחוק; תכלמו עומדת
לעה, על אשר ננה ופלא ספריו פה אל פה חכמה ומוסר, ירלח'ס' ולאחנה
האדם, ועל אשר זכה סת אחרים אשר הלנו צעקנותיו, ויזריחו אור גדול
בס למפרי הקדש גם ללשון הקדש.

וכי לא ידע סת יקר תפארת המלכות הכנודות אשר ילאו לאור אחרי
קוס הדיק ההוא? נתיצות השלום, מנחה מדשק,
פסלסס, אנהר הסדשים, וזולתס, מה יקרו ומה נעמו, צנאור
הכתובים ונגלוי תעלותות הלשון! לא יסולו צבתס אופיד, צססס יקרוספיד
ונם אחרי, כל אלה, אס צעינך יפלא, ידיקי אשר אצתי, הלל גם צעיני
יפלא, איך אפוא כי נקח צידינו ספר אהל פועד, או ספר דגים
אחרים, נמלא כלשונות הכדפיים דגים ועלותים כחול ימים, ועל כרחי
נאמר, כי החכמים האלה כלס, צהנדלות אשר חקשו צחכמתס, לא חשדו
מכן עד היום, כי אס קבלצ המלקק מן הים.

גם חכמי נתינו סת לני על החקירות האלה, וממלא התלככה חן צעיני,
ואעצור צה צלצ שלם וצנפס חפלה, עס היותה מלאכת עצות מרה,
ויהי ה' סתי, ואשים בצול לשים או שלש מלות לשונות, ולא סוכל לנחר
סחת לשוני, כנה ימלא צחקירות האלה מן סנועס והמענוג, צצגלות
לכבד פינינו נמעט צכל מקרס מן המקרלות דצד חקס לא שערובו הדאסוניס.
ונקלותנו עולס מעלת הלשון הזאת כדומצת על ידי מלה אחת, ופעמים
על ידי סות סחת, על כמה ענינים פענינים שונים.

והנה

והנה לפיך שתי מלות תר . מרגל , המלות בשתי אחיות פלומות .
 ואף גם זאת, הנה עניניהן זה הפך זה תמש ; כאשר ראיתי צעירי
 השצוע החולף, וכאשר תראה צעיריך גם אתה ידידי . ועתה אתה אחי ,
 דאב גם דאב , כי האיש אשר יתור הוא מנקש העו, כאשר תראה : לתור
 להם מנוחה, לתור להם מקום לחיותם, אל סוף אשר תדתי להם, וכן
 ולא תתורו אחרי לצנכם ואחרי עיניכם, לדרוך אחרי התענוגים ; והלשון
 הזה תר נבד מן אתה דאב (נא לדלות ולנחור העו), וכן מלאנו
 דרך האתרים צאל"ף ; ובהכך, המרגל יבקש את הדע, נמו מרגלים אתם
 לדלות את ערות הארץ צאתם, וכן הלל צענוד לחקור ולהפוך ולרגל הארץ
 צאו ענדיו אליך, וכן וירגל צלצך אל אדוני המלך, לא רגל על לשוני .
 כלם ענינם גלוי בגנות והדע, והלשון נבד מן דע גלוי .

והנה משה דצור, צלחו שנים עשר אנשים לדלות את ארץ כנען, ירוצ
הדצור כי לא לצורך שלח אותם, כי היותה ארץ זבת חלב ודבש .
פי ה' דצור, ובהיות העם היושב עליה חזק או דפה, מה מעלה ומה
מודיק, וה' ילחם להם ; אך שלחם לתור את הארץ, למען יראו את טובה,
ויבידו נצולה אל עם הארץ, ויחזקו ידיהם ללכת אחרי ה' ; והמה השחיתו
בתעינו עליהם, והפכו מחשבת טובתם, על כן אכחנו קוראים להם צס
מרגלים, גם כי צפרשת שליחותם לא כדלו כי אם צס תרים .
ואולם צמשה תורה כתוצ לאמר : ויצאו עד נחל אשכול וירגלו אותה ,
כי צאמת כן היה הדצור, כי מפשה מרגלים עשו, ולא מפשה
תרים, גם כי לתור צלחו ולא לרגל, על כן כתוצ שם אחר הדצורים
האלה : ויקחו צידם מפרי הארץ ויבידו אלינו וישיצו אותנו דצור ויאמרו
טובה הארץ אשר ה' אלהינו נותן לנו ולא אציתם לעלות : והנה למראה
עינים העקד חסר ; כי זה שלא אצו לעלות, לא היה על אודות טובה
הארץ אשר אמרו המרגלים, כי אם צענוד אמרם אפס כי עז העם והנה על
פי דרכנו אין המקדח חסר דצור, כי צאמרו וירגלו אותה, כנר הדוע כי
הוציאו עליה שם דע, והנה לא נשאר לו להביד רק את העו צאמרו . על
כן הוסיף ואמר ויאמרו טובה הארץ, להזכירם כי גם כי הוציאו עליה
דצה, הנה לא יכלו להנחיד תחת לשונם את יקר תפלתה .

אמנם לא סוף דצור כי כל שרש ושרש חלוק ונציל צעמנו מכל שרש
אחר, כי גם פנול אחר צעירו יורה לפעמים פולחות שונות כפי
השחנות מלות הטעם או אותיות השמו, אשר הוא נקשר צהן עם
השמות . וגם לדצור הזה לך וארצך אות ומופת צהנלה אשר החליתי מאז ומקדם,
ואמרו אשר כתרפיתי מתנה ימים דנים שצתי אליה עתה מקרצ והשלעתי .

בארבעה

בארבעה דנים מלכו פעל ירא נקד עם השם ירא את ירא
 מן ירא מפני ירא מלפני; וכנר כתב דני נפתלי ואחרים
 אחריו, כי כל יראה אשר ענינה פחד דעה תהיה נקשרת ע"ס, וכל אשר אין
 אחריה ע"ס לא תהיה רק יראה הכבוד והרוממות, כל יתעורר זה פחד
 דעה. והנה מלכו כי ירא אכני אותו בעשו, אל מירא אותו בעוב, אל
 תיראו את עם הארץ בשנעה עוממים, וכן לא מירא דע, שר יראתם יחד
 אציל עליכם, כל אלה בלא ע"ס, ואין בכל אלה יראת הרוממות, רק
 יראת הכח לנפש: וגם כי הוא דני נפתלי מלא לו עזר דבר האברה
 לעוות עלינו פשו הדברים בעשו ובעוב, לאמר כי מלא זהם דבר עוב,
 אשר בעצורו ילך לירא אותם יראת הכבוד; הנה זה יענה בלא מירא
 דע, ונחזר יראתם? מלכך כי גם לו תהיה הצלחתו ישרה ונכונה, הנה
 איננה שלמה, ועדוקקת, בלשון לקח לעצור אחד כל יראה שאחריה ע"ס,
 בלי להבדיל כלל בין המקומות אשר בזה הם ה"ס עומדת לזה לפני
 השם, ובין המקומות אשר תנא עמה מלת פני, ובין מקומות אחרים
 אשר תמורה אליה מלת לפני.

ואשר אני אחזה לי, אחוך שמע לי
שרש ירא נגזר משרש ראה, והנה היראה דרך כלל היא פעלת
 כח הדמיון, היראה את הנולד ומצייר לנגד עיניו דע קרוב, (וצדק
 כזה מנצל היראה מן הפחד, כי הוא יורה התבעשות הנפש אשר תחד
 על דבר אשר לא תוכל לצייר דמיונו מה הוא).
המדרבב בנושא על שפתיו זכרון היראה, יש אשר יצא זה היתם
 במחשבה אשר חש הירא, וזה הציור אשר ממש דמיונו, אשר
 מענו בזה בלבו יראה, ולא תהיה היראה נקשרת עם העוול, או עם
 ה"ס, בלחת הדרכים אשר הזכרתי, ועליה חטוף מלתי. ויש אשר לא
 יצא המדבר לנצל מה היה הציור אשר יראה מענו היראה, ולא תנא
 היראה בודדת, ולא קשורה בדבר אחר, כמו לא לחקתי כי יראה, ויראו
 את גדרות נספיהם המה ואציהם ויראו. ויש אשר יצא המדבר סבת
 היראה, בלי יצא הדק היטב מה היה הציור אשר צייר בלבו ה"ס הירא
 ותנא יראה כזאת קשורה במלת כי, כמו ואירא כי ערום אנכי, ויראו
 האנשים כי הוצאו צית יוסף. ויש אשר יצא המדבר את המסובב מן
 היראה, ולא אם יהיה המסובב ממנה בהכרח מעשות דבר מה, תהיה
 היראה נקשרת אל העושה אשר לא יעשה בלתי, כמו כי ירא לשבת
 צועד, כי ירא לאמר אשתי. ויש אשר יירא אדם, לא דמותו בלבו דע
 קרוב לנפול עליו, כי אם ציור דע קרוב לנפול על איש זולתו, אשר

נפשו קשורה בנפשו, כמו לא תירא לנצח משלג כי כל ציתת לנצח פנים.
ציתת כאשר על נפש בני ציתת, צעלה ונניה, וכן וירא מלך לנפשותיו.
כי כן דרך העצבים לנצח בנפש כאשר ידוע צעלם נפרד מן החי אשר הוא
זו, כמו שכן בני חשקה נפשו. והנה היראה הזאת הנקשרת בלג"ד, היא
יראת האלהים, וצעל ספר הנדית (חלק שני מאמר דעיו) חצו מחשבה
חדשה, לאחר כי היא היא יראת האלהים, אשר לווינו זה, והיא לירא
פמיד מעשות דבר אשר יהיה דע צעיו ה'; ואולם מלכד כי אשר הוא דע
צעיו ה' אינו חלילה דע הנופל עליו ומכניו, כי אם חטאנו מה נפעל
זו? הכך דואה, ידידי, כי אותו תיראו אמרה תורה, ולא לו תישאו.
והנה כל היראות האלה, אשר לא תקשרנה לא עם הפעול ולא צמ"ס.
דבר אין להם עם ההצלה אשר שמתו פני אליה; על כן אלך אסונה אל
מקומי.

שניים הנה הליורים אשר יטוירו דמיונו, למען הוליד התבטות
היראה; האחד לירא העצם הנורא, כי נדמה צלנו עליו ודע
ממנו. אשר לא יצא ממנו להדע לנו אם יקרה שיפגע בנו; והליור השני
לירא המקרה, כי נשית לבד עינינו כי צאמת נכון העצם ההוא וקרוץ
לנפול עלינו ולפגוע בנו.

גם כי מן הליורים האלה גם שניהם תולד היראה, הנה צל יראה אשר
יירא, יהיה אחד משני הליורים הוא הבורח דמיונו: פעם נחזק
בגדולת העצם הנורא, ודע כמו ועוזו, ועל כן יירא, צלי שים לננו
הפוכן הוא העצם ההוא וקרוץ לפגוע בנו, אם אין, אך בדולמו תנעתנו,
ועצמתו תחידנו: ופעם נלייר צלנו כי יש דבר הכחן וקרוץ לפגוע בנו,
וירא לנפשו, ולא נצח צמאזני משפט כמו ויכלתו כלל.

והנה נא לנו שני מיני יראה, אקרא לאחת יראת הכח, ולשנית יראת הפגע.
הרא מעתה הכה צלשנו הוא לשון יראה עם הפעול להורות על יראת
הכח, והנה לשון יראה עם מ"ס על יראת הפגע. הענד ירא
אם אדוני, מדעתו כי כל אשר יחפון יעשה זו; ואם אדוני קשה ואבדו,
הוא ירא ממנו, מדעתו כי קרוב חמתו ללא, ושעט עצמו להתחיל.
הרא תראה, ידידי, דברי ישיעיו לאח ולאים יהודים: לא תאמרו קשר
לכל אשר יאמר העם הזה קשר ואת מוראו לא תיראו ולא תערינו.
לא תיראו את מוראו מתבאר מן האמור אחריו ולא תערינו, לא תמנו לו
חוק ויכולת לנצח עלינו, והנה היראה הזאת יראת היכולת. והנה אין צוה
מקום ליראת הפגע, כי הנה דבר מלה דלין ופאח ירושלים למלחמה עליה,
ואך יאמר הנצח לאים יהודה: אל תיראו סן יצאו עליכם? וכד צא.
ואולם

ואולם אשר להם: אל תיראו אותם, אל תגדילו צדמיונם כחם ויכלתם, כי לא יוכלו להם, וכן יתקצו אשר נתפלתו: הילולי נא מיד אחי מיד עשו, כי יראו אנשי אותו סן יצא והכני: יראו היה מכלתו, ומאדנע עלות חים אשר עמו, ולא היה ירא פן יצא, כי ידע כי יצא, רק ירא פן יצא והכני: יהושע ובלב אמרו אל התם: ואתם אל תיראו את עש הארץ, כי לחמנו הם: אל יהיו צעייכם גדולים וענומים מכם, אל תאמרו כי חזק הוא ממנו, כי הלא לחמנו הם. הנה אקוניהו ירא את המלך שלמה: היה ירא מיכלתו, כי אחרי שצחו על כסף המלכה, כל אשר יחפון יעשה; וחס צטרס יהיה שלמה משוח למלך, היה לו לירוש ממנו, פן יהיה לודה את נפשו, אחרי היותו חורג עליו דעה לבזול הממלכה מידו, אך אם היה ירא ממנו, לא היה ירא אותו. גם כי אלך צניא ללמות לא אירא דע; לא יהיה דבר דע גדול צעיי, ויכול להזיק אותי, כי אתה עמדי; ולא אמר לא אירא מדע, לא אירא פן תמלאני דעה, כי כלנתי צניא ללמות לא ימלט מפגוע זו דבר דע, אך לא היה ירא דע, כי גם אם יפגעהו דע, לא יוכל לו.

ואחרי אשר הבינו לאן ירא את להורות על יראת היכולת, לקחונו על לשונם כמו כן, דרך לשון מושאל, להורות על יראת הגדולה והרוממות; כי אמנם היכולת והגבורה והגדולה והרוממות, דברים קרונים המה, וצעיני הקדמונים היו צאמת דברים אחרים, כאשר ידעת, ידידי, כי הגבור תאחיו היה נכבד, והעדים הכלמנים צאחרית חיו. והנה ענש חים אמו ואניו תיראו, יהיו גדולים וחשובים צעינכם והיו כל מעשיכם ללוא ולעך אשר אתם דואים זהם יתרון מעלה עליכם, והנה הידעה הזאת קרובה אל הכיבוד, ואולם חלוק יש המפריד ציניהם.

המכבד דעהו, דעהו חשוב צעיניו, והוא חשובו כדבר אשר לא נדון להקל זו, אפס כי אין לורך לו אשר יחשוב את דעהו גדול ממנו, כי גם יוכל לחשוב את דעהו ויכבדו, ויחשבו גם את נפשו יותר מדעהו; ועל פי הדבר הזה, גם הנדל יכבד את גדולו, אשר נאין ונאפס לעומתו; אמר כי מכבדי אכבד: ואולם הירא את חזרו, הנה הוא דואה זו יתרון מעלה ורוממות מאשר יראת נפשו. והנה כן יראתו את ה', היה צחותו נבד עיניו גדולתו ועוצם יכולתו, והיה גדול צעיניו הדבר יותר מנפשו, ויתר מיתר כל הכלאים, והיו כל מעשינו לאותות ולמופתים על אשר כלננו.

ואחרי אשר התנארה לכיך, ידידי, תיראה הרוממות, היא יראת היכולת, בנקשרת

הנקשרת עם הפעול; הכני אליך לרצו דברי על הידעה השניה, היא ידעה
הפגה הנקשרת עם ת"ס.

ח'ר'א מן, הליזר הבורז דמיונו הוא ליזר פגיעת הדעה זו; הוא ידע
מן יצואהו הדבר הדע, מן ישיבהו, מן יגיע עדיו: הידע מאלס,
ידע כי כלנו להדע לו, וידע מן יפגע זו. צעש לרוע יליך וצשצע לא
יגע צך דע, צשוע לשון תחצא ולא תידע משוד כי יצא, לשוד ולכפן תשחק
ותחית הארץ אל תידע, כי עם אנני השדה צדיתך וחית השדה השלמה לך.
הלא תראה, ירדיו, הדברים צדורים. לא תידע כלשד יצא שוד צארנך,
מן גם עליך יפול, כי לא יגע צך דע, וכן מחית הארץ לא תידע, כי גם
היא השלמה לך, ואליך לא תגע. ולו אחד: ולא תידע שוד כי יצא, ואת
חית הארץ אל תידע, היה הטעם, כי יעלע מן השוד, גם צפגעו זו,
וכי לא ידע יכולת החיה, וגם צנפלה עליו יעמוד עליה צרוב כחו ויכלל;
והנה כל זה רחוק מטעם הפרשה ההיא, אשר דלשפה צשש לרוע, יליך
וצשצע לא יגע צך דע. וכן לא תידע מפחד לילה, מחץ יעוף יומס: לא
תידע צלילה, מן יצואך פחד; ולא תידע ציוס, מן יפגע צך חץ מעופף.
וכן משמועה דעה לא יידע, לא יידע שתצואהו. וכן אני שכנתי ואיכנה
הקילותי כי ה' יסמכני, לא אידע מדבצות עם אשר קניצ שטר עלי: לא כי
לא יידע יכלתם, ויתצרך צלצצו לאחד אני אבצר עליהם: לא כן; כי צאמדו
אני שכנתי ואיכנה הלא הביד לנו כי לא עלו על לבו מחשבות מלמדה,
כי אם נחשבות צטחון והשקט: ואולם, אחד, כי לא יידע מן יפלו עליו,
וגם אם יחזו סניצותיו, כי ה' יסמכהו, ולא ישיבהו; וכן היה הדבר,
כי צצרחו מפני אצלסוס צנו, לא נתעש, ולא צא צידיו וכן ה' אורי רישעי,
ממי אידע? ה' מעוז חיי, ממי אפחד? לא אידע מן ישיבני מצקס רוגתי,
כי צקצרו עלי מדעים לאכול את צשרי, צרי ואויבי לי, המה כאלו ונפלו,
ואיכנה ישיבוני? וכן אל תידע מפחד פתאום ומשאות דשעים כי תצא,
כי עליהם תצא, ולא עליך, לא תידע לציתה תשלג, השלב משל על הקור,
והקור לא יצא לצית אשת חיל, כי כל ציתה לצוש שנים, וכן לא תיראון
פחם, ה' אלהיכם ההולך לפניכם הוא ילחם לכם, ככל אשר עשה אתכם
צמרים לעיניכם, והנה לא יצאו עליכם ולא ילחמו צכם (*), לא שאל
ילחמו

(*) וזה גם כן עומק ענין מלת לעיניכם לאחר: אחס לא פעלתם דבר, רק ה'
נלחם לכם, ואחס עומדים ורוחיס, כאדם הרואה מריצת צדים, ועומד ומניע,
ולא יתעצב על ריו לא לו, וכן צשוני את שצופקט לעיניכם, הנה למראה
עומס מלת לעיניכם אך למותר, כי חין יקולנו ואנחנו לא נראה צקולנו?
יגח

ילחמו צבא לא ימים זהם נח להרע לכם ; וכן לא תירא מהם, זכור תזכור את אשר עשה ה' אליהם לפדעיה וכן ירמיה היה אומר אל הפלטה הנשאלת מן הבבלים : אל תיראו מעבדי הכשדים, אל תיראו מן יצאו עליכם, כי לא יצאו ; לא אל תיראו אותם, אל תיראו יכלתם, כי צלמתם אס יצאו עליכם לא תעמדו לפניהם . והנה כל ויראת מאלהים, היא הזרה לחוטא : דע כי הדבר הזה דע צעירי ה', ואם תעשהו, ידו מבע צך ; על כן תירא ממנו, מן תפול עליך ידו : וזאת יראת הפגע, אשר לא תכון כי אס צחוטא, לא יראת סיכולת והגדולה, המפוארה והמכוללה .

ואולם מלמד שני מיני יראה אלה, יראת היכולת ויראת הפגע, ככה עוד שתי יראות אחרות ראו העצמים להגדיל בלשונם, וזה צבאי בלשונות אשר נשאו לו לצד לפניהם : ירא מפני, וירא מלפני .

ד' ירא מפני, חינונו ירא צלמת : הוא נמנע מעשות דבר, צעזעור דבר דע . אשר הוא דואה במשך ממעשהו, ודואה ונשמד . כי יראתם מפני האש ולא עליהם צד, יראתם מהתקרב אל הכד, צעזעור האש אשר רשיתם ; והנה צעמדם צמקומם לא היתה להם יראה . וזאת ועצדיק ידעתי כי נדום תיראון מפני ה' אלהים, ידעתי כי עד כה לא לקחם מוסר להשמד מהמדות בצדו, כי עוד צדור המנה תוסיפו לחטוא ; לא סגבל זאת לא צאה בלשן יראת האלהים אשר ממנה מולך העבודה השלמה, רק כי עד כה לא נוסדו לשמוע צקולו גם צדור אחד, גם כאשר העד יעיד זהם לאמר אס תעשון כזאת כה טעם לכם . וכן דבר ה' אל יהושע : אל תירא מפניהם, אל תמנע מהלחם זהם מיראה . וכן וירא אל מלך מפני חניש, נמנע מעמוד שם, וצדור ללכת צדור אחרת, מיראפו . וכן וירא מפני המלך כי ראו כי חגמת אלהים צקדו לעשות משפט : ולמה וירא ממנו להיותו חכם ? כלל ישעיהו יעללו ; רק הטעם, יראו ונמנעו מעשות אשר לא עז, גם צדדרי משיתם, כי צחנמתו יגלה נסתרות . וכן דר אומר אל תירא מפניו, אל תמנע מדרך אורו, מיראה . אל תירא מפני פדנרים אשר שמעת, גם שם אס היה חזקיהו מטה שכתו לסגול להיות למם עוצר, לא היה ירא, והנה הכניח אומר לו : אל תחל מיראה להחזק

נגדו

יח ולא נראה ? אך הטעם צלמת, כי ישיו צצותו ויקצנו, ולא תושע לו זרועו, ולא ידים אס ממנו את ידו ואת רגלו, רק נעמד ונראה, והוא יעסה . וכן צתרגום התפלה אשר לו תרגמתי מלת לעינוכם (*restando voi*) (*semplici spettatori*) . וזה יסוד גדול, ראוי להודיע ולהודע, כי הקצון אשר אחרנו מקוים, לא צחיל ולא צכה יהיה, כי אס צדור ה', כימי אחרת מחזק תלדים יראו נפלאות .

ערו. אִלִּיתִירוֹת מַפְנִיבִים, אֵל תַּחֲלֵל מַהֲבִנְנֹת אֲלֵיהֶם, וְאֵם הִיא כּוֹנֵן
נִזְוָתָהּ לֹא הִיא יִדֹּא. וְכֵן וַיִּשְׁמְעוּ פִּלְשְׁתִּים כִּי הִתְקַצְּנוּ בְּכִי יִשְׂרָאֵל הַמִּצְפָּתָה
וַיַּעֲלוּ סִרְכֵי פִלְשְׁתִּים אֶל יִשְׂרָאֵל, וַיִּשְׁמְעוּ בְּכִי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי פִלְשְׁתִּים:
יִדְּלוּ מִצְמֹד שֶׁסֶּה קָהַל גְּדוֹל יַחְדוֹ, כִּי הִנֵּה לֹא עָלוּ עֲלֵיהֶם פִּלְשְׁתִּים דֶּק בִּי
שָׁמְעוּ כִּי קִצְּנוּ, וְאֵם יִמְסִדְרוּ יִסְיֹרוּ מַעֲלִיבִים. וְכֵן וַיִּסָּף שָׁאוּל לִידֹּא
מִפְּנֵי דוֹךְ עוֹד, צִלְמֵת לֹא הִיא יִדֹּא מִמֶּנּוּ, כִּי יִדַּע תּוֹס לִצְוֹ וְעוֹלָה לֹא
מִנָּסָה; אִפְּסָה כִּי אֲחֵרֵי וְאִתּוֹ כִּי לֹא עֲלָתָה צִיּוֹר לְהַפִּילוֹ צִיד פִּלְשְׁתִּים
נִכְבְּלוּ אֲשֶׁר כָּל לוֹ צִדְדָה הַעֲרָלוֹת, וְהַסְפֹּךְ הוּא, כִּי צִעֲסָה הִדְבָּר הַהוּא
הוֹסִיף לוֹ עַל תַּפְאֲרָתוֹ תַּפְאֲרֵת, לֹא יִדַּע עוֹד מִה יַעֲשֶׂה צוֹ, וַתִּמְדֵּךְ כָּל
הַיּוֹם דֹּאבָה צִלְצוֹ, פֶּן צִדְדָה אֲשֶׁר יִיךְ עָלָיו לְהַצִּיּוֹר, יִדְּבֶה לוֹ כִּנּוֹד וְאֵם,
וְהִנֵּה הִיא כִּנּוֹד צָלַל עֲנֻפִּיו, וְהִיא כְּסוּב אַחֲרֵי מִכָּל מַחֲשָׁבוֹתָיו, כַּמִּשְׁפָּט
הַיִּדֹּא מִפְּנֵי.

הַיִּדֹּא מִלִּפְנֵי אֲדָם, הוּא יִדֹּא צִעוֹר הַאִישׁ לִכְבוֹדוֹ, וְלֹא יִדַּע בֶּס הוּא עַל
מִה יִדֹּא, וְעַל כִּדְחוֹ יִדֹּא כִדְחוֹתוֹ אִתּוֹ. וְאֵם הַיִּדֹּא הַזֹּאת
מִתְרַחֶקֶת מִעֵינֵי הַיִּדֹּא כִּכָּל, אֲשֶׁר אֲמַרְתִּי הִיטָה פַעֲלוֹת הַדְמִיּוֹן הַדוֹאֵה
אֶת הַבּוֹלֵךְ, וְהַיִּדֹּא הַבְּחִירוֹנָה הַזֹּאת אֵין הַדְמִיּוֹן רוֹאֶה דָבָר צִדְדוֹר;
הִנֵּה אֲמַרְסָה בֶּס הִיא צִעֵס יִדֹּא תַקְרָא, צִעֲבוֹר הִיטָה שֶׁשֶּׁס יִרְאֵה נִבּוֹד
מִשְׁרָשׁ רִאָּה, וְהַיִּדֹּא הַזֹּאת נִמְשַׁכֶּת יוֹתֵר מִכָּל יִדֹּא מִמִּדְּרָה הַעֵינִים. הִנֵּה
לִפְנֵי וַיִּדֹּא שָׁאוּל מִלִּפְנֵי דוֹד, וַיִּסְיִדְרוּ שָׁאוּל מַעֲמוֹ וַיִּשְׁיַמְכוּ לוֹ שֶׁר אֲלָף;
וְאֵם יִדֹּא מִמֶּנּוּ פֶּן יִדַּע לוֹ, אֵין יִשְׁיַמְכוּ שֶׁר אֲלָף, לִתֵּת חֲדָשׁ צִיּוֹר לְהַדְבּוֹ?
אֵין הִיא יִדֹּא מִלִּפְנֵי, מִאֲשֶׁר אֲמַרְתִּי, וְלֹא יִכּוֹל לַעֲבֹד לִפְנֵי, כִּי מִרְאֵה
פְּנֵי וַיִּפְחִדְהוּ, עַל כֵּן הִרְחִיקוּ מֵעָלָיו. וְכֵן יִדֹּא הַבְּלִיָּהִים אֲשֶׁר יִדְּלוּ
מִלִּפְנֵי, הִנֵּה הַבְּלִיָּהִים אֲשֶׁר תַּלְחֹס רַעֲדָה, כִּכָּל עַת אֲשֶׁר יַעֲלֶם שֶׁס ה'

עַל לִצְס.

וְהַדְבָּר הַשְּׁלֵמָה הַבְּחִירוֹנָה, וְהוֹלֵס דְּקוֹת הַעֵינִים אֲשֶׁר לִקְחֵתִי לִי לְצִד
וְלִצְנֵן, לֹא יִתְמוּנִי לְהַתְנַדֵּךְ צִלְצוֹ לְאִפְּסָה: קִלְעֵתִי אֵל הַסִּמֵּת וְלֹא
תַעֲלֵתִי לִכֵּן אֲלִיךְ נִשְׁלַתִּי אֶת עֵינֵי, יִדִּי נִפְשִׁי, וְאֲלִיךְ אֲתַחֲכֵן, תַּלְחֹד מִתְּכִיךְ
נִחְמַתְךָ, לְאִרְוֹךְ אֶת כָּל דְּצִרִי צִמְדָּךְ צִינְתְךָ, עֲשֶׂה זֹאת אֲפֹס לְיִדִּי,
וְעֵרַכְתִּי לִפְנֵי מִשְׁפָּט כַּמִּשְׁפָּט צִעוֹךְ עֲמִדִי, וְהוֹדַעְתִּי הַחֲסִמָּה וְהַשִּׁמָּה,
אֲשֶׁר הוּא שֶׁס, אֵין אֲפֹסִיךְ בֶּס אֲנִי לְהַרִּיץ אֲלִיךְ אֲבֹדוֹתִי, לַעֲרוֹךְ לִפְנֵיךְ פְּרִי
תְּקִירוֹתִי; וַיֵּן אֶת צִנְתְּךָ, לְיִדִּי וְלִחְמַתְךָ, כַּתְּשׁוֹקת אֲבוֹב קְרוֹס, הוּא
הִנֵּה עַל הַחֲתוּס.

שׁ. ד. ל.

פתרון איזה פסוקים קשי ההבנה.

וישתחו ישראל על ראש המטה (צדאשית ע"ז ל"א).

המפרשים ציטרו השתחויה זו על אחד משני אומנים, קנתס אמרו שיעקב השתחוה ליוסף להודות לו על שהצטיחו למלאות רצונו, אך מלכד שאין דרך האב להשתחוות לפני הבן אע"פ שהבן מושל, שהרי בסמוך מצינו שיוסף עצמו עם ביותו מושל השתחוה אפי' אדניו ללציו, הנה העיקר חסד מן הספר, כי הנאמר לא הודיענו למי היתה השתחויה זו, ועוד יקשה מליצת על ראש המטה, כי אם היא כפירוש הרש"ס ממקום שהיה על המטה, אין צורך להודעה זו, כי צדקו שהשתחוה ממקום שהיה. ולמפרשים שכתבו שיעקב השתחוה לאל ית' על שחננו להשיב זה מלת בנו יקשה ג"כ חסרון ההודעה הזאת בכתוב, וגם לפירושם לא נא על כנון מליצת על ראש המטה. והנה צדאשורי הכתבם בגדרתי גם אני אחרי הדעת הזאת השנית, אך עתה מנאית דרך יותר נאות לפשט הכתוב, והוא:

יש הצלל בלשוננו צין השתחויה שאחריה למ"ד וצין השתחויה שאחריה על, כי העצם הקשור עם למ"ד הוא המקנל הכבוד, כגון וישתחו שם לה' (ש"א א' כ"ח), ומשתחו למלך (מ"א א' י"ו), וישתחו למסכה (תהלים ק"ו י"ט), וכן כולם, אצל העצם הקשור עם על הוא השטח שעליו יטה אדם את בופו, ואין השטח ההוא מקנל הכבוד, כמו שידורו כל הכתובים, ונמין אז לכולם זאת העשתחויה על הגבות ללצא השמים (לפניה א' ה'), בי היו נותנים כבוד ללצא השמים ולתכלית זו השתחוה עצמן על הגבות, וכל זה פשוט, מזה למדנו שפועל ההשתחויה לא יורה תמיד על נתינת הכבוד ועל העבודה, אלא לפעמים הוראתו רק כפיית הקומה ונטיית הגוף או לצורך הכניזה או לתכלית אחר הדומה לו, ועל פי הודעה זו נפרש הפסוק שלפנינו. צפעם השנית כשנא יוסף אל יעקב הודיענו הכתוב ויתחזק ישראל וישב על המטה, ומסתמא עשה כן גם צפעם הראשונה כשקרא לבנו ליוסף, אע"פ שלא נתפרש בכתוב, כי הדעת נותנת שלכיוון קרוב למות גזרה עליו החולשה והיה שונב תמיד על מנתו כדרך הזקנים, וכשקרא ליוסף לרצו עמו לזה לכבוד צדאש הראשון מאלוהיו, כמו שגזרו צפעם השנית, ודבר עמו צדאש השני על המטה לא שונב לבמיו, והנה היה אז ראש המטה פנוי, אצל נשילה לרצו עמו הכין ראשו על מלשוטיו והשתטח צל גופו על המטה, והנה וישתחו ישראל על ראש המטה.

י"ש"ר

פירוש

פירוש שורש כחות צננין פיעל.

פועל פות צננין הקל הוא תמיד עומד, ואם ירצו הכחותים לסמן
 צו פעולה יוצאם ישמחו על הדבר צננין הפעיל, כמו והמית חים,
 חתם המיתם, להמיתנו, אזי חמית, וכו' וכמוהם דברים, חעמה חם
 ההפעיל יוצא לשני על מה יורה עוד הפועל שגורש הזה? ומהו ההצדל
 צין החית למותה? לזאת חשנתי כי פועל חות צהפעיל מורה על
 הדיבת חסם חי וצדיח שחינו לא הדבירו היה יכול לחיות עוד, חלל הפועל
 נופל על הדיבת חסם חולה או מסוכן שאף צלי הדיבה היה מת מעצמו
 מחמת חליו, חלל שהדורב ממחר מיתמו. והנה להוכיח חמתה הכלל הזה
 צדחיה נחת הנצ ימין ורחם כי צכל התכ"ך לא נמצא שורש חות צפיעל
 דק תשעה פעמים צלצק, וחלם מסכימים עם הכלל שהנחנו, חלה חם
 המקומות חחד לחחד למצוא חשצון עם פירושם כפי הכחננו: חנימלך חחד
 לחוש כליו חלוק חרדך ומותחני (שופטים ט' כ"ד), וכבר היתם גלגלתו
 לצוצה ולא היה יכול לחיות עוד; יונתן היה חנה צתלשמים חנה ופצוע
 וחוש כליו ממותת חחריו (ש"ח י"ד י"ב), כלומר חותם סהיו צין
 החיים והמות; כשקלע דוד חנן צמלח גלית חחד הכתוב ויך חת הפלשתי
 וימיתחו (ש"ח י"ז כ'), לפי שצצז מיתת לחסם צדיח, חך עדיון לא
 מת, חלל כשכרת חת דחשו כתוב וימותתרו (שם סס כ"ח), לפי שאף צלי
 כדיתת דחשו לא היה חי זמן רב; חלול חחד לעצלקי עומד כל עלי
 מותחני (ש"ח ח' ט'), לפי שכבר היה נשען על חחיתו, ואע"פי חלל
 עלה צידו להדוב חת, עלמו עכ"פ לא היה חפצר שיחיה עוד כמו שמעיד
 העמלקי ואמותתרו כי ידעתי כי לא יחיה חחדי נפלו (שם), ומעטם זה
 כתוב חכני מותחי חת משיח ח' (שם) צפיעל; וכן תפרש פסוק תמותת
 דשע דעה (תהלים ל"ד כ"ב), דשע כבר מת מיתת הנפש כי עונותיו
 ילנדרו וחיתו לא תדחה צאור פני חלך חיים, חנן לפעמים גם דשע
 יושע צשורה צע"הו, חלל זה חינו כ"ח למדחה עינים וצצוא עליו דעה
 או סכנה וחין צו זנות להכלל ממנה, חנה הדעה החיה חמותתהו, לחך
 חלדק כי שבע יפול וקס צחיות וצויותיו חדונין, וזו כונת הכתוב שחחד
 רצות דעות חריק. צל' דבים, תמותת דשע דעה צל' יחיד; וכן פירוש
 ונבחה לצב למותת (שם ק"ט י"ו), כי חים עני וחציון ונבחה לצב נחש
 צצב כמת כי חיו חין חיים, חולם בחכורי ידפהו עוד עד שימותתהו;
 וצדך חוה ידעיהו הנציח צחיותו מתחלוק על יוס לידתו כי טוב מותו
 מחיו חחד חשר לא מותחני מחדם (ידעים כ' י"ז), חכרי חוה חש
 עלמו כמת חך קודם לידתו, וכל זה צדך חשל. — והנה על פי הדברים
 האלה

האלה עלה צדמתי להציל ג"כ צין שמי המלכות כלנו בן תמותה, בן מות הבס כי שם תמותה אינו נבדל מן הפיעול, והה כי כל צמי אלם מקדשים צמי תמותה לפי שמופס למות ואין איש פודה את נפשו תמות, אך יכולים הם לחיות שמים רבות, ועב"ז בקדשים תמיד צמי תמותה, כלומר תמותה למות, אבל בן מות לא יקרא אלא מי מנבדל למיתה, ולא יחיה עוד.

י"ש"ר

וביהודה הירדן מזרח השמש (יהושע י"ט ל"ד).

נתחבטו המעמשים צפידוש המקדש הזה, כי ידענו שנחלת יהודה לא הביעה עד הירדן, ואיך אמר וציהודה הירדן? ועוד צהיות הכתוב מדבר מנצולי נפתלי, איך יאמר שנחלת נפתלי תפגע נחלת יהודה והם רחוקים זה מזה הרבה, כי נפתלי צלפון ויהודה צדרוס? והלא יש ציניהם נחלת צימין ונחלת צמי יוסף ונחלת יששכר! לכן איני אומר שגלת וביהודה שנפסוק זה אינו שם השצו ולא שם הנחלה שנפלה לצמי יהודה צפרט, אלא הוא שם כללי לכל ארץ ישראל, ויהודה (Judaea), כי קדום שכל א"י נקראת לפעמים יהודה סתם, כמו ולא נדעו בהם לפנים צלפון יהודה (ד"ה צ' ט' י"א) שפירושו שכל ארץ נפתלי, שהרי נפתלי א' י"צ אמר על זה צדק כללי ולא נראה עד היום הזה, וצא זה ולימד על זה. אמנם לפי שצמי ישראל נחלו צעזר הירדן ימה וגם צעזר הירדן מזרחה, הצלילו הכתובים צין שמי האלמות כלנו צמה שקראו לחלק המערבי צס יהודה (Judaea) סתם, ולחלק מזרחי דהיינו ארץ הנלעד קראו צס יהודה הירדן (Judaea Jordanis), א"כ כוונת הכתוב כאן להודיענו שנחלת נפתלי פגעה לנך מזרח צלותו כמחוז המקדש יהודה הירדן, וכול החלק שנפל לצמי תנשה.

י"ש"ר

הצדל צין פועל סקל לפועל רגם.

שורש סקל הוכח על זריקת האצנים בידם מצלי הצנחת התולדה היוצאת מן הפעולה ההיא, ולפעמים לא תמשך המיתה מזה הזריקה ההיא, כי כן כתוב ויסקל צלצנים את דוד (ש"צ י"ו), והמלך לא מת, ולכן נשליכותה הפורה להמית ע"י הסקילה הוסיפה על הדוד פועל המיתה, כגון וסקלתו צלצנים ומת (דברים י"ג) ויסקלוהו צלצנים ומת (מלכים)

(מלכים א' כ"א י"ג), ודנים עוד, כי כלל זה לא יוצן מחמו שימות, אם לא שהעמין מוכיח עליו שמדבר צמיתה, והנה צהיות פועל סקל כופל רק על הצריקה כמו שאלמנו, לכן השתמשו צו הכתובים להורות גם על הסרת האצנים, כמו סקלו מלפני (ישעי' ס"ז י'), כי סוף סוף עיקר הכח הפועל הזה על הכעת האצנים מעקום למקום י אענם שורש רגם יורה על התכלית הכמשך מזריקת האצנים שהיא המיתה ע"י הפגעים וההכלה צם, ולכן אין צורך להזכיר אלו פועל המיתה (ואם תמלאנו רק צמי פסוקים אולי הוא לפוספת ציבור) דוק ותשכח. וצהיות עיקר שורש דגם מורה על הפולדה הכמשכת מן הצריקה, לכן יצא הפעול גם ציחם שנו, אמר: רבים ירגמו צו (ויקרא כ"ד), וירגמו כל ישראל צו (מ"א י"ז), מה שלא יתכן צפועל סקל, כי מעולם לא תאמר ויסקלו צו, והצן צכתו צענין עכן, כי אם אמר מחילה וירגמו אותו כל ישראל אצן וישרפו אותם צאש, כל' המיתוהו צאצנים ואח"כ שרפו גם אותו גם כל אשר לו, אחד זה בוסף ויסקלו אותם צאצנים, והצדקאי לא יורה על ההמחה, רק פירושו שלתכלית הציון ודקו ב"צאצנים על פגרו ועל אפרו אחרי המיתה והשופה. ולפטר עוד. לומר כי צנחית הפגיעה וצנחית הביו הצאה מנח הדביעה ידמה שורש דגם לשורש גרה צהיפוך האותיות, כי גם הוא יורה על שניות העצמות, כמו ועצמותיהם יגרם (צמד צ"ד), ואת חרשיה תגרמי (יחזקאל כ"ג).

י"ש"ר.

הצדל צין פועל תכן לפועל תקן.

שני השרשים האלה דומים זה לזה צנחית אחת מצדפת לשניהם, דהיינו ששניהם יורו על מעשה שעל ידו יהיה הדבר יותר שלם ממה שהיה קודם לכן, אך מוצדלים הם זה מזה צנחית האופן שכל ידו יושלם הדבר ההוא, כי הנה לבד עלם יש כחות הדצה ותכלים הדצה שבהם הוא מביע אל השלמות, אולם להשלמת העם ילעדנו צ' דברים: כל' שיבין צו כל הכחות וההכנות הצריכות להשלמתו ולא תחסר צו אפילו אחת מהן שלם הוא חסר אחת מהן תהיינה גם הכחות האחרות ללא פועלת, ד"מ אילו לא היה צאדם כח הזכר לשוא יעמול להשלים עצמו, או אילו יחסר מן האילן כח המושך שעל ידו ימשיך אילו לחלוות האדמה הנה לעולם לא יביע אל שלמותו לעשות פרי, וכן ככל דבר, ושלמות כזאת תקדש צכמות הכחות, והענין השם המצטרך להשלמת העם הוא שיבין כחותיו

כחותיו נתונות זו צמיגור הראוי עלי גרעון ועודף, שלם יהיה ד"פ כח אחד יותר חזק מחצירו ויכניע שכל הכחות תחתיו, אז יצועל היחס ועודף השווי ציניהם ולא יגיע עוד העצם אל שלמותו, כגון חילו יגדל מאד במה המעכל באדם, האין נזקק ישמע לו ומוצא לו? ושלמות האדם היא דא יכרת הכחות, וכל זה צדוד. מעשה אם הפועל נותן בעצם כל הכחות והתנאים הצריכים להשלמתו אחד מהם לא נעדר, ומשתכל להשלימו בכחות כחותיו נאמר עליו שהוא תתן את העצם ההוא, כמו ותוכן לצות. ה' (משלי כ"א י"ג). פי' שנתן כלל האדם כל הכחות הצריכים להשלמתו, ועשה כלל שלם נכמות, והראיה על זהו שמים צדוד תכן (ישעי' ע' י"ג) שמדבר נכמות עלי ספק, כי השמים גופניים. אולם אם הפועל יעדר להשלים את העצם צליכות כחותיו נאמר עליו שהוא תתן את העצם, וידוע שימוש השורש הזה צדדני ח"ל, וזה פירוש הכתוב מעות לא יוכל לתקון (קהלת ה' ט"ו), כי הדבר נקרא מעות אם אין יחס השווי בין כחותיו, ונתינת השווי ההוא נקרא תיקון.

י"ש"ר

משלי כ"ז
כמים הפנים לפנים, כן לב האדם לאדם: פירוש הפסוק קשה בהצגה הזו, נראה לי ככה שיש פון הכחות הראשונה על התנועתיות והתודעתיות הדבר ממקום למקום עלי השקט ונחת, והושאל אל"כ על הפגת כלל ע"י שמחה ועצב, פחד ורעבה, ויהי אל"כ פי' הפסוק: כמים הפנים (ציורי מן פון) ומתנועעים, לפנים ד"ל אל פני המים; כי ע"י התנועה נשתנה תמיד פני המים, כן כל האדם משנה תמיד את האדם ע"י תנועותיו. ויתורגם אל"כ:

וואו אונדורוהיגעס וואססער זיינער אָבערפֿלאַכע אייזט,
דאז אייזט דאז הערץ דעז מענשען, דעם מענשען.

ישעי' ל"ח י"ג שויתיעד בקר בארי, כן ישבר כל עצמותי: כל המפרשים נלכו צפי' הפסוק הזה ועודנו כחמול שלשם סתום ונעלם, לכן אחרי דעתי גם אני:

מאמתי צמורה גדולה צמערתי, אל"כ מן מלות שונות,
השונות צמערתי, ושונות צמערתי, וצמחון בארי יני
ורגלי

דנות שמושי בין — בין צמחך המשיניות עלי פעל כלל, העעם, או שכל ילודך שם השמוש על פעל כלל דק על הנחש, או על הנשוא, או על שם צדי לנך, או שחשך דבור המליחות ה' ה' (ותחברו ככלליש מלות הבוץ חוה ה' ה' ה' ה') כמו: בין שונג בין מזיד: והכוונה בין שה' ה' שונג בין שה' ה' מזיד, כי ד"ה מחסר על הדוב צקיסורי מאמרי לשון ענזים כידוע: אולם גם צפן האחרון כל יתכן שיצא ד"ה פעם אחד לפני שימוש בין — בין; דק או שיחסר כלל וכלל, או שיצא צפירוש צ' פעמים, כמו: בין שה' ה' עניח, בין שה' ה' עשירה (צבא מליעל פ"ט מ"י), ולא ישיגי המשיג (מסנהדרין פ"ד מ"א) ד"מ מחזירין בין לזכות בין לחובה! כי גם שם חסר דבור המליחות שה' ה'; ואף גם זאת, שהשמוש ילודך שם על נשוא המאמר מחזירין; וכמוהו: חייב עליה משום כלתו ומשום א"ל בין צחיי צנו בין לאחר עיתת אציו: (שם פ"ז מ"ד) • אולם פה צמחון דידן ילודך הכל על תיבת אחינו והוא נשאל המאמר, כי הנשוא הכללי הוא: המקום ירחם עליהם •

ומציאנו צלשון חז"ל שמוש אחר על כוונת עונן זה, והוא אחד — אחד • כמו אחד הנכנס לעזרה ואחד הנכנס לתוספת המזרה (שמועות פ"ב מ"ו) • וגם שם מלאנו הכלל אשר הנחנו אומי ציסוד מולך, כי נכפל הפעל הנכנס עם כל סינוי • והמאמר: ואחד ד"מ, ואחד ד"נ (סנהדרין פ"ד מ"א) כל יתעה אותנו, כי שם הולך השימוש הזה דק על שני המשלים ואינו תלך עמו פעל כלל •

ואל יטעון עלי הטוען מן: המכה את חצירו בין צלשן בין צלגורף (שם פ"ט מ"א) • כי נובל לומר ששם הטעם צלשן שמוצן הפעל המכה צלתי נשלים כי אס צלשן תיבות, המכה את חצירו, וקשה להכפיל זאת בכל פעם • אולם אס חז"ל סמנו על המצין, צלתי נאות זאת צתפלה, כי היא צדינה להיות צדורה צלי שוט פקפוק • ומה מאוד עמלו הקדושים צפוסקים להסיר כל ספק שיצא מסידור התפלה! —

והנה השימוש בין — בין צמנעל חז"ל הוא צמקוס גם — גם צלשן מקל: גם תצן גם תספול דצ עמנו (רשית כ"ד כ"ה), גם מתמול גם משלשום (שמות ר' י'), גם לי גם לך לא יהיה (מלכים א' ג' כ"ו), וגם שם ילודך על נשוא המאמר • ומהשתלשלות הכדדים נלמד ג"ב שהנכון שצין השני צלתי יחונר עם וי"ו העעף צלשיתו, ולא נלמד התעו המסדרים החדשים, כי ראינו שאף המלה גם, אשר צלשון חז"ל יצא בין צמקומו, צלתי יחונר צפעס השני עם וי"ו העעף; ואס נמלא לפעמים צמשניות

במשכיות בין השני צדיו כוכל לומר שהוא מעטות המביאים, או שכל יצוא זה רק נדנרי החולק על אחד שלפניו, כמו: והנמים אומרים בין מפי עצמו ובין מפי אחרים: (שנועות פ"ד ע"ה).

וראיתי: צלילה סידורי תפלה כתוב בים וביבשה והנוסחא הזאת עונה מהלשונה: **אכן** פן השמיעוהו החדשים מקרוב מספק דר' יאשי' דנעין או לחלק האף כי אין הלכה כמותו והדאי' מבט' (צ"ע ז"ה ע"ב) שמצא אצלו סדר לה כר"י ודגא סדר לה כר' יונתן והלכתא כדגא לבדי דאצוי דר' מיע"ל קנ"ס; ואף שאחד מהלשונות הציא שהכלל הוא רק אי פליגי מסגדא דנפשייהו ולא נשיעת התנאים אולם למיחש מיהי צעי אי לא מצינו הכיפור ועיין גם' תורת חסד כלל מיע"ל קנ"ס. ועיין (בסנהדרין פ"ה ע"ב) (וצ"מ ל"א ע"ב ד"ע"ב) ונתום' דל"ה אלא למ"ד, ובמשנה למלך הלכות עמרים פ"ה ה"א וצמקמות אחרים שעל הדג לא אמרינן ד"מ כלשון צ"ה. אך זאת יוכלו לתקן אם העמידו בים או ביבשה; אמנם משפט הנכונה להנוסחא: בין העומדים בים, בין העומדים ביבשה כי אז שמענו נשימות הדאי' לבין — בין עם הפעל, והודענו השינוי מכל דל באדות אלה העומדים צים להעומדים צינשה, אשר צזה דומה למאוד לשימוש שני בפי הדמיון: כמוך כפרעה, כעם כבחו, בעמי כעמך. אולם הנוסחא: בין צים ובין צינשה: צלתי מוצן רק אצל הצדל, כמו: ויצדל אלהים בין האור ובין החושך (ראשית א' ד'), ויוכל להונן שהאנשים עומדים בַּתְּרָךְ, ולימינכם הים, ולשמאלכם היבשה, וזה טעות גמור. והנה כל מצינו משפט הלשון יודעים שנלשון העמים נקרא השימוש הזה על כין — בין צסס (גראמאטיקאלישע קאניוקטציאן) והוא משמות החינוך המלדמים והמחנדים (קאנטראקטיפ = רעלאטיף — צוזאממענציגהענד, בעציהענד). ועיין בספר — Peut להמלומד Th. I. Heinsius. ורחמשיג עלי נאמת ואמונה, ומודית לי כי שנית, דנריו יהיו עטות דלשאי, ואמקנו מנשיקות פי.

יששכר בער שלעזינגער

חמרת

חמדת הלילה

הנה עבר היום, כלה האור בלו, אברוצעי החרס, אופל וחשכת ליל, כסו פני תבל, השמש נסתה ממעונה, ומעינינו היא נסתרה, הלילה הנה באה, דממה ישקט סביבה, להבי השמש ברחו, מחרדת עלטת הליל, ומאישון לילה ואפילה, ירח יקר הולך, הציץ מאשנבי שמים, כספיר ויהלום מראיהו, נחמד למראה עינים, באוה לעפעפי אנשים, ישחק לכל רואיהו, ישמח גילה ורגן, וישיש רנה וצהלה, עבריו יסורו למשמעתו, ויכדעו לו ברכים, בהקאותו פה בארץ, יבואו כלמו יחד, יברקו כאבני נזר, כוכבי בקר וערב, ילכו פנים ואחור, ובתוכם הוא מלכם, יצנוף צניף מלוכה, ישים עטרה בראשו, ויחרם יאירו אוהבו, אימה חשיכה ואפילה, הלוחים בתבל ארצה, יאירו מעט מעט, יורחו בגנה צדקה, מרפא בכנפי אורם — העם יפרעו ממעשיהם, קול נוגש יאסף, תאלמנה שפתי רשע, ידמו רחים ורכב, וקול דממה יקה, ישמע בכנפות הארץ, קטן וגדול ינחו, יסרחו עלי ערשותם, ישנו ולא ידעו, בחנומות עלי משכב, יחזו משאות שוא, דמיונות קוזבות ומדיחות, יעופו בכנפי דגנים, עבר אסור בזקים, ילכד בחבלי עוני, ישב בכסא ממלכתו, ירין לאומים במישורים, ישפוט עניי עם, ועושי זדון וישע, ירכא תחת רגליו —

אהבתיך לילה נחמדת, אותך מאז בחרתי, סערת היום והמיתו,
מאסתי מאז ומקדם, סאונו סואן ברשע, און ופשע
סביבו, ממאכולת אש קנאה, ויאכלו עיר ויושביה, איש באחיו
ירבק, להבין רשת לפעמיו, להפילו במכמורות נצח, לרם רעיהו
יארוב, ושחת את רחמיו, לבצוע בצע רע, טורף נפש באפו,
וינאץ בזעמו עשיר ורל — לילה נחמדת אהבתיך, כבואיך יאבר
רשע, זעקת הנדכאים שמעת, וחסיתים בסתר כנפיך, בואי הנה
אהבתי, בואי ואל תתאחרי, עיפה נפשי לקראתך, הפיצי נגה
זרחך, אתך אשב לעולמים, כי אותך אהבתי, נאור השמש יאבר,
צהרים יהפך לנשף, נגה החרס יאסף, ביום יהי חשך, אופל ועלטה
בבקר, אז — אחיה בנעימים, ונחלת שלומים גדולי, אשבע שבע
שמחות, ואשב בשלוח והשקט, לעד ולנצח נצחים.

הרשל דושאק מטריטש

רגשות

רגשות נכה רוח בעלות השחר.

בעתוני החלומות — אהה! — חיוני ליל נגעוני — רבו משערות ראשי, ילדי מחתה, אשר סבבוני, — חרדה הקפתני — משמאלי חיותי בלהה — מימיני פלצות — מה דמות בעתתני? הוי! רוחי מרחפת בין פחד — ותוגה — רוחי! רוחי! שאל והפתה פערו לועם לבלעוני, — מה נודאה את החגא! ופחד מה קשתה — צלמות צלה, ורוחך קטב — אך לילית השכון בתוכך, ורפאים ישכנו באהלך — מלאתי רתת, וחלחלה בעצמי — הוי! ואבוי! — מה זה תסמרו שערות בשרי? מה לכם ברכים כי הפיקו? מה לכם ידי, כי תלכנה מים? — ואת נפשי יחידתי! למה כהמות ים תרמי? הוי! — הנקל לך להנפיל אותי הוך תהום הפחד, כיגם לבי בקרבי תעיקי? — הבליגי — אנא! הרפי ממני! —

(עומד משתאה)

אל תרהי עוד רוחי! ואל תפחד, נסו מרעידך עם חשכת ליל, נסו, ספו המו בלהות צלמות — נסו הצללים, חיונות עלטה חלפו, השחרות והקדרות נפוצה, ואור צח ובהיר, כסה פני הארץ — האח! השמש יצא ממקומו בנועם והדרת אורו, אורם יפעת השחר, התפשט על נאות דשא, ועל תלמי שושנים, כפרים עם נדרים, כרסיסי לילה ציצים, ופרחים התכסו, כמשבצות זהב לבושיהם — ריח ניחות שושנים יפיתו, יפיתו גיל וחרדה תוך היכלי לבי. יפית נאות דשא, נעמת לי מאוד, נעמת לי ביפעת המונתיך — רעי נפשי שוחחה! רעי בשושנים, קמפי פרחים ותערי ואשך ככלה — קראי לתוגה דרור, והדפה מפניך, לא עת מספר היא, לא — עת הזמיר הגיע, שמעני והמי אזיך, לקול דגנת צפרים עפות, ושכחי עצבונך, האזיני! כל עוף השמים משמיעים נעים זמר ויארונגו שיר יחדיו במקהלים, הן כלם התאחדו, יעופו לקראת הילל בן שחר, לברכהו, ולהללהו בשיר ירירות —

(רואה אלה מנגנו)

החתך אלה עבתה אשכ, פה תחת צמרתך תחת פארתך, רצמודים יחדיו, אט אהלי, פה נפשי שוחחה, המצא מנוחה

מנוחה ומרגוע. נטישותיו תהינה מחסה משד: לגותי, לצל יומם
מחולב, הרחק מעיר הומיה. השואות מלאה אדור, הרחק מהמון
בוערים. שואותרמית בלשונם, אשב, ברד אשב. עם לב שקמת —
פה אשכבה ואישן לבטח, בשלום איקץ. פה ליל יבעתוני חלומות,
ולא חזיוני ליל. כל כנף כנגינתם יתנו שינה על עיני, רוח צח
ורממה יביא על אברתו תנומה לי, וישוף נחת עלי נפשי. אל
תשתוחח נפשי עוד, ואל תהמי, נפל גורלך בנעימים מקום שלוח
נשקט, השליכי אחרי גוך דמות ראגות שחורות, אל תראי, שבי
דומם, כי פה אין מזח עוד.

מרדכי גאלדמאן מאורגוני

ח ק י ה ט ב ע י *

1

בכל מקום שמה לופות עינינו, שם נגיע פעולת שני כחות מתנגדים;
וע"י פעולה זאת נעשה, גם מתקיים, כל יס"ח הכוזב וכח
התנועה תמימים כדורי שחק צמדולת לופניהם; דחיקה והמשכה מליידים
כל הכופות; מות והולדה מציאים החיים; חושיות ושכל, לחילה וחפשיות,
טוב ורע מולידים את הדק.

2

בכל מחזות העצב נשקף עהלך עיבול תמיד; יוס ולילה קין וחורף,
חיים ומות מתחלפים לעולם, וסנתם ליכנה החילוף הזה כלנך
רק גם לקיים דבר העתהלק ע"י החילוף הזה, ולתת לו אומץ וכח להוליד
תמיד כמובן.

3

הטבע משתמש צלמלעות קטנות דנות ושונות להגיע לתכלית אחד
והצלמלעות האלה אף כי שונות הנה נלמי פועלות הדבר הנדלה
רק ע"י פעולותיהן יחד. אחדות נתון וע"י הדנוי המשתנה, היא העיקר
הענשי של היפות — דער שאנחייט —

כל

(* Nach Grävel.

4

כל נח ונח מתגדל ומתדבב ע"י ההרגל והחינוך, ותפמטע ע"י המנוחה
לנדה; אין השקט בתנועות הטבע!

5

הוצאות הכח אל הפועל המה מתגלות — בעדינות — ע"י מדות
ומשקל הכחות עצמם. להובע הכחות ולהטריחם יותר מדי
מדתם, זאת תמית או לכל הפחות תחליט אותם.

6

כל עשיה ועשיה המתנועעות ע"י נח מה, מתמדת בתכונתה אשר
קנתה ע"י התנועה הזאת. ומאזת מסתעף שעשיה המדחקת לאחריה
מתכונתה ע"י נח אשר הגדול מכה המניע אותה, היא הולכת בתכונה
מתגדלת לראשונה. ומאזת כצין מדוע בני אדם עוזרים על הרוץ מקצה
אל קצה, ורק ע"י התקדמות שתי הקצוות נזמן אחד זמן יתאלו דחוצ
במינון של האמת המלחיה לכל צאיו.

7

לשנות תכונת אחת נח הוצילו פעמים רבות לפגעות קטנות למכלית
המנוקט, אם למעטות חזקות וגדולות מציחיות תגנו. קכה וסוף
מחזקות יותר אם בארץ על שפת הים, תמנשי שר.

8

אין דבר עלי חבל אשר יאחד לאדם, אין דבר עלי מעלה; אם כלו שני
עצמותו בתמונתו המדעת עד הכה, אז יתחלק וישתנה ויועיל
להולדת דברים אחרים.

9

הטבע פועלת מעלליה צלי דגש והמולה, רק בהצנע ונלעט, ואיננה
רואה שאיש ילחם אותה — זיא בעלוישע — ; רק אם כד
עשתה ובלתה פעולותיה אז יתניג מלאתה לעמי כל בחורות.

10

חוק התמידות מושל בכל ארצות הטבע. לכל פעולה יש סבה קדונה
אליה, ונמעללי הטבע אין דלוג וקפידה.

11

כל מאל מוציח כחות מתגדלים אשר על ידם נפאום תחוצה לו; אולם
לפי משקל המדות אשר נולד אללו ע"י התחזקותם צו. הולאה זאת
תנול

תצוה תמיד בתוכות מתכנדות, והתקומות אשר פומס תצנכה התכונות
האלה, נקדלים צירים פאלע' —

12

הצירים השווים ז'לו עכדנדים. פדומים ז'לו, דוחק אחד את חצירו
בדחק מענו, והלירים הפתגמליים ימשיכו אחד את חצירו אליו.
יששכר בער שלעזינגער.

שעשועי מוסר *

צאצאי מקראי קדש

להורות לגורי ישרון להקשיב למוסר אונם כי ילמדו לקחי
חחי שרי.

1

אח קנא

קין והכל היו שני אחים, והיו הראשון עובד אדמה והשני דועה לאן.
הכל היה כלפי, עוד עין, לא קנא כלום, כדך את אבותיו וידע
אלהים; וקין היה ליש אכזר ורע עין, קנא וזחם. ויהי יום לידת אביהם
אדם הקדמון ויצא הכל בלל שמח ונצטט תורה מצבורות לאור ומחלצת
מחמה לה' להורות ולדבר שמו על עובדותיו אשר במל אתו; וקין בקנאות
את אחיו בס' אולי הציח מחמה, אמר לא חשבתי חסדותו, כאשר יאות
לאל מדרס מקור כל הטוב, רק מפני האדמה הצלתי מעולם. ויפן ה'
כל מחמת הכל ואל קין ואל שנחתו לא שעה. ויחר לקין מאוד וישעוה את
אחיו. והיו צחצוחים נשדד ויקס קין על הכל אחיו ויהרגו. וידע הדבר
בעיני אלהים עד פאור ויאמר אל קין: מה עשית? ראה יד יך בגוללות
דמיו אחיך אשר שפכת! ארור אתה וק' האדמה, אשר עליה רצחת את
אחיך ולא חמלת על שליך! שוב ופדוע נע וק' תהיה צאך, כל יהי
לך השקט ומדבוע; כלל מקום אשר תדרך תרום מפני תמונת אחיך הנקרב,
ולכנך יקס מקמתו מידך! —

חיי

(* רעון קאלגענדע ביבלישע סאראלישע ארגטער חאלטונגען בייאפאלל פירערן, זא
ווערדען איינגעזאגט אין רען קאלגענדען יאהרגאנגען איינסער איינגעקיקט ווערדען.

חיי בשרים לב מרפא, ורקב עצמות קנאה:
קנאה תעורר שנאה, כל תחמול ביום נקם:
השמר ממדת הקנאה כי היא אם כל און:
פורע מוסר מואס נפשו ושומע תוכחת קונה לב:

2

בן מקשיב

בן אהב הי' ילחק לאזני, כך ויחיד לאמו, מנעורו הקשיב לפורתם
ואזנו הטע לקולם. ויודעו אזכרם אזני ויאמר לו: צבי! צר נדרי!
יחמד דברי לנך ושפע אמרי פי. דע כי גם אתה גם אנחנו גם הפנל
ומלוואה, האדמה וכל ילידיה מתחת, השמים וכל זלזם פמעל, לא היו
מאז; אולם אל מי וקיס, העוז והמעז, הוא גדלם מאפס, הוא אדון
הכל. ואהבת אותו ככל לנך וכל נפשך! הדברים אשר ינך, צבי, על
פי אנשים ישרים צדי לב, תשמור ועשית; כל תשען על צינתך, רק תצטח
עליו ככל דרכיך, לו תשכיל ואז מליוח. ויאמר הנער: אלא אזני! מתי
יגיע התור יצוה לי האל העוז דר? אף אם יצק נפשי אשמח להפיק
דעו! ויהי היום וישם אזכרם צדוק ויקח מאכלת ואש ועצים וישם על
צו וילך אתו אל אחד ההרים. צהיותם צדך וישאל הנער את אזני
לאמור: הנה האש והעצים ואיה השה לעולה? ויען אזכרם ויאמר:
אלהים יראה אותך צבי לעולתו תחת השה! וישמח ילחק על מצות אלהיו
ולא חשך את אזני מלעשות אמו ככל משפט העולה. ויצאוו ההדה ויצו
אזכרם מצח ויערוך העצים והאש ויעקד את ילחק צו ושימחו על
המצח וידם את המאכלת לשחור "השחר!" קרא אליו מלאך
אלהים מן השמים אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאוועה! יען
אשר שמעת צקולי הנה צך אזכרך ואת צך העוז והמקשיב למצותי אשים
לבני גדול והפצרכו צו כל בני אדן!"

גיל יגיל אבי צדיק ויולד חכם ישמח בו:
עקב עננה יראת ה'. עושר וכבוד וחיים:
שמע בני מוסר אביו ואל תמוש תורת אמן:
גול אל ה' מעשיך. ויבנו מחשבותיך:
יששכר בער שלעווינגער.

משלי

(4) ד

משלי קאנפוטוע

1

איזוה דרך צדקה? הרחב בינתך; הטיב לבך,
אהב רעך, והדריכהו במעגלי ישר.

2

אשרי האיש היודע תכלית יעודו! הדרך אשר ילך עליה.
להגיע אל מטרת קפצו, סלולה בלי מעקשים,
ובמעט דרכה כף רגלו עליה. בל יבהילוהו רעיונו,
שלום ואמת יזורו שושנים על מסלותיו.

3

ואי-לו, אם ענפי העץ בשרשו, עלהו בפריו יחלוף;
אם היקום בצלו ימיר, ולא יבדיל בין סבה
לתכליתה.

4

החכם בכל עת עלי חוץ ישכון, והכסיל בתוך שטף מים.

5

החכם גם בקטן, גדול יראה, והכסיל בגדול קטן.

6

דעה את האדם מן האדם, למח זה חבל תיגע.
אם לא ממנו תשאב הדעת?

יוסף בערגעל

פריוואטלעהרער אין פראָסניטץ

(כעפקו מלסון דומי)

1

דיזעם איזט דיא וואהרע ווייזהייט! ערווייטערע דיינען פֿערשטאנד
אונד בעסערע דיין הערץ; ליעבע דיינען נאָכסטען, אונד
לייטע איהן צור טוגענד.

2

גליקליך איזט דער, דער דען ענדצוועק זיינער בעשטימקונג
קעגנט; דער וועג, וועלכען ער געהען מוס, אום זיין
ציעל צו ערריכען, ווירד זיך זיינען אויגען. געכאהנט דארשטעללען
אונגעוויסהייט אונד צווייפֿעל ווערדען פֿאָן איהם ווייכען זאָבאלד ער
דיעזען פֿאָרד בעטרייטט. פֿריערע אונד רוהע ווערדען דאָזען אויף
זיינען פֿאָרד שטרייען.

3

אבער אונגליקליך איזט דער, דער דיא צווייגע דעם כוימעס פֿיר
ווארצעלן, דיא בלאַטטער פֿיר פֿריכטע דעסועלכען אנה
ויעהט, אונד דען שאטטען פֿיר דאס וועזען האַלט, אונד דיא מיט
טעל פֿאָן דעם צוועקקע ניכט צו אונטערשיידען פֿערשטעהט.

4

דער ווייזע האַלט זיך איממער אס אפֿער; דער טהאָר מיטטען
אים שטראָהמע.

5

דער ווייזע איזט אין דען קליינסטען האנדלונגען גראָס, אונד דער
טהאָר אין זיינען גראָסטען קליין.

6

לערנע דען מענשען אויס דעם מענשען זעלבסט קעגנען; אללע
קעגנטנים דיא ניכט אויס איהם געשאַפֿט איזט, איזט
פֿאלש אונד אונגיטץ.
יוסף בערגעל.

מזמור ח' בתהילים

על דרך שיר מרוח

למנצח בנגינות

I

מה אדיר שמך בכל הארץ ח' אדונינו!
הודך על השמים ותפארתך ממעל לראשינו
מפי עוללים ויונקים צעירי ימים עוז יסדת.
בם השבת אויב ומתנקם מחרף שמך;
נכלי זדים, רשעי ארץ, צוררי עמך,
בגבורות ורועך לדראון נצח האבדת.

2

אראה שמך מעשה אצבעותיך יומם אור וזרח,
ולילה כוננת ברקיע כוכבי מרום ויקר ירח,
נפשי תתפלא ועל שפתי שאלה מעופפת:
מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו?
ילוד אשה מדוע לכבוד זה תיעדנו?
למה רוח קרוץ מחומר עלי כל מרחפת.

3

ממלאכי מעל כרוב ושרף הן מעט תחסרהו,
ביופי והוד בחן וחסד פה תעטרהו,
תמשילהו במעשה ידיך תחת רגלי כל שתה;
צונה ואלפים כלם גם בהמות יער,
שור וסוס חמור ופרד בם ימשול נער,
אימתו ושאייתו על ראם ושנהב נתת.

צפור

צפור שמים ודגי הים בידו מסרת.
 שמת בידו לויתן זה לצחק יצרת;
 עומק ארץ וגובה שמים ימוד האדם במדתו;
 ישים לרוח משקל במים עוים נתיבה ודרך.
 כל בריות בראשית יכרעו לפניך בך.
 לאילי מרום נמשל בגובה שכלו וחכמתו.

5

פעם יגלה ההומות, פעם יעוף שמים,
 כנשר ובני שחץ עשה יעשה לו כנפים.
 גם יגזול בידו ממעל הכרד וחרעם —
 להרעים על ראש אויביו ברד ואש מתלקחת;
 ומי כמוהו בכל רבבות גרי תחת,
 ירוה עונג בפלגי עדן בסדר ושעם?

6

רודה ביצירי אדמה אין על עפר משלו
 כשאנני שחק יעשה נפלאות, נורא מפעלו
 לב נבוב ילבב ובעוז תבונתו יחזיק בפרץ
 בדעת והשכל יטיף ניבו יביע דברו.
 כייר אלוה עשהו יחזה אלוה מבשרו
 ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ! —

יששכר בער שלעזינגער

על נער פוחז

ראיתם חסר לב הנער,
 אויל משוגע איש הרוח?
 בן פריץ משלח נעזב ובער.
 מתגאה בכסלו כסיר נפוח

בדרכי

2

בחדכי חכבוד כל צעד.
בארחות הצניעות כל ארח.
לעשות יושר וצדק קרסולו מעד.
אור החריצות עליו כל זרח.

3

גם למחתה לו שפתיו פושק.
לרוחו אין מעצור כעיר פרוצה.
בקריאת העתועים תמיד עוסק.
איננו שומע לעצה היעוצה.

4

ידו בכל. כי מוסר פורע;
כאיש מזמות ישנא ובכל מרשיע.
מדון וריב כל היום זורע.
כאיש חמה יצריח אף יריע.

5

כלמוד מדבר חזא. כעיר פרא.
כבכרה קלה דרכיה משרפת.
כבנים כחשים. כבני מרי.
בנתיבות עקלקלות רגלו דורכת.

6

כל היום בלי סדר והנהגה.
ילך שובב גם ירעה רוח;
כאיש נרגן ברוחו הקשח הגה.
מעילו עלי ארץ סחוב וסרוח.

7

יראת שדי כל שת על פניו.
תורתו איננח שמורה בלבו.
מבוהל ונפחו בכל עניניו.
סלון ממאיר הוא עודנו באבו.

מתגולל

8

מתגולל כבן מביש ומחפיר.
קל באמונתו כקצה על פני מים;
בלי דעת הגות-מלין מכביר,
דאבון נפש לאבותיו וכאב עינים

9

השמרו לכם בנים מלכת בדרכיהו!
נצדו מעלליכם מלעשות כמוחו!
מהר יאמרו רואיו: איחו?
כמין יסוער ויאבד בתוהו

10

אמנם מכלכל דבריו בהשכל ודעת,
יוסיף לקח תושיה מתק שפתים;
טוב לנער אם לו אוזן שומעת!
כי שכל בעליו מקור חיים -
יששכר בער שלעזינגער

ש י ר י ם

א

נגד צחוק הקרטי, שיר חובר מאת המשורר המפואר הר"ר אפרים
לוצאטו בעל בני הנעורים*)

עד אן צחוק ישרש ויפרה נצר?
עד אן בצלו יחסה כל גבר?
בית אב במדין הוא ויורש עצר
אל מחנה ריבות ועל כל שבר

ימיר

(* השיר הזה לא נח עדין בדפוס ושולח לנו מאחד מקרובי המספחת המחבר.

ימיר הלא וחב בשקלי כסף
כסף מזוקק יחליף בנחושת
יתם נחושת זה בשצף קצף
ילבש מצחק או מעילי בושת

כל תועבות לבו אני הכרתי
יום בא בצל ביתו כמו אורח
ואחזה כספי כצל פורח

ואנמרה ארור צחוק הקרטי
לב סור ולא תסור זכור אל תפן
כי לא לאיש נזיר קרוב אל גפן

ב

מזמור להחכם המשורר כסתר"י משה חיים לוצאטו ז"ל מחבר ס' לישרים
תהלת ובטח ספרים אחרים *

שיר מזמור להזכיר : לך יי נכספה נפשי כלחה רוחי יומם ולילה :
קדמתי בנשף ואסיחה : כך ועל משכבי קויתיך : אומר לי יי
משגבי צורי ותוחלתי לרור רוד : פקחת עיני ואודה אהללך אלהי
לעולם ועד : הקשבת לרנתי יי אלהי הכינות לבי ואשמך דברך :
תעלני משחת חיי ובאורחותיך תדריבני : יודך יי כל אפסי ארץ
ישתחוו לפניך כל משפחות עמים : מהלל שמך יי עד מאד כבודך
בקהל קדושים : כי מי אל יערוך לי יי ומי אלות זולתי אלהינו :
בהיכלך פעלך כבוד ואמונתך סביבותיך : יי אלהים צבאות שוב
הבט ממרום ראה הושיעה ימינך ותחלצני : תשיב נרחים לפניך
ולנפוצות עמך תבנס : האר פניך יי השיבני אשירה ואומרה
בישועתך :

ישר

(*) ידוע ומפורסם כמה תלחות עזבו על הרב המחבר הזה אחרות ס' תהלים חדש
סחינר, שלח נדסם ועולם, לכן עתה צדא לפנינו חחד תמוזוליו סגנו ולא
סתממתהו להדפיסו למען יראה הקורא ויספיק שפוט

קיבנה על מות הרב הכולל הגאון המפורסם כמותר'ר חיים יוסף דוד אורלא' וזל

נפש! היכל כל טוב! וכלילת יופי
כי מבקעת יגון מדי נסעה
בין אופני מרום כסאך נטעה
ומעיל ששון תעמי והוד תצנופי

עתה כי במרום יפיד תחשופי
יען לבני תבל זרחך מנעה
אלינו נא תפני! שגם ידעה
כי רק שפע חכמה יסיר כל דופי

שורי מרום שבתך וראי מסער
איכה שבת משובש נעתם הארץ
איך בחיים נקוץ נצעק על פריץ

אך אם תוך שמחתך נחנו בצער
אל תדאגי כי מקירות לבנו
לא על חבלך נבכה כי על חבלנו

י"ש"ר

אל הלקח ארון האלהים נזר החסידים וצבי חרשנים כמותר'ר ישראל קוניאן
צוק'ל בשלח ימים לחדש ארך שני שנת התקצ"ד אשר שקד על דלתות תור"ד
בק"ק פאדובה, כה דבר אחר מתלמידיו ואוהביו הנאמנים בהלקח סמנו אדוניו
מעל ראשו:

זרע קדושים	וחכמי חרשים	עשיכים ורשים	אנשי קדש
ערכו קינה	כמר ואנינה	על איש תבונה	הר הקדש
רב מועצה	גדול העצה	יצא יצא מאת	פני הקדש
אשר שם נתיבות	מהודו חצובות	בדעתו חטובות	וחותם קדש
והר ציץ נפל	וכל חזיון שפל	וכבב אפל	מצנפת הקדש
כי השאדית	אלהים הברית	ולוחות הברית	סיני בקדש
אוי בי סף גילי	נזר קהלי	הליכות אלי	מלכי בקדש
עלה אור עיני	נגיד אמוני	והיה לאדוני	תרומת קדש

ה

מצב

על קבורת ילד

אם כל כרם תבצור, לך ענבים אין חוסר,
למה, מות אכזר! למה תקטוף הבוסר?
י"ש"ר

הבטחון

שיר המעלות לדוד, בהזכרו מבטחו באלהיו, להעיר עדת ישורון, להשלך
על ה' יהבמו, וכי לא ירשיעו אותו, אם רע להם —
תהלים קל"ח •

ה'! אם תת גורלי בחלקי נעימים,
בטוב השבעתנו יוצר עולמים,
האם רמו עיני? האם לבי הגביה?
אם עניים מרודים על פתחי עמדו,
עם צאצאי ברכיהם אשר ילדו,
העזות עניותים, אשר קולם הכניע?
לא! כמוני כמוהם תמיד חשבתי,
אם אחד לכלנו, מצורם הצבתי —
תחנונים עניותים, אליהם הלכתי,
מאחבי! האח! ישועתכם באה
מראות עניים, נפשי שבעה,
אכלו מעדני, ושתו ייני מסכתי!
אם בבריאה חרצבות מצאתי —
הצדק הרשע, ולנטות צדקתי — (*)
הדברתי סרה? הנואש אמרתי?
לא! בגדולות ממני, לא נסיתי לבקר,
חדלתי מחפוש, מהלאה לחקר,
מחשוב כמו — נפשי עצרתי •
בעתיקי

(*) מענין גשע וטוב לו לזיק ורע לו •

כעתיקי מחלב. לבכות יחלו.
מי ישקיט המיתם לאמור חדלו?
היאוינו לקולו, היבינו לשמוע?
אם הורתם באח, מנפתח תשקם
היא תוכל הסער לדממה הקם
היא תמחה עיניהם, עין דמוע.

אם לא! כמשפטם, נפשי שויתי.
כגמול עלי אמו, אותה דמיתי.
מסכת דומיה עליח רקעתי—
דמיתי לה, לו התחוללתי.
בטחתי בו, מחקור חדלתי,
בסתר לבבי — אליו שועתי.

לו אחי! אביתם עשה כמוני!
יחל לאלהינו לאל ששוני
או תסקלו נתיב לדרכי מרומים.
או ירחש לבכם מתק האושר,
תלמדו היטב, תלמדו יושר.
מעתה ועד עולם תחיו בנעימים.
מרדכי גאלדמאן מטורנוי.

מליצות ומשלים.

ליתן, ובהמות (*).

אכזריות חמה בשבט עברתה מלא תבל שוררת
במו גלי מי תהום רבה כאשר עלי יבשת סודרת

אנקת.

(*) הסכימו רוב המזכירים על סם צהמות המלא צהיון ה' ע"ו שהוא מורה על
קחיה הנקראת גסס: נילססערד, וחיותו צור החכס ליכטווער אשר מלתו
העתקתי הנהל לשמו צהצרת הנהלן (קראקאדולל:) אשר גם הוא
השכוו צפך ה' הסיחור צחק מלכים.

מאיר הלוי מיעניקווי.

אנקת נכאים מהררי נדף גם שועת גיא ויער
 יענה הד הנהרים מגאון ירדן חית קנה גער
 גם כל חלוצי שריון קשקשת במים שרצו
 הנם נענים נרדפים מיד עושקיהם ירוצצו.
 מני נבבי ימים חקרי תהום יעלה עלה כארי
 תנין גדול מפיון ועם כעת במרום ימריא.
 כי יגיה ידרוך עלי במתי ארץ בני ענק ינוסון
 יסוב לאחור והים יחרד וכסיר ירתח מצולה
 משאתו יספרו נקרות צורים מפחדו ימסון
 דגבי חול גבול לים הושמו רגע ירדו שאולה.
 העמיק הרחיב כשאול פיהו: קבר פחות גרוניהו
 מקום שם ימצאו דגי יאור קבר גם גבר יבלע בלועיהו.
 ראשית דרכי אל הנהו מעשה ידיו להתפאר
 העושו יגש חרבו למחתת תבל ויושביה
 ליתן נחש בריח חרדת ארץ ושוכניה.
 מקום רבצו כגן עדן לפנים שבה והיתח לבער.
 שריון קשקשים סגור כחותם צר עלי כפים
 יצוק עלי גו אכורי שוכן ביאור מצרים.

יחי חיום עת יעשוק נהר על כל גדותיהו
 ומלך בני שחץ ירפד עלי טיט שפת הנחל
 בסתר קנה ובצה עלי חול בוער כמו גחל
 למען יבש שלחבת החרס חלאת עוריהו
 ועלם קטן עוד לא ידע בין ימינו לשמאלהו
 עוד לא ידע חמת למו כדמות חמת נחש
 ואלי חוף הנהר לשאוב רגלו תחש
 קרב בבלי דעת אל מקום התנין ואל שכנהו.
 העשוי לבלי-חת עורר לקראתו מרבצו עלה
 ראש ועקב ישופנו הח! עורף ישכהו ואיננו
 ואולם כי יסופר היאומן אם יאמר איש הלא יבולע
 כבלעו נתן בבכי קולו לא אכורי כי ידמנו.

והנה

והנה נא בהמות שת כמו צהרים צאלים צללו
הרחק מתשואות קריה באין מתבונן עדיו
ישכון במערה עזובה בודד הוא במועדיו
באין מחריד ינחק עלי דשא יגעה עלי בלילו
לקול הבכי באזניו נגש אל מקום המערכה
ועין התנין תדמע עדנה עוד יליל ועוד בכה.

זאת ידעתי מני עד מני שים תנין עלי חלד
ככה ימלל איש נבר ורוח ככיר אמרי פיהו
כי עוד יאהבך יוצרך עדנה לא ינחך
אם אתה תשוב אל אל ועוד תתם דרכיך
ועינך תגר מאין הפוגות כל ימי חיך
כי עתה יעיר עליך בארץ אפיהו
ונשא ישא עונך כי רטשת דמי הילד.

מי יתן החרשת ולחכמה לך תהי
אלי מיסרהו התנים בקול מר צורח
אך עיר פרא אני כדברך לו יהי
הלא עלי בשר עלם רוה בלי טעם וריח
עלי בטני כי יחסר ונפשי רעבה ודלה.
לזאת במל אבכה לזאת אספיה ואילדלה.

חמימי לבב! אל דמעות עול לב אל תשיתו
כי פיהו יודה עלי פשעו
ובלוח לבבו חרות רשעו
בת עינו דמוע תדמע ומוימותיו יהותתו.

הגר תועה במדבר (*).

הגר! קימי בואי מני אהלך. ושמעי נא ברוח שוקטת
את אשר במו פי על דברת האלהים לך אבשר. הן ימים
לא מעט

ירגיו רוח קנאתך ורוח שרה שלות נוי השאנן
ימים לא מוער תאמרו ברוח צוררת וקרב כליותיכם
נמלא שנאה מתלקחת אשה את אחותה לצרור ואך שוא
היה כל עמלי להשביח משברי לבותיכם הנרעשות
כי עוד בל תשכח גאה וגאון אמתה הרוחצת רגליה
עלי בנה בטרם תלד ילדה גם לנער המתלהלה
קשי ערפו הגברת המולכת כאשר לעד בל ימוט
מני לבבך נמלא הגה עצב תקותך אשר מעל נשארה
ודמיוני ההצלחה אשר ברעיונך לבנך התעתדו
לבן עתה חתפרדו ככה צוה עליכן אל ממעל
אשר מאוד שנא הכעס ואיבת מדינים כאש לזהטת
פני נא וסעי לך דרך שור אל אוהבך שמה לפני שנים
בשכבר ימים עברו ברוח תהגה עולה ברוח
למען הסיר מעל שכמך מוטת המשמעת ועול סובלו
שמה עתה שאי רגליך ולכי עם בנך הנער גם קחי
משאת וחליפות שמלות עוד מידי וחמת זאת מלאה מים
גם הלחם אשר עליו בימי מסעך המעטים תחיי
אם אשורך תתמכי עלי הדרך ולבאר לחי רואי עם קדש
תוליכי צעדיך הנאמנים. עתה לכי קראי לנער
סעי לך לפני לשלום. ואל שדי ינחך בדרך זו תלכי.

אמרים אלה דבר אלי אמתו המצריה אשר בן הראשון
בתת אשתו שרה לו לו ילדה חכם לבב ברוך ה'
אברהם גם מטובו אחרי כן לה העניק ויחבק לנער
וינזבה בשם ה' הנראה אליהו. נעצבת בקרב
חדרי לבבה נשסעת מני חרב הבשורה אשר לה מוצאת
עוד

(* נחך דעם דיוססען פ. קאדחלניע סיכלער בינזאח. פ. גריינער.

עוד בהלך נפש גאות נפש הגר דמעותיה חתאפקה
מבלי יורומו בשטף לפני מדיחה ופצעי רוחה
בלי להראותו קודרת גם נאלמה ובמו נפשה כאב נענר
מתנות אברהם מיורו לקחה ותחזק ביד הנער
ואל עבר המדבר שמה מגמת פניה אופל צלמות
דמיונים מבהילים מני לבבה ישגשגו גם לא נתנוה
צופיה הליכות דרכה לא נתנוה העלות על לבבה אסון
יקרה אם תתע בדרך מוקש טמון לרגלי כל הלך
מבלי תת מנוח לבק רגלה מהרה לרוץ אורח כל שעל
ושעל כבצע כסף חשבה אשר מבית אברהם ירחיקה

עתה מרכבות הצהרים מזורה שלהבתיה שמש גבור
בבר עלה שואפים לצל כמו ארב ומעון כפירים הסתתרו
חיות הטדה וצפעוני מפין זעם אלי מאורתו נמלט
והגר מתעוררת מפני חמה מפני זעקת בנה העיף
הקיצה מני חלום רעיוניה ומני חזון דמיוניה
משתאה מחרישה הביטה סביבה ולא הכירה את כנר
הארץ ותרא והנה גלמודה נשארה במקום לא ידעה
ולא דרך רגל אנוש נתיב ואורח ולא התוה תו מורה דרך
לפעמו תועה במדבר אל נוות הרועים חאמונים מנוער
ואולם גם פיה החריש לבלתי העציב עוד לבב בנה
נמלא מורך

מאין הפוגות הדמיע ובעצב ילד בכה שילוחי אמו
ולשוב בית הורו מקום שעשוע נעוריו נפשו בחיקו כלתה
בצל תומר מצל חמדה ושכבה ותחלק עם הנער חלק
כחלק שארית ארוחתה וחיל אחזתה כזכור במו מחשבותיה
מה יד יום אם יום מחר גם אוכל מועד נכרת יהי ועוד
לא השיגו במדבר מלון אורחים מקום יאהל ערבי יקצאו
והנה בעין עוגמת כאשר אבליס תנחם וכל דאגה תשחה
תנומה מקוטרת מור ירדה בורעותיו יחבקומו
נמו האומללים הנורדים אלה ועצב וכעס עוד כל ידעו

אל

אל ירכתי ארץ ירדח תחרס ועל שדי תרומות צללים כבני
ענק נטיו ומני אמיר התומר הפיח רוח צח
ותקץ האם מרופדת מני השנה במאמצי כח
לשוב בקש מסלול ודרך ינהלה מני ארץ משואה
אך כל נתיב נעלם מעיניה.

מיריעות אהל שמים

לאט לאט ירד הלילה בפנים פארור קבצו וחוככים
דרכו מצהירים מני חשכת תכלת גם כל חיתו היער
החלו לנוע בין עיצימו. לטרף שאגו הכפירים
ממעונתם ומאל אכלם להם חוצצה שם בקשו
או נעה לבבה כנוע עצי יער ושקט רוחה הבוטח
עזבתה כרגע גם בכתה מפחד לא למענה אך למען
נער הרך אשר על צדה מפני אימה יאמן וישכב.
בעצלות אין קצה חלף כמו אימות מות ופחד דומיה
הליל ארוך מאריך מדו וישבע נדודים עדי נשף.

ויהי כצאת מני שערי קדם בבקר לא עבות הצפירה
מחדשת פני כל יציר ומשמחת כל חי בקרן זהבה יפרח
ויציץ ציץ אף יעשה פרי. גם האומללה והעניה הגר
ואת התנשאה בנפש עיפה מני משכב שואה ומשואה
שם לבה ער בעתותי ליל אלה שבר המעט ומוזעיר
לא לפי רוב נדודים לה נשבר הלחם האחרון הנה נאכל
כבר מאתמול וחמת הקים המשקה ממעונו כצמת
ומי יודע מה רחקה העזובה מבני אדם מאהל
שאנן שם ינוחו העיפים במדבר יגיעי כח ממחסה
בעיתותי צהרים ללוהטים אך ערן איפת עמלה אשר ממעפט
אלהים לה נחרצה לא נמלאה לא נשלמה עדנה ולא
שב אפו.

אל גבהי במתי שחק מעלה מעלה חרס חוצב להבות
עלה בצהרים רוח צח ידאה בערבות תכלת וחור
בקצוי רקיע פניו יחורו ערפל יבש נמלא עלטה
כסה עלי חלקות מתאבקים אדי גפרית חצים דולקים יפעל
וירוב

וירדב מטה עלי קדקד ההלך חרס לזה חול הבער
 עשון עשן ורוח שלהבת נשמת ה' בוערה ממנו.
 בכל מצעדיה ענה כחה בדרך המדבר במרחביה
 מקום לא צמח כל עץ ושיח עלה נובלת פרש צלהו
 הדל והמצער אכן אל סבל החום צופדת עוריו
 ואל נטל העיפות גם צמאון צחה גרונמו נוספה.
 מים שאל הנער ודמעתו על לחיו התחנן אך אלי
 מר מדלי ותחנוניו קרעו לגורים לבב אמו האומללה.
 עוד מעט וכפות רגליו הנפצעים לא יכלון דרכך עלי
 חול לזה

ואמו לקחתה עלי זרועותיה והיא גם היא בלי כח תהלך
 באומץ כח נשאתהו עד כי מאוד כבדה עליה המשא
 הנעימה אז פיה פצחה באמרים האלה וככה תליל:
 לא אוכל עוד בני לא אוכל עוד שאתך עלי שכמי תחת משא
 גוי הולך שחוח יכשלון ונמסו ברכי את ימעדו אשורי
 אהה! כל תקוה תתעופף מני רוחי הנכאה ורגש אחרון
 מבחי הסר עתה יעובני הנה כלה היא ונחרצה
 כי במדבר בחיק ארץ תלאובות העוובה והנדחה הגר
 תמות הה! תמות מות צרה ותוגיון רוח מעוף צוקה ואפלה
 הוי! מות הצמאון ועמה הבן הנער המנודח עמה
 בן אוני! מה רבה תקותך ביום הולדתך ומה נעמה
 ואל מה תקוה אחרי שילוחך? מה איפוא ואיה לך פה אהלי
 אביך? האלה הם פה משכנות העושר והעבודה הרבה?
 הזאת נחלתך מורשת אביך? מדבר מכון צלמות ופחד
 אכדון החול הלוחט חלזה חרולים נוראים אשר מבעד
 לסעיפיו הנובלים יחדור ברק השמש מהבהב כל יציר
 הה! סביב סביב חדל כל מעין וכל פלג וכל נטף אין
 לשון יונק דבקה אל חכו להרטיב גם נשמת שדי חושבת
 לפרוח מני גוי כמו מאסר בשר רגעים מעטים עוד לכלוא
 מצמיח חציר גם לבני עורב מלביש פרחי שדה שני
 עם עדנים יסיר אך מנו אחן שומעת ופניו יסתיר
 מראות עני הנער מראות תוגיון נפש אם אין לו קצה:
 ה (5) הכעת

הכעת שב אפך מני הכעת נקמת נקמתך נצח שומרת
את אויבתי הרודפת באף וחימה בוארת שרה אכזרה!
היספוק עניי לך כעת עתה נהיו תאותיך הצוררים
אשר מני רוחך הכחה עלו ובאו דמיוני פחדך
אשר כבר לפני שנים התנכלת עלימו להמיתם הנמו
בעני ברזל מנודחים תועים ועיפים יורדים חדרי מות
ומה פשעם וחטאתם? — על כי לאדונה הזקן באחרית
ימיו בן המבושר לה שרה ילדה וברוח הקנאה
עליה עברה ראתה הבן הבכור כי יגדל אהבת אב
בין שניהם תחלק ונחלת הצעיר בן בטנה כי תצער
על כן נדחת על כן מבית אביך גורשת כהיום הזה
אל מרחבי תבל נודד במדבר שם ירדפך אף ישיגך
מות בלהה ועלי אמך הרכה נחרץ כלה ונחרצה
לראות במות בנה מות אכזרי במות יחידה אהבת
נפש אהבתו.

בל אוכל אראה נלאיתי נשוא מראה מבהיל ומורה פחד
מות בני! בן אוני! אם רוח והצלה ועזרת בצר בל יעמוד
לנו מות! אך לא לעיני אמך לעיני השכולה מנשים.

ככה בקול ענות תקינן חגר האומללה ודמעתה על לחיה
ותשלך את הילד גרונו צחה מני צמאה ואך בלט
במר יליל כגבר אין איל דבר ועוד מעט גם בכיה בל יכולה
נפשו עלי מצא הדשא הנבל לרגלי תומר השכיבה
והיא מנגדהו ישבה כמטחוי קשת ותכסה פניה
וקולה נתנה בבכי ותמס בדמעות אין ספורות למו.

דממה שוקטת חנה על פני המדבר שמה לא השמיע
מעין נחל המית מימיו שמה לא נשמע קול מצעדי גבר
וקול כלבים הומים מבשר קרבת מושב בני אדם בל ישמע
בכל מקום הושלך הם בדר וגלמוד סביב הבודדים במועדם
לפתע פתאום מני דומיה זאת חגר קול קורא שמעה
באזניה כקול כנור ונבל ישיף נועם רב וחן ככה
יצלצל מעקר ארץ התנשאה משתאה ותגיל ברעדה
וזוהר

זוהר רב ראו עיניה רב מהדר אור צהרים
 תמונת אור לנגד עיניה מרחפת כאודם שושנת עמקים
 יעמוד והגר תכיר מראהו מראה מלאך האלהים מאז
 כבר נראה אליה ולפני ימים ראתהו בעיני בשרה
 כאשר בימים עברו ברוח תהגה עולה ברוח
 למען הסיר מעל שכמה מוטת המשמעת ועול פובלו
 לנסוג אחור ותחת גאה וגאון שרה להתענות אז צוה
 עליה בקול עוז גם הוא עתה נראה אליה אך לא כמלאך
 הזעם בנועם וזון הביט הזהיר מבטו ברוח פיהו
 כי יפוח תדשא הערבה ותחת מדרך כפו ישגשו
 פרחים יעלה עשב צומח רוח צח כאשר מבין שפים
 בהפיחו סביבותם ירפדמו וככה בפתחו את פיהו ידבר:
 הגר! אל תיראי ה' אל שדי הלא שמע את קול הנער
 כאשר הוא שם בבין חציר שוכב שמע כאוב מארץ
 קול קראך

ונשפי דמעותיך ספר חטאתיך עתה הלא נכפרו
 וחרון אפו מכל חמת אנוש נעלה עתה שב מעליך.
 עתה הרומי שאי בנך ובזרועותיו חזקי לגוי גדול
 אשימנו וזרעו לרוב יפרוץ נאום ה' אלהי שמים וארץ.
 ה' אל שדי עם הנער יהי בארץ תלאובות משכנו
 רובה קשת יהי עשוק מכל וחתת כל עושקו יד כל תהי בו
 וידו על כל תעוז כה אמר מלאך האלהים. בזהר עלטה
 התעופף מראהו המצהיר ולא נראה עוד אחרי ראווהו
 ואולם במקום עפה ביעף נבקע בקול דממה דקה לוחשת
 מעין מים חיים מני כותרת שיחים צומחים לפתע פתאום
 עיני הגר ראו גליו הנחלים אונה שמעה ותבן
 לה כנועם קול זה זה! גם זמרת אמרי מלאך לא לה מתקו
 עתה כל עצב וכל עצבון כבר נשכח מזכרונה בששון
 שאבה מים ממעין הישועה וצמאון הנער שברה
 ותמצא מהר אורח סלולה מני המדבר ינהלה.

ככה מאל שדי חיי ישמעאל נחמיו ועם הנער
גם דור אחרון בנים לו יולדו רוכבי סוסים אבירים
העם גבהו כארו אשר לעד חורים ישכנו במרחביה
במדבר עם חרף למות נפשו הטובה אוהב בנות השיר
גם אבחת חרבות מפניהם כאשר ברוב חילימו התנשאו
שלשת מחלקות הארץ נרעדו ואשר כמו מהומת מלחמה
ורעש כידון וחנית הוד היופי והאמת עמם שמרו
ובליל ישימון כסה עלי הערב *) אור גדול הזריחו.

תַּאֲנִית הַרְעָה.

(Nach Göthes Gedicht : „Schäfers Klagelied“).

יָשָׁם עַל פִּסְגַּת הָהָר,
לְבָרֵךְ שֵׁם אֵלֶיךָ;
עַל מִשְׁעַנֵּי שְׁחוֹחַ אֲשַׁעֵן.
וּמֵהָר לְעֶמֶק אֲבִיטָה.

צֹאנִי בָּאֶחוּ תִרְעִינָה,
בְּעֶקְבוֹתַם הֵלֵךְ אֵלֶיךָ;
לְרֹגֵךְ הָר יִרְדֵּתִי —
הוּא, מִי פֹה הוֹלִיכֵנִי?

לִפְנֵי, שָׂדֶה וּכְרָמִל
מְלֵאִים צִיִּצִים וּפְרָחִים,
קִטָּף קִטְפֹתֵי הַפְּרָחִים —
וְלִמִּי אֶתְנֶם בְּלִי אֶדַע יָדַע.

ומזרם

(*) (הא) חזעננלחנר ח * חקלידענט :

וּמִזֶּרֶם מִטָּר וְסֶעֱר
אֶחָסָה תַּחַת הָעֵץ.
אֵךְ הוֹחֵלְתִּי גִבּוֹכָה:
סִגְרָה דָּלֶת אֶהְיֶה.

הַקֶּשֶׁת אֶרְאֶה בְּעֵנִי.
מִמַּעַל לִגַּג רַעֲיָתִי.
אֵךְ רַעֲיָתִי לֹא אֶרְאֶה;
רְחוֹק לָהּ הִלְכָה!

הִלְכָה לְאֶרֶץ מְרַחֲקִים —
עֲקֻבוֹתֶיהָ, הֵהָ! מִי יֵדַע?
עֲבְרוּ לִפְנֵי, צֹאנִי;
כִּי לִבִּי תִשָּׁבֵר בְּקִרְבִּי! —

ח"ס בן דוב בער גינצבורג.

מ ל י צ ה

לִארבע עתות חיי האדם
נערכות מארבע עתות השנה

ה ג ו ע ר .

א

בְּאֲבִיב אֲשֶׁר בּוֹ דְּשָׁנִים יִפְרְחוּ.
עֲנָפִים רַעֲנָנִים בּוֹ יִצְמְחוּ.
הַתְּאֵנָה תִּחְנַט לְתַחַת פְּנֵיהָ
הַשּׁוֹשְׁנָה תִּפְרַח בְּרוֹחַ הַזֶּה וְזוֹהַר
הַשָּׁמַיִם יִזְהִירוּ כְּסָפִיר לְטוֹהַר
הָאֶרֶץ תִּכְנֶן לְגֶרֶשׁ פִּירוֹתֶיהָ

תגמול

ב

תגמול פרחי חמד נחמדי עין
אנחה תנוס יגון אין
פה יפרחו ציצים יקרים
שם עמקים חציר יתעטפו
כרים מדשא ועשב חופפו
דודאים בקעות יפוי יעדו הרים

ג

הפרחים יעמדו סביב סביב
כמור ואהלות יפיקו ריח
אשריה אביב! אשריה אביב!
בעבורה כל עלוז כל שמח

ד

כן ימי החפץ שנות הנוער
עוד וד רעיון העלם כספיר לטוהר
חפשי מיגיעה נקי מתוגה
לבו לא ידע און ורעה
נפשו כל תבין עמל ותלאה
לבו שמח נקי מדאגה

ה

מי שלו ממנו מי שאנו!
שמחה מנת כוסו גיל גורלהו
יגץ יפרח כוית רענו
ורוח עצבון כל תבהלהו

עשתנותיו

עֲשֵׂתָנוּתוֹ זָכוּ מִחֲשׁוֹתָיו בָּרוּ
 סְעִיפָיו נִקְּיוֹ סְרַעְפוֹתָיו טָהְרוּ
 בְּבוֹקֶר לֹא עָבוֹת שֶׁמֶשׁ חֲגִיָּה
 בֵּן נִפְשׁוֹ עוֹד לֹא עוֹנָנָה
 מְעַבֵּי עֶצֶב, וְרֵק שִׁמְחָה לוֹ לְמָנָה
 וּמִקְרָנִי יִשְׁעָה עָלָיו תּוֹפִיעַ

בְּנֶשֶׁר בְּאֲבְרוֹתָיו עָלֵי יְלָדָיו גּוֹנֵן
 יִנְטֹלֵם יִנְשָׂאֵם בֶּל יֵאוֹנָה לָהֶם רָעָה
 בֵּן הַשִּׁמְחָה תִּשְׁגְּבֵהוּ וּבְצֵלָה יִתְלוֹנֵן
 וְלֹא יֵדַע, כִּי יָבֹא תִלְאָה

ח

צְבָאוֹת הַיְּגוֹנוֹת עִמּוֹ לֹא גָרוּ
 סַעְרוֹת הַתִּלְאוֹת עָלָיו לֹא עָבְרוּ
 וְרוּחַ עֶצְבוֹן לֹא תִבְהֵל אוֹתוֹ
 מִי שָׁלוֹ מִמֶּנּוּ מִי שֶׁאֵין?
 יִגֵּץ יִפְרַח כְּנִית רַעְנָן
 רֵק גִּיל גּוֹרְלוֹ, שִׁמְחָה מְנַת כּוֹסוֹ

* * *
 מִי הֵא שׁ

בְּקִיץ מִרְפָּא בִּכְנָפָיו לְכָל יוֹשְׁבֵי תְּבֵל,
 אֲדָם וּבְהֵמָה יוֹשִׁיעַ, וְשִׁית הַשְּׂרָח וִירֵק רֶשֶׁא יִצְמִית

עֲמָקִים נְעִימִים
 בְּמִכְסֵּה פְּנִינִים
 יַעֲטֹף אוֹתָמוֹ
 בְּמַעֲטָה רַעְנָנִים
 בְּצַעֲיָף שׁוֹשְׁגִים
 חוֹפֵף פְּנִימוֹ

כל לכבות יגילו כל כליות תעלוזנה,
כל עין תתעלם באהבים תרוה נועם הכרמל.

עריפי השמש לאנוש מה יקרו
הארץ יכרכו, פירותיה יגרשו
כי אם אלה בתכל נעדרו
הלא לריק זרעו, לשוא חרשו —

אפס קרניה ירוו הארמה רשן, והארץ חלב ישביעו, ירנינו לב
אנוש, יתנו שכה לפעולת אכר חרוץ, בעת יפלה ויבקע
בארץ, ובועת אפו אדמתו ישרד רוב עמל וטורח ישא, ומה מאור
ישמח לבו, וכליותיו תעלוזנה, בדאותו כי הארץ הוציאה צמחה,
והארמה זרועיה הצמיחה, נתנה זרע לזרע ולחם לאוכל, מה
מאור ישיש בהביטו, כי לא לריק יגע, ולא ברי שוא כוחו בלה,
אלומותיו קמו וגם נצבו, אסמיו יפרוצו בר, וחרריו ימלאו רב
אוכל חלף עבודתו —

אולם כדם ענבי גפן אדרת מהול ביין אשכלות מרורות, כרבש
ונופת צופים, ממולח במרורות פתנים — כן הקיץ: —
כי כאשר ישקה, כוס צרי ליושבי תבל, חבלם ישפר, ינעים
גורלמו, כן ישקמו סף רעל, אם עריפי השמש בקצף יופיעו,
ובחימה יזרחו, אשר מהם בני אדם בראש כל חוצות יתעלפו
דוחו לא יוכלו קום, וכמשא כבד יכבדו עליהם, וגם פרחי חמר
ונטעי נעמנים מנת כליון יהיו, הכורם נעצב, האכר בל שמת, ושושנת
משוש על תלמי לב איש פרוח פלחה, עתת תכול גם תיבש. —
כן האיש, עיני משפחתו האהובה עליו, בו ישימו בסלתם ועליו
יבטחו, הוא יחיים וכל מחסורם עליו, ואף גם לא נקל לו
לבקש אכלו, ורק בועת אפו יצור טרפו, יתנודד ללחם עצבו,
ורב עמל יעמול תחת השמש — אך בזכרו על מה ולמי עבד —
ישמח לבו וגם נפשו תגיל.

אפס אם שמש ההצלחה קודרת, ונגהה אוספת, גלי הזמן למולו
ידעשו, ומשבדי העת לנגדו יהמו, ימי השעשוע יחלופו ילכו
להם. עתותי השמחה כנשר יעופו, מחשבות גיל ועונג, ימי
עלומיו הנעימו, ספו תמו חדאגות לצבאות יצבאו עליו, וגרודים
גרודים

גרודים על נפשו יגורו. ואף גם לעתים רחוקים אשר לבו פתוח
אלו גיל ולתענוגות, הן המת כאשר יותן מים על גחלת בוערת.
בעת לא כביר תרעד, כן שמחת האיש ברגע תנוס, ותעיף עין
בה ואיננה, כי לקחה אותה התנוה; ורק בימי עלומיו רבות
שמחות וגיל שבעה נפשו כמו יגל ועוד כם לבו שמח.

האדם בקרבתו אל ימי הזקנה.

כְּאַחֲרֵי אָבִיב,
אַחֲרֵי קִיץ,
יְעָרֹת יִחְשׁוּפוּ
יִלְכְּנוּ עֲלֵיהֶם
פְּרָחִים יְכוּלוּ
צִיצִים יְמוּלוּ
יָבֶשׁוּ נָצִנִים
בְּיָרֵחַ הָאֵיתָנִים

אפס כספיד וגביש, אם בצרוד או במרגמה ינתנו, ממדחק
תראה נצתם, ומבית אבנים יחזו, כארמון בהבנותו מרוב
יפיו למלך הוכן, ועתה ירי הורסים בו חלו, יפעתו חלפת הלכה
לה, מחרבותיו יציץ יקרתו, והדרתו משממותיו יראה — כן נועם
הקיץ בסתיו יראה, כי עוד יטיל צרי אל פצעי הארמה, רק בו
ישנה שורק; ה' ואנשים משמח, וגפן אדרת מבחר הצמחים
על פני תבל ארצה, בו תצמח — רק בו יאסוף האכזר רגגו תרושו
ויצהרו די מחיתו בחורף, למען יחיה בנעימים שלו ושאנן — כן
האדם בקרבתו אל הזקנה, אם גם יחלש וכחו מאליו יסיר, נחל
כת עלומיו ישקה עצמותיו היבשות, ואף אם עוד ייגע עתה במעט
כחותיו, עוד תהיה לו ערנה אחרי בלותו, תקותו לא נכרתה,
עוד יצליח.

בנימין

חצות ליל הגיע *
 ורוח צפון
 בגודל עזו נשב
 ומיתרי כנור המלך
 קול נעים
 כפעם בפעם השמיעו –
 ויקץ המלך והנח – חלום:

נשי גבוריך יקחון
 ודמי איתניך
 כמים יזולון
 ככה אמר אוריה
 וברק משמי גבוה
 לעיני המלך נראה
 ורעם אחר רעם
 אוני המלך שמעו –

רעיון

בי אם גם עליך
 יבוא ימי רעה
 גם הוא ממיצר
 למרחב יציליך.

בבואו על אחיך
 צרה ומצוקה
 אל תמנע ידך
 מהושיע לו

התקוה

וקן תער
 חכם ובער
 לבל נואש יאמרון
 בריב צרותימו
 הגיעו אלימו

בת אלהים
 ממעון גבוהים
 שלחך קונך
 לשים מעונך
 עלי האדמה
 לנחם שמה

רעיון

כן שמחת החיים
 תגילנה
 תשמחנה
 כל לב וכל עין
 רגע – והיו אין
 אברהם בן בנימין צבי נאטקיש

כמו גלי המים
 ירעדון
 ירקדון
 כשחקים יטהרו
 רגע יעברו –

(* יעלטי מחמר חמטין ז"ל (נרכות דף ג' ע"ג)

על התקוה

קִשָּׁה יוֹם — מְרוֹכ יָגוֹן, הוֹלֵךְ שְׁחוֹחַ —
 שֶׁבַע עָמָד — מְרוֹכ בָּעַם, יִדְמָה לַחֹחַ —
 פְּגִיעַי הַזְמַן — שׁוֹד וְשֹׁכֵר — מְרִירוֹ חֵייהֶם —
 כְּמַעֲט נִסֵּעַ יִתְרֵם בָּם — יָמוּתוּ מִהֶרָה —
 עוֹד מֵעַט — וַיִּנּוּחוּ בְּחֵיק אֲדַמַּת קֶרֶה —
 לֹלֵא אֹדֶר הַתְּקוּהָ תוֹפֵעַ נִהְרָה עֲלֵיהֶם —

2

מֶה נִעְמָה הַתְּקוּהָ — נָאוּ פְּעוּלוֹתֶיהָ —
 שָׁמֶשׁ צִדְקָהּ הִיא — מְרַפָּא בְּכִנְפֶיהָ —
 שֶׁם מְרִירֵי יוֹם, מַעֲמִקֵי יָגוֹן דּוֹלִים אֲנָחוֹת —
 שֶׁם! תַּחַת אֱלֹן בְּכוֹת, מִכָּה אֱלֹהִים יִתְפַּלֵּשׁ
 וַיִּגְדֵּר יוֹצֵרוֹ, כְּתוּלַעַת יִשׁוּחַח הָאָדָם הַחֲלָשׁ
 אוֹלָם הִיא תִּגְהֵלֶם לְאֵט עַל מִי מְנוּחוֹת —

3

הִיא מִצּוֹף דְּבִשָּׁה תַטִּיף לְתוֹךְ לִבֶּיהֶם —
 רַפָּאוֹת הִיא לִבְשָׂרָם — שְׁקוֹי לַעֲצֻמוֹתֵיהֶם —
 אֵלֶּה הַיּוֹם מִשְׁכָּרוֹן רוּחַ יִקְרָחוּ קְרוּחַ —
 אוֹלָם מִחֵר שָׁמֶשׁ הַתְּקוּהָ תִזְרַח זָרוּחַ —
 וּכְאֲרוּיִם בְּדִבְנוֹן יִפְרָחוּ פְּרוּחַ —
 יַעֲלוּ אֶבֶר בְּנִשְׂרִים — וַיַּחֲלִיפוּ כַח —

4

אם היום אור בוקר תזרח שמש —
 תשפח סער וגשם רעשו אמש —
 אם השבע עלינו מטה ועמה הניפה —
 קרני התקוה יאירו — יפצו האנחה —
 ופתאום נשבת היגון — כי תפרוץ ברכה —
 ובמים קרים היא אל נפש עייפה —

5

אם עובד אדמתו יחרש ויזרע בעצבון ידיו —
 תקות עת הקציר נצבת עדיו —
 תראהו במחזה עתידה חיוניות נעימות —
 לבל יבוא לרפיון — למעודת קרסולים —
 מהיר יהיה — כל ינח ידים —
 כי מאה שערים — ישא אלומות —

6

פתאום יתהפכו ידיו לכנפים —
 ובחזקת היד יתאזר לעבוד כפלים —
 יגיע בו מבוקר עדי יאירו כוכבי ליל —
 ידאג בשרהו כבעד היונק האומן —
 יסקלהו עד יעשהו לקרן בן שמן —
 התקוה עשתה זאת! עשתה חיל! —

הק' מעגדל שטערן מפ"ב

ה א נ י ה

אניה סועדה בלב ים זועף חשכה להשבר, ויושביה נמוגים צעקו
צעקה גדולה ומרה, כי תחת המות עליהם, עוד מעט ופני
השמים הטהרו, ועליהם השמש בהדר גאונה הסעך חדל והים
שתק מועפו, ויתהום האניה מקול רנת המון חונג, ושמחתם עד
עד השמים הגיעה, ויען רב החובל ויאמר: אל נא אחי! אל נא
תעברו גבול! בצרה בל ימוג לבנו ובטובה בל ירום, כי צרה
ושמחה כל אדם!

אריה זקן חולה

אריה רובץ תחת משא הזקנה חלה חליו למות; חזיר מיער זכור
כי הרע לו, וממהר עליו חיש בחמת שקיו קחת נקמתו
ממנו, זה הולך ופד אחריו, מתמרמר ונוגח בקרניו נגח ופצע.
עוד מעט והחמור גם הוא רומס בלי לחמלה גופת הארי, עתה
נאנח הארי לאמור: "מר עלי מאוד רעות הראשונים אפס נחמתי
עור: גבורי כח הרעו עמדי, עתה גלאתי הכל, עתה כי העזות
מצח, ולות הברהמה! השכן כבודי לעפר, מר לי מר מצות!"
בנפול הנכבד תעלוץ הקנאה, ילעג הנקלה אף ידע עמרו.

חמור בעור הארי

חמור מלבש בעור ארי נתן חתיתו על אדם וברהמה כי אמרו:
אריה הוא פתאום נשבה רוח בו, ועורו מעליו הפשיטה,
והוא — חמור, עתה התקבצו יחד הידאים מפניו מלפנים, ויכו
אותו במקל ואבן מכה רבה, מתגאה בלבושו ימצא פה דמותו
ברוך שענפֿעלד

העתקה משירי קלאפֿשטאק

ש נ י ם

עודה מאחר פֿעמיה השמש,

מלאך אלהים ת"ים מקיר,

פֿעמיו עודנו מאחר:

ריח בשמי עדן מרחף

על

על פני הארמה חמצפה.
קרוש! עליון! ראשון!
הודך על השמים תת,
תאמר, ואורו יפיק.
מפיק אורו יגיה ארץ!
רוח חן עתה מתעורר.
על בנפי השחר רוח חיים!
השחר מתנוסס, הנה באו
ונזנה לו, ויפעה לו,
תחית השמש הנה מבשר!
נחנו בניה גם אנחנו
סגלה מכל שמש לה,
גדרה ירד אחר געל! —

כ ל ם

אל אלהים! רחום וחנון.
נחנו בניה גם אנחנו
סגלה מכל שמש לה,
גדרה ירד אחר געלה!

ש נ י ם

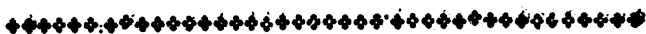
הללויה, השמש בגבורתה
על פני השמים שם.
תשיש עתה ארחה לרוץ!
הללויה, השמש יצירה
במוני, התעוררה לתחיה!
אלי בקדש, בגבהי שמי'
שמש אין מספר תלית,

שמה

ואותי עני רזנים ידרושון
 סוד עמי להמתיק, עמי התעדים;
 שמת בחלקה קטנה אחת
 סלף שנאה נפשי וחלקות;
 ויום חדש ושנה חיש יחלופון
 בנעימים לי, ורוב שלום. —
 אהה, רחב נפש! בשערי מות
 גדולות עוד תבקש אתה;
 תחצוב באפסי ארץ שיש,
 מירה בנות וארמון נצח;
 תרשיש תשלח קחת אלמוג,
 הביא ארו וישן מרחקים.
 עני תגדול יתום דבאת,
 דם נקי תשפוך כרם לעשקי
 ארמון הגיע בארמון פה,
 כרם שכב בכרם עד אין קצה;
 אויל! המות לפתח רובץ,
 ואתה אין די לך עיר ומלוואה,
 מעון צר ישפק דך מהרה,
 מעון רמה בחשבת קבר.
 נפשך, אויל! בל תשבע?
 כפיל! בטנה יחסר תמיד?
 פיהו עד ארגיעה יפצה
 הקבר, ואתה לא היית! —
 שקר הזהב הבל הפז,
 חנם! ממות לא ימלט!

גַּם מוֹשֵׁל גַּם עֶבֶר יִחְתָּה
כִּי יִתֵּן קוֹלוֹ הַמָּוֶת, יְגוֹזֵר,
וְשֹׁאֵל עַד מְהֵרָה יְבַלְעֵמוּ!

ברוך שענפֿעלד

(ה מ נ ו ח ה)

מְנוּחָה מַעֲתִיר רַב הַחוּבֵל

תוֹנוּהָ עָלַי יָם סוֹעֵר
בְּלִיל סוּפָתָה, שָׁמַיִם
בְּהִתְקַדֵּר הַשְּׁכֶת עֲבִים
וְאֵין פּוֹכֵב לְנַחוּתוֹ הַדֶּרֶךְ*
תּוֹפֵשׁ הַקֶּשֶׁת בְּיוֹם קָרֵפּ,
גַּם נִפְשׁוֹ אֶל הַמְנוּחָה
גַּם נִפְשׁוֹ אֵלֶיהָ עוֹדֶנָּה*
לֹא בְּחֵרוּץ, אָחִי! תִּמְצָאָנָה,
לֹא בִכְתָם אוֹפִיר, אֲבִנֵי חֵן;
לְבוֹשׁ אֲרָגְמָן, חֲבוֹשׁ גִּזְרִי,
כֹּה יְהִי לָךְ וּפְנִינִים
רְחוּקָה מִמָּךְ הַשְּׁלֹחַ,
לֹא נִחְלָה לָךְ בְּאִשֶּׁר
כִּי יִזְעַף לְבָבְךָ זַעוּף,
קֵן הִדְאָנָה קֵן הַשְּׁעִירוּרָה*
חֲיִידָה נַחַת וְשִׁמְחָה
עַל חִלְקָהּ כִּי תִתְעַנֵּג

(אס)

*) Otium divos rogat etc. etc; Hor. O. 13. L 2.

(אם רב אם מעט)
 ולבך יהוים מושל ברוחו *
 עלי אבנים תנוח אז,
 מערנות בעל משי תישן *
 ראה, טפחות פה ימינו
 וגדולות נאכה עד אין חקר?
 ארצנו געזוב ובית אבינו,
 עד קצוי אדמה גלכה,
 ומה יוסיף? ארצנו עזבנו
 נפשנו הלא עמנו הוא
 רדה הימה, הדאגה אחריה,
 רתום המרכבה, עמה תעל,
 באשר אתה שם הנה;
 חיש תרבה, עד מהרה!
 שמת אחי! באשר מצאת,
 ומה אחריה גדול משאול!
 גם המרה ראה להמתיק!
 מבורך בכל אין כל מאוס!
 עתה יחטוף המות בחור
 פרח אתמול בתמר;
 עתה יאחר עד בשר,
 ימאן ולא יקח זקן.
 רובץ תחת משא השיבה;
 יהי לה פרס וזית, טירה
 יהי לה וכל חמדה,
 עשירות צאן ועדרי בקר.

כָּל־סִגְלָה יְחִי לְךָ וַיִּקָּר,
לְכָבִי כָּל תְּנִיָּא הַקְּנָאָה.
הִבֵּט צָר; בְּאַשְׁרִי!
שְׁפָרָה נְחֻלָּתִי, מָה נַעֲמָח!
דְּמִיָּה לִי שְׁלוֹה וְשִׁקֵּט,
רוּחַ אֲמוּנָה וְשִׁירָה עִמִּי.
רוּחַ שְׁלוֹם עָלֵי צִלְחָה.

ברוך שענפֿעלד.

ה א ד ס .

חֲאָדָם לְבָרוּ נְבֻרָא בְּצִלָם אֱלֹהִים, הוּא לְבָרוּ מְחֻזָּן בְּנַפְשׁ מְבִינָת
וּמִשְׁכֵּלֶת לְהַבְדִּיל בֵּין טוֹב וּבֵין רַע בֵּין אִמְתּוּ וּבֵין שְׁקֵר;
נַפְשׁ הָאָדָם לְבָדָה תְּרַחֵק וּתְקַרֵּב, תִּבְחָד וּתִמָּאָס, תִּאֲבֵה וּתִמָּאָן
כְּפִי אֲשֶׁר תִּגְזֹר בְּחִירְתּוֹ בֵּת הַתְּבוּנָה, בֵּה נִשְׁגַּב הָאָדָם לְבָרוּ עַל
כָּל אֲשֶׁר הוּא עַל פְּנֵי הָאָדָמָה, וְנִקְדָּשׁ בְּמַעֲשָׂיו קִדְשׁ הַלּוּלִים
לְאֱלֹהֵיוּ.

לֹא בְרוּחוֹ לְבָד נְבֻרָל הָאָדָם וְנַעֲלָה עַד מְאֹד, גַּם בְּגִוִּיתּוֹ הוּא
מִתְנַכֵּד, וְכָל־רֹאיוֹ, עַד מַהֲרָה יִכִּירוּ, כִּי אֲצַבֵּעַ אֱלֹהִים, רֹאשִׁית
פֶּל יִצְרִי הָאָדָמָה, הוּא . נַעֲיֻמּוֹת תֹּאדָר פִּנּוּ בְּכָל צִיּוּנָיו לְמַקְטָן וְעַד
גְּדוּל, עַד מַהֲרָה תִּגְלָה רֹמְמֻמוֹת נַפְשׁוֹ וְגְדוּלַת תַּעֲוִדָתּוֹ; קִיּוּמָתּוֹ
הַנִּפְלָאָה וְכָל אֵיבָרָיו בְּתַבְנִיתָם תְּכוּנָתָם וְתַכְלִיתָם גַּם הֵמָּה
יִבְשֻׁרוּ תַּהֲלִתּוֹ לְאִמּוֹר: מוֹתֵד הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה גְּדוּל עַד לְהַפְלִיא!
חֲאָדָם לְבָרוּ יֵשׁ לֹאֵל יִדּוּ לְהַכִּין מַלְבוּשׁ מַעֲוֵן וּמַחִיָּה כְּפִי אֲשֶׁר
יִדְרוּשׁ הַצֶּדֶק הַזֶּמֶן וְהַמְּקוֹם, וְלִכְן יֵשׁ לֹאֵל יִדּוּ לְהַטִּית
אֱהָלוֹ בְּכָל אֲשֶׁר תִּאָּוֶה נַפְשׁוֹ, בְּגִלְלִיל שְׂמֵשׁ לוֹהֵט כְּבִגְלִיל קִדְח
נֹרָא: בְּכָל גִּלְלוֹת הָאָרֶץ וּבְכָל פְּאוּתִיָּה מוֹשְׁבּוֹ וּמִשְׁכָּלָתּוֹ, עַד
אֶפֶס מְקוֹם בֵּים וַיִּבְשֶׂה לֹא שֵׁם תִּמְצָאֵנוּ .

חיי

חיי האדם בכל מקום חיי חירות. אבות ובנים ישתדלו בסעית
משפחה אחת; משפחה ומשפחה יסתפחו לבית אב אחד;
בתי אבות לשבט אחד, ושבטים לעם. ואף כי יצאו כלם חמה
אחד מנוע אדם וחור, בכל זאת המה נבדלים במאוד פנימי
וחיצוני, ומשם יפרדו והיו לחמשה ראשים בחצונם המשנה בקומה
תאר וצבע.

שפַּע הַנוֹף וְהָרוּחַ אֲשֶׁר בּוֹ יִתְגַּדֵּל הָאָדָם מִשְׁתַּדֵּעַ עַד מְאֹד עָלֵי
קוֹמָתוֹ תֹּארוּ וּצְבֵעוּ. קוֹמַת הַנוֹף, צִיּוֹנֵי הַפְּנִים, הָעֵין
הַשְּׂפָה הַלְחֵי הַמֶּצֶחַ וְהַשְּׂאֵר הַבְּרָל יִבְרִילוּ בֵּין אָדָם לָאָדָם עִם לַעַם
הַפֶּלֶא וּפְלֵא, וּבְכָל אֲשֶׁר נִכְדָּל אָדָם מֵאָדָם מִקְצָה מִזֶּה. בְּכָל זֹאת יֵשׁ
לְכָל מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה, שֶׁבֶט וּשְׁבֵט עִם וְעִם מִקְצָה מִזֶּה הַשְּׂמֹתוֹת
כָּלִילִית, מוֹדֶשָׁה קָחֶלֶת הַמִּשְׁפָּחָה הַהִיא אוֹ הָעָם הַהוּא. מְרֵאשִׁית
הַיּוֹסֵד עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

(א) הפושט (עטיאפישע ראסע) צבען שחור, שפתותיו שושנים וגבוהות, שניו לבני חלב, אפו שקערוך, שערוותיו תלתלים ושחורות.

(ב) המזנגולי (מאנגאלישע פאסע) צבען מדינג פוסה לשחור, שערן מעט ועומד, ופניו שקעורים.

(ג) הקוקוי (קיקאזיש ראסא) ועמו יושב האירופי, צבעו צה ואדום, שערו ארוך ורך, ומראהו ערמון הלך ונגה הלך ואפול ותמונת ראשו מהדרה ויפה.

(ד) האמסיקני (אמעריקאנישע ראסע), צבע נחשת לו.
(ה) האוסטרלי (אויסטראלישע ראסע) יושב איי הדרום.

משך ימי חי האדם, אם מעט אם הרבה, בריאותו וגבורתו, יסודות
במחיהו ומעשיו; איש יגע ועובד, תאכל במדה ומשורה,
ושם מתג ורסן בפי כל תשוקותיו, יפרח מתמר עד זקנה ושיבת,
יארץ ימים ולא ירע כל לחול ומכאוב. ואדם אשר פנק מנועד
גופו ובאין עבודה הוא יושב עצל ואוכל ושונה, מקצר ימיו אשר
המה תמיר מכאובים, וכצוץ השדה יכול מהרה, כל רוח יהפנו'
וכחצי המחלה הוא המטרה.

נפש האדם מלאה לה כחות, וכשרונים וכשרונים שונים נחונים
לה בחמלת יוצרה עליה; אך באין תקין וחנוך ישאו שכמה.
בבלי

מבלי עשות פרי מוסר השכל, צמח צדק מטע לחתפאר, בארמה
 פוריה אשר תעלה כלה קמשונים באין פולח ובוקע, המשרר
 תלמיה, ובאין שמש צדקה וגשם נדבות, והיה כי יאבת האדם
 וכל סביביו יאותו לו, ישכיל לחנך כשרוניו ולתקן כחותיו, והוא
 עולה דרך החכמה במעלות בני האלהים; ואם נדרם הוא וטומן
 ידו בצלחת, מבלי עשות כל מאומה לתקן נפשו, או אם ימנעוהו
 מסבותיו החצונות תרדמה תפול על כל כחותיו, והמה כלא היה,
 ונמשל כבהמה נדמה, משולל כל מדה ומעלה, ודרכו שובבת
 ופרועה, וכאיש כעם משפט אחר לשניהם בדבר הזה, יש עם
 מפואר בכל מדה הגונה, והוא ברום המעלות, וההצלחת שנוקת
 לו, ידו בכל משלח, ועמים רבים למס עובר לו בתחבולותיו
 וחכמותיו, ותורה יבקשו מפיהו בכל חכמה ומדע, כי הגדיל
 לעשות, ויש עם נבער וערל לב, פרא כחיתו ביער ומותרו מן
 הבהמה אין, ערום מבלי לבוש, מכסתו עור חיה או עלי עץ,
 במחלות עפר ישכון או תחת סכת ענפים, זרם ומטר ורוח סערות
 ישא, קרד וחום באין מחסה ומנוס, חציר כבקר יאכל, יצוד ציד
 ויאכל נא או חי, בחסרון כל כלי להכינו כמשפט, ויש אשר
 ואכלו למעדנים בשר אויביהם, ודמם כעסים ושתו, זה גורל העם
 אשר לא זדחה עליו שמש המוסר והתבונה, ובאין עינים לו יגשש
 בעור באפלה, ועד היום הזה רבים עור עמי האיים הרחוקים בני
 בלי תבונה ומוסר, חדלי כל אורח סלולה וישרה, חדלי כל מנהג
 אדם בעל דעת ומוסר, בהמה המה להם, ודבר אין להם עם אדם
 מתקן, גבערים ולא ידעו בושה, והצנע לכת, עד אשר ישלח
 להם עזרה מרחוק, ועלו משכילים ויפקיחו עיניהם וידעו כי ערומים
 הם בגוף ונפש, ויתבוששו, או אז יחדלו ללכת שובב ויחלו
 ללכת בדרך האדם המתקן במנהגי הבינה והמוסר, ותורת אדם
 להם, וסיו מי מוסר כמועצות הדעת והתורה.

ברוך שענפֶּעֶלד

ה ש י ו ת *

הוֹי שִׁוִּית תְּמִימוֹת !
מָה נַעֲשִׂים גּוֹרְלָכֶם ;
בְּלִי עֶצֶב וַיְגוֹן ,
תָּרְעוּ עַל שְׂדֵמוֹתֵינוּ .

אוֹהֲבִים וְאוֹהוּבִים בְּאַחֲד !
הֶאֱהָבָה הָעֵזָה כְּמוֹת
תֵּיךְ מִשְׁכִּיּוֹת לְבִבְכֶם
כֹּל תִּצְעֵד בְּזַעַם
וּבֹל תִּיזַל בְּגִלְלָה
נִטְפִי דָמַע מֵעֵינֶיכֶם ;
לָכֶם אֵה נְעִימוֹתֶיהָ
וּמְרוֹרֶתֶיהָ לֹא תִטְעֲמוּ *
כִּי לֹא בְּהִמּוּלָה
אֲבֹן בְּנַעֲיִמַת חֵן

תדרוך

(*) האחיזה הזאת, היא מחזרת האשה התפארה מאוד צעירה, דיסולנר
הלרפתית, ושיר זה נודע בין העמים זשס : Les moutons . ואני המעתיק
מוסר מודעה : שכל הדעות המעורקים צעיר זה, אינם דעותי, והלגתים, רק
למען הרחוק לצחירי בני עמי הרעיונות של משוררים נכרים ; כי אך על ידי זה יחוד
כור הצחירה, למצקסים יופי ולחות על שדות המליצה * וכל מכירי יודעים, שאני
צחה את צחי החלמה, ולרוב זהבתי את המציגה הטובה הזאת, כמת מדרות
שצעתי מיומות ועורי, צהנחמתי לכנוס אל פרזודור של היכל המדעים, ואף צגוף
היגנין, הוא שעות גדול לחרון משפט על דעות המשורר, תשיריו, כמו שאין לשוט
על מלייר שהוא בזלן ורולח, צליירו צחרע חנות דמות חששם הרבנים את ריעיהם .
ואחרי שהלעתי דבר זה אם עוד יואמרו צחוני, צנים מחכמה שכולים, שלא
את היורש' כתצתי, אז חשוד להם : גנות של כסילים הוא שצח והילולים . —
יעקב שמואל ציק צרחי חסון תקס"ה . —

תִּדְרוֹךְ כָּל חֲמִדָּה
בְּנֶפֶשׁ צַדִּיק וְיִשָּׁר

בְּרוּאִים טוֹבִים וְנִחְמְדִים !
כְּנוּ אֶל תִּקְנָאוּ ;
אִם לָנוּ הַשִּׁכָּל .

וּמֵאוֹמָה לֹא תִדְעֶהוּ .
לְמַעַן אֶל תִּקְנֶאוּנוּ
מִתְנַת הַכֹּל הוּא

הוֹמָה בְּרוֹב גִּאוֹנוֹ
כְּשׁוֹפֵט בְּאֵין כֹּחַ
בְּמוֹשֵׁל בְּאֵין עֲצָמָה ,

הַשִּׁכָּל מִבִּקֵּר כָּל
וְלִשׁוֹא מִצֹּתָיו יִשְׁמִיעַ ,
מִזֹּר לֹא יִמְצִיא ,

לְאִישׁ פָּצוּעַ מִתְאוֹתָיו ;
מֵעַט יֵין יִכְלֶעְהוּ .

יֶלֶד קָטָן יִתְעַהוּ ,
וְאֵת נֶפֶשׁ הַמְּבֹכָה

עֲזֹרָה מִמֶּנּוּ מִנְקִשֶׁת
בְּאַנְחָה אֶךְ יִמְלֵא
וְהוֹשֵׁעַ לֹא יוֹשִׁיעַ .

מִזֹּאבִים לְדַמְכֶם צִמְאִים
וּמִכָּל חֵיתוֹ יַעַר
הַכֶּלֶב הַשּׁוֹמֵר הַנֶּאֱמָן
יֵגִין עַל הָעֶדֶר ;

אֵכָן

אֵכֶן שׁוֹא וְשָׁקֵר
 מִכְסֵּת הָאָדָם בְּהַכְמָתוֹ
 לֹא תוּכַל הַצִּילָהוּ
 מִחֲטָאת עָלְיוֹ יֵאָרֹב.
 הֲלֹא טוֹב לְהִסְתֵּר
 בְּמִכְסְךָ בְּצֵל הַתְּמִימוֹת?
 (צֵל שְׁאֵן וּמִצְלִיחַ)
 תַּחֲתֵי שְׁקֵט וּמְרוֹגֵעַ!
 מִרְדּוֹף כְּמוֹנוֹ בְּרַעַשׁ
 עוֹשֵׁר, עוֹנֵג, וְיוֹפִי
 נֶאֱוָה, מְשָׁל, וְכָבוֹד,
 אֵלֶּה הַנְּחֻמִּים לְדַמְיוֹן
 הַמָּה יִסְגִּירוּנוּ תְּמִיד,
 בִּידֵי רָשָׁע וְעוֹלָה,
 בִּידֵי נִבְלָה וְאוֹן,
 הַמָּה יִשְׁפִּינוּ בְּלִבָּנוּ.
 הָעֶצֶב יִלִּיד הַזְרוֹן?
 הַמָּה יִסִּיתוּנוּ לְהֶאֱמִין:
 כִּי חֲיִינוּ לְנֶצַח
 וְחִמְדֵּיתֵנוּ לְדוֹר דּוֹרִים.

אָהֵה! כְּדֹשָׁא יְבוֹלוֹן
 שׁוֹכְנֵי תֵּבֶל הַזֹּאת,
 וּבְצֵל עוֹף מְעוֹפֵף
 הַבֵּל יַעוֹף וַיֵּאִינוּ.

וְמָה אֲדַמָּה בְּמְרוּצוֹתָו
 לְקַל מְרוּצַת הַשָּׁנִים?

וּבִידֵי

ובידי המלך העור
 חמדת הארץ נסגרו.
 יגול ויתן בשנעון
 משפיל אף מרום
 ממהלמותיו אין סתרה,
 לא בצל החכמה
 ולא בצל הנבונה.

הוי שיות תמימות!
 בלי עצב ויגון,
 בלי דעת וחקמה
 רעו על שדוּתֵינו!

לא בחשכת השכל,
 לנונה האמת אשפוט;
 כי אתכם החכמה
 ורק אתכם ההצלחה.

יעקב שמואל ביק

התענוג והחכמה. *)

למשרתיו צוה, השוכן בשחקים
 לנחות בני האדם, בשבילי החיים,
 גם את המלך, המחוקק חקים,
 וגם את הנער, מאחר הרחיים,
 בימי קדם, מאלה טובים,
 גלוי לכל, אלינו התחברו;
 ומעת החלנו, היות שובבים,
 מנהיגינו ממרום, רק מעין נסתרו.
 לפני

*) כפי המליצה להמלך וחלעור הנרמזי, ינקרה חלנו נס Sesostri.

לפני ירושלים, מחוץ לשער,
 על חוף הנחל, מפריח נצנים,
 הלך שלמה, בעודו נער
 למצוא לנפשו, עונג ועדנים,
 הרחק מרשעת בני היכלו,
 — כי בזה ושקץ עצת הנערים —
 חלה את פני השרף מנהלו:
 להורות לו, דרך המישרים.
 ויוליכוהו בסבך עצים רעננים,
 המלך התפלא, בראותו שמה,
 אשה יושבת, באוהל שושנים,
 יפיה כלבנה, ברה כחמה,
 ובצדה עומדים, שלשה אנשים,
 חשך תארם, שחור פניהם,
 מראיהם רע, דלים וכחשים,
 ויוסף המלך, לתמוה עליהם.
 ואשה אחרת, נראתה לעינים,
 חן וענוה, עדו הוד פניה,
 בידה, שרביט, חרב, ומאזנים.
 וספרים רבים, פתוחים לפניו;
 ולקולה נפתח היכל תפארה,
 על פתחו חקיק: לְא־לִמּוֹת דָּרָךְ!
 ושרים, וגבורים, ועוטרי עטרה,
 על סף ההיכל, כרעו ברח.

ויאמר המלאך: עתה הכר ההבל!
 מראה התענוג, הראתיך ראשונה,
 התענוג, האהוב לכל יושבי תבל,
 בתמונת האשה, היפה והעדינה.
 כי עתה ילכו, אחריה יסעו,
 העונש, הצער, ואנחת הצרה,
 ממנה יולדו, מבטנה יצאו,
 בנים נבזים, לאם מפוארה —

אכן פה היכל הכבוד, משכן ישרים,
 החכמה הנעימה, פתחו שומרת,
 המון הכסילים, ועדת הנבערים,
 האשה הזאת, ימירו באחרת,
 ויען המלך: עצתך ברוכה;
 שמרת נפשי ועמי, מפגע,
 באהבת החכמה, תצלה מלוכה,
 ועם עדן ועונג, אצלה כרגע.

ברארי כסליו חקפ"ח

יעקב שמואל ביק

תְּהִלַּת הָאֲבִיב

I

הִנֵּה בָּא הָאֲבִיב בְּאוֹר זֹרֶחַ,
 מְמַרְמֵם כּוֹכָבִים זָהָר פּוֹרֵחַ,
 הַמֶּזֶן הַחֲמֻדָּה יִרְקַד בְּבוֹאוֹ לְפָנָיו,
 הַגִּיל וְהַשִּׁשׁוֹן יִשְׁעֵשׂוּהוּ בְּנְעִימִים,
 עוֹנֵג וּמִשׁוּשׁ יִסְבּוּהוּ מִתְאִימִים,
 וְכָל צִפּוֹר וְכָנָף יִשְׁחָרוּהוּ בְּרִנָּתוֹ *

2

עַת מְרֻנֵּעַ יִפְרִיחַ בֵּין הַחַיִּים,
 מְקוֹם דֶּרֶךְ רִגְלוֹ יִצְבֵּעַ רִקְמָתִים,
 שָׂדֶה אָחוּ וַיַּעַר יִזְלוּ מַעֲדָנִים,
 כָּל גֵּיא וְכָל בִּקְעָה יִצְמִיחוּ רֵב גִּנְחַת,
 בָּהָר וּבְשִׁפְלָה חֲדוּת פּוֹרֶחַת
 גַּם בְּעִמְקֵי שַׁחַת יֵרְאוּ שׁוֹשְׁנִים *

רוח

³
רוח חן וחיים יפית על הכל.
מרפא אמונה יקריב חיש מהר לכל.
ישגי חורף יעיר לתרבות הרענה.
בכל עבר בכל פינה ירן תהלה.
שירים נשגבים בכל אומר בכל מלה.
מהוד האביב ומעת הערענה.

⁴
על עין הפנים תוף חשרת רעננה.
על תעלת השרון בין שובי לבונה.
פתחת תהומות שפר אין חקר.
עין כל שם נמכעו בעמקי הדריה.
בינת איש תשטוף עם מי תפארתיה.
מהשפיל מדעות ערב ובקר.

⁵
מה ירבון משעולי עקלתון בנאות
דשא מערכות פרחים שונים מלאות
ריח ערב. קסמי תשוקותיה
הרים מכתרים עם שדי תרומות.
פר נרחב עם עדרי רחלים מתאימות.
יחוו אהבת התולדה לגדלה.

⁶
גם בסבך יציץ בחביון מרגוע.
שם יתעלם יחד עני רש ושוע.
שם יגוב בדפנת אלוה בבור והוד.
שם ימצא העיף לגפשו מנוח.
שם ישבעו שואפי צל מכמני כח.
שם ידוין צמאי עדנה נועם מאד מאד.
עלם

עלם כִּלְד אֶתָּה תִּרְנִין, אָבִיב!
 זָקֵן בָּנֵעַר אֶתָּה תִּקִּים סָבִיב *
 מְנִיחוּךָ יִנְקוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵּבֵל,
 דוֹדֶיךָ יִרְוּ בְּחוּרִים וּבְתוּלוֹת,
 אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּ קִטְמוֹת עֵם גְּדִלוֹת,
 כִּי אֶתָּה תִּנְיִם כָּל יָגוֹן וְאֵכֶל *

8

בֵּין פֹּארוֹת רַעֲנוֹת נִבְבְּדִי יִין,
 בֵּין עֲרוּגוֹת שׁוֹשְׁנִים חֲשֵׁקֶת עֵין,
 שְׂפּוּנֵי סְנוּלוֹתֶיךָ נִתְּגְלוּ עֵתָּה *
 תַּחַת בְּרוֹשׁ וְאֵלּוֹן תַּחַת צִלְּי תוֹמֵר,
 שִׁפְעַת יוֹפִי מְעוֹלְפוֹת חֵן בְּלִי אוֹמֵר,
 גַּם שֹׁחַר גַּם נֶשֶׁף לְהֶאֱדִיר יִגְעַת *

גְּלִי הִתְשׁוּקָה יְנוּחוּ לְפָנֶיךָ⁹
 דְּבִי הַמֵּאֲוָה יִשׁוּחוּ לְעֵינֶיךָ *
 וְמִי לֹא יִכְנַע נֶגֶד הַיּוֹפִי?
 מִי יִשְׁתַּעַר לְהִנִּיף מִסּוּה פָּנֶיךָ
 אִם עַת צִלְּחָה קִרְבֵּהוּ אֵלֶיךָ?
 מִי זֶה יִפְרֵר עֲדֶיךָ וַיֹּאמֶר דּוֹפִי? —

מרדכי ליב לייטנער

ה ת ק ו ה

1

בַּת הַשָּׁמַיִם! תִּקּוּה נְעִימָה!
 מִמְרוֹם יִרְדָּת לְיוֹשְׁבֵי אֲדָמָה
 מְעוֹלָם נִסְכַּת שְׂרָתִי בָּאָרֶץ;
 עַת הָרִים הִטְבְּעוּ גִבְעוֹת חָלְלוּ,
 כִּכְבֵּי שָׁמַיִם לְאוֹר הִחֲלוּ,
 הַמִּים שִׁרְצוּ נֶפֶשׁ שְׂרִיץ,

רוח

2

רוח אלהים עלי תבל מרחפת.
תקוה עצומה משמים נשקפת.
ויאמר אלהים נעשה בצלמנו;
ויפח באדם נשמת חיים.
ונתן מהודו פי שנים.
נפש, ותקוה נטע בלבבנו.

3

בלעדיהון מותר אדם איהו?
במה יפאר, במה יתארהו.
נדמה כבהמות וחיתו יער;
שתיים אלה עדוהו בעידים.
הנם תפארתו מידם קרנים.
הנם יתרונו מחייתי בער.

4

שוט כי יעבור בארץ.
אסון באסון יפרצו פריץ.
את תקוה תחיה רוחנו.
תקימי מעפר דל אביון מאשפה.
תרוממי נפש מתוגה דלפה
ותהי לדל תקוה תוחלת לנפשנו.

5

הן עת הזמיר זמרת אשרנו.
חלפה הלכה משוש חיינו
אז כנפי אהבתך עלינו סכות;
עצב חבשת בשמן רככת.
מכתינו רפאת אבלנו הפכת.
מזור לטריה מעולם הכינות.

6

מי ימשוך לבב אדם ללמוד ,
מי יאמר לחכם , ויחכם עוד ,
לתור שפוני טמוני החכמה ;
מי יניחהו על מסילות הדעת ,
דעה ובינה בלבבו לטעת ,
הלא את היא תקוה עצומה .

7

מי יחגור חרב במדי הגבור ,
מי ירהיבהו עוז בקרב לעבור ,
לשום נפשו בכפו בל יחת ;
הלא את תלבישהו שריון ,
לבבתהו בעיניך בנועם חזיון ,
יחרף נפש למות חייתו לשחת .

8

בארחות ים כי ישים פעמיו
מסער לא יירא מהמית מימיו
יורדי אניות דרום וצפון ;
מי העיר רוחם , רוח התשוקה ,
לשוט במי אדירים תהום עמוקה
להוביל פנינים וזהב הספון ?

9

את היא תקוה המעשירה ,
את תולידכם ארץ אופירה ,
זהב ושכיות החמדה יניקו ;
תכלת וארגמן מאי אלישה ,
אניות מלאות באים תרשישה
שלל צבעים ורקמה יחלוקו .

כל

(7) ז

10

כל עשר בני חלד ממך יצאו.
משכיות לבבם בעזריך מצאו.
את תפנה דרכם, תפלס מעגלתמו;
והיה הרכסים לבקעת שושנים
יער וסלע דשנים ורעננים
ומנקרת צור דבש הנקתמו.

11

קווי ה' אליך פונים.
על שפת קברם עליך נשענים.
בטח ושאנן יביטו שמים;
כי שם מבוא שמש חיינו.
בגיא צלמות תגיה חשכנו,
שם תופיע באור שבעתים.

12

עזבי ה' יכלו באפס תקוה,
חיתם מרה ומותם הוה,
לקראת בואם יעוררו רפאים;
צדיקים בחיקך יאספו
רוחם למעלה רחף ירחפו,
בגנוי מרומים לעד נחבאים.

13

לבן, תקוה נעימה אל תרחק ממני.
אם יומים תעזבני, בשלישי תקימני.
בלעדך לא ארום ידי ורגלי;
את תמתיק תלאות חלדי.
כוס הרעל תקח מידי,
את אהובה! תנוח בגורלי!
י"ט שפיץ

לעחרער דעם העברעאישען אונד דייטשען פֿאכעס.

רעיון

רעיון על הר וועזוף

1

אשא עיני אל הרים הרמים,
 הרים גבנונים הררי אימים,
 אראך וועזוף מול אי אלישה,
 עוברי ים אמצעי ישאו עינים,
 ישתוממו לראותך עד השמים,
 על גדלך יתפלאו עוברי תרשישה.

2

מאחיך הפרדת מיתר ההרים,
 תצב לבדך לחרדת הדרים,
 הן לרגליך דגן יפרוצו;
 תרוש ויצהר לרוב יגדלו
 זיתים ושמונים בל יחדלו
 אמנם — אש וגפרית ממעיך יפוצו.

3

אחה ליום תפתח גרוךך,
 תשפוך בועה, תשפוך חרוךך,
 מנחיריך יצא עשן, מפיה לפידים;
 אש אוכלה אש מתלקחת,
 קולות וברקים פחד ופחת
 שכיניך יחרדו פחד פוחדים.

4

יושבי פארטיצא מרעד נאחזו
 עת קוליך ישמעו עשנך יחזו
 ירעדו רעדה בעצמותם רצח;
 המלט על נפשך יחד יקראו,
 נרדה שאול ענו פעו,
 אל תעמודו פן תאבדו נצח.

6

אם הרכה בנה דורשת,
אשת נעורים בעלה בקשת,
אבות על בנים יעופו
מהרה חושו מהרה נוסו,
עוד מעט, ומעפר תכסו,
אל תעמודו פן תספוי

6

בגפם ינוסו להמלט על נפשם,
יעזבו ביתם ישכחו רכושם,
יביטו אחוריהם והנה בלהות;
עמל ידיהם נהי' לשמה,
יגיע כפם תוהו ושממה,
ערו עד יסוד טירות הגבוהות

7

איה הערים בנו לתלפיות
הרס הרסת שמת שאיות
אבד זכרם שמם נמחו;
שפך דשן על פאמפעיא שפכת,
הערקולאנוס כסדום הפך הפכת,
ברגע קטן לתל נהפכו

8

אטנא והעקלא גם הם ירעו
אכן לרגעים ואז ירגיעו
ואשך תוקד תמיד כתנור בוערה
כאש יוקדת תעשן עולמים,
הלנצח תאנה עד אחרית הימים?
למקום הזה אקרא תבערה!

אבל

אבל מי הצית אש בלבבך.
מי שם גפרית ומלח בקרבך.
מי צוה: ויעשנו ההרים!
המעתיק הרים ולא ידעו.
מוסדיו ירגזו כעצים יניעו.
הוא צוה — וכתנור בוערים —

עת הרים הטבעו, וגבעות יולדו.
עת צוה: "שמים עמודו".
הן מאז מוסדות התוך מידו יסדו.
קול ה' חוצב להבות
הוא הצית בלבבך שלהבות
גפרית ומלח ממעיך יפרדו.

מ ב ת ק

על משורר אחד אשר העלים שמו משער ספרו.

הן את שמך מעל שער ספרך העלמת
עשות השכלת מאד חכמת —
לו את שמך על שער ספרך חתמת
לפתח חטאת רובץ קים קימת

י"ט שפיץ

לעהרנר דעם העברעאישען אונד דייטשען פֿאכעס.

יֵד הָאֵמֶת.

הָאֵמֶת יִשְׁדֹּד עִמָּקִים אַחֲרֵי הַכִּינָה,
בְּחֶלֶם עָבְתוּ תִקְשֹׁר חֲבֵלֵי הָאִמּוּנָה;
אִז תִּבְטַח בּוֹ כִּי רַב כְּחוֹ וְגַם אִמְצוֹ;
אִז בִּכְנָף רִנָּנִים תִּרְקִיעַ לְכָל עוֹנֵג,
אֶף רָנַע כָּל דָּאָנָה יָמָם בְּהוֹנֵג,
תַּעֲלֶעֱה שָׁמֶן הַשֶּׁקֶט וְחֵלֶב מִיצוֹ.

מִנִּי סֶעֱרַת פִּגְעֵי תִשְׁוֹאוֹת הַחֵבֶל
יִרְדּוּךְ לַתְּהוֹם עֲצָבוֹן וְאֵבֶל,
עֲנֵנֵי הַשֶּׁפֶק מִקְדָּרֵי רֵגֶשׁ מְנוּחָה;
מַעֲשֵׂהוֹנוֹת עוֹכְרוֹת עֵצֶם הַתִּקְוָה,
עוֹשֵׁקוֹת יַפְעַת נִהְרוֹת מִשְׁמֵשׁ אַחִיהָ
לְבַל נַחֲזֶה נוֹעַם בְּהִלָּךְ בַּקֵּי אֲנַחְהָ;

אֲמָנָם יִצְלִיךְ הָאֵמֶת וּמְנוּחוֹתָיו
אֶל יָתֵן תַּחֲסֹר דְּבָר, מִפְּרִכּוֹתָיו
אֶךְ קָמִים הַפְּנִים מִמְּקוֹר אַחֵד,
יִזְכּוּ, יִשׁוּבוּ, אֶל מַחְצֵב נוֹעַד,
כָּבַח בֶּל גִּדְּבָר גַּם דְּבָר לֹאט —
מֵאֵמֶת — אֲשֶׁר בְּתִכּוּנָהּ וּבְלֵב לֹא תִתָּד.

פֶּלֶט זִנִּי בּוֹיַעַר זֶן מִרְדָּכִי הַזֶּנֶקֶט מִסְעִיטִז נִפְלֵךְ
כִּיטֶרֶס וְעַמְדִּיכַת לוֹנְגֶלֶרֶן. אֶבְעֶרלֶעֲחֶרֶר אִז דַּעַר
קֶאָנִיגֶלִי דִיטֶשֶׁן - אֹונגֶאֶרִישֶׁן עֵנְבֶסֶט דַּעַר רֶאמִיט
פֶּעֶרֶאִינִיגֶטֶן הַעֲבֶרֶעֲאִישֶׁן שׁוֹלַע דַּעַר אִיזֶרֶאעֶלִי -
טִישֶׁן גַּעֲמִינְדֶע אִין מֶאָקֶוּוּא.

הַתִּקְוָה

התקוה.

נִפְתָּה, מֹר, וּבוֹשֶׁם הַחַיִּים,
 אֶהְבֶּת עֲצָמוֹ וְאוֹר עֵינַיִם;
 שׁוֹחֲרֵי תַאֲוָה אֶל הַחֹלֶד הִמָּה. — (*)
 יוֹם לַיּוֹם נִבְיָע: תִּקְוָה וְתוֹחֵלָת
 שְׁמוֹר נִשְׁמֹר אוֹתָן בְּשִׁמְיָם תִּכְלֹת
 וְחִרְסָה וְכִכָּבִים, לְהֹאִיר הָאֲדָמָה.
 בָּכָה יָכְלוּ כְלִיֹּת אָדָם בְּחִיקוֹ,
 אָף אֵין אַחֵר יִמָּאן לַטָּעוֹם בְּחֹבוֹ.
 אֵת נֹעֵם הַלֵּד הִזָּה — הַתִּקְוָה.
 אֵךְ — לַסְּפֹת הָרָוָה אֵת הַצִּמְאָה
 פֶּה בְּחֵינּוֹ, לְאוֹשֶׁר מָחָר נִכּוּאָה —
 נָטַע ה' בְּלִבֵּנוֹ חֶפֶץ בְּעֵצִים הַתִּקְוָה (**).

מאת נצי בויער זן כהר"ל מדרבי
 הונטקע עק"ק סעניטז.

למה

(*) אמתת חיי החלד רק לאחר את עלמו כאשר המוצן מחזקת זולתו, וללכת דרכי
 הסכנה אשר סס חלבי' לפניו; ואך חלה המה הסמכות לחיי האדמה ומחירם
 על התקוה דערך רז מחד; ולא כאשר פסחה הנגע הזאת נחיק האנושית
 ועל הרוג ננרסים חזני עמינו כי המה ישליכו כל יהצם על התקוה וידיהם מחלו
 לעשות את אשר יצוהם אל מחת' הפלס. יען כי יאמרו ללצנס: "תקותך לא תכרת!"
 לו חשמו וישכילו ויקיו לאחר לעומתם צעתיך נקו הישר אשר הוא התולדה מהאמת
 העומדת לנגדו כקו הישר כי זה ענין התקוה. מלשון קהוא, והעין!

(**) תשפט מליני הזם רגורו לאחר על אשר האמתו ועל אשר המדותם נזקן החיים;
 כי כל אדם תקוה, ומתה את הדבר לאחר יקום כטור ישותי וצחציגהו ותאורם
 לאחר עד כי הראשון לא נחשז יותר צעינו. ולמה? יען כי עשה דבר על אשר
 אחר

למח יתן לעמל אור, וחי' למרי נפש" (ליוצג' י"ט).

הן ראות לבנו שמח מכל עמלו.
מוציא אור. מופיע, השמש מאחלו.
במר נפשי לולא לי תוחלת החיים
לא, אחרית תוגה שמחה. תחת שמים,

למח יתן וגו'.

מקש אדם בחלכי נתיב חושך ואפילה, —
מורדי אור העמל הידעו שמחה וגילה?
היבואו ברנה ויקצרו חדוה בניר עמלם?
שור! אשרם ינוס מפני המרד, לעולם! —

למח יתן וגו'.

הנה העמל בחושך כל נפשו מרה,
העמל חייו הנם, ולאורם חרה;
העמל באור, נפשו חיה, האור חיים,
כל תוגה, יגון, יעשו למו כנפים;
עלימו חיש חיש ידאח לעונג המנוחה. —
אשרי לאדם עמל! אשר לעמל ככה!

מלת לני בויער נן כה"ר מדרב?
בונסקע מסעניען.

שיר

חמר: זה הדבר שקויתיהו מפאת עיני צר אשר לנפשו. — ח"כ. כח התקוה יהי'
לשח צקדנו? חכן לא לחסר צדחו חלחי' צ"ח חזל! לחכלית מה צדחו, ותכליתו
לחוסר השמים, ר"ל כי נשתול ונהי' לחיש החסן ציקר חלחי' לחות צנועמו ולצקר
צהיכלו — חן וען כי כח הזה לא ינח ולא יסקוט כל ימי חלדנו וחמנו כלנו
לא מדע מה נעשה צו לטובתנו לכן ניוצח עמו, לדברי הצל השוכנים צצטן
העתיד, חו צצטן המנועים אשר חו צהכר חו כי לא נחסן צדצד המושב
חח אשר קויתוהו כי חו חו צמן העתה וצחאסרית ולא צעתיד וצמנועים.
והצין! —

שיר משכיל לראשית השנה.

בְּחוּג השָׁמַיִם הַשֶּׁשׁשׁ רַחֲבֵת יָרִים
עַל מִסְבָּתָהּ הַתְּהַפָּכָה *
לִפְנֵי הָרָקִיעַ תְּמוֹנָתָם מֵאוֹנִים
הִלְכָה. צִעְדֶּיהָ תִּמְכָּה.

שׁוֹר בְּדַחְלוּף! לִפְנֵי רָקִיעַ,
אֵיכָה תִּהְיֶה הַשֶּׁשׁשׁ וְתוֹפִיעַ,
שׁוֹר לְתִמּוֹנָתָהּ אֲשֶׁר עָשְׂתָה לָּהּ!
אַחַר יָנֵעָה וּמִפְעָלָהּ פָּעָלָה,
וְתִנְהֵל כּוֹכְבֶיהָ בְּלִחֵי תְהִלָּה,
אִם צָדֵק אִם יוֹשֵׁר תִּדְרֶה מִעֲלָלָה.

3

כִּפְיָהּ תּוֹמְכוֹת מֵאוֹנִים *
לְשִׁקּוֹל תִּטְאֲתָהּ בְּשָׁמַיִם
הַמְעֻזֹת מִיָּדֶיהָ לְתִקּוֹן *
אֲמָנָם מַעַת הָאֵבִיב לֹא הִסִּירָה
חוּם, וְתֵד וְתַעֲזֹר עֵין בְּנִהְרָה
אֶךְ כּוֹא יְכוֹא הִסְתִּיו הַכֹּל תִּתְקוֹן.

הַיָּצוֹר

(*) ענינו כי זאת צליל תלמודי לנשוא שריו זין ימים ולילות כידוע לחכמי
התלמוד.

4

הַיָּצוֹר הַמִּכָּה בְּשֵׁכֶט הַחוּם
עָתָה יִתְעַנֵּג בְּקוֹר וְטוֹבוֹ יִלְחוּם.
רֵאֵהוּ זֹאת פְּעוּלַת שְׁמִשְׁנוּ
יְרִיָּה תַחֲבוֹשָׁנָה
יְרִיָּה תִרְפָּאנָה
וְכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה טוֹב תִּמְצָאנוּ.

5

לְמַדוּ אֲחִי! מַעֲשֵׂה חֲתָרָסָה.
אִם תִּרְעוּ וְחִדְלוּ עוֹלָתָהּ —
הִבָּה יִקַּח גֹּאֲלֵךְ מֵאֲוִיָּם!
פִּלְסוּ אֶת פְּעֻלֵיכֶם בְּיוֹשֶׁר
וּבְהִמְנָעֶכֶם מִהָאוֹשֶׁר
הַפִּילוּ תַחֲנוּה לֹאֵל הַשָּׁמַיִם! —

6

מֵאֲכִיב יְמֵי חַיֵּיכֶם בְּחוּם יִצְרִיכֶם
אִם הִפִּיתֶם לְחֵי אֶת הַתְּבוּנָה.
עוֹרְתֶם בְּאֵשׁ הַבְּחָרוֹת עֵין בִּינְתְּכֶם;
פְּעוּלוֹת הַשֶּׁמֶשׁ לְמוֹפֶת תְּבוּאָנָה
כִּי לִקַּח טוֹב יוֹצֵא לָהּ מִבְּלָנָה.

מלח נבי בויער צו נח"ל מרדכי
סוצאלקע מסעניטץ

יתרון התכמה

כִּשְׁחַל כָּל־בֵּיא אֲהִבּוּ הָרַע
וְנָמַר בְּגִמְרָה בֶּל יִשְׁחִית לְהָרַע
נִפְשָׁם יִשְׁמְרוּ יַחַד זֶאֱבִי עָרֵב
לְמִינֵיהֶם יִתְחַבְּרוּ טוֹרְפֵי טָרֶף
אֶךְ הָאָדָם אִם נִפְגֹּשׁ בְּאָדָם בְּמַהוּ
בְּמִים יִשְׁפּוֹךְ אֶת דָּמוֹ לַתְּהוֹ (*)
עָלָיו בֶּל יַחְמוּל , גַּם יִפְדֶּיךָ פְּרִיץ
לְמַעַן יִהְיֶה לְבָמַהוּ אֵין גְּבוּרָה בְּאֶרֶץ
י. ל. כַּעֲהֵם

ה נ ב

בְּנִשְׁתָּה בְּעָרֵב יוֹם עֵיף מִעֲבֹדָתוֹ
שָׁכַב אֶלְדֵּד גָּפַל עַל מִטָּתוֹ ,
וְהִנֵּה זֶה גִּנֵּב עָלָה בְּעֵד חֹלֵעַ ,
לְחַפֵּשׂ אֶת בֵּיתוֹ , לְקַחַת אֶת הַנֹּזֶם
וַיִּקְרָץ אֶלְדֵּד בְּשִׁמְעוֹ קוֹל מְהוּמָה
וַיֹּאמֶר : הִנֵּה בָּא לְבַקֵּשׁ טָרֶף
הֵן בָּיִם בְּהִיר לֹא תִמָּצֵא אֶתִּי מְאוּמָה
אֶף כִּי עָמָה עֵת גָּמוּ צִלְלִי עָרֵב *
י. ל. כַּעֲהֵם

(*) כְּמוֹ לֹא לְתוֹרָהוּ כְּמִלָּה יִשְׁעִי מִ"ה שְׁעוֹרֵי נֹחֶם

שיר על אשר המים בעת צנת חורף *

הִזָּה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר לִפְנֵי
מָשׁוֹשׁ בְּצֶל הָעוֹנֵג עָלֵי רֵעַף?
הָאֵתָה זֶה, סִלַּע! אֲשֶׁר מַעֲיִנָּה
מִתַּחַת הַחֲרוּלִים מִיָּמִיו הָרִיק?

פֹּה אֲשֶׁר לִפְנֵי מַעֲיִנָּה הַנֶּגֶד
זָרְמוּ עָלֵי חֲצִיר גֶּעֶר,
פֹּה חֲצִיץ מִן הַסִּלַּע
עָתָה עֲמֹד מִקְפָּאוֹן *

אֵיךְ גִּשְׁמוֹ וְנַחֲשָׁפוֹ הַשָּׁחִים,
אֲשֶׁר לִפְנֵי בֵין פְּאֲרוֹת סְכוּתָם
הַדְּרוּרִים קָנְנוּ, וְעִנְנוּ
עִם פְּרִחֵיהֶם וְעִנְפֵיהֶם הַמְּרִחִפִּים!

מִהִרְתָּ הַעוֹכֶפֶת נְצוּצֵי הַשֶּׁמֶשׁ
אֲשֶׁר עַל הַמִּשְׁכָּרִים וְעַל הַחֲצִיר,
בְּמֵאוֹרוֹת בֵּין הַצֵּל הַכָּרִיקוֹ;
אֵיךְ שֵׁאִיהָ וְעִרְיָהּ תֵּאִירוּ עָתָה!

אָה מִהִרְתָּ קֵל יָשׁוּב הָאֲבִיב,
יִפְרוֹשׁ עָלֶיךָ עָלֵי רֵעָן,
וַיִּפְתַּח מַעֲיִנָּה הַמִּסְגֵּר
לְמַעַן יִקִּיר שׁוֹב מִיָּמָיו *

הה

(* איבערזעצט אויס געכנערט שריפטען דעם דריטטען טהייל *)

הה, אז תסני בצלה!
 מקום אשר לא תמצאני עצב,
 אמה אשר ואמה נעצוץ,
 אמה תחנות חציר רך וענות
 אז מן הגבעה ומן הבקעה,
 מן מעבה יער ומן גאות הדשא,
 ומן כל פרח מפרחי האביב
 שמחה וגילה ינהר לי.

האקנא מלכים ורזני ארץ,
 אם לנגדי המשברים משחקים.
 והבקבקים בנחל הקר
 עם יין ישן נערמים.

ואם בצלה הקר לי יצלה,
 שיר נעים, אשר חיק בני בנים
 עד דור אחרון
 בשמחה נקיה ימלא?

שמואל בירגער מטשענגער.

זה בכורי

פרי יגיעתי בלשון העברי, ואם ימצא חן בעיני מבקרי, עוד איגע
 להמציא דברים טובים ומועילים כפי כח תכונתי.

חרות

ח ד ו ת .

א

אַרְבָּעָה עֶשְׂרֵה בָּנִים
 יָלַדְתִּי לִפְנֵים
 הֵן נִקְרְאוּ בְּשֵׁמוֹתָם
 גַּם שְׁנַיִם פִּינוּחָם
 נִדְּלַתִּי וְרוֹמְמַתִּי
 עֶזֶר וְמַמְתִּי
 לְהִדְבֵּק בְּעִשְׂרִי
 לְמַעַן לֹא יוֹסִיף
 אֶחָד עַל מִסְפָּרִי
 וַיֵּאָז אוֹתִי מִי יְכוּיָב . *

ה - מן

ב

אנדרוג'ינוס חדש

ט' תנועות

יֵשׁ חֹדֶשׁ זָכָר וְיֵשׁ חֹדֶשׁ נִקְבָּה
 פַּעַם בְּחַמִּישִׁי בְּשֵׁם אָב קוֹרָא
 פַּעַם בְּתַשְׁעִי כְּמוֹ אִם הוֹרָה
 אֶדְ טָרַם קָרְבָּה שְׁנַת הַשִּׁכָּה
 שְׁבַעַה בָּנִים יָלְדָה בְּכָל חֹדֶשׁ
 נִמְנֹו לְשֵׁמוֹתָם בְּסִפְרֵי הַקֶּדֶשׁ . **

יתר

(*) פתרון מקומו נד"ס ה' כ"ה ד'

(**) פתרון מקומו נד"ס ה' ח' ט' וסידוע הסתכון ותנחור חלת בכל שנחרת
 החמישי וזכרםק זענינו נכלל, וחלת ח'ש נמשך על ילדה. —

יתר וג' חנועות יתר וג' חנועות יתר וחנועה א', ולפעמים ב' חנועות.

דְּבָרִי רֵאשׁוֹן לְהוֹעִיל אָדָם בְּהֶמָּה
וְסוֹפִי אִמָּנָם כְּלִי מִשְׁחִית עַד אֲדָמָה
וְכָל מַלְתִּי כְּפֹלֶה מִכֶּסֶּה לְזִיו מַיִם
אֲבָל לֹא אָבֹא בְּכַפְלִי הַרְבּוֹת הַכּוֹנֵנֹתִי
בְּלִשׁוֹן מָאֻז הֲלֹא חֲמִשָּׁתִּי תְּמוֹנֵתִי
לְבַל יִתְחַלְפוּ בְּנִפְרָד שִׁנֵּי שָׁנִים
יְהוּדֵי הָיָה אֲשֶׁר לְרַבִּים הַבִּינֵנִי
וּמִסְפַּר הַנִּבְנָאָה וְכִרּוֹן לְשָׁנֵי.

יוסף פלעש.

היורע פי' תום' י"ט על סדר קרשים
יפתור דרתי כאחד חכם חרשים * *

(*) פתרון יעין תום' י"ט חולק פ"ב תשנה ז' דו"ה כל שיש לו סופיר
וקשקשת ומה שחמרתו יהודי היה כוונתי על דברי ר' יהוד' שנתשנה סס ומה
שחמרתו שיני שנים כוונתי על שני השינין שמחליט נחלת קטק שח לנל יהחלסר
ננספר נשין ימנית ותתפרש המלה נענין חקר ע"ד החדה, וע"ד זה ותנחלו
דברי תום' י"ט.

מכתמים

אנשי חיל.

שני אנשים נצים חרנפר ויותם.
שלפו בחמה שפוכה את חרבותם.
התפחד בעבורם תאחוך שער?
המה הריקון — להשיבן לתער.

אין מעשה בלא סכה.

יובב נשבע לסגור בקנעול ובריה.
ארגזיו בעד כל איש, ודברו הקים;
גם אוהביו ורעיו ממנם מבריה.
לבל יבואו ויחזו כי המה — רקים.

תוכחת מוסר.

שמעו לי אחי והאזינו לניב שפתים!
חלום יעוף וצל עובר הם ימי החיים!
כמה אנשים ישכבו לערב בריא אולם,
ולבוקר יעמדו בהיותם — מתים כלם.

אבות משכילים.

נבל ואשתו ציפורים כחול רכושם והונם
ולמען יירשו בניחם כספם וזהבם
בל יניחום עתה לשבור רעבונם —
יראו מיתתם ולא יכלכלו יהבם.

יששכר בער שלעזינגער.

כנור נעים

ספר כולל

שיר משרים שונים

כדת המשקל מתוקנים

לעמדת התענוג והתועלת מכוונים

מלאכת עבודה

שמואל דוד לוצאטו

איש טריאסט

Kinor Naim.

ו ו י ן

גערדוקט ביא אנטאן שמיד ק' ק' פריזילענירטעם בוכדרוקער.

Wien, gedruckt bey ANTON SCHMID, k. k. priv. und
n. ö. Landschafts-Buchdrucker, 1825.

פתשגן הכמב

השלוה אל המחבר

לעמח מחברתו

מאת הרב המופלא המהולל בשערים

כמהיר אליהו אהרן לאטאש נר"ו

היושב לכסא מורה צדק בעיר ואם בישראל ויניציאה רבתי
הפיץ זהרו מלפנים בעיר טורין המפוארה

ב"ה

אהוב וחביב נחמד ונעים, בן יקר וילד שעשועים,
האלוף המשכיל שד"ל נד"ו.

אחרי מופלג בהשביח שחן ימים, ימי הכניסה, ואזן מעמסה,
שחן גליהם והתוך תלחותי אשר כתרונני, רדפוני, מנוחה
הדריכוני, לתאזה נפשי גרסה, ואחרתי אתעלסה, ושוטטתי
בארבע פנות גן עדני מליכותיו, אשר עשו אלכעותיו, וישא הר"ן
את ידיו, ומעץ ארזי לבנו"ן לבנ"ת הספיר אשר נטע לקטתי פרי
אגלים, כפרים עם נרדים, יחדו ילאו לרופי"ם, מתוקים מדבש ונפת
לופים, אחתי במנסניו, לזר לזור על אפניו, וברכתי על הראיה,
ברוך סלמר והיה, ברוך הוא וברוך טעמו, ברוך שככה לו
בעולמו, שור"ר צביתו ומדבר כלשון עמו, לכן שמח לבי ויגל
כבודי, כי החיק בכסף איש יהודי, להחזיר עטרה ליושנה, ומעציר
חבלי שינה, מעפעפי לשון קדוש אשר מעולם היתה לראש פנה,
חכו ממתקים וכלו מחמדים, ה' אלהים נתן לו לשון למודים, בחור
בתיים, וש"צ אור"ו בחר"וים, עד כי קלרה יריעה מהכיל, שירות
ומשצחות לרדוד, משכיל, אשר פעל ועשה, גירה חדשה, ויקח
מזמר"ת

מזמור"ת האר"ש צכליו, קול לו קול חליו, בל יבא צרנה, בע"ט
 לחכמה, במגלת ספר כחוצ שירים משוכחים, בעליות מרווחים,
 מינים מתינים שונים, למשמחילים ולמתינים, במדות ובעדות,
 מר ואהלות קליעות, אשר על כן יפה דן בדעתו, להודיע את
 גבורתו, ולגארות את צים נבותה, ולהביאו על מצח הדפוס
 באותיות פור"חות, בפוחיחותם מפותחות, וידעו כל ישראל,
 כי לאחז שמואל: זלגזרה מעל גזרה עיני רופיה, תא כונתו
 רלויה, ונפשו לו חיה, עד יאסוף בחפניו, רבבות נחלי רנניו, והיה
 לזק אזור מתניו, והיו למאורות, ספות כס"ף מזמור"ת, ובכל אשר
 יענה, יוסף ה' את כל אשר לו למשנה, ול"ו ידעתי חכמה, אורב
 דבק, מתאבק, ומחבק, הכ"ח פה ויניצי"אה יוס"ד' לסדר
 קדושים, ל' לראשון לחדשים, ור"ח אייר ור"ח לשיר"ה, לעטרת נבי
 ולספ"רת מפארה ברכת רוחה הצלחה לפ"ק ליצירה.

מרגע דיוסף שלום, ויקח חליהו את אדנתו ויגלוס,

הצ' אליהו אהרן לאטאש ס"ט

הקדמה

הקדמה

הצעיר המהיר

זיכר אחיו בני ישראל היושבים בארץ איטליאה מדבר.

הקנאה והמחאה והכבוד מוליחין את האדם לאור עולם.

יש אדם שעמלו בחכמה, שקרא הרבה ושנה הרבה ושמש תלמיד חכמים הרבה, ידע את כל אשר נעשה, ספרי חיים וספרי מיתים פתוחים לפניו; ועבר עליו רוח קנאה לאמר: אני הגה הגדלתי והוספתי חכמה, לא שלותי ולא שקטתי ולא גחתי, יגעתי ומלאתי; ועתה למה חגרע מהיות גם אני כאחד אנשי השם, אשר מלאו פני תבל תכונת תבונתם, ויהללום בשערים מעשיהם היקרים? ולא נתן ה' לי לב לדעת ועינים לראות וחזנים לשמוע, רק לשמוע בלמודים, ולא אוליד גם אני ילדים? לכן יאזור מתניו, לא יתן שנה לעיניו, לעפעפיו תנומה, קנאת סופרים תרצה חכמה; יקנא החוקר בגדולי החוקרים, יקנא הסופר בחשובי הסופרים, יקנא המשורר בגבדי המשוררים, יעלו אבר כנשרים, המה הגבורים.

ויש אשר יהיה העק על פני לבו הערל, לא לבו הלך דרך חכמה ותושיה, רמות לאויל חכמות, רק ראמות וגביש ישחר, ואחר כל ירוק ידרוש, כל היום ירוש לענן ספות הרואה, כל היום התאווה תאווה, ללבו כסף כעפר, וחרון ישא רגליו וילך ארצה בני קדם, לקחת לו משם מעט לרי ומעט דבש, והוא בלוי המכחות בלבש, ויתכסה צמח כשמלה חדשה; ילקט שבלים צמח רפאים,

יגנז

יגורו חמרים, יקצו פזורים, יעתיקו ספרים, יחדש הצלים, תעבוג חילים; ידבר בחזיון עם הארץ, ויעש מעשים כאשר חשב, לפי המקום ולפי הזמן; ועל גפי מרומי קרתי, יתן ויכתוב מליו בעט דרל וצמרת, לשלול שלל ולבזבז, למלא סרף חוריו ומעוטתיו גבזה, למלאח משאלות לבו לטובה, להעביר הנשמה המשכלת אל הרוח המתאווה, וביד השפחה הגבירה להפיל, השפלה הגבה והגבוה השפיל.

ויש מתעשר ואין כל, ומצונה אינכם רוחים זולתי קול, גבזה וחלל אישים, נעל חשט כל חזה שמש, אשר בחשך שמו יכוסה, בחזית נפשו שאף הרוח, לעלות על שפת לשון, ישחו בו יושבי ספר; לכן שעמיו ישיבוהו, יבין בחזק מלאכתו, ויולא חותה החולה, ימחר יחשה מעשהו למען כחיה, לא דעת ולא במצוה, לא במשפט ולא באמונה, יביע ידבר עמק, בגאווה ובגדל לבב, בכל חושים יחבל, טפה בדרה לא ידבר, פן בלאח העם יחשב, דק בלשון חבמה ישל משל, ומליצה חידות לו, ינודד פתאים, צפלי פלחים, ובעל בעממח חלכאים; וריקה נפשו מצינס וחושיה, קש קיש קריא וחולפת מהמא, איש שפתים ילדק, כבוד חבמים יחל, ופי יודע החכם יהיה או סכל? עשה יעשה וגם יכול יוכל, משגה עור בדרך, ועור כל העם ואמרו חזק.

אתה עתה ברוך ה', כבוד הספר הזה חליך, הלל תבקש לעוני ולחטאתי מדרוש, ודרשת וחקרת ושאלת בלבבך, מנצח מי תשלט אלה יולא יולא הכבוד הזה אשר חכמי נותן לעמך היום: הארפה חותו גאווה, אם ילדו מחזה, ואם הקנאה בלגשי השם היא חט.

ואולם כי תשא עיניך, ידי, ותראה (אוי לעינים שכן רוחות!) איכה ישבה דד, בימים האלה ובזמן הזה, השפה האלהיה, האמה העבריה, והיא מונחת בקרן זוית

זוית, ואין דורש ואין מבקש; הלא ילא כנוה לדקי לפניך, וזמנת ופדע, כי לא להתכבד בעיני עם הארץ יבקש, ולא להרחיב את גבולו יתאוה, ולא בקנאת אדם יעשה מפשעו, האיש אשר צחר למנת חלקו מלחמת עבודה אשר אין לה מוצעק, והיא נמצאה ומתאמת בעיני בני דורו.

ועתה, קורא בלדק! אם לא חמדת הכבוד המדומה ככלי וכנורי העירה, ולא אל בלעי היו עיני ולבי. בהוליתי פרי עמלי החולה, ופעלי עגול הוא לא ירדה, חזן למקומו וחזן לזמנו; אף לא בערה בקדצי קנאת אנשים, ומי יקנה במקום שאין אנשים? ואחרי אשר שכלכתי את נפשי מנגד, וחלך מנגד לכל ההמון הרב: **מה יסוף עלי?** כי קנאת ה' לזכות מפשע זה? אך זאת אשר הדיחה בנפשי עור ומחמר אלי: מה לך נדום? איכבה מוכל וראית בלדקן וחלדקן? חזק והתחזק לעמוד צפון, ואם עפר אתם לא תירא ולא תחת, באשר ה' אתך, הצופן כליוותך, וצדך את כל מפשע ידך: זאת עשה: הנצל וכנור העירה יפולו ממניעתיך חולה, וזיה כנון המנגן, ויראו כל עמי הארץ את יקר תפארת לשון חזנותיהם, ויכלתו מעבודתיהם, ודרשו את שלום אדם השבולה והגלמודה, ירצו אליה בלואה יעשו שדי זקוקיה וסימה נרשאת חן בעיני כל רואיה, תחת אשר הימה שנתה עוצה ועלוצה דוח, וימרו זה הצנים, ויפנו אליה ערף ולא פנים, אין מחזיק בידה מכל צדים גדלה, כבודה לכלמה יאהבון ריק יבקשו כזב קלה.

ואיד אחריש אחשפק? ועלור צמלין מי יוכל? וכדי בזון וקלף, לעם הפכפך דרכו, אשר צימי הרעה, בהתקשר חפסי ארץ, בהתאכזר יושבי חלל, להרחיקו מדרך חזותיו, להשכיחו תורת אלהיו, גור נתן למכים, ורכושו למססה, וכל בשרו למאכולת אש, וישם פניו כחלומים, ממקומו לא

לא ימים; וכשך חמת המעיקים, ושמש לדקה זרחה עליו, וינחמו מוסרות משטמה, ומרלכות כסילות התפתחו, אז רעחה רוחו, נטיו רגליו, נדרכי זקניו ימים וימש חשך, רחוק תלצם לבו, ולשונם נכריה צפיו, ויהי דבר ה' אליו כדברי הספר החתום, גם כי ירצה תפלה חילנו שומע.

שבר על שבר נקרא, עברה גוררת עברה, ולדגלי שכחת הלשון בא יצא צריחה מעוט הקריחה. בספרי בני עמנו, חדשים גם ישנים חין קורא בהם; כי איכבה ינתק על חד איש קרוח דברים לא יצין לבו? אך אזהבי הקריחה רבים, כל היודע ספר, איש ללשון, יבקש לו מנוח לעת מרפה מעלצון תלאכת עבודתו, בחצרת המתיים הנכבדים, אשר שלחו פרי עמלם, מנתה שלוחה לדור אחרון. ואף כי האנשים אשר חלק ה' להם עושר ונכסים וכבוד, אשר ידיהם לא חסורות במאמר העבודה, הלא חלה כלם או מרציתם, נזכר עתותם מתנה נתונים למכתבי חושיה.

ועתה כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם, התנולח בהם אחד למאה אשר יהיו ספרי בני עמו שעשו עין לעמות הפנותו ומלאכת עבודתו? מי (תלצד האנשים אשר תורתם חוננותם וחכמותם נחיתם) ישא על שפתיו שמות הנשלים בני ענק אשר היו תפארת עמו, וגלול לבקרים ספריהם היקרים, יתענג בבקר קורות קדמוניו בשבתם על אדמתם ואחרי גלותם ומנה; ידרוש לתאודעות חכמי חונתו בהקי האלהים, במליות הנביאים, למשפט ההכמה והמוסר, ובחקירות מה שאחר הטבע והאלהות; ישתעשע בקריאת תלמי בני עמו ומשורריהם, ראשונים ואחרונים; או ידבנו לבו גם כן לקרבה אל המלאכה לעשות אותה לקחת קמת הסופר במתניו, לבחוב על ספר עשתונותיו בשפת אבותיו, להועיל את בני עמו, ולהחיות את שמו? על זאת אספדה ואילילה, יעני מעי אחילה, כי אראה

**

בקר

בקרצ עמי בחורי חמד אוהבי חושיה, אשר כללו במים חדיירים
בכל דבר חכמת בינה, ושפת אבותם היתה להם לזרה, וספרי
אומתם נכרים המה להם. המעט צעיניהם החד כבוד לשון
יהודה, ומעשרת רום מלינות הנביאים ושיר ה' ? לא כן, לא כן;
אפס כי לא בחנו הודם, ולא ראו את כבודם. ובאמת, מי האיש
מכל אומה ולשון, אשר ידע לשון יהודה, ולא נתן לה תודה, ולא
דבר בכבודה ? ומי האיש אשר נגע על חכו דבר ספרי הכבודה
ושירי הקדש ככתבם וכלשונם, ולא הגדיל מעלתם על כל
זולתם ? והעדים על זה רבו למעלה, ולא יכולם ספר צפני עלומי
זה לנו היום שלש מאות שנה, אשר החלו גויי הארץ לתת לבם ל
לשוננו, ומן אז ועד עתה לא חסרו חכמיהם לעמוד בלמודה
בכל מאמלי כחם, ולחשוף יערות דבר צפני סתריה, ובמטרות
ספריה ; והספרים אשר כתבו בחלה, כביריה במספרם, כבדים
בכמותם, וכבדים במעלתם : ואנחנו... אנחנו השלכנו
אחרי גורו ! הלא נכלם ?

ונקל זאת צעיני, ועמה החרשתי, לו רק חרפה היא לנו ; אפס
כי מעוט הקריאה בספרי בני עמנו, אשר בא לרגל שבחת
הלשון, מפץ היה לתורתנו, כלי מלחמה, לנחוש ולהרום
ולהאזיל מלכות בני יהודה האהבה והיראה לתורת ה'.

מי צער לא ידע, כי למודי ימי הילדות לא יעברו כח להשריש
שרשי תורת אלהינו בנפש בנינו, עד עץ החיים הזה הנטוע
בקרצם, שאין קדים וסערות תינו. לא יירא עוד ? גברו דרכי
התורה, עמקו יסודותיה תלחה רוח ילד מהגיע עדיהם : קלה
כבודה יצחק, וכלו לא יצחק ; כי לא לבני גילו בלבד ממרומים
שולחה. והיה אם יגדל הילד, ולפי רוב השנים, כן ירצה לשקוד
על דלתותיה יום יום, וכאשר רוח תבונתו עלמה ירצה, כן ירצה
להעמיק חקור בדבריה ודבריה מבאריה, אז גם היא תעמיק
בנפשו שרש למטה, יליץ ופרח, כל ימות לעולם.

אפס

אפס אם תלי בואו באנשים, לתורה ולמעשה יפלה הנער ערף, למודי ילדותו יטוש, ואל כל ספר ידו לא תגע (אשר כשתשפט הנער ומעשהו בדור טהור בעיניו, כי ספר לא למד קרוא לא ידע) או לא... אם לריק כחכם, תלמדיו להועיל! ארעתם לריק זרעכם, זרעי לדקה! אחס תאין ופעלכם תאפע, כל למודיו כחלום ינעפו, סופת התשוקות תחלוף, תאבד כל זכר למו; וחברים תתי מספר אשר שמר על לשונו ולבבו לא הבין, הם יהיו צעוכריו; ותהלות יחשבו לו, ונוקש צם ונפל.

התורה חוגרת שק, כי מפי עוללים ויונקים הודד פחה, כי יתאחר המוקדם ויוקדם המאוחר, נעשה עקר טפל וטפל עקר, וזה חס לא יעלה בידם, ויגדלו הנערים, והמה נעורים ורבים תכל; ותחת אשר לפנים היו צביט כנטיעים מגדלים צנעוריהם מטע ה' להתפאר, ראום זרים ויאשרום, חכמים וצנונים ויהללום, ומקלמם בחלדות חלהיט יפריחו, בארזי הלצנון ידמו בגלם, פמה הגבורים אנשי השם, צמורה צחצונה וצדעת, ציראת חלהים וצאהבת האדם, פושי חמד משפט ולדקה בארץ, זכר לדיקים לצרכה; ועתה — עלי תשתפך נפשי, קירות לצי הומה לי לצי, ואין אחריש? — אין דורש ואין מבקש, כשלה צרחו צורה, הזילו הודה, והדורה, ויסירותה תגבירה; ואין יעזור כח ילד קטון להבין ולדעת רום יקרה, ולהשתוקק אליה תשוקת נפש ולהתאזר חיל ועלמה וגבורה, עד יכתיר קדקדו בצורה וכתרה, והוא רואה אותה נמצאה ונמאסת חשך משחור תארה? ואף אם יהיה אחד מעיר אשר נגע האלמים בלבו ונפשו טהורה, ולאחרת ה' תשוקתו צוערה? על מי יפנה לעזרה? ואיה תורה לפניו הדרך הישרה? ועל מי יתענג לחברה? ואיה משען ומשענה לעתות צרה? ואין דורש ואין מבקש! —

רב לי יגון ואנחה רב! עתה ארץ ילידי חי אל! ישראל קדושים הם, לא יטשו תורת אדם, לא ישכחו את לשונם;

ואם יום או יומים ירעו ידיהם ממנה, הלא מקרה הוא, חץ זה
מרוע לב, רק מעט שנה מעט תנומה, דבר שאין לו תימא, לא
יעפו ולא ייגעו מעיריהם, קרובים הם לכל קוראיהם.

אפס כי זה דרך האדם וכה תשפטו, לרגל ההולכים לפניו
יתנהל לאטו, ובאשר זאת מורת החומר לאהוב המרגוע,
ובלא מניע לא ינוע, גם הנפש לא תמלא רוח עלה וגבורה, לעזוב
ארח אשר זו הודרכה, ולנטוש מנהגה אשר זו נעשכה, אם
לא יעירה מעיר, אם רצ ואם לעיר, ויקשה עליה לשב ללכת
בדרכה הראשון, אשר סרה מעליו מתמול שלשום, אם לא
יקרה לקראתה המניע הראשון.

זאת חשיב אל לבי: ולא מחכמה דחית בי, מתברך צלצבי
לאמר אני אפתנו את הסמון הגדול הזה, אפתם וגם
אוכל להרים את הדשן ונעל אהבה מסתתרת, והימה צלצבו
כאש צוערת; אמנם **אמרי** ה' כי לא תמנו צימי הרעה,
המה יעמדו לנו צימי המרגוע, ישלח עזרו מקדש על רמה
ותולעה, אמת מארץ פלמח וכן האזוב אשר יולא בקיר, ולדק
משמים נשקף ויעשה פרי תבואה, ומלאה הארץ דעה.

א

לנכח יהונתן בן שאול .

אהב אַמַּת ! הֵּהּ יוֹנָתָן, נִנְכְּתָה ;
 וּבְמוֹתָהּ נָם אֶהְבֵּת-נֶפֶשׁ מִתָּה ;
 אֶת רֶם וְנִשָּׂא, וּגְאוֹן לֵב שָׁנֵאתָ ;
 עֲנִי נִכְה־רוּחַ אֶהֱב אֶהְבָּתָּ .

נרדה בְּעִבְרַת-מֶלֶךְ לֹא עֲזַבְתָּ ,
 מְקוֹם לְמַלִּיץ לוֹ לֹא אֶת נַחֲבֵאתָ ;
 יִרְשׁ יִרְשָׁתְךָ אִתָּה חֹכְבְּתָּ ;
 וּתִבְכֶּה הַקִּנְיָאָה, כִּי לֹא קִנְיָתָּ .

נחמד לְרִיחַ טוֹב, נַחֲמָד לְעֵינַי ,
 שִׁשְׁן, אָהָה ! שִׁשְׁן, מַחֲזִיגָה מִהֶרֶת
 וּתַחֲלֶף, טָרִם יְפוּץ רִיחָה ?

אהב שְׁהִרְלֵב ! אֲנַחֵם עָלֶיךָ ;
 יָמִים מִתִּי מִסְפָּר בְּאֶרֶץ נִרָה ,
 כִּי אֶהְבֵּה בָרָה בְּאֶרֶץ אֵין .

ב

על המשלם רעה תחת טובה .

בימינה, נָבֵל, תִּמְהִיר קַחַת
 אֶת-מִתְּנַת יָדִי, וּבִשְׂמֵאלֶךָ
 תִּקּוֹם לְתַפְלוּתִי : אָהָה ! כִּשְׂמֶךָ ,
 נָבֵל, נִבְלָה אֶת : רָדָה לְשִׁחַת .

ידע

א א

ידע אֲדָנִי שׁוֹר, וְלֹא רָצַחַת
לָבִיא בְּעֵלֶיהָ: וְאִךְ קִרְבָּה
תִּשְׁכּוֹן דְּמוּת אֵל? — לֹא, אֲבָל־נִפְשָׁה
שְׁעִיר מִגָּאֵל מִשְׁאוּל מִתַּחַת.

רוצו, לכו שְׁנַעַר, רְדוּ מִצָּרִים,
חֲסִמֵי הַרְשִׁים יִגְשׁוּ יִמָּאוּ,
וַיִּגְרְשׁוּ שֹׁד זֶה לָבִיא צִלְמוֹת.

כִּי כָל־נִעְזָרָה שְׁוֹא, וּמוֹסַר תְּהוּ:
עַל־טוֹב יִשְׁלַם־רַע, לָרַע כְּפָלִים:
וְאֵן תַּעֲלֶה לוֹ לְבַד בְּמוֹת?

נ

ביום מִלְּאֵת לִי שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה.

הִנֵּה כְּמִנֵּן טוֹב הֲלֹא נִגְלוֹ

עָלִי שְׁמוֹת יָמִים, וְאֶל־חֲטִי'א בְּאִתִּי:
נִפְשִׁי! עָלִי עַל־כֶּסֶם, הִי שָׂרְתִי
עַל־עֶרְקִי כֶּלֶם, וְאֵל יִחְלוּ.

שֶׁלֶשׁ פְּחָתִים הֵם, וְשֵׁם גָּבְלוֹ:
הוֹן, תַּעֲנוּג, כְּבוֹד, שְׁמִם קִרְאִתִּי.
רָבִים מְאֹד הָאֲמָדִים מִצָּאִתִּי:
טוֹבָה עֲצַת חוֹשִׁי, וְהֵם יִמְשׁוּלוּ.

בִּינִי, יִחִידָתִי, אֲשֶׁר כָּל־אֵלֶּה
מִכְּמֹדִי יִחְשְׁבוּ וַיִּשְׁחַק
נִגְדֵּי אֲשֶׁר נִירַשׁ בְּצִאֵת מִכָּלֵא.

אלם

אולם משנעים בגיל הטאוו;
 ניהי בבא יומם עלות לשחק.
 ויצאו ללקט, ולא מצאו.

ד

לראש השנה.

הן יום הזכרון: הנה שבתנו,
 ונתקע בדבריה בתקוע:
 שמענו לה שדי, ושמע שמוע
 אלינו גם-אתה, אף-אם שחתנו.

הנה עדי-הנה כל-דעה באתנו,
 ונהיה נדבאים בלתי מרגוע:
 אנא! כל-גור רע הואל לקרוע,
 פן-תדבקנו הרעה ומתנו.

צוית בתרועה כי נקראך
 כל-עת-צרה, יום מלחמה וחרם:
 אל-דנתי הקשיבה, כי דלותי.

חסדך התעטף, לאמר: דרך
 להב, אש אוכלת, נפץ וחרם;
 פלה הועם, ובכורי חנותי.

ה

תרגום

שָׁנָו צוֹרוֹת חַיֹּת לְיוֹ מִלְּיוֹ.

יֵשׁ עַל-נַחֲוֹן זֹחֵל עֶפֶר יִלְחָכוּ;

יֵשׁ בְּנֶפֶס יִפְרָשׁוּן, מָרוֹם יִהְלָכוּ,

כֹּה וְכֹה יָבוֹ רוּחַ, וַיִּפְּזוּ.

יֵשׁ לַעֲדוֹד בְּאֶדְמָה עָלָו עֲלֹו,

יִשְׁוֹטוּ בִּיעָרִים, שָׂרוֹת יִדְרָכוּ;

כָּלֵן חַיֹּת הַחֲמָרִיֹּת, יִהַפְּכוּ

אַרְצָה בְּגִימֹו, שִׂאת רֹאשׁ לֹא הָעֹו.

וַיִּבְדֵּל אָדָם וְקוֹף לָלֶכֶת;

יִמָּאֵס אֶדְמַת עֶפֶר, יָבִיט שָׁמַיִם:

וַיִּכְרוֹן לָנוּ פֶלֶא-נִטְבָּע בְּרָפֶשׁ

אַתָּה, כִּי לִשְׁחָקִים תִּשָּׂא עֵינַיִם,

רָם הַקּוֹמָה, רוּחַם גִּם-אֶת-הַנֶּפֶשׁ:

אֵיךְ יִנְבֶּה גֵלָם, וְתִהְיֶה זֹאת מִשְׁלַכְתָּ?

ו

תרגום

תִּקְוָה מִמִּשְׁכַּח עֲדִי גִלְאִיתִי;

בְּכִי וְעִצְבוֹנִי, וְהַמְלַחֶמֶת:

רוּחִי עָלִי כָל-אֵל מֵאֵד וְעֹמֶת;

אִמָּאֵס הַשּׁוֹקֶתִי, וְרַב שְׁנֵאתִי.

Severini Boëtii

de consolatione Philosophiae

Carmen quintum libri quinti.

Quam varius terras animalia permeant figuris!

Namque alia extento sunt corpore, pulveremque verrunt,

Continuumque trahunt vi pectoris incitata sulcum.

Sunt quibus alarum levitas vaga, verberetque ventos,

Et liquido longi spacia aetheris enatet volatu.

Haec pressisse solo vestigia gressibus gaudent,

Vel virides campos transmittère, vel subire silvas.

Quae varius videas licet omnia discrepare formis,

Prona tamen faciès hebetes valet ingravare sensus.

Unica gens hominum celsum levat altius cacumen,

Atque levis recto stat corpore; despicitque terras.

Haec nisi terrenus male desipis admonet figura:

Qui recto coelum vultu petis, exerisque frontem,

In sublime feras animum quoque; ne gravata pessum

Inferior sidat mens corpore celtius levato.

Sonetto del Petrarca.

LXXV.

Io sòn dell' aspettar omai sì vinto,

E della lunga guerra de' sospiri,

Ch' i' aggio in odio la spemè e i desiri,

Ed ogni laccio onde 'l mio core è avvinto.

Ma

אולם יפת מראה אשר הראיתי
נפשי בדמיונה אהה! חלמתי;
ובלא רצון לבי תהי נהמת,
ובאף וזעם, אהבה מלאתי.

אך עותה נפשי בעת הלכתי,
רק אחרי עיני, בדרך שחת;
כי אברה חרות, ואין בי טעם.

תפשי בדרך רע אני דרכתי;
עתה, כנכר אין איל, מכרתת
נפשי, אשר לא הטאה רק-פעם.

1

תרגום.

על-רוב זדונותי אני הנכר,
על-כל-אשר עדי-כה אהה! אשמת;
נחם אני, בשתי וגם נכלמתי;
ולבר בך, אלי, אבקש שבר.

שכתי לשרתך עדי הקבר,
ובתאות לבי מאד זעמתי;
גם משאון ימים ביום השבר
ילאה להנחם כמו נחמתי.

נפשי יהידתי, אשר עדי-הנה
יומם ולילה לחטוא נתתי,
צר לי בצרתה, ואושיענה.

Ma 'l bel viso leggiadro, che dipinto
Porto nel petto, e veggio, ove ch'io miri,
Mi sforza; onde ne' primi empj martiri
Pur son contra mia voglia risospinto.

Allor errai, quando l'antica strada
Di libertà mi fu precisa e tolta:
Che mal si segue ciò c'agli occhi aggrada.

Allor corse al suo mal libera e sciolta:
Or a posta d'altrui convien che vada
L'anima, che peccò sol' una volta.

Sonetto del Casa.

XVII.

Io, che l'età solea viver nel fango,
Oggi, mutato il cor da quel ch'io soglio,
D'ogni immondo pensier mi purgo e spoglio,
E 'l mio lungo fallir correggo e piango.

Di seguir falso duce m'rimango;
A te mi dono, ad ogni altro mi toglio;
Nè rotta nave mai partì da scoglio
Sì pentita del mar, com'io rimango.

E poi c' a mortal rischio è gita invano,
E senza frutto i cari giorni ha spesi
Questa mia vita, in porto omai l'accolgo.

Reggami

תִּמְוֹךְ יִמִּינִי נָא, אֲדֹנָי הַיֵּשֶׁעַ!
כִּי אַחֲרֵי שׁוּבִי בְּרִית בְּרִיתִי:
תִּרְבֶּה עַבְדְּתִי כְּרוֹב הָרָשָׁע.

ח

תרגום.

אם מַעֲשֵׂי עַד־כֹּה בָּאֵין עֵינַיִם,
אִם כְּשֶׁלָּה רַגְלִי וְרַב עֲוִיתִי;
אֲבִין מְשׁוּגָתִי אֲשֶׁר שְׁגִיתִי
יֹס בְּחֲרִי עָמַל וּמִיֵּן אִפְּסִים.

עַל־כֵּן בָּמֶר אֲבִכֶּה, וְאֹזְל־מַיִם,
וְשָׁבַע בָּאֵב אֶל־הָאֱמֶת בְּנִיתִי;
וּבְאַהֲבַת נָשִׁים מָאֹד חָרִיתִי,
כִּי לִקְחָה שְׁכָלִי בְּמִלְקָחִים.

הוּא הַמָּוֶה קָשָׁה, אֲשֶׁר תִּשְׁכִּי
לִב־אִישׁ, וְהוּא יָמוּת וַיִּמָּצֵא־נֶחֱת;
כִּי אַחֲרִיתָךְ מָר, וְרֹאשְׁךָ מְגֹד.

שֶׁקֶר וְשׁוֹא, הַטּוֹב אֲשֶׁר תִּמְסֹכִי
אֶת־כּוֹס כְּזָבִיד, וְאֶת מִצְלַחַת,
בִּלְתִּתְּעַמֹּד נִס־הָאֱמֶת לְךָ נִגְדִי.

Reggami per pietà tua santa mano,
 Padre del ciel; che poi c'a te mi volgo,
 Tanto t'adorerò, quant'io t'offesi.

Sonetto del Casa.

XVIII.

S'io vissi cieco, e grave fallo indegno
 Fin qui commisi; or, ch'io mi specchio, e sento
 Che ho tanto di ragion varcato il segno
 In procurando pur danno e tormento;

Piangone tristo: e gli occhi a fermo segno
 Rivolgo, ed apro il seno a miglior vento:
 Di me mi doglio; e 'ncontro Amor mi sdegno,
 Per cui 'l mio lume in tutto è quasi spento.

O fera voglia, che ne rodi, e pasci,
 E suggi il cor, quasi affamato verme,
 G'amara cresci, e pur dolce cominci;

Di che falso piacer circondi e fasci
 Le tue menzogne! e 'l nostro vero inerme
 Come sovente, lasso, inganni e vinci!

Sonetto

ט

תרגום.

יפתח אָנוּשׁ אָנוּשׁ בְּיוֹם הַלָּחֶת
 עֵינָיו בְּקוֹל דְּמָעָה וַיִּזְלַמְּםִים;
 אִזּוּ בִשְׂבִי יֵלֶךְ, וְהַמְּלָכֶת
 חִישׁ תִּחְבֹּשׂ אוֹתוֹ כְּבִנְחָשִׁתִּים.

יגדל, וְהַמְּלָכֶת בְּיַד שְׂקֶרֶת
 נִצָּב לְעַמָּתוֹ כְּאִישׁ בְּיָנִים;
 אַחֲרַיִם יִבְקֹשׁ הוֹן וּבֵת נְחֻמָּה,
 וַיְהִי עָמַל נִפְשׁוֹ מְלֵא חֲפָנִים.

כָּמָה וּכְמָה אֶרְצִיו יִדְלָקוּ
 הַזֹּהוֹת וּמִכְאוּבוֹת, וְרַע וַיִּגִּיעַ,
 עַד־אִם שְׂחוֹחַ יְחִזִּיק בְּפִלְקָהּ.

יָנוּעַ מִהֲרָה קָל, שְׁאוּלָה יֵלֶךְ;
 עַל־כֵּן בְּאַנְחָתִי אֲנִי אֲבִיעַ;
 לָדָה יוֹם מִיתָה מְעַט רַחֲקוּ.

תרגום.

חַיִּיתִי גְלֻמָּדָה בִּישִׁמוֹן דֶּרֶךְ,
 תִּיעֵף, כִּי בְּגִבּוֹרָה חֲסָה תִּגִּיתִי;
 יִדְאֵל רַחוּם, חֲנוּן, חֲסִיד אֵין עֲרֵךְ
 תַּפּוֹת נִס־יֻכַּל פֶּתַע הַמְּצִיאָה.

הרגיעה

Sonetto del Marini.

Apre l'uomo infelice allor che nasce,
 In questa vita di miserie piena,
 Pria c'al sol gli occhi al pianto, e nato appena
 Va prigionier fra le tenaci fasce.

Fanciullo poi, che non più latte il pasce,
 Sotto rigida sferza i giorni mena.
 Indi, in età più ferma e più serena,
 Tra Fortuna ed Amor more e rinasce.

Quante poscia sostien, tristo e mendico,
 Fatiche e morti, infin che curvo e lasso
 Appoggia a debil legno il fianco antico!

Chiude alfin le sue spoglie angusto sasso,
 Ratto così, che sospirando io dico:
 Dalla culla alla tomba è un breve passo.

Sonetto del Silvio.

Donna vidi raminga in nuda arena,
 Languida ed arsa dal calore estivo;
 Pianta sorger di pomi e frondi piena,
 E un ruscello apparir limpido e vivo.

Ella

הַרְנִיעַת הָאִשָּׁה מִמִּבְאוֹב פֶּרֶךְ;
הִגִּה לָהּ צֶל, מִיָּם, פְּרוֹת אֶל־פִּיתָ;
וַיְחִי רוּחָהּ, וְלֹאֵל לֹא־תִכְרַע בֶּרֶךְ;
נָחַל וַעֲזָן הַנָּאֵץ, רוּחָהּ הַנִּבִּיָּה.

קָמָה בְּשֵׁאֵט וְכוּ אִשָּׁת הַמָּרִי,
אֶל־הַפּוֹדָה מִשַּׁחַת מַתְרָגוֹת,
וַתֵּאָזֶר אֶת־הַיָּאֹר, הָעֵץ, הַפָּרִי.

פְּתָאוֹם הַפֶּלֶג נִסְדֵּהֶעֶץ יִבְשׁוּ.
אוֹתָהּ רַעִים הִרְחִיקוּ נָא, גִּרְשׁוּ;
מִשֵּׁיב רָעָה תַּחַת מְוִכָּה לְמֹזָה.

Ella assisa alla dolce ombra serena,
Or di pomi si pasee, or beve al rivo:
Spirto ripiglia, e ristorata appena,
E quelli prende, e prende questi a schivo.

Alfin superba in piè si leva, e poi
Con atti oltraggia sconoscenti e rei
Il ruscello, la pianta, e i frutti suoi.

Seccansi e l'acqua e i rami in faccia a lei.
Pastorelle, scacciatela da voi:
L'iniqua ingratitudine è costei.

יא

לנער שמו אהרן

ביום בואו במספר אנשים •

הבן יקירי מי יתמשל אליך

אל-רוח דעת ותבונה ירשת;

לתת בתחום חכמות מעגל רגליך

טרם בבטן הוצר הקדשת •

היום איש תקרא; ובהור שכלך

הן זה ימים רבים להיות איש חשת:

נקלה תושיה לפני חילך,

אל-כל-מדע עמוק עמוק נגשת •

התאזר-עו ילד געים, אל-תרף:

יקר מכל-יקר * אל-תשחיתו;

הצל תציל אותו, כל-יהי-הטרף •

תבל טוב נפל לך: נטעי תפארת

דיוסף למעת בו: יום יום תשקדו:

ויהי מטה אהרן נפן אדרת •

יב

הרפה-לי, אכזרי, לכה,

ובקברי אמצא כף-נחת;

הרפה-לי, ובקול נבלך

אל-תרגיו את-עצמותי •

אחר

* הומני.

אתר כי מכאובי נצח
חיתי דבא עררצח.
מהתבכה, מהתתפח,
מהתנוד עלקורותי?

או כלעוד נשמתי בי.
ויקוד חשק בלבבי.
או תקרב, או תסערני.
או תחבש אתמפותי.

הן היום לשוא להכל
תספרלי, תגדללי אכל:
צר אויב, הרף ממני;
אלתדרוך עלבמותי.

ג

משל ממשלי אופו.

זונה דודה ראתה
מקרייתה נסע
פיה בבכי פצתה
ויהי עינה דמע.

אחרת זאת חזתה.
ותאמר לה: עלירע
מה אנקתך עלתה,
למה תריעי ריע?

ותקם

וְתִקֶּם הָיָא וְתַעֲנֵן:
 לִנְנֵעַ, אִם נִשְׁפִּילָהּ,
 אֵין חֶקֶר, אֵין מַתְכַּנֶּת:
 לִזְאוֹת, לִזְאוֹת אֵילִילָה
 לְעַד, זַעַן וּבִיעֵן
 הַשְׁאֲרֵתִי לוֹ בַּתְּנֵת *

יד

תַּכְחַת מוֹסֵר
 לְרַדְפֵי הַתַּעֲנוּגִים

הוֹי הַנִּטְבָּע בְּטִיט, נִשְׁקַע בֵּין אֹלֶת!
 נְגִירָתִי, אֵין מְזוֹר; לֹא, אֵין עוֹד לָךְ תַּחֲלֵת *
 לֹא תַעַל מִשֶּׁם עוֹד, לְרִיק תִּרְפוֹס קִרְקַע;
 תִּשָּׂא רֶגֶל אַחַת, הָאֲחֵרֶת תִּשְׁקַע *
 אַךְ אִם מִבִּלְתִּי לֵב נֹאדֶלֶת, לָךְ שִׁחָה;
 אֶל־יִתֵּר הָאָדָם תִּיטִיב, תֹּועִיל מַעֲתָה *
 תִּיטִיב, תֹּועִיל לְכָל, בִּי־תַהֲיֶה אוֹת, מוֹכֶת;
 נֶעַר יִרְאֶה אוֹתְךָ, אֹז יִחַרְד, יִלְפֹת *
 יְחִישׁ, יִסִּיר רֶגְלוֹ מִדְּרֵכ־שׂוֹא, רוֹאֶךְ;
 לֹא לִקְחָתָּ מוֹסֵר, יִקְחוּ מוֹסֵר מִמֶּךָ *

עַד־אֵן טוֹב יִקְרָא כָּל־עֲנֵג, כָּל־עֲדָנָה?
 עַד־מָתִי מִי־דְצָר נִקַּח כָּל־מַתָּנָה?
 כֵּן, בַּחוּרִים עוֹרִים! כָּל־עֲנֵג הוּא צִרְנוּ;
 אֲרִב בְּמִסְתָּרִים, וּמִבְקֵשׁ רַעֲתֵנו *

ואשר

ואשר מאוס נמאס, ואשר געול גנעל,
סבל, עמל, חסרון, הוא אשרנו יפעל.

אך עיניכם השע נפשותיכם תחמוסו
ובשחתכם לכם, במצוא שלל, תעלוסו.
אחר השוא ונה, איש את נפשו תונו;
להבל לא יועיל במות יום יום תבנו;
במות התופת הן, מוקד בשר ורוח.
לשנות ברואה, אוי! איך לב אדם פתוח!
לקראת אדום וצח כל-שרעפיז זונים
לחמו, טוכו, אשרו, שות לחם הפנים.

אך להב החמדה, החמדה הבוערת,
מנפש עד-בשר אכלת או עכרת;
חרפה וכזו, ומעט מאכל, ומעט שנות;
היא רעת הרעות, עצבון העצבונות;
רעה אין לה תכלה, עצבון אין לו קצב.
אולם מבטן מי יצא יצא העצב?
מבטן הטובות: העדנה היא אמו;
איה הענג ינעם אס-הנגע עמו?
או איככה אפוא לא-נרחיק טובות רגע,
ופריהן רע וקר, מכאוב, גון, ונגע?

מה-טבו מטעמים! חף אכל יטעם-לו;
ישיש במשוש חתן כבלוע גוזלו.
יקר הדר שלמה, הוד תפארת הפגד;
בראות המון רבה המביטים מנגד.
ומאד נמלץ מרפה, ומאד תערב עצלות,
תמתק הבטלה, תנעם ההוללות.

פְּתָאוֹם שׁוֹאָה תָּבֵא, הַמִּזְתְּרוֹת תִּאֲבֹדְנָה;
 עֵינֵי הָאִישׁ הָרָךְ בְּכִי יִגֹּן תִּרְדְּנָה;
 כְּאֶבֶל-אֵם יִתְיַפֵּחַ, לֹא אֵבֶל, לֹא יִשָּׁן,
 וְכִבְר בְּשִׁלֵּישׁ הוֹנֵה אַחֵר שָׁמֵן דָּשֵׁן;
 אֶךְ לֹא-לִמַּד הָרָךְ, אֶךְ לֹא-נִסָּה בְּאַרְחִי;
 עַל-כֵּן לֹא-יֻכַּל שְׂאֵת; רוּחוֹ תִּבְהֵל, תֵּלֵא *

אֵיפֹה עַל-הָאֲדָמָה טוֹב קִים יִמָּצֵא?

פְּתָאוֹם יִהְיֶה כָּל מְקַצֵּה אֶל-קֶצֶה *
 בָּלֵנוּ, אֵין מָנוֹס, לְמַסְבוֹת הַתַּעֲתָרְנוּ;
 לֹא-נִירָא תִּהְיוּכּוֹת, אִם עֲצֻמָּה הִצְטִידְנוּ;
 שׂוֹד פִּי יָבֵא, נִצָּחֵק, עַל-כְּמוֹתָיו נִדְרֹךְ;
 אֲתָה לָמָּה תִּבְכֶּה? מִהֵת עֲנֵג מֶרֶךְ *

אוֹי לךְ, עֲנֵג וְדָךְ! עַד-כֹּה כָּל-טוֹב שְׁכַעַת,
 מִה-נָּעִים גּוֹרְלָךְ עַד-הֵנָּה לֹא יָדַעַת *
 אֶבְלָת בְּטוֹבָה, בָּלֵתִי שִׁשׁוֹן חֲדוֹחַ;
 הַנֶּפֶשׁ הָרְוָה יוֹם יוֹם תּוֹסִיף תִּאֲוָה *
 לֹא-תִפִּיר אֶת-הַטּוֹב רַק עַת אֲבִד מִמֶּךָ *
 אַךְ מִה-תִּפִּיר? הֵנָּה הַנֶּסִּיּוֹן-וְדָךְ
 פִּי לֹא-טוֹב הָיָה חוּא, רַק טוֹב שֶׁקֶר, טוֹב שְׁוֹא;
 טוֹב, אֶל-לַעֲנָה וְרוֹשׁ יִהְיֶה לְמַכְקִשׁוֹ *
 עֲנֵג קִרְאָתָּ טוֹב, וְרַע עָמַל וִיגִיעַ;
 לְדַעַת טוֹב וְרַע הַיּוֹם הַזֶּה תִּגִּיעַ *
 תִּבְיֵן פִּי מִעֲדָנִים לְשׁוֹא קִרְאָתָּ טוֹב,
 פִּי רַב מִמֶּךָ אֲשֶׁר אִישׁ אֶלְנִים יִחְטֹב *
 אֲשֶׁרִי מִטָּה שְׁכַמוֹ מוֹסֵר הַשֶּׁבֶל לְקַחַת,
 מָרֶם מוֹסֵר אֲבָר יִקַּח בְּנִפּוֹל בְּפִתְחָה!

מִצִּיאוֹת

מציאות היוצר

הַיּוֹצֵר בְּדַבְרֵי פִי הָעוֹלָם וְצִבְאוֹ!
 אֵיכָה יִגִּיד גִּדְלָךְ הַזֹּחֵל בְּגִבְאוֹ?
 הֵן יִכְהֵל פִּתְאוֹם לוֹ רִגַע יִפְרֹץ-פְּרִץ.
 לוֹ יִשָּׂא אֶת-עֵינָיו אֶל-כִּלְחִית הָאָרֶץ.
 מִה־יִּתְרוֹן לְאָדָם עַל-הֶרְמֶשׁ הַהוּא?
 יִתְּנוּ גַם-אִישִׁים מִנְּפִלְאוֹת יִרְאוּ.
 יִשְׁכְּלוּ בְּנִמְלָה, אֹז יִשְׁתָּאוּ, יִשְׁמוּ;
 יִשְׁמֹו יָד עַל-פֶּה, יִירְאוּ, יִדְמוּ.
 לַהֲבֵל נִתְחַבֵּס, שׁוֹא נִגְדִיל תּוֹשִׁיָה:
 גִּדַע בִּי לֹא-יִגְרַע, נֶאֱלֵם דּוֹמִיָה.

אוֹי לְכִסִּיל עוֹר-לֵב, נִבְעַר מִדַּעַת, פָּחוֹ!
 יִכַּב לוֹ בְּלִיבִין, עֵינַיִם לוֹ בְּלִיחֹו.
 מֵאוֹר יַעֲצוֹם עֵינָיו, עֲשֹׂה-כֵל לֹא-יִרְאֶה;
 וּמִלֵּאוֹת נִשְׁגָּבוֹת יֹאמַר: קָרוּ מִקְרָה.
 חֲכַמַת בְּנִין בְּלִיחִי, כָּל-עֵץ, מִמִּי נִעְלָמַת?
 מִקְרָה לֹא-יִקְרָא לָהּ הַחֲמָט, הַתְּנַשְׁמַת.
 שְׂכָלוֹל נִתְחִי כָל-גּוֹף, סֶדֶר וְצִבְי עֶרְכָם.
 מִי לֹא-יִכְחֵן בָּהֶם אֶצְבַּע חֶרֶשׁ חֲכָם?
 עֲצֻמוֹתֶיהָ, מִכְחִישׁ! יְכוּיֵכוּ שְׁפִתּוֹתֶיהָ:
 נַעֲרַכְנוּ בְּתִבּוּנָה יַעֲדוּ עַל-פָּנֶיהָ.

טז

מ ש ל

את-עלם המקנה תגדל תחלת.

יז

מצבת קבורה

הלל ובדחוס דמית בעודה:
רשים וגם שרים חזקת לבדה.

יח

מ ש ל

יחשב לדעת כל שפור מיין.
ידע איש המשנע כל-דברי-חלד.

יט

מ ש ל

מה-יש-בו, מה אין בו, לכל ידוע:
אך איש איש לאשר-בו יתן תפארת.
ואשר אין בו יחשב דבר גרוע.

משל

כ

משל

עם-רעה. לבל-תשנה.

תקרא במכתבי חכמה:

אולם בתוכחות חכמה

בדר בחרך תהנה.

כא

משל לקוח מן התלמוד

יתחבא בעליה

אוכל אליה:

ישחק דהמון קריה

קוטף מלוח.

קול נגש לא ישמע.

ישכב בטוח.

כב

משל

יפוי, רכוש ושם. בצין ופרח:

יפרח ימי אביב, ומת בקרח:

אולם ישר-לכב כמו ירח.

נחבא, ואחר שכ, ועוד זרח:

הנה

הִנֵּה לְעוֹלָמִים בְּעוֹרְתָהּ
הָאֵל אֲשֶׁר תִּירָא בְּכָל־יֹתִיף •

כג

ב ס כ ו ת

סוּרָה נָכַר, סוּרָה נָא ;

וְאֵת הָאֻיָּנָה, וְאֵת הַקֶּשֶׁב :
פֹּה שָׁבַעַת יָמִים תֵּשֵׁב
תַּחַת אֹהֶל הַמְּלוּנָה ;
דַּע אֲמָנָה, כִּי לִשְׁנָה
תִּבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם •

כד

מצבת קבורה

רֵאִיתִי

בְּתֵּיבַל כְּבוֹד וְעֶשֶׂר,
וּבִזְרַע מְבֹרָךְ זִקְנָתִי שָׁבַתִּי ;
כִּי כָל־מַעַלְלֵי חֶסֶד וְיִשָּׁר,
וּבְכָל־מַחֲשָׁבוֹתִי אֶדְטוֹכַח שְׁבַתִּי ;
עָלִיתִי מְרוֹמִים, וְאֶמְצָא נְהִיחָה,
אֶדְחִיבֵל כְּנִגְדָּהּ תֵּיבַל מִמַּחֲתָה •

מצבת

כה

מצבת קבורה

ויקונן עליו אביו ויאמר

נפלת, בן יקיר, בבחורותיה!
דוד! דוד! הן תוחלתני נכונה!
איכה תפוש, איכה תפוש הוריה?

ובגו יענה

מה תפחל אם בעפר אשכבה?
דוד זכרי: זה פתרונו אליה:
רוחי מספר דוד בפר ישובה,
פעת למעון שדי חפשי אלכה!

כו

מצבת קבורה

האלמנה	אני חנה
בא שקרון	לפני זקנה
נהפך גילי	לחבל לי
ולעורון	גם אל-חולי
ירח טבת	ויזם פה-בית
כל-החרון	ויהי שבת
בפירתי	יהי מותי
בשנת בשרון	כי מיתתי

ימי

כז

ימי אדם אשר חי

ארבע עשרה למד.

יגע בחכמה *

ארבע עשרה חומר.

רודף יפעת עלמה *

ארבע עשרה עובד.

לא ידע תרדמה *

ארבע עשרה עומד.

במעט במלחמה *

ארבע עשרה אובר.

זיו ופרון, עצמה *

אחר, מזה ירד

למקום עפר, רמה *

הנפש תפרד:

אזיה! אנשי אשמה *

כח

על הרודף אחר הכבוד

אדם גאה רודף כבוד

הוא איש בןב, הוא איש מרמה *

עשתונותיו יסתיר תמיד,

הטף יטיף בלשון חכמה *

אין

אין בשפתיו דבר נכון.
 כי בשרו יעטה ערמה.
 ולבד מואת הן עוד שנית
 יבשל בזה הולך רומה.
 אתר הרוב תמיה ילה,
 אם עת-שלום, אם מלחמה.
 אם העם דכ, יריב גם-הוא;
 אם-הוא אוהב, לא יתמהמה.
 כי ההמון חולק היקר,
 על-כן אליו בקוף נדמה.
 אמנם גלוי כי ההמון
 משחית דרכו בסדום אדמתו.
 לכן נאה לשע מכל,
 כי הוא הפון תדבה אשמה.

הפסוקים הנ"ל הם:

ישעיהו נ"ב, ח"א

הפסוקים הנ"ל הם:

הפסוקים הנ"ל הם:

הפסוקים הנ"ל הם:

הפסוקים הנ"ל הם:

הפסוקים הנ"ל הם:

הפסוקים הנ"ל הם:

הפסוקים הנ"ל הם:

בש

תרגום.

אל רם רקע שמים
נתן לשור קרנים;
לסוס פרסה וצבי — נתן ויהו

לרץ קלות נשגבת
נתן אלה ארנבת;
ויעש הלביא — נבור בארץ

מתחת היבשת
נתן לרג קשקשת;
בנה לעוף עשה — יעוף רקיע

נתן לאיש טוב מעם.
עצה, וגבורת רעם;
האם מן האשה — מנע פליחסר?

הה! פי נתן אליה
יפיה, חנה, מראיה;
וכאלה לא יועיל — מגן ורמח

טוב האר מהדבמהו?
ברזל ואש אהיהו;
מגן נבור יגועל — ישהית פל-קלע

מצבה

Di Anaereonte

Ode II.

Traduzione del de Rogati.

Saggia natura e provvida

Le corna al toro diè

E d'unghie armato il piè, fece il destriero.

Al corso pronta ed agile

La lepree ammaestrò,

Ed il leon formò vorace e fiero.

Da lei volando in aria,

Da lei nuotando in mar,

Appresero ad errar-pesci ed augei.

Diede il valore agli uomini,

Il senno, e la ragion:

Niente le donne in don ebber da lei?

Ah! che diè lor le grazie,

I vezzi, e la beltà:

Tanto poter non ha-lo scudo e l'asta.

Un volto, un volto amabile

Ha in se tanto valor,

Che il ferro, il fuoco ancor a vincer basta.

מצבת קבורה

אָהה! אָמִי,	רֹאִי דָמִי:
בְּנֵה הַלֵּךְ	בְּלֹא חֲמֻדָּה •
בְּנֵה הַטּוֹב	בְּנֵן רְטוֹב,
וּכְתָר־שֵׁשׁ	וּכְפֻטָּרָה,
חַמְשִׁים יוֹם.	בְּלִי פְדִיּוֹם,
יָמֵי חַיָּו:	וְלֹא נִפְדָּה,
אָההוּ תֵּבֵל	בְּצִיץ נוֹבֵל,
וּמְרַכֶּכֶה	מְרַקָּדָה •
לְמַקְטוֹן	וְעַד שְׁלֹטוֹן
הֲלֹא תִשְׁלַח	שְׁאוֹל יָדָה •
וְלֹא תִרְאֶה	אֲנוּשׁ גֵּאָה?
וְלֹא תִכֵּן	לָהּ צִידָה?
וּמַה־תֹּאמַר	בָּכָא יוֹם מָר?
וְאִיךָ תִּקְוֶים	אֲוִי נִגְדָה?
לָבָה אֵלֵי,	שְׁמַע מְלִי;
וּלְתוֹרָה	וּלְתַעוּדָה
הִיָּה חֶבֶק	וּמִדְבָּק,
וְלִיּוֹצֵר	תָּגָה תוֹדָה •

לא

סדר עבודת יום הכפורים

רשות

ברוך אתה לנצח.

היאל הבוחר בנו.

חקיקה חוננתנו.

בם נמלט מרצח.

לנצח גרים מצח.

נצחק אל-שוד ולפרץ.

אין חקר אל-חסדך:

הנה פתחת שער

אל-כל-חוטא ובער

לשוב בבכי נגדך.

לך חתן ידך.

בי-אין צדיק בארץ.

ובעצם צדקתך

הואלת צויתנו

ענות כיום נפשנו.

ובצום לשוב עדיך:

או תכה מספרך

מזכרת חטא ורשע.

אף לידך אהרן.

ולכל-פהן הרב.

צוית כי יקרב

כיום

בְּיוֹם אֶל־הָאָרוֹן:

יָרָן, יִשְׁבִּית חֲרוֹן;

וְהִתְחַלְּנוּ יִשְׁעֵי

עֲתִידָה אֵין עוֹד כָּל־אֱלֹהִים:

אֵין עוֹד שְׁרוֹת מִקֹּדֶשׁ;

הָרָא אֵל שָׂרָה הַדֹּדֶשׁ,

כִּי חָטָא וּמָרִי גִדְּלוּ:

חִדְּלוּ, הָהָא חִדְּלוּ

עוֹלוֹת אֶף־חֲטָאוֹת:

בְּמָה יִתְרַצֶּה־נָּא

אֶל־הָאָרוֹן הָעֶבֶר?

מִדֶּ־יַעֲשֶׂה נָא עִם כְּכֹד

עוֹן, אִם־רַב זָנָה?

אָנָּה יִמָּצֵא אִמְנָה

לְמִוֶּטֶה הַוָּצֵאוֹת?

אִם־לֹא יִדְּכָה יִשׁוּחַ,

אֶת־חֲטָאוֹתָיו יִפִּיר,

סָדֵר הַיּוֹם יִזְכִּיר,

יִזְכִּיר רֵיחַ גִּיחַת;

וּבְכֹחַ יִסִּיר חַח,

יִסִּיר מִדֹּי הַנֶּפֶשׁ:

אוּלִי אִם־יַעֲשֶׂה כֹּה

אֵל חַי לוֹ יִמָּצֵא,

אוּלִי לְכֹו יִרְצֶה

אוּלִי יֵאִיר חֲשָׁכוֹ:

מִלְכֹו

מִלְכּוֹ יִפְרוֹס סִבּוֹ,
תַּחֲתָיו יִשְׁקוּט יִגְפֹּשׁ*

הֵנָּה כִּי־בֵן אֶהְיֶה אֲנִי
בָּבֶה נַעַשׂ הַיּוֹם;
אוֹלֵי נִמְצָא פְּרִי־ם,
אוֹלֵי תִמְצָא לָנוּ:
בָּלָנוּ הֵנָּח בָּאֲנִי,
הַבִּיטָה כִּי נֶאֱנַחֲנוּ*

הַבִּיטָה כִּי נֶאֱנַחֲהָ
גִפְשָׁנוּ, צוּר שָׁמַיִם!
מַעֲתָה בְּשִׁפְתַּיִם
קִרְבֵּן אִשָּׁה גִזְבַּחָהּ:
וּסְלַחָה אֵלַי נִדְחָה,
כִּי טִיט וְרֶפֶשׁ גָּחֲנוּ*

ע ב ו ד ה

לִפְנֵי יוֹם הַעֲשׂוֹר כִּהֵּן יִפְרִישׁוּ (יזח"ב)

שְׂבוּעַ מִבֵּיתוֹ, וּלְתֹא יִתְּנוּ;
וּלְכֵהֶן בְּמִקְוֵמוֹ אַחֵר יִקְדִּישׁוּ,
מִפֶּחֶד בְּלִילוֹת מִקְרָה יִקְרְנוּ*
כְּזֹאת מִיָּמֵי עוֹלָם הֵן לֹא קִרְהוּ,
(כ"ב) אֲךֹ לֹא לְנִפְלְאוֹת נִפְשָׁם יִשְׁאוּ*

שָׁמָּה אֶל־אֵל אֱלִים יִהְיֶה פֶלֶחַ, (י"ז)
אֶת־הַדָּם הוּא יִזְרֹק, וּמִנְחָה יַעֲלֶה,
וּקְטֹרֶת הוּא יִקְטִיר, גַּם לְמִזְבֵּחַ

(עתיים)

(עתיים יחפץ) רגל וראש הוא יעל;
ושלישי ושביעי באשר בפספר (ח)
מנהפרה יזו עליו האפר.

ולהורותו כל-חק לו ימסרו (י"ח)
מזקני העדה. קומה וקראה.
איש כהן גדול. אליו יאמרו.
פץ-יש חקה דקה ממך נפלאה;
פך-מצא דבר לא התבוננת;
או שכחת אותו באשר זקנת.

ערב יום העשור כהן ינהגו (י"ח)
שער קרמה מורה. ולפני
איל. כבש. בקר שמה יצגו.
עד על-כלם יתן את-מעניו;
ולמען בראותו יתבונן במו
איכה לפני מלכו יקריב אותמו.

כל-שבעת הימים לאכל לשבע (י"ח)
מנו לא ימנע. חפצו יפיקו;
רק ערב העשור. האור בנסע.
מרוכ אכול שתה ידיו ירחיקו;
כי דרך האדם באשר שבע
אלים התרדמה להיות טבע.

ולמען עוד ילמד לחפן חפנים. (י"ח)
אלה לבני אהרן אותו ימסרו;
הם אל-בית אבטינס (כי מיומים
למלאכת הקטר בגיו יעצרו)

אותו יוליכו: הם היטב יורוהו.
אחר כְּבָרִים אֵלֶּה יִשְׁבְּעוּהוּ:

כֹּהֵן! עֲבָדִי בֵּית דִּין וּשְׁלִיחֵי אֹנֹן.
וְאַתָּה שְׁלִיחַ לָנוּ אַף לְהִקָּה:
הֵן הִשְׁבַּעְנוּ אוֹתָךְ בְּאֵל עֲשֵׂנוּ.
וְאֲשֶׁר רַק הֵיכַל וְאַתָּה אֵלֵינוּ נִעְמָה;
אֲסִתְּסוּר מִמְּלִינוּ אֶל־הַהֶבֶל.
אִם בִּקְהַל צְדוּקִים תִּשְׁלֶךְ הַחֶבֶל.

יֵצֵן הַחֲמִס קָם אֶל־מִטַּה־רָשָׁע (י"ט)
בִּימֵי בֵּית שְׁנִי, בְּזֹאת יִפְעֻלוּ:
כִּי־אֵן נִכְרֵץ נָרַר, וַיִּגְדֵּל פֶּשַׁע.
וְדָבָר הָאֵל גִּרְמָס, וַיִּתְּנֻפְלוּ
לְתוֹר אַחֵר לָבָם אֲנָשִׁי אֵין־דַּעַת.
מִמֶּלְמִידֵי צְדוּק עֲדָה מִרְשַׁעַת.

וּבְאַלְתָּם רַבָּה הָמָּה הָאֲמִינוּ.
כִּי אֶת־קִטְר יוֹם זֶה, יוֹם הַסִּלַּח.
בְּאֵשׁ נִקְטֵר מַחוּץ, כִּי כֹה הִכִּינוּ;
וּכְרוּם עֶשֶׂן לָרוּם, וּבִצָּאת הָרִיחַ.
הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אוֹתוֹ יִשְׁימָה
אֶל־לִפְנֵי הָאָרוֹן לִפְנֵי לִפְנֵימָה.

לֹא־כֵן אֲנָשִׁי הַשָּׂבֵל; אֲמָנָם יִקְטִירוּ
לִפְנֵי אָרוֹן כִּי־כֵן שָׁמְעוּ:
לִכֵּן אֶת־הַכֹּהֵן עֲתָה יִזְכִּירוּ.
כִּי אֲסִמַּעְשִׂיו לָהֶם לֹא יוֹדְעוּ
לִפְנֵי שֶׁכֵּן בְּסִנָּה נִגְלוּ בְּלָמוּ;
לִכֵּן לִבְלִי יִתַּעַם. יִשְׁבַּע לָמוּ.

מִדַּי יִכְרוֹשׁ לִבְכוֹת בְּלִתי מְנוּעַ. (י"ט)

הַקָּשֶׁב לִי יִחַשֵׁב גִּבֹּר פֶּשַׁע:

גַּם־הֵם עֵינִם בְּבִכִי תִדְמַע דְּמוּעַ.

פֶּן־הִכְלִימוּ חֲנֹם אֹהֶב וְרַע;

כִּי הַחוֹשֵׁד אִישׁ תָּם לֹא נָקָה נֶצַח.

גַּם־הַצָּרֶעֶת תִּזְרַח־לּוֹ בַּמָּצָח.

בְּלִילָה מַעֲיִנִי שָׁנָה יִרְחִיקוּ. (י"ט)

עֲפַעֲפִי יִשְׁמְרוּן לְבָלִי יָנוּמוּ.

וּבַעֲסָק זֶה אוֹ זֶה אוֹתוֹ יַעֲסִיקוּ;

אֲךְ אִם רָגַע יָנוּם, פֶּרַח־חַ יְקוּמוּ.

וּבֶאֱצָבָעִם יָכּוּ אָנָּה וְאָנָּה.

לֵאמֹר: עוֹרָה אֲדוֹן, מִהֲזֶה תִישָׁנָה?

אִם אֶת־כַּטְמֹנוּ מָאֻז בֶּשֶׁר וַיִּין. (י"ט)

מִחֻקִּי אֵל מְלֹא, בָּהֶם יִשְׁיחַ:

רָגִיל לִקְרוֹא יִקְרָא; אָכֵן אִם־אֵין.

אֶל־דְּבָרֵיהֶם הַיָּטִב הַיָּטִב יִשְׁגִּיחַ;

אֶת־הֵם בְּאֲשֶׁר יוֹאֵל אֱלֹו יִקְרָאוּ.

אֵיב, אוֹ דְגִיָּאל, אוֹ בְנִחְמִיהוּ.

אֶת־הַמִּזְבֵּחַ כְּחֻצוֹת יִתְרוֹמוּ. (כ')

אֶת־דִּשָּׁן הָאֲשִׁים מִנּוּ יִמִּישׁוּ:

לֹא עַד יִקְרָא שְׁבוּי הַיּוֹם יִדְמוּ

כְּשֹׂאֵר כָּל־הַיָּמִים; אוֹדֹם יִחִישׁוּ;

כִּי הַמְּלָאכּוֹת רַבּוּ, דָּבָן יִפְחָדּוּ.

לָכֵן מָאֻז בְּלִילָה יִתְעַתְּדוּ.

בראשונה

בְּרֹאשׁוֹנָה יִתְרוֹם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ (כ)
 כָּל־הַחֶפֶץ, כָּל־הַקֶּדֶם רָעָהוּ;
 אֶךְ כֹּן יִסְכֵּן אִישׁ, אוֹ יִפְסֹחַ.
 כִּי יִכְנֹו אָחִיו, אוֹ יִפִּילֵהוּ
 (כִּי כָל־לֵם לַעֲבוֹד אֵל גִּיל רַב יִגִּילוּ).
 אֶף לַתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן פֹּר יִפִּילוּ.

הַפֹּר אֵיכָה יִפִּילוּ? יִקְהִלוּ (כ"א)
 כְּדָמוֹת גֶּרֶן עָגֹל; אִמָּם יִרְיֻמוּ
 כִּבֵּעַ מֵרֹאשׁ אַחֵד, כִּי בֹו יִחֲלוּ
 לְמָנוֹת מִסֶּפֶר שְׁנִיָּא, עַד־אִם יִשְׁלִימוּ.
 וּלְכֻלֹּתִי שְׂאֵת רֹאשׁם אֶצְבֵּעַ יִנְכִּיֵהוּ, (כ"ב)
 אִפֹּס כִּי אֶת־הַבֶּהֱן לֹא יוֹצִיאוּ.

סָבִיב לְקֶרֶב הַיּוֹם, עֵת יַחֲשֹׁךְ נִגְהַ, (כ"ג)
 קוּמוּ אָחִי, יֹאמֶר הַפֶּקֶד לְמוֹ,
 וְרֹאוּ אִם יֵאִיד שֶׁמֶשׁ אוֹר וְנִגְהַ,
 וְשֹׁאֵר הַכִּכְבִּים חֹשֶׁךְ אוֹרְמוּ;
 אִם אֶת־כָּל־הַמִּזְרַח חֲמָה הַאִירָה,
 וּבִיפְעֻתָהּ עַד אֶל־חֶבְרוֹן הַזֹּהִירָה.

הֵן, הַאִיר הַמִּזְרַח, אִם־גִּבֵּר יַעַן, (כ"ד)
 אֶל־שַׁעַר הַמִּקְוֶה כִּהֵן יוֹבִילוּ
 לְרַחוּץ אֶת־כָּל־גּוֹפּוֹ; יַעַן וּבִיַּעַן
 לֹא כָל־תִּיזֹאת בּוֹא לַחֲצֹר יַעֲפִילוּ;
 אֶף־הַמִּסֶּךָ יִרְחֹץ, אֶךְ מִטִּיל טִים
 טַעוֹן קְדוֹשׁ יָדִים אֶף רַגְלִים.

לֵבָן גִּבּוֹר בְּאֵרִי אֶף־קֵל בְּנֶשֶׁר (3)

חֲמִשׁ יִטְבּוֹל בַּיּוֹם הַנָּתַן כֶּפֶר
אֶל־אִישׁ בּוֹ לֹא כִפֹּר, וּפְעָמִים עֶשֶׂר
יִרְחֵץ יָדָיו רִגְלָיו מִהִיר כְּעֹפֶר;
וּטְבִילוֹת אֵלֶּה בַּקֹּדֶשׁ הַהִי־יָנָה,
וּלְבַד הִרְאִשׁוּנָה בַּחֹל יַעֲשֶׂנָּה.

סָרִין בִּינוֹ לָעַם אִו יִשְׁטַח, (3)

פֶּן לִטְבּוֹל אֶל־עֵין כָּל יַחֲפִיר, יוֹבִישָׁה;
פֶּשֶׁט, יֵרֵד, טָבַל, וַיִּקְנַח; (ב')
אֶת־בְּגָדֵי הַזֹּהָב לִלְבָּשׁ יַחֲיִישָׁה;
עוֹר יִתְקַדֵּשׁ; אֶךְ אִם־כָּא בִּמְיָם
הַטִּילוּ בַּמִּקְוֶה מַיִם חֲמִישׁ.

לִשְׁחַט אֶת־הַתָּמִיד אַחֵר יֵצֵאֶה, (ב')

וַיִּמְרַק עַל־יָדָיו אַחֵר הַטֵּבַח;
כִּי לוֹ וּקְדִירָה עֵין יִתְמַהֲמַה,
אֵיכָה יֵאָסֶף אִפּוֹא אֶת־יָדָיו הַזֹּבַח?
כִּי מִי מִבְּלָעָדָיו יֵאָסֶף הַדָּם,
אִם רָחַק זִוְלָתוֹ כָּל־הָאָדָם?

קָבַל הַדָּם כָּלֹו, וַיִּזְרְקֵהוּ; (ב')

אִו הַגִּירוֹת יִיטִיב, וּקְטַרֶת יַעַל;
אַחֵר אֶת־רֹאשׁ הַזֹּבַח, וּנְתַחֲהוּ,
אֶף־מִנְחָתוֹ יִקְרִיב אֶל־אֵל מִמַּעַל;
וַיִּנְסֶף בְּשִׁיתִין גִּסָּה הַיֵּין;
אֵלִימוּ קֵץ וְחֶקֶר בְּמַעַט אֵין.

כִּי הָיָה סֶפֶל כְּסֶף בְּמִזְבֵּחַ
נָכוֹב בָּלוּ, כִּי בּוֹ יוֹם יוֹם יִשְׁכְּבוּ
אֶת־כָּל־נִסְכֵּי הַיֵּין הַמְשִׁימָה,
וְלַעֲמֹק הַשִּׁיתִין מָשֶׁם יִהְלֹכוּ;
אֶף־אַחֵר הָיָה שֵׁם, רַק־דֶּק מָמְנוּ;
בְּחָג נִסְכֵּי הַמֵּים בּוֹ יִתְּנוּ.

יִתְּנוּ אֶל־הַכֹּהֵן כּוֹס מֵלֹא מִסֶּה;
יִתְּקֵעוּ, גַּם יִרְעֵעוּ, אֶף יִתְקֵעוּ;
וּסְגֹן אֶצְלוֹ יִהְיֶה, וּבְנִסְכּוֹ נִסֶּה
יִפְרֹשׁ הַמִּטְפָּחוֹת; וּבָכֵן יִדְעוּ
כִּי הַכֹּהֵן נוֹסֶה, וּבָכֵן יִכִּירוּ.
וּבָכֵן גַּם־הַלִּוִּים בְּשִׁיר יִשִּׁירוּ.

וּשְׁנֵי כִבְשֵׁי שָׁנָה אַחֵר כָּל־אֵלֶּה,
אִם יוֹם שָׁבַת הַיּוֹם, לַמּוֹסֶף יַעֲשֶׂה;
וּכְפָקוּדֵי הָאֵל הַעֲשֶׂה פֶּלֶא
בְּרַךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל, וַיִּפֹּר כָּעֵשׂ;
כִּי אֵיךְ אִפּוּא רִיקֶם מְלִיו יִשׁוּבוּ,
אִם שִׁפְתוֹתָיו שֵׁם הַיּוֹצֵר יִנוּכוּ?

עֲשִׂרוֹנֵי סֵלֶת בְּשֶׁמֶן נִבְלָלוּ
יִקְטִיר, אִזּוֹ לֶחֶם הַקֹּדֶשׁ יִסִּיעוּ
מִשְׁלַחַן הַזֶּהָב; רַק לֹא יוֹכְלוּ
קַחַת אוֹתוֹ טָרֶם חֹדֶשׁ יִצִּיעוּ;
לָכֵן עוֹד זֶה לֶחֶם יִשָּׁן יַעֲתִיק,
חֹדֶשׁ יִשִּׁית אַחֵר תַּחַת עֵתִיק.

אֶת־

אֶת־כַּפּוֹת הַלְבָנָה הַקָּטִיר וַיַּעַל;
 אֹז לְמוֹסֶף יֶסֶד נֶסֶד הַחֹמֶר,
 בְּדָבָר הָאֲמֹר מֵאֹז מִמַּעַל.
 הַיּוֹם יוֹם צוֹם, לֵבָן כָּל־אִישׁ יִשְׁמֹר,
 וּלְחַלֵּק אֶת־הַפֶּת לֹא יִקְהִלוּ
 בְּשָׂאֵר יָמִים, וְלַעֲרֹב יִחַלּוּ.

כָּאֲשֶׁר עָשָׂה כָּל־אֱלֹה עַד אִם־תָּמוּ,
 מוֹסֶף הַיּוֹם יִקְרִיב עַל־הַמִּזְבֵּחַ;
 וּבְדַבְר־אֵל, כִּי מִכָּל־הוֹן יִנְעֲמוּ,
 פָּר וּבִכְשִׁים שִׁבְעָה יִהְיֶה זִבְחֵהוּ,
 מִנְחָתָם, נִסְפִיָּהֶם: אֲמָנָם הָאֵל
 וּשְׁעִיר חַטָּאת יִקְרִיב עִם קָרְבַּן־לֵיל.

אֹז יִתָּא לַפְּרוּה (וּשְׁמָהּ מִזְכָּרַת (ל"ה נְמוֹסוֹת)
 אֶל־גֹּבֶר קוֹסֶם קָסֶם, הַבֵּר חֶבֶר:
 הוּא בְּכַשְׁפּוֹ בָּתָא חֲתָר מַחֲתָרַת
 לְרֹאוֹת בָּהֶן, אֲמָנָם חֶפֶר לוֹ קָבֵר:
 רַבִּים קָמוּ עָלָיו וַיַּהֲרֹגוּהוּ:
 אֶל־הַלְשָׁכַת הַזֹּאת אֹז יוֹבִילוּהוּ:

סָדִין בִּינוּ לָעָם אֹז יִשְׁטַח, (ל"ו)
 פֶּן לְטָבוֹל אֶל־עֵין כָּל יַחֲפִיר, יוֹבִיֶּשֶׁה:
 קָדֵשׁ יָדָיו, רַגְלָיו, וַיִּקְנֶנָּה;
 טָבֵל, אֹז בְּגִיד־כֹּד לְלִבֵּשׁ יַחֲשִׁיֶּשֶׁה:
 וּשְׁתֵּי יָדָיו קָדֵשׁ, וּשְׁתֵּי רַגְלָיו,
 לֹא בִכּוֹר, כִּי־אֵם בְּכָלִי פְרוּיִם.

בשחר

בַּשָּׁחַר יִלְבָּשׁ בּוּץ מִנִּי מִצְרַיִם, (37)

נִכְבֵּד מִכָּל־מִין בָּד, כְּשֶׁלֶג צָחַר;

אֶךְ בְּדִיהָיו יִלְבָּשׁ בֵּין הָעַרְבִים.

שְׁלִישׁ יִמְעַט עֲרֻכּוֹ מִשְׁלֶשְׁחַר:

כְּשָׁנִים עֹשֶׂר מָנָה בְּגָדֵי הָעָרֶב.

וּלְהִרְבּוֹת אִם־יִחַפֵּץ מִבֵּיתוֹ יָרֵב.

בְּאֵלֹו אֵצֶל פָּרוֹ, הוּא פִּרְחָטָאת, (38)

וְשִׁתִּי יִדְּיו יִסְמֹךְ עָלָיו, וּבִכְתָּ;

אֶף־יִתְיַדֶּה עָלָיו מִכָּל־חָטָאת.

וְיִהְיֶה שׁוֹאֵל מֵאֵל יִזְאֵל לְסִלָּח:

וּפְעָמִים שֶׁלֶשׁ אֶת־הַשֵּׁם יִשְׁמִיעַ.

כִּכְתָּבוֹ, כִּלְשָׁנוֹ, וְכֹה יִבִּיעַ:

אֲנִי יְהוָה! חָטָאתִי, אֶף־עֲוִיתִי.

וּלְפָנֶיךָ הָרַבָּה כָּשַׁעְתִּי אֲנִי.

וּכְנִי בֵּיתִי: אֲמָנָם הִנֵּה רָאִיתִי

כִּי רַק לְטִיב אֵלֵינוּ צוּיָתָנִי

לְעֹבֹד תַּחַת אַחִי בְּדָבִיר הַקֹּדֶשׁ.

לֵבָא בֵּיתְךָ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ.

אֲנִי יְהוָה! כִּפֹּר וּמַחֵל וּסְלַחֲהָ.

חֲנוּן, רַחוּם, עַל־כָּל־עֹון וּנְפִשָׁע.

עַל־כָּל־חָטָאת נַפְשָׁנוּ בּוֹ נִדְּחָה;

כָּל־מַעַל בַּפֶּרֶז־נָא, וְשִׁכַח כָּל־רָשָׁע:

עַל־רֹאשׁ גִּבּוֹר צִעִיר הַגִּדֹּל חֲסָדָה.

כִּפְתּוּב עַל־תּוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדָה:

כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם

מִכָּל חָטָאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ.

העם

הָעַם הַקָּמִים שָׁם, כְּאֲשֶׁר יִקְשִׁיבוּ (ס"ז)
 אֶת־הַשֵּׁם הַמְּפֹרָשׁ יִשְׁפִּילוּ מִצֶּחַ;
 יִפְּלוּ עַל־פְּנֵימוֹ, אִף יִשְׁיִבוּ;
 בְּרוּךְ שֵׁם מַלְכוּתוֹ עוֹלָם וָנֶצַח.
 אֲף־הוּא יִגְמַר הַשֵּׁם רַגַע וְנָמְרוּ,
 וַיַּחֲזֹק תְּקוּתָם, לֵאמֹר: הִטָּהֲרוּ.

אֶל־מִזְבֵּחַ הַחֹצֵר אֹז יָבֵא לוֹ, (נ"ז)
 שֵׁם לְצִפּוֹן הַמִּזְבֵּחַ אֹז יָבֵאָה:
 לִימֵינוּ הַשְּׁלִישׁ, אִף לְשִׁמְאֵלוֹ
 רֹאשׁ בֵּית אָב הָעֶבֶד הַיּוֹם לֵאלֹהִים:
 וּשְׁעִירֵי הָעִזִּים גַּם יִמָּצֵא שָׁמָּה,
 וּקְלָפֵי גִדְּלוֹת שָׁמָּה הוֹשָׁמָה.

קִרְף בִּשְׁתֵּי יָדָיו, הוֹצִיָא פוּרִיָה: (נ"ח)
 אִם בִּימֵינוּ תִּטָּאֵת עֲלֶה סַמְעֵל,
 יֹאמַר הַשְּׁלִישׁ לוֹ: יָמִין הַגִּבּוֹה;
 אִמְנָם אִם־בְּשִׁמְאֵלוֹ יֵצֵא וַיַּעַל,
 יֹאמַר רֹאשׁ בֵּית הָאָב: הָרֶם יָדָה,
 אִישִׁי כֹהֵן גָּדוֹל: כָּא בְּשִׁמְאֵלָה.

אֹז עַל־רֹאשׁ כָּל־שְׁעִיר גִּדְּלוֹ יֵשֶׁם:
 אַחֵד יִתֵּן עַל־רֹאשׁ הַמִּשְׁתַּלֵּחַ,
 אַחֵד עַל־הַחֲטָאֵת, אוֹלָם בְּשֵׁם
 אֹז לִיהוּהַ חֲטָאֵת יִהְיֶה צֹחֵת;
 אִף כָּל־מִקְשֵׁיב יִשְׁיֵב, אִף יִשְׁפִּיל מִצֶּחַ:
 בְּרוּךְ שֵׁם מַלְכוּתוֹ עוֹלָם וָנֶצַח.

ולשון

וּלְשׁוֹן הַלֵּעַ שְׁנֵי עַל־הַשְּׁלוֹחַ (ב"ב)

עַל־קַדְקָדוֹ יִקְשׁוּר, אִם יִצְיָהוּ
נָכַח בֵּית שְׁלוּחוֹ; אִךְ לְטָבוֹחַ
יִקְשׁוּר אֶת־הַתֵּלַע עַל־צִוְיָהוּ;
יַעַן מִבְּלֹתֵי־זוֹאת אֵיכָה יִכְרוּ?

וּבְמִרְאָה וּבְקוֹמָה שְׂוִים נִבְחָרוּ. (ב"ב)

שָׁב לוֹ אֶצֶל פָּרוֹ, הוּא פֶּרֶחַטָּאת, (ב"ב)

וּשְׁתִּי יָדָיו יִסְמַךְ עָלָיו, וּבִכְחַת;
אֶת־יְתוּדָה עָלָיו מִכְּלִי־חַטָּאת,
וְהִי שׂוֹאֵל מֵאֵל יוֹאֵל לְסִלָּה
וּפְעָמִים שֶׁלֶשׁ אֶת־הַשֵּׁם יִשְׁמִיעַ,
בְּכַתְּבוֹ, כְּלִשׁוֹנוֹ, וְכֵה יִבִּיעַ:

אֲנִי יְהוָה! חַטָּאתִי, אֶת־עֲוֹנֹתִי,

וּלְפָנֶיךָ הִרְבָּה פִּשְׁעֹתִי אֲנִי,

וּבְנֵי אֲהֶרֶן: אֲמַנָּם הִנֵּה רָאִיתִי

כִּי רַק לְטִיב אֵלֵינוּ צִוִּיתָנִי

לְעַבֹד תַּחַת אַחִי בְּדַבֵּיר הַקֹּדֶשׁ,

לְבֹא בֵיתְךָ בָּעֶשׂוֹר לַחֹדֶשׁ.

אֲנִי יְהוָה! כִּפֹּר וּמַחֵל וּסְלַחָה,

חֲנוּן, רַחוּם, עַל־כָּל־עוֹן וּפִשְׁעִי,

עַל־כָּל־חַטָּאת נַפְשֵׁנוּ בּוֹ נִדְּחָה;

כָּל־מַעַל כִּפֹּר־נָא, וּשְׂכַח כָּל־רָשָׁע;

עַל־רֹאשׁ שְׂבֹט צַעִיר הַגִּדֹל חֲסִדָּךְ,

בְּכַתּוֹב עַל־תּוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדְךָ:

כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עָלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם

מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ.

העם

הָעַם הַקָּמִים שָׁם, כְּאֲשֶׁר יִקְשִׁיבוּ. (ס"ו)
 אֶת־הַשֵּׁם הַמְּפֹרָשׁ, יִשְׁפִּילוּ מִצֵּחַ:
 יִפְּלוּ עַל־פְּנֵימוֹ, אֵף יִשְׁיבוּ:
 בְּרוּךְ שֵׁם מַלְכוּתוֹ עוֹלָם וָנֶצַח:
 אֲף־הוּא יִגְמֹר הַשֵּׁם רַגַע וָמְרוּ,
 וַיִּחַזַּק תְּקוּתָם, לֵאמֹר: תִּטְהָרוּ.

בְּמִשְׁפַּט הַדִּוֵּעַ יִזְבְּחֵנוּ. (ע"ג)
 וְלִקְבֹץ אֶת־דָּמּוֹ לֹא יִתְמַהֲמַה:
 וְלִמְעַן לֹא יִקְפֹּא, אֹז יִפְקִידֵנוּ,
 בִּידֵי כֹהֵן אַחֵר, עַד־אִם יֵצֵאה;
 וְלִמְרָס בּוֹ תִּמְיד לֹא יִבְצֹר
 בְּרִכַּר הָרִבְעִי שֶׁבַחֲצֹר.

יָקַח מַחְתָּה, יָבֹא אֶל־הַמִּזְבֵּחַ,
 וַיִּפְנֶה גִחְלִיו הִנֵּה וְהִנֵּה,
 וְאֲשֶׁר אָפְלוּ בְּמַחְתָּה לִקְחַת;
 בְּרִכַּר הָרִבְעִי אֹז יִנְיַחֲנָה:
 וְאַחֲרֵים אֶת־הַכֶּף אֱלִיו יוֹצִיאוּ. (ע"ד)
 וְכִלֵּי מִלֵּא קִטֹּר אֱלִיו יִבִּיאוּ.

בְּחַפְנִים יַחְפוֹן כֹּהֵן מִנְהוּ. (ע"ז)
 וְלִתְרוֹ הַכֶּף יִתֵּן, וּבִלֹּא כָל־כֶּלִי;
 כֶּכָּה צִוָּה אֵל חֵי, וְאֲנִי אֲנִיחֶנּוּ;
 קוּלוּ לְעַד אֲשַׁמְעֵ, אֵף אִסְד־הוּא פִּלְאִי.
 אֹז אֶת־מַחְתַּת הָאֵשׁ יִתֵּן בְּכֶף
 הַיְּמָנִית: בְּשִׁמְאָלוֹ יִשָּׂא הַכֶּף.

בְּהִיכַל

בְּהִיכַל יְהוָה, עַד־כִּי יָגִיעַ (כ"ב)
 לְשֵׁנִי הַפְּרָכּוֹת הַמְּבַדִּילוֹת
 בֵּין יָתֵר הַהִיכָל אֶל־הַיָּצִיעַ
 הַמְּקַדֶּשֶׁת מִכָּל־הַהִיכָלוֹת;
 וּפְרוּפָה הָאֶחָת נִנְבָּה תִּמְנָה (כ"ג)
 וּפְנִימִיָּה אֲמָנָה לְשִׁמְאֵל הוֹכְנָה.

הֵלֶךְ מִבִּינְיָהוּ, עַד־אִם יָגִיעַ
 אֶל־הָאָרֶן: אֹז יֵשֶׁת בֵּין בְּרִי
 מִחֶמֶת הָאֵשׁ, וּכְרַב בֵּינָה וַיָּגִיעַ
 עָרָה אֶת־הַקֶּטֶר אֶל־חוּץ יָדָיו.
 מֵאֹז נָפַל אָרֶן אֲבֵן הַיָּתֵחַ (כ"ד)
 לַתֵּחַ עָלֶיהָ, וְשִׁתָּהּ נִקְרָאתָה.

וּקְטֶרֶת אֹז יִתֵּן עַל־נְחֻלֶיהָ: (כ"ה)
 יוֹחִיל עַד יִמְלֹא עֵשֶׂן וְרִיחַ
 כָּל־הַמָּקוֹם הַהוּא, וְאֹז יֵצֵאָה;
 וּקְדֻרָּנִית אֲמָנָה יִהְיֶה פֶסֶח:
 עוֹדְנֵנוּ בְּהִיכָל כָּאֵל יִפְגִּיעַ,
 רַק לֹא יִכְבִּיר מִלִּין, וְכֹה יִבִּיעַ:

הָעֵתֶר לִי: (כ"ו)	אֲנָה אֵלָיו
אֶל־אִישׁ קָטוֹן.	וְשַׁעֲהָ אֵל רַב
אֶל־נָא תִּאָּמֶר,	אוֹצֵר מִטָּר
מִטָּר יִשְׁטוֹן*	אֶף אִם־יִשְׁדָּאִישׁ
יִחְדַּל אֲבִיוֹן,	אֲנָה עָלִיוֹ!
אִישׁ הַשְּׁלֵטִין.	רַק לֹא יִחְדַּל

מִיד מַגִּים תִּדְם אֹז יִקְחֻוּ.
 וּבְפַעַם רֵאשׁוֹנָה יָבֹא חֲבִיתָהּ;
 וּשְׂמָנָה הַזֵּזוֹת יִזָּה מִמֶּנּוּ
 בֵּין בְּדִי הָאָרֶן שָׁמָּה מִבֵּיתָהּ;
 רַק לֹא־יָרִים, אֵף לֹא־יִשְׁפִּיל אוֹתָנָה,
 אֵף מִדֶּה־רֵאשׁוֹנָה יִבְדִּיל כָּלָנָה.

אֵף בְּמִנּוֹתָיו אוֹתָן יִבְדִּיל בֵּינֵהֶם,
 יִבְדִּיל הִרְאשׁוֹנָה מִרְעוּתֶיהָ;
 לֹא כִּשְׁפָט יִמְנָה: אַחַת, וּשְׁתֵּים:
 לִפְנֵי כָל־הַזֶּה יָשׁוּב יִמְנִיָּה;
 וְשֹׁאֵר חֲדָם, כֹּאֲשֶׁר חֲשׁוּלִים וְיָכֹל,
 יִתֵּן עַל־כֵּן־זָחַב שָׂכָה־יָכֹל.

וְשַׁעִיר הַטָּאֵת יִבָּא: הוּא יִזְכָּנוּ.
 וְלִקְבֹץ אֶת־דָּמּוֹ יִחִישׁ וַיִּמָּהֵר;
 וּשְׂמָנָה הַזֵּזוֹת יִזָּה מִמֶּנּוּ
 בֵּין בְּדִי הָאָרֶן: אֲבֵן יִזְהַר
 עַתָּה כִּי יִזָּה, כֹּאֲשֶׁר מֵאֵז אֶמְרָנוּ,
 אֵף בְּמִנּוֹתָיו אֵתָן, כֹּאֲשֶׁר דִּבְרָנוּ.

וְדָמֵי הַפֶּדֶר לָקַח, וַיִּז מִהֶמָּה
 בְּפִרְכַּת מַחוּץ, כֹּאֲשֶׁר בְּפַעַם
 הִרְאשׁוֹנָה בְּפָנִים; וּמֵאֵד נָעֲמָה
 שְׂרוֹתוֹ לֵאלֹהִים, אֵף אִס־הַטָּעַם
 מִמֶּנּוּ יִפְּלֵא הַפְּלֵא וּפְלֵא:
 אֵף לְדָמֵי הַשַּׁעִיר יַעֲשׂ כֹּאֲלָה.

עֲרֵה אֶת־הַדָּמִים יַחֲדוּ פִּעָמִים,
וּבְמִזְבֵּחַ הַזֶּה־בִּי יִהְיֶה אוֹתָמוּ;
(ל"ט) לְמִקְצֵעוֹת הַהֲרָאֵל בִּירְכָתִים
אַרְבַּעַת הַזֵּיוֹת אִזּו יִזְהֶבְמוּ;
אֶף שְׁבַע הַזֵּיוֹת אַחֵר כָּל־זֶה
עַל־טֹהַר הַמִּזְבֵּחַ גַּם יִהְיֶה.

בָּא לוֹ אֶל־הַשְּׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח, (ס"ו)
וְשָׂמִי יָדָיו יְסֻמוֹךְ עָלָיו, וּבִכְחַ;
אֶף יַחֲוֶה עָלָיו אֶל־הַסֵּלַח,
וְיִהְיֶה שׂוֹאֵל מֵאֵל יוֹאֵל לְסִלַּח:
וּפִעָמִים שְׁלֹשׁ אֶת־הַשֵּׁם יִשְׁמִיעַ,
כִּכְתָּבוּ, כִּלְשָׁנוּ, וְכֹה יִבִּיעַ:

אָנָּה יְהוּה! עֲמֹךְ חֲטָא חֲטָאוּ,
עוֹו עוֹה, וַיִּפְשְׁעוּן פֶּשׁוּעַ;
הַיּוֹם כִּכְבִּי וְצוֹם עֲדִיךָ בָּאוּ.
כִּי כֵן אָמַרְתָּ יִתְכַּפֵּר כָּל־רָע;
וּכְפָקוּדִיךָ, בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ
גַּם־אֲנִכִּי אֶעֱבֹד בְּדִבְרֵי הַקֹּדֶשׁ.

אָנָּה יְהוּה! כִּפֵּר וּמַחֵל וּסְלַח־הָ.
חֲנוּן, רַחוּם, עַל־כָּל־עוֹן וּפֶשַׁע,
עַל־כָּל־חֲטָאת נִפְשָׁמוּ בּוֹ נִדְחָה;
כָּל־מַעַל בְּכָרְנָא, וְשָׂכַח כָּל־רָשָׁע;
עַל־עַם בַּחֲרֹת לָךְ הַגִּדֵּל חֲסִדָּה,
כִּכְתוּב עַל־הַתּוֹרָה מִשָּׁה עֲבָדְךָ:

כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטֹהַר אֶתְכֶם
מִכָּל חֲטָאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוּה הַטֹּהָרוּ.

העם

הָעַם הַקָּמִים שָׁם, בְּאֶשֶׁר יִקְשִׁיבוּ (ס"ז)
 אֶת־הַשֵּׁם הַמְּפֹרָשׁ, יִשְׁפִּילוּ מִצָּחָה;
 יִפְּלוּ עַל־דַּמְגִּימוֹ, אִם יִשְׁיבוּ;
 בְּרוּךְ שֵׁם מַלְכוּתוֹ עוֹלָם וָנֶצַח;
 אִם הוּא יֹאמֶר חֲשֵׁם רַגַע נִמְרוּ,
 וַיִּחַזַּק תְּקוּתָם, לֵאמֹר: תִּטְהָרוּ;

הַשְּׁעִיר עַם־עַתִּי אִזּוֹ יִשְׁלַחֵנוּ, (ס"ח)
 וְלִהְיוּ לִיכּוֹ אֶף־הַזִּירִים יִשְׁפִּיקוּ;
 אִם זולָתִי כִהֵן לֹא יוֹלִיכֵנוּ,
 וּבְגִי אֶהְיֶה אֶת־הַזִּירִים הִרְחִיקוּ;
 הָאִישׁ מִה־יַּעַשׂ בּוֹ בְּאֶשֶׁר יִגִּיעַ
 אֶל־רֹאשׁ הַהָר אַחֵר עָמַל וַיִּגִּיעַ;

תִּלְעַת הַשָּׁנִי יִחַלֵּק לְשָׁנִים: (ס"ט)
 אֶת־חֲצִיו הָאֶחָד יִקְשֹׁר בַּסֵּלַע,
 וּשְׂאִרֵּיתוֹ יִקְשֹׁר בֵּין הַקְּרָנִים;
 וּבְגֵבֶר כִּי יִקְלַע אֶבֶן בַּקֶּלַע
 הַשְּׁעִיר מֵאַחֲזֹר מִטָּה יִדְּיָח,
 וּבְכַמְעַט־רַגַע אֶת־נַפְשׁוֹ יִפְרִיחַ;

אֶל־כָּר וּשְׁעִיר חַטָּאת הַנִּשְׂרָפִים (ס"י)
 בְּאֵלּוֹ כִּהֵן גָּדוֹל, וַיִּחַץ בְּטַנְמוֹ;
 לֹא יִרְאֶה בְּכָבֵד בְּאִשְׁפִּים,
 רַק חֲלָבֵיהֶם יוֹצִיא מִמוֹשְׁבָמוֹ;
 וּשְׁנֵיהֶם, גַּם־הַכָּר, גַּם־הַשְּׁעִיר,
 יִשְׁלַח בֵּית הַמוֹקֵד מִחוּץ לְעִיר;

הודע אליו כי למדבר הגיע, (ס"ט)

עם-האיש העתי, המשתלח:

יבא כהן גדול אל-היציע,

לקרא דברי צורו עליו שמח;

בבגד שעליו, אם-כה רצה,

או מביתו בגד לבן ימצא.

או אחרי-מות יקום לקרא בספר, (ס"ח)

אחר באמור יקרא אך בעשור;

אותו אחר יגדול, מכלול כל-שפר,

אף כמשפט אותו היטב יקשור:

ולכל-העם יאמר: אחי עדהנה

יותר משקראתי בתוב הנה.

אך בעשור שנית יקרא מפיהו, (ס"ז)

פן, בייחפש אחה עדה יטריח:

ויברך אל שדי על-תורת פיהו,

אף על-שרות אחיו, אף ישפך-שית

על-כל-חטא, על-בית אל, על-ישראל,

על-העיר, על-אחיו, באשר יואל.

סדין בינו לעם אז ישטח, (ע)

פן לטבול אל-עין כל יחפיר, יוכישה:

קדש ידיו, רגליו, ויקנח:

טבל: בגדי זהב ללבש יחישה:

ויקדש את-רגליו, אף את-ידיו;

כי בן יעש כל-עת ימר מדיו.

אֵיל הָעוֹלָה שָׁלוֹ. אַף אֶת־הָאֵיל
שֶׁלְמוֹסָף. אַף אֶת־חֻלְבֵי חֲטָאת.
יִקְרִיב אֶל־אֵל הַבּוֹשֵׁם יוֹם וָלַיִל.
סוֹלַח אֶל־עַמּוֹ אֶת־כָּל־חֲטָאת.
נָתַן אֶל־צָרֵיהֶם כְּעֹפֶר חָרִב:
אֹז כַּמֶּשֶׁפֶט יִקְרִיב קָרְפֹּן הָעָרִב.

קָרִין בִּינוּ לָעַם אֹז יִשְׁמַח. (ע)
פֶּן לְטָבֹל אֶל־עֵין כָּל יַחֲפִיר. יוֹבִישָׁה:
קָדַשׁ יָדָיו. רִגְלָיו. וַיִּקְנַח:
טָבַל: אֹז בְּגִיד־בָּד לְלֶבֶשׁ יַחֲיִישָׁה:
וּשְׁתֵּי יָדָיו קָדַשׁ. וּשְׁתֵּי רִגְלָיו.
לֹא בַבִּיזוֹר. כִּי־אִם בְּכָדִי פְרוּסִים.

מִבֵּית קָדַשׁ כָּל־קָדַשׁ אֹז לָקַח (ע)
הַכֹּף עִס־הַמַּחֲתָה. כִּי שָׁם נִשְׁאָרוּ:
קָדַשׁ יָדָיו. רִגְלָיו. וַיִּקְנַח:
טָבַל: יִלְבַּשׁ בְּגָדִי זָהָב יִקְרוּ:
וַיִּקְדַּשׁ אֶת־רִגְלָיו. אַף אֶת־יָדָיו.
כִּי כֵן יַעַשׂ כָּל־עֵת יָמִיר מִדָּיו.

מִיָּד יִקְטֹר קֶטֶר בֵּין הָעָרְבִים. (ע)
גַּם שִׁבְעַת הַנְּרוֹת כַּמֶּשֶׁפֶט יַעֲלֶה:
וַיִּקְדַּשׁ־עוֹד יָדָיו עִס־הַרְגָּלִים.
וּבִכַּח הַשָּׁלִים חָקוּ. וַיִּכְפֹּר־מַעַל:
פָּשַׁט מִדָּיו. וַיַּעַט אֶת־מַעֲטָהוּ.
וַיִּלוּהוּ הָעַם עַד אֶל־גִּיהוֹ.

יום טוב אל-כל-איש טוב מעתה יעש,
 ישיש את-איש ישיש, זקן וילד:
 גיל לא פרש יירש, גרש-בל-כעש,
 אחר כי הוא נבחר מאנשי-חלד:
 יצא גם לא מצא מצה ופגע,
 כי אין קרבו ארבו, לבו בל-נגע.

אל רב! הנה מה רב אז לנו אשר!
 חסדך לכהן מאן לא יהי:
 אביון ורל יחדל, יגדל העשר;
 לא הומיה קריה בכיה ונהי:
 קטר יקטר, שומר יהיה בדבר:
 ימצא פדיוס יום יום לפשעיו נבר.

הן כך נפגע אסרע יגע עד-נפש;
 לא מצרה נירא, נצחק אל-פרץ:
 שמך מבצר עת-צר, וצר יתפש;
 שמך אביר, הוא המשביר הארץ:
 אמה האל, וב ישראל תשכנה;
 ולקול נענה תפנה מן ההרמונה.

הן פשימון ארמון, אלמון גוי שוע;
 אבד עדיו יפיו, ויאבד כפר.
 תעה טהר מיהר, מהר מרגוע;
 רויץ, ריב ריבי, אבי! כצבי ועפר:
 שור עם נדפה הקה, ספה נפלת;
 בנה הורק נורק, אין רק תחלת.

תְּקוּהָ, חֲדוּהָ, נְאוּהָ אֶל־דֵּל כְּמוֹנִי;
 וּבְכָל־חַיָּה תַחֲוֶה רַקְוָה, רַק־סָבֵל.
 נִבְעָה, נִגְעָה, נִסְמָה, נִכְנָעִי עֲנִי;
 קָבֵל אֶבֶל נָבֵל סָבֵל כָּל־חָבֵל.
 אֶל־אִישׁ יִזְחַל וְיַחַל תִּמְחַל כָּל־פֶּשַׁע:
 סָלַח! תִּסְלַח נְאֻלָּח, וְשַׁלַּח הַיֵּשַׁע.

ל ב

ל תשעה באב.

רַב מְכַאוֹבִי:	לְבִי! לֵט!
יִשָּׁן נוֹשָׁן *	הִנֵּה עֲצָבִי
עוֹרִי צָפֹד:	אֲבִכָּה, אֶסְפֹּד;
עַל־הַשָּׁשׁוֹן.	כִּי־קָם סִרְפֹּד
כְּמִקּוֹם צִיּוֹן.	הִנֵּה צִיּוֹן
תִּמְרוֹת עֲשָׂן.	נִיא חֲזִיּוֹן
הָהָ! נִתְגּוֹלֵל	בְּבִכִּי וַיִּלֵּל
בְּכֹאֵב אָנוּשׁ	יוֹמָם וָלַיִל

עִיר פּוֹרְיָה	אוֹי לִי! אוֹיָה!
כְּסֻדּוֹם הָעִיר.	הִנֵּה צִיָּה
עָמִי גֵרָשׁ.	בֵּית אֵל שְׂרֵשׁ.
רַב עַס־צָעִיר.	עֲשִׂיר וָרֶשׁ,
אֵף לֹא חָמֵל.	אוֹתִי קָמֵל.
יוֹשֵׁב שִׁעִיר.	הִרְבָּה עָמֵל
הָהָ! נִתְגּוֹלֵל	בְּבִכִּי וַיִּלֵּל
בְּכֹאֵב אָנוּשׁ.	יוֹמָם וָלַיִל

אוֹתִי

אוֹתֵי הַדָּף

אוֹתֵי הַדָּף

עֲנֵה נָשִׁי

אֶת-פְּלִגְשִׁי

קָטַן וְשָׁב

גֵּר, נִסְתַּוְשָׁב

בְּבֶכִי וַיִּלֵּל

יוֹמָם וָלַיִל

פָּקֵשׁ נִדְף.

עַד-הַחֲרָמָה.

תִּלְמִי שִׁשִּׁי;

הַרְבֵּה וְמָה.

הוּא לֹא חָשָׁב;

נִדְמָה נִדְמָה.

הֵה! נִתְגַּוֵּלֵל

בְּכֹאֵב אָנוּשׁ.

עַל-הַקֶּרֶקַע

חֲרָפוּ תִקַּע

אוֹי! נִשְׁחַטִּים,

עַם-הַשּׁוֹטִים,

אוֹי! מִיִּנְקוֹת

אוֹי! תִּינּוֹקוֹת

בְּבֶכִי וַיִּלֵּל

יוֹמָם וָלַיִל

הָרוֹת בָּקַע.

עַד-אֶל-דָּבָן.

אוֹי! נִשְׁרָטִים,

אִז בַּדָּבָן.

הַנְּאֻקוֹת:

שֶׁל-בֵּית רָבָן.

הֵה! נִתְגַּוֵּלֵל

בְּכֹאֵב אָנוּשׁ.

בְּטֵל תָּמִיד.

צִלְמוֹ הַעֲמִיד

בֵּית אֵל הַשִּׁים

לְחֵם נָשִׁים

מֵהֶם עָרָה.

מֵהֶם טָרָה

בְּבֶכִי וַיִּלֵּל

יוֹמָם וָלַיִל

בְּנֵי הַשְּׂמִיד.

אֶצֶל כֶּסֶף-יָהּ.

כָּלִיל אֲשִׁים,

פָּרִין הָיָה.

מֵהֶם שָׂרָה.

לְרֵבּוֹת שְׂבִיָּהּ.

הֵה! נִתְגַּוֵּלֵל

בְּכֹאֵב אָנוּשׁ.

מִשְׁתַּח נִבְּוָה !
אֶל־יְרֵאָה אֹר !
יִמַּח זָכְרוּ !
כִּי לֹא טָהוֹר •
אֶל־דָּע אָרוּךְ :
יוֹם לֹא נָאוֹר •
הָהּ ! נִתְּגוּלֵל
בְּכָאֵב אָנוּשׁ •

מִשׁוֹשׁ גִּילָה ;
כָּל־אֲבִיר •
מִקְדָּשׁ אֵל רַב •
הַשְּׁבִית שִׁיר •
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
מִיד צָרִי •
הָהּ ! נִתְּגוּלֵל
בְּכָאֵב אָנוּשׁ •

עִם הַפְּצִי־בָהּ •
אֹר כִּי יֵהֵל •
עָלִי צָחֵק •
מִמְּנִי אֵל •
עָלִי אֲבֹר •
צוֹר יִשְׂרָאֵל •
הָהּ ! נִתְּגוּלֵל
בְּכָאֵב אָנוּשׁ •

אֲרוֹר יוֹם זֶה
יוֹם הַלְוָה
יִדְעָה נֵרוּ !
יַחֲשֹׁךְ שַׁחְרוּ !
כִּי הוּא עָרוּךְ
יוֹם לֹא כָרוּךְ •
בְּכָבִי וִילֵל
יוֹמָם וְלֵיל

כִּי בּוֹ גִלָּה
כִּי בּוֹ סֵלָה
כִּי בּוֹ חֶרֶב
כִּי עָרֵב רָב
כִּי בּוֹ הוֹדֵשׁ
יִשָּׁן חֶדֶשׁ •
בְּכָבִי וִילֵל
יוֹמָם וְלֵיל

כִּי בּוֹ נִשְׁכָּח
כִּי בּוֹ כָּבַח
גּוֹי מִמְּרָחֵק
כִּי בּוֹ רָחֵק
כִּי בּוֹ נָאוֹר
כִּי כֵן גָּזַר
בְּכָבִי וִילֵל
יוֹמָם וְלֵיל

מִה־רֵכַח חֲבִלִי!
אֲכַכָּה בְּכַה־
וְרֹאֵה דָמִי.
עוֹלֵלָתָ כַּה־
אוֹתִי חִנֵּק;
דִּבֶּק חֲפוֹ־
הָהוּ נִתְּנוּלֵל
בְּכֹאֵב אֲנוּשׁ־

אֲנִיָּה! אֲנִי לִי!
יוֹמִי, לִילִי,
חֲבֵט צִלְמִי,
וְזִכּוֹר אֶל־מִי
אֲרִיָּה וְגֵק,
לִלְשׁוֹן יוֹנֵק
בְּבִכִי וִילֵל
יוֹמָם וְלֵיל

וּלְטוֹשׁ הַצּוֹר;
כִּי עֲרֻמָּתִי?
אֵין עוֹד שְׁלוֹה־
אֶל־צְרוּתִי?
רַבְתִּי עִם?
אֶת־אֲנַחוּתִי?
הָהוּ נִתְּנוּלֵל
בְּכֹאֵב אֲנוּשׁ־

דִּבְיָטָה צוֹר.
הוֹצֵא עֲצוֹר:
אֵין עוֹד תְּרוּה־
מִי־הוּא שׁוֹה
אִיָּבָה יוֹעַם
מִי־זֶה טַעַם
בְּבִכִי וִילֵל
יוֹמָם וְלֵיל

אֲשַׁב נִכְלָם?
הֲרִיָּה מְגִי?
פָּרֶס, מְדִי,
יֹאכֵל גִּמְגִי?
תַּחַת חֶפֶה
יִהְיֶה גְּמִי?
הָהוּ נִתְּנוּלֵל
בְּכֹאֵב אֲנוּשׁ־

הַעֵר עוֹלָם
עֲרֻאֵן גִּעְלָם
עֲרֻאֵן, שְׂדֵי!
יֹאכֵל בְּדִי,
עֲרֻאֵן סוֹפָה
עֲרֻאֵן אֲשַׁפָּה
בְּבִכִי וִילֵל
יוֹמָם וְלֵיל

אֲרִיָּה

קום בְּאַרְיָה:
אל מִסְתַּתֵּר?
כָּל־הַמּוֹלִים,
לא תַעֲתֵר?
הַגִּדְכָּאִים
מְרוֹב בְּתֵר *
הֵהוּ נִתְגּוֹלֵל
בְּכֹאֵב אָנוּשׁ *

הַקֵּץ נִחַתָּם:
הַסִּפָּת, הַקְּשִׁיב *
לְצָרְךָ כְּבֹד:
כֶּסֶף יִשִּׁיב *
הַגְּלֻמּוֹדָה
כְּטַח תּוֹשִׁיב *
לא נִתְגּוֹלֵל,
בְּכֹאֵב אָנוּשׁ *

כִּדָּה וְעִמָּה:
תִּשְׁכַּח אִים *
מִהֵר הַמֶּלֶךְ:
בְּמַצְלוֹת יִם *
מִהֵר יִהְיֶה:
וַיִּנַּח מְרִים *
לא נִתְגּוֹלֵל,
בְּכֹאֵב אָנוּשׁ *

אַהֲיָה! אַהֲיָה!
עַד־אֵן הִתְיָה
עַד־אֵן תִּכְלִים
וּלְקוֹל דְּלִים
הַחֲלִכָּאִים
הִנֵּה נִלְאִים
בְּכֹבִי וַיִּלֵּל
יוֹמָם וַיִּלֵּל

אוֹרִי נִעַתָּם,
רֵנַת גּוֹי תָם
צֵא אֶל גְּבוּר
בְּעַל הַבוּר
אֶת־הַיְלָדָה
אֶרֶץ חֲמֻדָּה
בְּכֹבִי וַיִּלֵּל
לא יוֹם, לא לַיִל,

שׁוּב אֶל־כְּרֻמָּךְ,
חֲטָאת עִם מָךְ
יִשָּׁר הַזֹּלֶךְ
כָּל־חֲטָא הַשֶּׁלֶךְ
נָר יִשְׂרָאֵל
הִבָּא גָּאֵל,
בְּכֹבִי וַיִּלֵּל
לא יוֹם, לא לַיִל,

הִבָּא נָא לְ

כִּהֵן בֵּית אֵל
כִּרְפָס וְחוּר
גְּמוּל עַל-חוּר
לֹא-עוֹד יִחְפִּיר
עָגַל וּכְפִיר
בְּבָכִי וַיִּלֵּל
לֹא יוֹם, לֹא לַיִל.

וּבִנְה הָרָאֵל:
יִלְכַּשׁ מִדִּין
יַעֲדָה בְּחוּר:
הָדָה יִדִּין
אוֹתִי צָפִיר,
וּמִרְיָא יִחְדוּ
לֹא נִתְגּוֹלֵל,
בְּכֹאֵב אָנוּשׁ.

אָז כָּל-קִדְקִד

שְׁמִשׁוֹת בְּדָפֵד
וּבְרוּכַת הָדָר
אֶל-אֵל נֶאֱדָר
וּבְרוּכַת קִנְיִן
אֶל-הַבְּנִין
בְּבָכִי וַיִּלֵּל
לֹא יוֹם, לֹא לַיִל.

אֵלֵי יִקְדֹּ:
אֵלֵי חֲשִׁים
כָּל-צֹאֵן קִדֵּר
נִקְרִיב אֲשִׁים
בְּבָכִי מִדִּין
יִהְיוּ חֲשִׁים
לֹא נִתְגּוֹלֵל,
בְּכֹאֵב אָנוּשׁ.

אָז בְּגִרוֹן

יִשִּׁיר, יִרֵן
גּוֹי מִתְרוֹשֵׁשׁ
לֹא יִתְבוֹשֵׁשׁ
כִּי עֲזָרִי-קָם,
כִּי-לֹא נָקָם,
בְּבָכִי וַיִּלֵּל
לֹא יוֹם, לֹא לַיִל.

שָׁבַט אֲדָרִין
בְּדָבִיר שָׁלֵם
זָקֵן, יִשֵּׁשׁ
לֹא יִכְלֵם
אֲדָרִי-לֹא רִיקָם:
כִּי-לֹא שָׁלֵם
לֹא נִתְגּוֹלֵל,
בְּכֹאֵב אָנוּשׁ.

בקש

בִּקֵּשׁ אֶהְיוֹן

הַשִּׁקְט מָרוֹן.

הַרְחֵק צָרוֹת.

וּבְרִית תִּכְרֹת.

וּבִשְׂרִי וְגִיל

בּוֹמִז, עֲגִיל.

בְּבִכְי וִילָל

לֹא יוֹם, לֹא לַיִל.

הַפְּקִדוֹן:

וּתְקַע שֹׁפָר.

הַרְבֵּה שִׁירוֹת:

כִּי לֹא תוֹפֵר.

בְּנֶה יְגִיל:

יִחַשׁב עֹפֵר.

לֹא נִתְגַּלֵּל.

בְּכֹאֵב אֲנוֹשׁ.

אֶל־גּוֹי נִבְנָע.

אֶל־תִּמְנָע

קִדְשׁ שְׁמֶה

הַקֶּרֶב בְּנֶה

מִהֵר הַפּוֹן

עָלָיו תִּשְׁכֹּן

בְּבִכְי וִילָל

לֹא יוֹם, לֹא לַיִל.

וְנָד וְנָע.

מִהֵיוֹת סֵעַד.

עֶל־גּוֹי נִדְפָא.

אֶל־בֵּית מוֹעֵד.

עֲלֵה־רֶגֶל נִבּוֹן.

עֲלֵם וְעֵד.

לֹא נִתְגַּלֵּל.

בְּכֹאֵב אֲנוֹשׁ.

הִיָּדוּ הִיָּדוּ!

לֹא יִתְנוּדָד.

גִּילָה נַעֲדָה.

אֶד־הַפּוֹדָה

תִּלְמִי, יִשְׁשִׁי.

אֶל־בֶּן־יִשִּׁי

בְּבִכְי וִילָל

לֹא יוֹם, לֹא לַיִל.

כִּי נִתְעוֹדָד:

לֹא עוֹד, עָמִי.

נִשְׂרִי, נוֹדָה:

לֹא־עוֹד דּוֹמִי.

יִבְלִי שִׁי

בֵּית הַלְחָמִי.

לֹא נִתְגַּלֵּל.

בְּכֹאֵב אֲנוֹשׁ.

לג

חנניה, מישאל, ועזריה,

שמות המדברים

- חנניה
- מישאל
- עזריה
- אריה
- נבוכדנצר
- המלכה
- חנם

מקום המעשה בעיר בבל.

בית חנניה מישאל ועזריה

מישאל ועזריה

עזריה

הָהָהּ!

מִישָׁאֵל אָחִי, אֹיֵה! עַד־אָנָּה

מִרְמָס בְּטִיט נְהִיָּה? שָׁמָּה נָנוּ,

חֶרֶב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ.

נָשִׁינוּ בְּלִטּוּבָה, בָּאֵנוּ בְּבִלְחָה

הָיִינוּ דְּרָאוֹן אֶל עַס־הָאָרֶץ:

כָּל־אֱלֹהִים לֹא רִב־לָנוּ;

פִּי־גַם לְסוּר מֵאֵל, וּלְכַבֵּד פָּסֵל.

מֶלֶךְ עֲרִיץ יִפְקֹד * הָהָהּ! עַתָּה אֲרֹאךְ,

צֶלֶם אֲרוּר, עֶצֶב נִבְּוָה, יִמָּעֲדוּ

בְּכֹאֵב וּבְעַס קְרוֹסוּלִי * וְאִתָּה,

הָאֵל הַגָּזֹר אָמַר,

וַיֵּשֶׁת אֶת־הַיָּם תִּבְנִית יִבָּשֶׁת:

אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּנֶה אִיכָּה דְּחִיתָ?

הִלְעוּלָמִים הַזֶּנֶחַ עַס־וּ קִנִּיתָ?

מישאל

לֹא, לֹא

יִזְנַח גַּם־רִנֵּעַ

צֹאן־מְרִעִיתוֹ: אֶל־תִּבְחַל עַל־אֱלֹהִים:

אֶל־יֹרֵעַ אֲבָרְהָם תָּמִיד יִשְׁגִּיחַ *

הוּא בְּבִרְיָתוֹ תָּמִיד עֹמֵד, אֵךְ נִחְנוּ

אֶת־חֹרְתוֹ שִׁכְחָנוּ

הַלּוּךְ אַחֲרֵי הַבַּעַל, אוֹ הַמֶּלֶךְ;

וַיִּתְעַבֵּר, וַיִּזְלַךְ

אותנו

אֹתָנוּ בְנוּלָה: וְכָבֵד מִקֶּדֶם
בָּנוּ כָּל־זֹאת הָעִיד, וַיֹּאמֶר לָנוּ:

אִם־חֲקוֹתֵי תַמְאָסוּ,

אִם־תּוֹרֹתֵי תִפְדּוּ;

אֶל־עַם לַעֲזוֹ תִלְכוּ,

תַּעֲבֹדוּ עֵץ וָאֶבֶן:

תִּשְׁבֹּת הָאָרֶץ אֹז בִּימֵי הַהֶרֶם,

אַחֵר תִּשׁוּבוּ וַיִּשְׁבַּתֶּם לְבַטָּח.

מורית • לָם בְּמַעַט עֹמֵד הַקֶּץ: חֲלָפוּ

בְּמַעַט שְׁבָעִים • • •

מִשְׁאֵל • מַעֲצוֹר לֵאלֹהִים אֵין:

מַעֲבָדוֹת צֵעֵן תּוֹךְ שָׁנָה נִפְקְדָנוּ •

עורית • אִוְלָם אֵיךְ נִפְקֵד אִם־יֹר עֲבָדָנוּ?

מִשְׁאֵל • אָחִי, אִם־יֹר עֲבָדָנוּ, לֹא נִכְשְׁלוּ

בַּחֲטָא הַזֶּה כָּל־יִשְׂרָאֵל: כָּמֵנוּ

רַבִּים יִשְׁבַּעְדָה • יְהִי בְּגִלְלָמוֹ

אֶת־אֲזָרְעוֹ יַחֲשֹף • אֶל־עִיר לְקַדֵּשׁ

מִהָר יֵשִׁיב עִמּוֹ • וְלֹא־נִשְׁרָשַׁע

אֲדָיו מַעֲצוֹר לֹא יִהְיֶה

לְתֵת אֶת־מִשְׁכָּרְתָם יְגוֹן וְנָהִי •

אֶל־פֶּחֶד, אֶל־מָגוֹר;

קַח־מִצּוֹתֵי וְחִיָּה:

אִף אִם־יִחִיד תִּהְיֶה — עֶבֶד צוֹרֶךְ •

יִרְאֵת שְׂדֵי תַחֲגוֹר,

אִם־קָמָה הָרִשָּׁעָה:

קָנָה אֱלֹהֵי־יְשׁוּעָה — אִם־דָּע דּוֹרֶךְ •

חנניה והאמורים •

חנניה • (אס־רע הוֹרֶה? הֵה! בִּי רַע מְמֹת
הַדֹּר הַזֶּה) •

מישאל ועזריה • שְׁלוֹם, שְׁלוֹם, אָחֵינוּ •
מַחֲזִית רַעִים פְּגִיָּה? מָה רָאִיתָ?

חנניה • מָה לֹא רָאִיתִי?

מישאל ועזריה • לָמָּה?

חנניה • הַמֶּלֶךְ הַמְרַשִּׁיעַ הַקִּים פֶּסֶד:

גַּם־יִשְׂרָאֵל כָּרַע.

וּבְכָל־חֲצוֹת הַמַּלְשִׁינִים הַחֲבָאוּ •

הָאֵם לִב־אֶבֶן לִי, בְּרוֹל וְנַחֲשֶׁת?

אֵיכָה לֹא אֶת־מַרְמֵר? לֹא אֶת־יַפֶּת?

הָבוּ לָכֶם עֵצָה •

הַדִּת נִתְנָה •

עזריה •

נִחֲנוּ נֶצִיל נִפְשֵׁנוּ מִן־הַמַּעַד,

לְשָׂאֵר בָּנָיו יִשְׁגִּיחַ שׁוֹפֵט הָדָל •

הִשָּׁב אַתָּה אַחֲוֹר לֹא יוֹכַל גָּבֵר,

רַק מִי־דָאֵל יָבֹא מִרְפָּא לְשֹׁכֵר •

מישאל • אֵלָיו שִׁיחַ נִשְׁפָּךְ: הִנֵּה שָׁמַע

הוּא אֶת־רִנַּת כָּל־פֶּה • מִי הַיּוֹדֵעַ?

אוֹלֵי אֵלֵינוּ יִשַׁע

כְּאֲשֶׁר שָׁעָה אֶל־הַנֵּיָאֵל, וַיִּגֹּד

אֵלָיו רָחִים נַעֲלָמוּ •

עזריה

עוריה • הה! מה־נשאל, מה־נתפלל? מי ידע
 מה־הוא הטוב, או מה־הרע? יש־דרך
 יִשָּׁר לִפְנֵי אָדָם, וְלַעֲיֹנוֹ נִפְתָּ:
 וּבִסּוּפוֹ רַע וּמָר, וְשָׁבִיל הַתַּפְתָּ •
 הה! מה־נשאל מַעֲתָה?
 כִּי לֹא יִשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל לַצֵּלָם?
 הִצָּר יִשְׁמִיד בָּלָנוּ •
 נִבְקָה יָמוֹת לְשַׁחַת?
 מִשְׁרַשׁ הִנָּחַשׁ יֵצֵא הַצָּפֶע •
 הָאֵם נִחַפֵּץ אַחֲוֹר אֶת־דָּתוֹ יֵשֵׁב?
 הַנִּסְיוֹן הַזֶּה (מִי יוֹדִיעֵנוּ)?
 אוֹלִי אֶל־טוֹכְכֵנוּ,
 אוֹלִי בּוֹ נִגְאֹלָה:
 הה! מה־נשאל מֵאֵל? מה־נתפללָה?

חנניה • הֵם! הֵם! לֹא־כֵן דִּבַּרְתָּ •
 חֲלִילָה אֵל שְׁדֵי בָצָר לְשַׁכַּח •
 לֹא, כִּי אֵלָיו יוֹם וְיוֹם נִשְׁפָּךְ־שִׁיחֵנוּ •
 אוֹלָם מִה־נֹּאמַר לוֹ?
 נֹאמַר: אֵתָה הַטּוֹב אֵלֵינוּ תַעֲשׂה,
 כִּי רַק־אַתָּה מִה־רַע מִה־טּוֹב יִדְעָתָ •
 יֵרָאֵת אֵל שְׁדֵי בָכָה תִּבְאֵ בָנוּ,
 בָּכָה נִרְחִיק מִמֶּנּוּ מִפַּח־נֶפֶשׁ,
 וְהַמָּוֶן מַעֲיֵנוּ אוֹ יִשְׁקֹט יִגְפֹשׁ •
 לִבִּי לֹא יִבְהֹל,
 אִם־בָּאתִי בַצָּרָה:
 מִחֲסִי יִהְיֶה הָאֵל •

אך

אך מה אהיה שאל?
 אמר: אתי זכרה.
 אִמְעִיט אֶת־לִחְשִׁי.
 אֲשַׁפִּיל אֶת־רֹאשִׁי.
 אֶפְרֹשׁ הַכַּפָּיִם:
 אִשָּׂא אֶת־נַפְשִׁי
 אֶל־אֵל בַּשָּׁמַיִם.

אריוך והאמודים.

אריוך • (מה־דַּבַּר נִבְעַר מִשְׁבָּל
 הַגּוֹי הַדֵּל הַזֶּה עָנִי וְהִלָּף)!

חנניה • מִי־זֶה?

מישאל • אַרְיֹךְ!

עזריה • שׁוּר טִבְחֵי הַמֶּלֶךְ!

אריוך • בְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל שְׁלַחְתִּי
 לָבִיא אֶתְכֶם לִפְנֵי כְסָאוֹ.

חנניה • מַדּוּעַ?

אריוך • הוּא גּוֹי חָטָא, לָדַעַת זֹאת אֵין צָרָה;
 מִמֶּנּוּ תִשְׁמָעוּהָ.

רוצו עִתָּה אִתִּי; וּלְבַד תִּדְּעוּ.
 כִּי רַע, לֹא טוֹב, תִּפְגְּעוּ.

חנניה • הוּא פָתִי; אִם מִרְגַּע

הַפִּקְדָנוּ לְנִשְׁיָאִים עַל־הַמַּמְלָכָה
 אַחֵר צָדֵק וְדִין אֶהְבְּנוּ לָכֵת;
 אִם בְּאַמוּנָה שְׁפָטְנוּ;

עזריה • הה! מה-נשאל, מה-נתפלל? מי ידע
 מה-הוא הטוב, או מה-הרע? יש-דרך
 ישר לפני אדם, ולעיניו נפת;
 ובסופו רע וזמר, ושביל התפת •
 הה! מה-נשאל מעתה?
 כי לא ישתחו ישראל לצלם?
 הצר ישמיר בלנו •
 נבעה ימות לשחת?
 משרש-הנחש יצא הצפע •
 האם נחפץ אחור את-דתו ישוב?
 הנסיון הזה (מי יודיענו)?
 אולי אל-טוב-בחנו.
 אולי בו ננאלה:
 הה! מה-נשאל מאל? מה-נתפלל לה?

חנניה • הם! הם! לא-כן דברת •
 חלילה אל שדי בצר לשכח •
 לא, כי אליו יום ויום נשפך שׁיחנו •
 אולם מה-נאמר לו?
 נאמר: אתה הטוב אלינו תעש •
 כי רק-אתה מה-רע מה-טוב ידעת •
 יראת אל שדי בכה תבא בנו,
 בכה נרחיק ממנו מפחד-נפש •
 והמע מעינו או ישקט גופש •
 לבי לא יבהל,
 אם-באתי בצרה:
 מחסי יהיה האל •

אָךְ מַה אֱהִיָּה שְׂאֵל?
אָמַר: אֲתִי זָכְרָה.
אֲמַעִיט אֶת־לֶחְשִׁי,
אֲשַׁפִּיל אֶת־רֹאשִׁי,
אֶפְרֹשׁ הַפָּסִים:
אִשָּׂא אֶת־נַפְשִׁי
אֶל־אֵל בְּשָׁמַיִם.

אֲרִיֹךְ וְהֶאֱמוּדִים.

אֲרִיֹךְ (מִהֲרִיב נִבְעַר מִשְׁכָּל
הַגּוֹי הַדֵּל הַזֶּה עָנִי וְהֶלֶךְ)!

חַנְנִיָּה מִיֵּזָה?

מִישָׂאֵל אֲרִיֹךְ!

עֲזִיָּה שׁוּר טִבְחֵי הַמֶּלֶךְ!

אֲרִיֹךְ בְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל שְׁלַחְתִּי
לְבִיָּא אֶתְכֶם לִפְנֵי כְסָאוֹ.

חַנְנִיָּה מַדְעָה?

אֲרִיֹךְ הוּא גֹי חֵטָא, לְדַעַת זֹאת אֵין צָרָה;

מִמֶּנּוּ תִשְׁמַעוּהָ.

רוּצוּ עִתָּה אֲתִי; וְלִכְבֵּר תִּדְרְעוּ.

כִּי רַע, לֹא טוֹב, תִּפְגְּעוּ.

חַנְנִיָּה הוּא פֶתִי; אִם מִרְגַּע

הַפְּקַדְנוּ לְנִשְׂאִים עַל־הַמֶּמְלָכֶת

אַחֵר צֶדֶק וְדִין אֶהְבְּנוּ לָכֶת;

אִם בְּאַמוּנָה שְׁפָטְנוּ;

אם פל-נקי מלִטְנוּ ;
 אם-הצלנו אֶבְיוֹן מֵעֶשֶׁק עֶשֶׁק ;
 אם-אֵב אֶל-בֵּן יְתוֹם וּלְגֵר הֵיִינוּ ;
 אם-רִבְנוּ רֵיב כָּל-גֵּרְפְּאֵי הָרוֹחַ ;
 אם-מָאֲסֵנוּ מָאוֹס מִתֵּן וְשֹׁחַד ;
 אם לֹא-הִסְתַּרְנוּ מִמֶּלֶכְנוּ קֶשֶׁר ;
 אם-פָּעַלְנוּ אֶת-טוֹב יוֹמָם וּלְיָלָה ;
 מִהֲזָה גָּדוֹר ? לִפְנֵי מֶלֶכְנוּ יָחַד
 עָתָה אֲתָה נִבְא , אֶת בְּלִת־פָּחַד
 גִּבֹּר צִדִּיק חַמִּים
 מִהֲזָה יִשָּׂא אִמִּים
 לִבָּא לִפְנֵי מֶלֶךְ ?
 יִשְׂרוּ — יִהְיֶה עֲזָרוֹ ,
 וּבִלֹּא מְגוֹר יִלְךְ .

מישאל • אם-שָׁקַר עָנָה בְּנוֹ
 אָדָם יָד וּבִרְיָעַל ,
 דִּינָנוּ יוֹצִיא אוֹר הָאֵל מִמַּעַל ;
 כִּי לֹא-יִטּוֹשׁ אִישׁ מִתְּהִלָּה בְּצִדִּיק •
 לְרַעוּץ גִּבֹּר צִדִּיק
 עֶצֶם עָרִיץ לֹא דִי ;
 יוֹיֵעַ , אֶת רִיקָם ;
 כִּי כָל-עֶבֶד שָׁדִי
 שָׁבַע יְפוֹל וְקָם •

עזריה • אם-לִנּוּ מִה בְּשֹׁפֶל
 לֹא יִיטֵב לוֹ תֵּת-עֹז ,
 לֹא נִשְׁתַּאֲהַר ; כִּי-גַם אַחֲרֵי הַמּוֹתָה

ישי

יִשְׁלִי־דִין תַּחֲלֹת:
 וַיַּחֲדֹתְנוּ אֹז תַּהֲיֶה-נַחֲלֹת
 רַב־מָגֵד וַיִּשְׁוֹעַתָּה,
 כָּל־עֵין לֹא רָאָתָה.
 הֵן נִבְרָאת תָּכֵל אֶרֶץ
 בַּחֲסֵד וּנְרֻבָּה:
 בָּיִם, בַּחֲרֻבָּה — הַטּוֹב שׁוֹפֵעַ.
 אוֹלָם, אִם־יִבֹא קֶרֶן
 עַת לִרְאוֹת טוֹב נַחֲל:
 אִם־כֵּן הִיָּה הָאֵל — אֵל מִתְעַמֵּעַ.
 לֹא־כֵן; אֵךְ בַּכֶּרֶץ־פָּרִץ
 אִכְבָּאָה בֵּן רַטּוֹב;
 לְגוֹר בְּמַעוֹן הַטּוֹב — וַלְהִשְׁתַּקֵּעַ.
 אַרְיוֹךְ * הַבֵּל וְרִיק רַב מַלְלָתָם * הַחִישׁוּ,
 אֶל־הָאֲדוֹן נִלְכָּה *
 חֲנֻנִיחַ מִשְׁאֵל וְעוֹרִיחַ * הִגְנוּ עִמָּדֶךְ *

בית המלך

נְבוֹכַדְנֶצַּר וְהָאֲמוּדִים, וְאַחֵר כֵּן הַמַּלְכָּה *
 הַעֲלִי־נִבּוֹן בֶּן־הוּא, בִּי אֶל־הַפֶּסֶל *
 שִׁשְׁמָה בַּבְּקָעָה הֶקֶם הַקִּמְתִּי
 לֹא תַעֲבֹדוּ אִתָּם, אֵף לֹא־תִסְנְרוּ?
 לֹלֵא אֶהְבֵּתִי חֲכַמְתְּכֶם, בִּי עֲתָה
 אֲשׁ תֵּאכְלֶכֶם גַּם־יַחַד * הַשְּׁמֵרוּ
 מִרְגַּע זֶה וְהִלָּאָה *
 כֹּל יִשְׁמָע כְּאֵלָה *

כשמוע

ה E

בְּשִׁמוֹעַ קוֹל שׁוֹפָר, בְּנוֹר וְנֶבֶל.

וּשְׂאֵר מִיְּנֵי הַזָּמֶר;

אֶל-צִלָּם וּזְעִיתִי

בָּרְעוּ אִפְּיִם אֲרֻצָּה: לָמָּה יָחַר

אִפִּי בָכֶם? וּבִכְבֹּשֶׁן-אֵשׁ תִּסְפּוּ *

אֶת-כָּל-אֵילֵי מְרוֹם אֲזִי יֵאָחוּז רָעַד.

וְיָמִי יֻבַּל אֲפֹא לָכֶם תִּתְּסַעַד?

חֲלִילָה לָנוּ הֵם! חֲלִילָה לָנוּ חֲנִינִית.

מִסּוֹר מֵאֵל שְׂדֵי, הַמוֹצִיאֲנוּ

מֵאֶרֶץ חֵם, לִזְנוֹת אַחֵר פִּסְלָה *

מִלִּפִּי, אֶךְ-זֹאת לֹא-נָעַשׂ

אֵלֵינוּ רַב פָּעַל, גָּמַל רַב-חֶסֶד

לְאֲבוֹתֵינוּ מֵאֲזִי, גָּם-לָנוּ הִנֵּה *

אֲבָרָם, יִצְחָק, אֶהְיֶה-יִשְׂרָאֵל הוֹשִׁיעַ.

וַיִּפֹּר אֶת-זֶרְעוֹ; פָּרַעַה הִכְנִיעַ.

חִילוּ בָּיִם רָמָה; לֶחֶם שָׂמִים

לָנוּ הַמִּטִּיר; חֲקִיו אֵלֵינוּ יָחַן;

זִבַּת חֶלֶב וְדִבֶּשׁ נָתַן אֵלֵינוּ.

אֵף אֶת-מִשְׁכַּן קִדְשׁוֹ נָטַע בִּינֵינוּ;

גָּם עֵת-הַטָּאֲנוּ לוֹ וְנִלְךָ שָׁבִי.

לִפְנֵי שׁוֹבֵינוּ הִמְצִיאֲנוּ חֵן:

אוֹתָנוּ אֵלֶּה פֹּה שָׂרִים בְּאֶרֶץ

בְּגִדוֹל תִּסְדּוּ נָתַן: אֵיךְ נַעֲזֹבְהוּ?

רַבּוֹ תִסְדֵּי הָאֵל

עַל-זֶרַע יִשְׂרָאֵל,

עַל-כֵּן אוֹתוֹ נֶאֱהָב *

אִיכָּה

איכה נטוש אתו
לקחת וולתו
לעבד צלם זהב?

מישאל • כפיר בַח צורנו, אף רב-חסד:

עזרו שלח תמיד לתמימי דרך •
אהב מאז את-נח,

ובמות כל-האדם מצא מנוח;
יוסף נמכר, ויהי משנה למלך;
ויחן חיל אשור על-חזקיהו,
לילה מלאך הכהו •

האל הזה לנו מעו וסלע •
הוא שלח רוח, ויבש המים;
ויצו אליהעפר, ויכלע-קרח •
באל הזה נבטח: אל-תקך רהב:
אותנו הוא יציל גם מן-הלהב •
עפר, מים, ורוח,

יה בשלשתי יעצור:
מה לא-ימשל באש?
מהר את-המפוח:

אין לאדני מעצור:
מדוע את-יאש?

עוריה • יציל, או לא-יציל; נחיה, נמותה;

בדשן נתעדן, או יקרברצח;
מגן אברם לא נעזבה לנצח •
האם לא גירא אל רק בימי ענג?

אם נעבדנו רק בהיות אֱתָנוּ
 שלום, יְכָבוֹד, וְעֶשֶׂר?
 הָאֵם נִבְעַט בְּצוּר עֲתוּתִי לַחֵץ?
 לֹא-כֵן, לֹא-כֵן: הָאֵל הִזָּה אֶהְבֵנוּ:
 חֲשָקֵנוּ הַטָּהוֹר בְּלִי-חֶדֶל רָגַע.
 אֶף אִם-נִשְׁבַּע מְצוּק, וּכְאֵב וְנִגַּע
 חֲשֵׁךְ אֶת-צִוְאוֹנוּ
 מַמּוֹת לְכָבוֹד צוּרוֹ,
 תָּמִיד לֹא יִקְרָא
 תַּחַת קוֹנוֹ הַסּוֹם
 יִשִּׁישׁ אִם-יֵעָקֵר,
 יִשְׁמַח אִם-יִדְקֹר,
 יִגִּיל אִם-יִירָה

(מִיּוֹם מַלְכֵתִי)

נְבוֹכַדְנֶצַּר

אֲזַנִּי בְּדַבָּרִים אֱלֹהִים לֹא שָׁמַעוּ
 הוּא עֲזִי-מִצַּח, הַשִּׁבְחָתָם מִי-אֲנִי?
 עוֹד רָגַע קֵל מִי-אֲנִי תוֹכְרוֹ.
 עוֹד רָגַע קֵל הָאֵל הִזָּה הַשִּׁבְחָתוֹ
 קוֹמָה אֲרִיזָה • • •

הַנִּי

אֲרִיזָה

נְבוֹכַדְנֶצַּר • הַבָּעַר חֲכָבֶשֶׁן שֶׁבַע
 יָדוֹת עַל-מִשְׁפָּטוֹ, וְשִׁרְוֹף אֶת-אֱלֹהִים:
 עַל הַחֲלוֹן עִם-הַשָּׁגֵל אֲנִי
 הִנֵּה נֶצֶב אֶהְיָה לְרֵאוֹת הַפֶּלֶא

אֲרִיזָה • הַפֶּלֶא?

נְבוֹכַדְנֶצַּר

נבוכדנצר • נכשל-פי מרוב הכעש •

לך • לך • אריוך •

את-פקודיך אעש •

אריוך •

שלוש רב אל-מלכי •

יחיה המלך •

חנניה •

מישאל ועזריה • יחיה המלך, ודבריו יקומו •

נבוכדנצר • שגל, שגל •

הגני •

המלכה •

אתי באי •

נבוכדנצר •

המלכה • ואנה?

לחלון • עיננו תחו •

נבוכדנצר •

נקם בגובהי לב מרד מרדו •

המלכה • אך מה-יעש להם?

באש יקרו •

נבוכדנצר •

חלון בית המלך

אשר יראה פנים רחוב העיר, וחוא סלא המון רבה; והכבשן ברעל כתר הרחוב
ומשליבים בו חנניה מישאל ועזריה.

נבוכדנצר, והמלכה, ואריוך, וחנניה מישאל ועזריה, וכל העם •

המלכה • מה-רב העם הזה! כלם כמוני •

באים לראות: לא אפלים מעתה •

מה-יפה הוא כבשן האש! מה-רבו •

העצים בו! חיש תעל השלהבת •

איה הנשרפים?

נבוכדנצר

הבִּיטִי שָׁמָּה: • נבוכדנצר •
הִנֵּם בְּפוֹשְׁרוֹת בֵּין אַנְשֵׁי-חַיִּל •

וּשְׁלֹשָׁתָם? • המלכה •

וּשְׁלֹשָׁתָמוּ יִתְחַדְּכוּ • נבוכדנצר •
הַבִּיטִי: הֵן עָמָה בָּאֵשׁ יִשְׁלְכוּ •

הַמַּלְכָּה • אוֹיָהּ! מַלְכִּי, הַבִּיטָה •
הַלֵּהב הַגָּדוֹל שָׂרָף וַיָּמָת
אֶת-גִּבּוֹרֵי עַמּוּנוֹ
הַמְּשַׁלִּיכִים בָּאֵשׁ אַנְשֵׁי הַמְּרִי •
אוֹיָהּ! רוּחִי נִבְעָת •

אֵין זֶה רַק-קָרִי • נבוכדנצר •
מַה-זֶּה? מַה-זֶּה אֶרְאֶה? חַיִּזְנוֹת לִילָה?
הִם הוֹף הָאֵשׁ, וְאֵשׁ לֹא תִשְׁלַט-בָּמוֹ
וְכָלֶכֶת הָאָדָם בְּרַחֲכוֹת קֶרֶת,
הִם כֹּחַ זָכָה בְּלֹהָבָה יִצְעָדוּ •
אוֹיָהּ! אֵין זֶה מִקֶּרֶה: אֵין זֶה רַק-פְּלֹא •

נבוכדנצר • הוֹ! הוֹ! עוֹד רַב מֵאֵלֶּה •
אַרְבָּעָה הֵמָּה (וּשְׁלֹשָׁה צִוְּיָתִי),
וּכְנִי אֶחָד מֵהֶם בְּפָנַי הַשָּׁמַשׁ •
הֵה! הֵה! רוּחִי נִבּוּכָה •

הַמַּלְכָּה • אֱלִי-אִמֵּר נָא כִּאֲלֵה אִישׁ כְּמִכָּה •

נבוכדנצר • אֲדִינָה, אֲרִינוֹךְ, הַקְּשִׁיבָה •
מָה לֹא-עָשִׂיתָ מִצְוֹתַי? לְשִׁלַּשְׁתָּ
הַנְּשָׂרְפִים מַה-זֶּה אֶחָד הוֹסַפְתָּ,
וְכֹלָא מִצְוֹת מַלְכָּךְ אִישׁ שָׂרַפְתָּ?

אריד • לא-בן • מלכי: איכה

אסור במצותך?

לשלש הילדים פדבר המלך

עשיתי אנכי: אף לא גרעתי.

אף לא הוספתי: כל! אתה ידעת •

נבוכדנצר • הוה! לא-עו • כל, לא עוד • — עתה ידעתי •

אלה עבדי אל חי, וישעמו;

את-מלאכו שלח, ויצילמו •

זה מלאכו, זה מלאכו: מראהו

מה-נעים! מה-נודא! אתיו, צאו,

עבדי אל חי, אתיו:

אשק את-רגליכם, לכם אשתחו •

חנוני נא, ולחטאתי תסלחו:

העתירו נא עלי, כדרך פשע

אל חי אתי ישיב אל-דרך ישע •

חנניה מישאל ועזריה • שלום, מלכי: הנה מליך קמו:

ראית את הפלא: מני-שחק

שלח שדי את-מלאכו, ויסר

כח האש, ויהפך אל ענג •

אנשי-חדל, מה-זה תקהלו?

מה-תשמו • על-מה תבהלו?

הודו לו, השכן בשמים •

הודו לו, ובכל-נפש עבדוהו •

הוא יצליח בנים יראוהו •

הוא יושיע צדיק שח-עינים •

נבוכדנצר

נבוכדנצר וכל העם • ברוך שם צור ישראל.

שגיא-לח. רב־וֹרם:

ברוך שם מִגַּן אֲבָרִם:

אֶחָד הוּא. אֵין זולתו •

הוא הטוב. הוא הנֶאֱלֵל;

כָּל-אֵל זר יֵאבֵד אֲבוֹד:

ברוך שם אֵל הַכְּבוֹד:

אֲשֶׁר-אִישׁ עִבֵּד אֹתוֹ •

לד

און בן פל ת

שמות הקדברים

און בן פלת.

אשת און בן פלת.

מגידי השמועה.

מקום הושעה במרבר, באהל און בן פלת.

און בן פלג ואשתו.

אשת און • מה היום פנים? למת אחר?

רגלי דודי אהבתי?

מה דודי לא בא ער-הנה?

כמעט מיהל לו עיני תבלעה.

ער-אן בושש לבא? נפשי נבדלה.

ובאלף דעיונות רוחי תבלה.

מדינה אמיץ לבו.

כמים בלחות לא תשיגהו.

אם-בן אורכת, אשתו או מרעהו.

פתאום יאבד ממנו?

הן לא יבד הטוב רק עת איננו.

מרע הנאהב

תקום אשה תרחק בזה

אולי לא-עוד תצחק.

אם אלמנה תכפה.

מדהאם, מן האב.

ירחק אפוא-הבן?

אולי ישכיל, יבן.

איכה יתום נדבה.

און • (איכה ידום נדבה? את-צוארנו

ער-אן, משה, נתן תחת עלקד?)

אשתו

אשתו. איש שלום בואך.

מה אתה ערבה? ותרגיני?
ודברמה כל-אשמע חרש במית?
מה-זה זעף אתה? איפה היית?

אח. (משכבת חיקך)

שמור את-שפתותיך.

מרה כבר חלמ דחן אחינו:
אתה-עני הזה דיום בקדתי.
ובאנה התאחדתי.

אשתו. למח תשלח אתי? חלה איננו:

על-משה יתיצב: בא בקהל-קרח.
אשריו לו חלה הוא! כי טוב ממנו
נגיע ומענה, נס-מת, נס-נפל.

אח. לא טוב עשוי? האם ישוב בשפל

תמיד; ובני עמרם רקיהם ימלכו,
ולבדם המה כל-כבוד יתמכו?

אשתו. וחס מדבר סרה על-ישרי-דרך.

בדבר שדי, לא מלבם יפעלו.

האם בגבורתם תאמר נאלו

אותנו ממצרים.

וברצוננו ידם נערמו מים?

איך הפו זרע חם שבר-על-שכח

אם נסיהמן תזה תחבולת נבר?

שכחת יום נורא ראו עיניך?

תרד ההר, וארץ התמוטטה,

ותרה להבה ממרום מטה.

איכה

אִיכָה יִשְׁפִּיל אֶרְחוֹ מִגְּבִיחַ לִבָּת,
לוֹא יָד עָשָׂה כָּל שְׁלִיט בְּמַלְאכָתָּה?

אִי! אֵךְ לָמָּה הִשְׁתַּרְרָה גַּם יִשְׁתַּרְרָה
עָלֵינוּ?

אִי! כִּי בִּאלֹהִים מְרֻדָּה.
וְיִסְתַּוֶּה בָּנִים לֹא אִמּוֹן בָּמוֹ.
אֵךְ אֲנִשִּׁי-מִרִי יִלְקֻטוֹן פְּרִימוֹ.
מִדֶּרֶךְ חֲטָאִים הִרְחַק דִּרְכָּה.
לָמָּה תִּאֲבֹד אֶתְמוֹ?

אִי לֹא אִישׁ הַזֶּדֶן!
אִי רַב אֶת-עֶבֶד אֱלֹהִים
אִיכָכָה תִּנָּאֵל

רַגְלוֹ מִדְּחִי?
יָקָר הוּא לְאֶדֶן
כִּי לֹד אֱלֹהֵי-יָהוָה:
יְהִי בְּעֶפְרַיִם פִּידוֹ
מִבְּהוֹ לְחִי.

וְלִמְעַן מִי תִצָּעַק, וְלִמִּי רִיבוֹת?
הֲאִם לָךְ וּלְזִרְעֶךָ?
הַכְּבוֹד אֱלֹהֵי-אִישׁ זֶר, וְלָךְ הַטָּרַח;
וְלִמִּי אֶתָּה יָגַע? לְכָבוֹד קָרַח.
מִה־יִּסְפָּנָה רִיבָךְ?
וּבְאֻלְתָּה מִי רָאָה אֻלְתָּה?
יִמְשֹׁד מִשָּׁה, אוֹ יִמְשַׁל-קָרַח בָּנִי,
לְנֶצַח לֹא תִהְיֶה רַק אִין בְּרַפְּלִת.

אִישׁ

אִישׁ בְּרִכְפִּים לֹא יִנֶּע
לְגוֹל כְּבוֹד מִבְּנֵי לֹו:
אוֹלָם אִישׁ פָּתִי וּמִשְׁנָע
אִישׁ מִתְעַבֵּר עַל־רֵיב לֹא לוֹ.

און. רב־לך • הִלְיוּעֵץ לִי אוֹתָךְ לְקַחְתִּי?
זְכִּיר־פִּי־אֵת אִשָּׁה נָאֲנִי הַגָּבֵר.
וּלְשֵׁרֶת אֶת־אִשָּׁה אִשָּׁה נוֹצֶרֶת.
אֶךְ־לֹא לְעוֹץ אֶתוֹ עֲצָה נִבְעֶרֶת.
רב־לך • עֵיף אָנֹכִי.
עָרוֹךְ שְׁלָחַן אֵף יֵין הַטּוֹב תִּמְסְכִי.

אשתו. מֶדֶם תִּבְאֵהוּ כָּל־מִטְעָמִים אֶהְבֶּה
הַכֵּל עֲרִכְתִּי: בֹּא אֵתִי הַחֲדָרָה:
בָּאָה אֵתִי וּסְעֶדָה.
עֲרִכְתִּי לֹאֲדֹנִי בְּשֵׁר וַיֵּין:
תֹּאכֵל תִּשְׁתֶּה תִּשְׁבַּע יֵטֵב לָבֶךְ.

און. נְקוּמָה נָא גִלְכָּה.
מָה עָרִב הַנּוֹזֵר מִה־טּוֹב הַחֲמֹר!
אֶת־קוֹלְךָ הַשְׁמִיעִנִי בְּצַח־זֶמֶר.

אשתו. מִה־יִּחְאֹוֶנָּה אָדָם.
רְבוֹת רָעוֹת גִּפְשׁוּ?
יֵין בִּי יִתְאָדָם
יִשְׁתֶּה יִשְׁכַּח רִישׁוֹ.
בּוֹעֵק הַמִּלְחִים
בְּלִבְכָּה יָמִים בָּכִים.
בִּי־קְרוֹב יוֹם אָדָם:
אֲשֶׁר־אִישׁ הַנִּדְרָם

לְבַטָּח

לְבַטַח עַל-עֲרֵשׁוֹ!
יֵין כִּי יִתְאַדֵּם
יִשְׁתַּה, יִשְׁכַּח רִישׁוֹ.

מגיד השמועה והאמורים.

אֵשֶׁת אִוִּי • מִה-קוֹל אֲשַׁמַּע אֶפּוֹא כָּאוֹב מֵאֲרִץ?
מִה-קוֹל אֲשַׁמַּעַה? קוֹל מֵתִים יִנְאָקוּ,
קוֹל נִרְצָחִים יִצְעָקוּ,
קוֹל כָּל-הָעַם נֹסִים • אוֹי! מִי יוֹדַע
מִה-נִּהְיָה בְעֶדָה, מִה עָשָׂה קֶרֶחַ
מִה עָשׂוּ מִרְעִיו? הֵה! אוֹלֵי קָמוּ,
כָּל-הָעֶדָה הִקְהִילוּ,
וּבְעֶבְדֵי-אֵל נִלְחָמוּ,
וַיָּקָם כָּל-הָעָם אִישׁ עַל-רֵעֵהוּ •
עַל-יִשְׂרָאֵל חוֹסֶה, אֲדוֹן;
הַמֶּלֶךְ עָלָיו, רֵכֵב שָׁמַיִם:
הַתְּכַבֵּה הָאֵשׁ, יִשְׁקֹט מְדוֹן;
אֶל-יִשְׁכַּךְ דָּמָם בְּמַיִם •
אֵךְ מִה-אֲרָאָה? אֵלֵי רַבִּים יָבֹאוּ,
בִּינֵיהֶם יִתְלַחֲשׁוּ.

הַמְּגִידִים • צֹדֵק הוּא הַיּוֹצֵר: כִּי מְרוּ פִּיהוּ,
הִרִימוּ עֵינֵיהֶם, לָבָם הִגְבִּיהוּ,
וּכְיָד רָמָה בְּנִבְיָאֵי צֹדֵק רָבוּ,
כְּבוֹד רָאוּ לָהֶם מִהֶם לְקַחַת •
עָתָה בִּשְׂאוֹל תַּחֲתִית וּבְעֶמֶק שַׁחַת
הִנֵּה חַיִּים יִרְדּוּ.

תחת

מַחַת כָּסֶף מַלְכוּת חֶמֶד חֶמְדוֹ.

הֵלֶךְ הֵלֶךְ נָמַל לְשָׂאוֹל קָרְנִים.

נָגַז מִלְּאִשׁוֹ נִסְדָּה אֲזֻנִּים.

שָׁחַר טוֹב לֹא־לוֹ יְבוֹן.

מֶה־יִסְכֵּן? זֶה תִּנְמֹלוּ:

מֶה־יִשְׁלֹו יֹאבֵד מִמֶּנּוּ.

אֵךְ מִי־אֶפֶס מִמֶּנּוּ.

מִי־זֶה יִגִּיד לְאַלְמָנָה הַלְּזוֹ

כִּי־מֵת אִישָׁה בֶן־פֶּלֶת?

אַחַר מִן חֲמִינִידִים לַעֲמַת חֲבִירֵי. אֲנֹכִי אֲגִיד לָהּ.

אִשָּׁה מִשְׁפָּלֶת.

לַעֲמַת אִשָּׁת אִחִי.

בְּתַבְּנוּתָהּ יִדְעָתָה.

כִּי לֹא־יָקוּם לְעַד שְׁבֹט הָרָשָׁע.

כִּי־אִם לְצַדִּיקִים יִמָּצֵא יֵשַׁע:

עַל־כֵּן לֹא יִרְאֶה הָרָשָׁע אֱלֹהִים.

אֲכֹן גָּלוּי מִקִּדְּרִים.

דִּבֶּר זֶה לְגִיד לָהּ, אֹיִ! עֲתָה בָּאתִי.

מֶה־זֶּה הָיָה? מָה הָרָעָה? הַגִּידָה.

דִּבֶּר; לָמָּה תִּהְיֶה עָלַי לְטִרְחָ?

תִּמּוּ כָל־אֲנָשֵׁי־קִרְחָ. חֲמִינִיד.

כָּל־מִרְגָּזֵי שָׂדֵי בָכָה יֹאבְדוּ! אִשָּׁת אִחִי.

אֲמָנָם... אֲמָנָם... מַעֲיָה מַעֲיָה אוֹחִילָה... חֲמִינִיד.

יִדְעָתִי כִּי גִם־אִחִי בָּא בִקְהָלָמוֹ.

עַל־כֵּן אֹלֵי גִם־הוּא יָרַד אֶתָּמוֹ:

יָרַד, וַיִּסְפָּה.

אִשָּׁת

אשת און עוד לארני אוחילה:

אולי נמלט, אספה צוה נא אל.

סורו אלי האהל.

סורו אלי, הביטו

ישן זה: תבירוהו?

המגידים. האת! האת! און הוא. מיה פרהו?

מיה השך היום נפשו משחת?

הן שפור הוא, הנה חבילי עין.

מתו רעיו, מלאו עפר בטנמו;

ויהי בן-פלת, וימלא יין.

עורה, בן-פלת, קומה;

הסירה את-יגה מעליה.

און מתעורר. מה? מה? מה-זה?

המגידים. פי מת כל-רעיה.

און. מי? מי? מי-מת? מי-מת?

המגידים. כל-אנשי-קרח.

מיה חליץ אפוא נפשך ממות.

עיניה מן-דמעה, רגלה מדיחי?

און. אשתי, לנצח תחי!

אשתי היום הזה אותי הצילה.

הבינה מה-זממתי.

ותאכילני, ותשקני חמר.

ותשפירני, ולתים נרדמתי.

אל-

F

אֶל-אִישׁ חוּטֵא שָׁנָה מוֹכָה;
 מוֹכָה הִיא לוֹ, וּלְכָל-בָּשָׂר;
 יַחְדָּל מִרְשָׁע וּמִרִיבָה;
 חוּטֵא יֵשֶׁן צַדִּיק יִשְׂרָאֵל.
 בְּנִבְיָאֵי אֵל רַבָּתִי בְּשֹׂאמַי,
 וַיְהִי חֲמוּטֵי תַגְמוּלִי;
 בָּרוּךְ מַעֲמֶךָ, וּבְרוּכָה אַתָּה;
 יִשְׁנָתִי, אֲזִינוּחַ לִי.
 גִּפְשִׁי הוֹמָה תִּשְׁכֵּן חַיִּים,
 וְהַתְּנִילִי אִשְׁתִּי כְּדִיוִם.

הַמְזִירִים. אֲשֶׁרִיד! אִישׁ הָאִשֶּׁר,
 בָּעַל אִשָּׁח מִשְׁבָּלֶת,
 נִתְּנָה לְקוֹי יִשְׂרָאֵל.
 וְצִדְקָה לְמִשְׁקָלֶת,
 לְקַח אִשָּׁת עֶשֶׂר,
 לְקַח אִשׁ אֶבְלֶת;
 יִגִּיל יוֹמָם וָלַיִל
 לְקַח אִשָּׁת חֵיל.

כָּל-דָּגֵעַ תִּיעָצְנוּ.
 נִבְנוּנוּ עֲצוֹתֶיהָ;
 בְּמַלְאכָתָם תַּעֲזֹרְנוּ.
 יֵאָכֵל פֶּעַל כַּפִּיהָ;
 אִם-יִחַל תַּסְעֲדְנוּ,
 נִרְפָּא בִּיגִיעוֹתֶיהָ;
 יִגִּיל יוֹמָם וָלַיִל
 לְקַח אִשָּׁת חֵיל.

רבות

רבות עלמות היופי.
 חכמה למעט נתנה:
 פתח על-פני הצנופי,
 את עלית על-בדנה.

בחכמה, לא בעשר,
 תקום סבה נפלת:
 אשריך! איש האשר,
 בעל אשה משכלת.

לה

תרגום.

הנה

בא מועד לְבִתִּי;
שְׁלוֹם לָךְ, וּלְשְׁלוֹם לְבִי;
אֵיכָה גַּם אֶחָיָה מֵעַתָּה
מִרְחוֹק מִיָּסְתִי?

הֵהָ! לֹא-עוֹד אֶמְצָא מִרְגּוּעַ.
בְּקִדְעוֹת אֲשַׁבֵּעַ שְׁבוּעַ:
וּלְבַבְךָ מִי הַיּוֹדֵעַ
אִם-יָשׁוּב יִזְכֹּר אוֹתִי?

אֶף-אִם-כִּי עוֹד לֹא תִחַפְצִי
אֶת אֱלֹהֵי בִשְׁמִי תִקְצִי;
וּבְכָל-אֶרֶץ אֶת נִסְעֹת
אֱלֹהֵי תִשִּׁי עֲנוּתִי.

וְכִרּוֹנִי בַּהֲלִיכוֹתֶיךָ
יִהְיֶה-נָּא קְרוֹב אֵלֶיךָ;
וּלְבַבְךָ מִי הַיּוֹדֵעַ
אִם-יָשׁוּב יִזְכֹּר אוֹתִי?

אֲנִי אֶבֶל חִלְכָּה.
עַתָּה בְּקִצָּה תִבֵּל אֶלְכָּה,
אֶד-קַל-אֲבֹן, וְקַל-סִלְעַ,
אִז אֲשָׂאֵל: אֵי רַעִיתִי?

אקראך

La partenza.

Canzonetta di Metastasio.

Ecco quel fiero istante;

Nice, mia Nice, addio:

Come vivrò, ben mio,

Così lontan da te?

Io vivrò sempre in pene,

Io non avrò più bene;

E tu, chi sa se mai

Ti sovverrai di me!

Soffri che in traccia almeno

Di mia perduta pace

Venga il pensier seguace

Su l'orme del tuo piè.

Sempre nel tuo cammino,

Sempre m'avrai vicino;

E tu, chi sa se mai

Ti sovverrai di me!

Io fra remote sponde

Mesto volgendo i passi,

Andrò chiedendo ai sassi:

La ninfa mia dov'è?

Dall'

אֶקְרֹאךָ בְּאִשֶּׁר אֲשַׁכֵּנָה
מִתִּימָנָה הַצְּפוֹנָה;
וּלְכַבֵּךְ מִי הַיּוֹדֵעַ
אִם-יָשׁוּב יִזְכֹּר אוֹתִי?

הֵה! עֵינִי, הֵן עוֹד אֲתִנָּה
כָּל-חֲלָקָה טוֹבָה תִּרְאֶינָה.
זוּ עַל-רֹב שְׁלוֹם וְעֶנְג
נִרְתִּי בָּהּ אֶת-יִזְנִתִּי.

עַל-זְכוּן טוֹבוֹת תִּדְלוּ
עֲצָמוֹתִי אֲזוּ יִבְהִלוּ;
וּלְכַבֵּךְ מִי הַיּוֹדֵעַ
אִם-יָשׁוּב יִזְכֹּר אוֹתִי?

אֲזוּ אֹמֵר: פֹּה עַל-הָעֵין
הִיא הִרְחִיקָה מִנִּי עֵין;
הָאִמָּנָס אַחֵר שָׁכְבָה,
וַתִּבֹּא בְּבֵרִית אֵתִי.

פֹּה מִשּׁוֹשׁ קְרוֹב יִחַלְנוּ.
לֵהֵב חֶשֶׁק שָׁם אֶפְלָנוּ;
וּלְכַבֵּךְ מִי הַיּוֹדֵעַ
אִם-יָשׁוּב יִזְכֹּר אוֹתִי?

כִּמָּה אֲזוּ יִרְצוּ, כִּמָּה.
שָׁם בְּאִשֶּׁר מִשְׁכְּנָךְ שָׁמָּה.
לֵאמֹר לָךְ: אֵל-נָא תִמָּאֲסִי
חֲבָתִי וְאַמוֹנָתִי!

כראותך

Dall'una all'altra aurora
Te andrò chiamando ognora;
E tu, chi sa se mai
Ti sovverrai di me!

Io rivedrò sovente

Le amene piagge, o Nice,
Dove vivea felice,
Quando vivea con te.

A me saran tormento
Cento memorie e cento;
E tu, chi sa se mai
Ti sovverrai di me!

Ecco, dirò, quel fonte,
Dove avvampò di sdegno,
Ma poi di pace in pegno
La bella man mi diè.

Qui si vivea di speme,
Là si languiva insieme;
E tu, chi sa se mai
Ti sovverrai di me!

Quanti vedrai giungendo
Al nuovo tuo soggiorno,
Quanti venirti intorno
A offrirti amore e fe!

Oh

בְּרֹאוֹתֶיךָ רַבִּים יִכָּרְעוּ,
וּבְמִדַּת רוּחָם יִדְמְעוּ,
הֵהוּ לְבָבְךָ מִי הַיָּדָע
אִם-יָשׁוּב יִזְכֹּר אוֹתִי?

בִּי תִשָּׂאֵרִי רֹאשׁ הַנֶּשֶׁק,
בְּלִבְכִי מַחֵץ הַחֶשֶׁק;
זְכִיר־זֹאת, יָפָה; וְזִכְרִי
בִּי-חֲנֹם כָּל-אַחֲבָתִי.

עָרְתִי יָפָה, הַבִּינִי
בִּינִי נָא אֵיךְ תַּעֲזֹבֵנִי;
בִּינִי נָא. . . הֵהוּ! מִי יָדָע
אִם-יִזְכֹּר לְבָבְךָ אוֹתִי?

Oh Dio! chi sa fra tanti
Teneri omaggi e pianti,
Oh Dio! chi sa se mai
Ti sovverrai di me!

Pensa qual dolce strale,
Cara, mi lasci in seno:
Pensa che amò Fileno
Senza sperar mercè:

Pensa, mia vita, a questo
Barbaro addio funesto;
Pensa . . . Ah! chi sa se mai
Ti sovverrai di me!

לו

שיר ידידות .

הלא תגיל

ברן וגיל ;

הלא תשמח .

יפה מראה .

והחרוה

לך נאווה .

והששון

לך יאה .

עדה גאון .

כעל כל־הון ;

יפי חלקך

הלא תראה .

ראה חלקך

מנת חלקך

בתולת חן

מהללח .

וער־עילום

יהי שלום .

וקול חתן .

וקול בלה !

ראה עלמה

כליל חכמה .

ויראת־אל

ושכל טוב .

ראה טובה

דכלא בה .

ושמחת

בכל־הטוב .

ובה תהנה .

ובה תשנה ;

וסיב ובלה .

בגן רטוב .

ראה חיים

ממחיים .

ברוב שלום .

ורוב גילה .

וער־עילום

יהי שלום .

וקול חתן

וקול בלה !

והכלה

וְהַפְלָה

הָלֹא תִשֵּׁשׁ	בְּכֶן-גִּילָה
צָבִי עֲדִיו.	בְּמִוֵּב טַעְמוֹ.
הָדָר פָּנָיו.	וְהוֹד יָפִיו.
הָלֹא שָׁלַח	בְּבוֹד צִלְמוֹ.
אֲשֶׁר שָׁאֵל - - -	אֱלֹהִים לָךְ
שְׂאִי שִׁירִים	תֵּת מַעֲמוֹ.
לְגֹרְלֶךְ	לְדוֹר הַדּוֹרִים.
וְעַד-עִילוֹם	אֲשֶׁר עָלָה.
וְקוֹל חֲתָן.	יְהִי שְׁלוֹם.
	וְקוֹל כְּלָה!

תְּבָרְכוּן.

שְׁנוֹת שְׂמִיחָה.	זַחֲאֲרִיכוֹן
וַיִּתְעַלָּה	יָקָר וְהוֹן.
וְכָא גֵּאֵל	לְאוֹם גִּלָּה.
וַיּוֹבֵל שִׁי	לְבַת-צִיּוֹן.
וְעַל כָּל-גּוֹי	לְכֶן-יִשְׂרָאֵל.
וְעַד-עִילוֹם	יְהִי עֲלֵיוֹן.
וְקוֹל חֲתָן.	יְהִי שְׁלוֹם.
וְעַד-עִילוֹם	וְקוֹל כְּלָה!
וְקוֹל חֲתָן.	יְהִי שְׁלוֹם.
	וְקוֹל כְּלָה!

להכנסת

לו

לחכנסת שבת

מאין באת?	שבת, שבת,
מה-טוב מראך!	שלום לך, בת:
את גן רוה:	מראך נאווה,
יביט וחי *	כל-הדות

+++++

תהיה מעתה:	וחי גם-אתה
עורה אפוא *	מדוע נתת?
רק-זאת או-אלה:	אפוא קום גילה:
מרגוע לך *	הנה אוכלה

+++++

מכלל עדנה:	לך אשמע-נא
אדרוש דבר *	ממך אמנה
קדם וראש:	דבר אדרוש
מתי? ואן?	מה ראשיתך?

+++++

ואן ברכתי,	ואן נסכתי,
הקשב דוד צח *	ואן מלכתי,
וימליכני:	דוד צח עשני,
ענג לכל *	ויקראני

+++++

לכל

יחל הוֹדֵךְ?	לֵכַל? וְאִיךָ
אֵךְ מִי וְמִי?	אֵךְ מִי דוֹדֵךְ?
אֵתְךָ יִהְיֶה?	וְמִי יִהְיֶה
חֲלָמִישׁ צוּר?	אֵיךָ אֵיךָ

בִּי יִשְׁתַּעֲשַׁע;	צוּר רָם, רִבְדֵּעַ.
וְאֲנִי אֱלֹוִי.	וְיִהְיֶה לִי רַע.
אֱלֹוִי נִשְׁאַתִּי;	אֱלֹוִי נִקְנִיתִי.
מִגִּבֹּר טוֹב.	אוֹלָם נִשְׁבִּיתִי

מֹשֶׁה גִּבֹּר;	טוֹב הַדִּבֶּר:
זָכָה וַיֵּטֵב.	הָאִישׁ נָכָר
אֵךְ לִקְהֵלִי;	וַיֵּטֵב לִי.
הָיָה הָיָה.	וּמִשּׁוֹשׁ גִּילִי

הַדְרִיךְ בְּבֶשֶׁר;	הָיָה אִישׁ יוֹשֵׁר.
תּוֹרָה קִבֵּל.	מֵאֵם הָעֶשֶׂר.
אִזּוּ בְּנֵי־וֹכְכֵר.	קִבֵּל רִבְיָכָר
אֶל־אֵל טְהוֹר.	וַיִּקְנֶה עֶבֶר

טהור

מִהוֹר הַיּוֹם לָנוּ פְּרִיּוֹם;
גַּם סַבְטִיּוֹם עֲדוֹת נֶתָן *
נִתְרָאֵלֵינוּ יוֹם שְׁבַתֵּנוּ;
פָּצְחוּ רִגְנוּ עַל־הַמֶּתָן *

לח

ליום שמחת תורה

בְּשַׁנְיֹן

לֵאלֵל עֲלִיּוֹן
וְעַסְחֻמְדָּה
וּבִיהוּדָה
כְּדוֹר רֵאשׁוֹן
וְכַדְלִשׁוֹן
וְשִׁיר מְזֻמּוֹר
בְּיוֹם נִגְמּוֹר

וְגִיל חֲתָן

וְיִתְשֻׁבֵּן
הֲלֹא יִרְשׁ
אֲשֶׁר אֶרֶשׁ
וּבְרַכְתּוּ
וּמִנָּתוּ
חֲנּוּ שִׁכְר
לְאִישׁ יִקָּר

חֲגִל צִיּוֹן
חֶשֶׁא זְמֵרָה *
יִתֵּן תּוֹרָה
תּוֹפֵעַ אוֹרָה *
יִשְׁבַּע שִׁשׁוֹן
תִּשְׁיֵר שִׁירָה *
נֶאֱמַר אֲמּוֹר
אֶת־הַתּוֹרָה *
יְהִי אֵיתָן
בְּקִרְוֹא מִקְרָא *
גִּיל לֹא פֶרֶשׁ
יָפֵה בְּרָה *
תִּשְׁכֵּן אֶתָּן
מִלִּין יִקְרָא *
שִׁשׁוֹן וְיִקָּר
הַשְּׁלִים הַתּוֹרָה *

ואתה

מִגִּיד מֶרֶאשׁ,	יֵאָתָה רֹאשׁ,
עוֹלָם נִבְרָא;	אֲשֶׁר תִּפְרֹשׁ
שִׁשּׁוֹן שְׂמִתָּה,	לָהּ וּלְהָ
דְּבָרֵי נֹרָא *	בְּהַחֲלָה
צָרֶיךָ יִבְחִיד,	וְאֵל יִחִיד
יִרְבֶּה מַשְׁרָח *	וּבֶן-דָּוִד
אֶל-יִשְׂרָאֵל,	וְיִשְׁמַע-אֵל
בְּגִלְלַת תּוֹרָח *	וּבֵא גֹאֵל

לט

ליום הפורים

בְּיוֹם פּוּרִים,	שִׁאוֹ שִׁירִים
לְאִישׁ אֲבִיו *	וּבְרַבּוּרִים
בְּכָל-פְּנֵה,	שִׁאוֹ רִנָּה
בְּמֹת הַמֶּן *	שְׁתוּ, שִׁבְרוּ,

לְאֵל נֹרָא;	שִׁאוֹ וּמָרָה
קָחוּ עֹנֵב *	קָחוּ כְּנוֹר,
הָנוּ קוֹלוֹת,	בְּמִקְהִלוֹת
לְאֵל נִשְׁגָּב;	הָנוּ תּוֹרָה
לְעַם-חֲמֻדָּה,	אֲשֶׁר פָּדָה
וְהוּא מִשְׁגָּב *	וְהוּא מְעוֹ,
שִׁאוֹ שִׁירִים,	צִאוֹ שִׁירִים,
כְּמוֹ הַיָּמֵן *	כְּמוֹ דָּוִד,

הטוב

וְלַחֲסִס־פֶּה ?	הַטּוֹב מִרְפָּה .
נְבוֹרְתוֹ ?	וּמַה־נִּסְתִּיר
בֶּרֶן וְגִיל ;	הֵלֵא נְגִיל .
אֲמוֹנָתוֹ •	הֵלֵא רִבָּה
כָּבֵד נָשָׂא	וְלַחֲפָשָׂה
בְּאַבְרָתוֹ •	לִישְׂרָאֵל
בְּיָרֵעַ חָם ;	וְגַם נִלְחָם
וְהִמָּטִיר מִן •	שָׁלוֹ הִבִּיא .

הֵלֵא נָקוֹם .	בְּכָל־הַיָּקוֹם
גִּתְנָה־נָא •	וְצִדְקוֹתָיו
וְעַן יָדוֹ .	וְרוֹב חֲסִדוֹ .
בְּכָל־פִּנֵּת •	הֵלֵא נְגִיד
לְזָרוֹן	הֵלֵא נָרָן
בְּכָל־שָׁנָה •	בְּמוֹעֵד זֶה
לְפִי מַחְסוֹם ?	וְמָה אַחֲסוֹם
בְּצוֹר רַחֲמָיו •	בְּמַח רוּחִי

לְאִישׁ נֶאֱלַח .	וְהוּא יִסְלַח
כָּבֵד יִלְבֵּן ;	וּבְדַחֲטָאֵת
שִׁפְתֵי יָרָא •	וְהוּא יוֹרֵחַ
פְּתִיּוֹת בֵּן •	וְהוּא יַחֵן
(וְאַף אֲסִיטָה	הֵלֵא אֲבִטָח
וְלֹא יִבֵּן)	מֵאֵר עֵינִי
לְדַבֵּר שִׁיר .	בְּאֵל מִישִׁיר
לְכָל־גִּיאֲמוֹ •	וְשֵׁם שִׁפָּה

וּמִשְׁכְּנוֹ

וּבְשִׁכְנוֹ

וְאִפְרִנוֹ

בְּרוֹם עוֹלָם

שְׁמִי שְׁמִיו;

וְשֵׁם יִשְׁקִיָּה

נָכַר תִּקְיָה.

וְחִטָּאתוֹ

וְכָל-מוֹמָיו

וְהוּא יַגְעַל

אֲנוֹשׁ יַפְעַל

אֲשֶׁר לֹא-טוֹב

בְּתוֹךְ עַמּוֹ;

וַיִּפֹּל צָר

בְּאֵין מַעַצָּר

בְּמִכְמַרְתּוֹ

אֲשֶׁר טָמֵן *

הַשְּׂוֹאוֹת חַן

לָהּ בַּחַן

עֲצַת לֵבָב

הִלֵּא נִשְׂא *

בְּמוֹ גְרוֹן

הִלֵּא גֶרֶן

לְכִרְא יָם

וַיִּבְשָׁה *

לָהּ נוֹדָה.

לָהּ פֹּדָה.

מֵאֲבֵר צָר

אֲשֶׁר הִקְשָׁה;

וְלֹא נִשְׁעָה

לְעַם הַנֶּעָה.

וְאֶל-פְּסָלִים.

וְאֶל-צִלְמֵן *

אֱלֹהִים רַב.

וְכֹז מִי־רֶב?

וְרַב כָּחֹז

וְאֶזְרְעוּ *

וְהוּא יִרְדּוּף.

וְהוּא יִהְדּוּף.

לִזְרַיִהִיר.

כְּמוֹ פִרְעֹה.

אָבֵל יֵאָהֵב

לְעַם נִכְאָב.

וַיִּתְּהֵלֶךְ

לְהִרְגִיעוֹ *

הִלֵּא כָל-יָאֵל

פְּעֻלוֹת אֵל.

וְלֹא מַעֲשֵׂה

יְדֵי אָמֵן *

אחשורוש

G ;

אַחֲשֹׁרֵשׁ

עֲמִלְקִי

וְהוּא שׁוֹכֵב

מֵאֵד קֶצֶף

וְרוֹב כְּסָפוֹ

אִזִּי נָדָב

וּבֹכִיָּה

וְהוֹמִיָּה

לְשָׁר וְרֹאשׁ

כָּבֵד נָדָל

כְּרוֹם לָבֵב

כְּעֵם נִבְדָּל

בְּחֵם אָפוֹ

לְהַשְׁמִיד דָּל

קָהֳלֵת-יָהּ

כְּשׁוֹד שְׁלֹמֹן

וְכָל-הָעָם

וְכָאֵבֶל

וְקוֹל קִינָה

וְעַת לִבְפוֹת

וְעִיר מַלְכוּת

וְכָל-אָדָם

וְיוֹם וְלַיְלָה

וְיִשְׂרָאֵל

כְּאִישׁ נִפְעֵם

חֲפוֹי קְדָקֵד

בְּכָל-פְּנֵה

וְלֹא לְרִקְוֹד

מְלוֹן בְּכוֹת

בְּצוּם יְקֵד

בְּכִי וְיִלֵּל

כְּאִישׁ אֶלְמֹן

וַיַּתְעֲשֶׂף

וַיַּחֲתֵן

מֵאֵד יִזְחַל

בְּלֵב נִימֹס

וְהַמְלִכָּה

בְּמֵר תִּבְכֶּה

וְקֵם שְׁאוֹן

וְהַשְׁמָה

וְשָׁב וּמָף

וַיַּכְפֹּלָה

וַיַּחֲחַלְחַל

וּבִהְלָה

כְּאִישׁ נִדְכָּא

בְּהִיכָלָה

וַתִּמְהוֹן

מִקּוֹם מִשְׁמֹן

אלהים

אלהים חי.

חזו אחי
לישראל
ואותותיו
באון ואל
ראו אפוא
והבהל
בעם חלקו
ועת וזמן

אשר עשה
גבורותיו
אשר הפלא
ימין תקפו
זכור עמי
זכור צדקו
בכל שעה

ומה-פעל

אלהי על
ידיד נפשו;
ואיך הגדיל
בחר קדשו;
בבן רחל
עלי ערשו;
לאיש אברה
לאיש נסמן

ואיך מלט
ואיך הגדיל
ואיך רומם
ואיך החל
בהעיר שר
ואיך כפר
ואיך נהפך

אנוש צורר,

ומשתרר,
בלב ישטון;
ולתלותו
לאיש שלטון;
כבר גשלים
בהר קטון;
לאל גלוי
ולא זמן

ובר-לבב
להבריתו
לדבר בא
והסלים
ועץ נשגב
והתלוי
ולא הובן

מִלֵּא חֲמָה	כָּצֵאת חֲמָה
לְבֵית הַשָּׁר;	מִמֶּהֱרָ בָּא
בְּרוֹם לְבוֹ,	וְתוֹךְ קִרְבוֹ
מֵאֵד אֲשֶׁר;	אֲנִי (אֶמֶר)
לְמוֹ מִלְכִּי	וְאֲנֹכִי
מֵאֵד נִקְשֶׁר:	מֵאֵד אֶהוּב
אֲשֶׁר־יִדְמָח	וּמִי־טִמָּא
לְאִישׁ חֲשֹׁמֶן?	לְשֶׁר־שָׁרִים

וְלֹא נִזְהָר,	אֲוִיל נִמְהָר,
וְעֵין גְּבָהוּת,	בְּרֹאשׁ נִשָּׂא
כְּאִישׁ מִסְבֵּן	הֵלֵא כִי־בֵן
בְּרוֹכַ גִּּאוֹת *	בְּפִיו נִקְשׁ
אֲוִי נֶמֶל;	אֲוִי שָׁפֵל
וְאֵין רִפְאוֹת *	וְכֹא שׁוֹדוֹ
אֲוִי גִבְעָע;	כְּצִלְמוֹנֶע
כְּמוֹ גִּעְמָן *	כְּמוֹ פֶרֶעָה

(רֵאוּ הִנֵּה)!	אֲוִי צִוָּה
אֲשֶׁר־שָׁנֵא;	לְהִלְבִּישׁ אִישׁ
לְהִרְכִּיבוֹ	בְּרִכְבוֹ
כְּשֶׁר מִשְׁנֵה;	בְּסוֹס נִכְבֵּד
בְּכָל־רוּחוֹ	וְעַל־פִּרְחוֹ
לְאִישׁ גִּעְנָה *	קֵרֵא אֶבְרָהָ
אֲוִי נֶאֱכָל	אֲנוּשׁ גִּבֵּל
אֱלִי סִימָן *	וְשֵׁת לְבוֹ

אָבֵל אָבֵל

אָמֶת כָּלוּ

וְלֹא אַחֵר

אֲשֶׁר־יָגוּר

הָלֹא לְאֵל

וְאוֹן וְאֵל

הָלֹא אֱלֹוֹ

חֲנִית וּסְגוֹר

וְהוּא אֹוֶה

וְהוּא צֹוֶה

וְהוּא יִסְגּוֹר

וְמִי יִפְתַּח

וְמִי יִרְמַס

וְמִי יַחְמַס

בְּלֵב נֶאֱמָן

יֵרֵא אֵל חִי

בְּעַת־מְשֻׁתָּה

וְהוּא שֹׁתָה

עָלֵי שִׁדְחָן

אַחֲשֹׁרוֹשׁ

וּמִתְפַּנֵּק

בְּכֹוס חֲנֵק

וּמִתְעַנֵּג

בְּמִשְׁקֵה־רוֹשׁ

וְלֹא חֲכָמָה

וְרֵק אֲשָׁמָה

וְרֵק וְסָה

לִבֵּר יִדְרוֹשׁ

וּבְזֹה יָהּ

וְתוֹשִׁיָּה

כְּדֶרֶךְ אִישׁ

אֲשֶׁר־שָׁמָן

וְלֹא יָדַע

אֲשֶׁר־נִגְדַע

וְלֹא הָבִין

אֲשֶׁר־הִכָּה

אֲוִי נִגְדָו

וְנִגְלָה רוֹ

וְאִין מַחְסָה

וְאִין סָכָה

וְחֻנְקָם

אֲוִי הוֹקָם

וְלֹא רִיקָם

דִּבֵּר מַלְכָּה

וּבֹא קִצּוֹ

עָלֵי עֲצוֹ

אֲשֶׁר־הָעִין

תִּמּוֹל וַיִּמָּן

ורש

וְרֵשׁ וְדָל

בְּמוֹ הָמָן
וּכְד־חֵילוֹ
הֵלֹא כֵלֹ
וְהוּא פְּלִיט
וְהוּא מִשָּׁל
בְּאֵין מַצָּה
בְּתַכְרִיךְ בּוֹץ

אֲזִי גִדָּל

וְעוֹד יוֹתֵר
וּכְד־גִּדָּלוֹ
לֹא אֶסְתֵּר
וְהוּא שְׁלִיט
וְהוּא שֹׁמֵר
אֲזִי יָצָא
וְאַרְגָּמָן

לֹאֵל אֱלִים

וּבְנֵבִלִים
וְנִתְּבוֹנִין
אֲשֶׁר יָבֹא
וְיֵרָא רֶשׁ
וְגַם־נִגְזָל
וְאַל־מִזְרַח
וְאַל־צָפוֹן

בְּמִקְהֵלִים
הֵלֹא נִפְצָח
וְנִתְּחַנֵּן
בְּרוּחַ צָח
אֲשֶׁר־נָרֵשׁ
וְגַם־נִרְצָח
תְּנִי יִצְרָח
וְאַל־תִּימָן

אֶסוּף אֲחִי

וְיִשְׂרָאֵל
תִּנָּה רִשְׁיוֹן
וְיִבֵּן עִיר
וְיִשְׁכַּר־מוֹט
וְלֹא יִירָא
וּמֵאֲרֵכָה
וְלֹא יִמָּד

וְנִדְחִי
קָבוֹץ עַל־יָד
לְעַם־צִיּוֹן
וְיִצִּיב יָד
וְלֹא יִמוּט
פָּנֵי צִיד
מֵאֵד יִרְבֶּה
וְלֹא יִמָּן

וְעַד־

זַעַר-עֵלֹם

יְהִי שְׁלוֹם .

וְרַק שִׁירִים

וְקוֹל זְמִירָה •

וְגַר נָמֵר

בְּאֵין שִׁמֵּר

בְּבֵית הַשּׁוֹר

וְהַפָּרָה •

וְהַצֶּפִּיר

מֵאֵר יַחְפִּיר .

וְרַב יַעֲבֹד

לְעַם גִּבְרָא •

וּמֶלֶךְ שׁוֹר

בְּכָל-בָּשָׂר .

וּמִמִּשְׁלָתוֹ

בְּכָל-מִכְמֶן •

יֹבֵל שִׁי

לְבֶן-יִשְׂרָאֵל .

אֲשֶׁר-יִמְלֹךְ

בְּעִיר צִיּוֹן •

וְלֹא יִמְעַד

וְלֹא יִרְעַד ;

לְעוֹלָמִים

יְהִי עָלֵינוּ •

שָׂאוּ שִׁירִים

בְּיוֹם פְּוִרִים .

וּבְרִבּוּרִים

לְאִישׁ אֲבִינוּ •

שָׂאוּ רִנָּה

בְּכָל-פְּנֵה .

שְׁתוּ , שִׁבְרוּ .

בְּמֹת הָמֶן •

מ

עַל חֹדֶשׁ הָאֲבִיב

הַפְּרָטִים בְּנֶבֶל

הַמְשׁוֹרְרִים בְּלָמוֹ .

אֵךְ שׁוֹא וְשָׁקֵר יַפְצְחוּ יְרֵנוּ •

הֵן יָק בְּרִבְרֵי-חֶבֶל

תַּחַע נְגִינָתָמוֹ .

ולשוא

וּלְשׁוֹא וּדְבַר־חֹל פֶּאֶר יִתְּנוּ *
 גִּבֹּר אֲשֶׁר גִּבּוֹנוֹ
 אֱלֹיו בְּלִמּוֹת נִצַּח.
 אֵךְ לוֹ זֶהב פְּרוֹיִם;
 חֵי רוֹמְמוֹ שָׁמַיִם.
 מֵת קוֹנְנוֹ עָלָיו בְּחֹזֶק מִצַּח
 בִּי־הוּא יְסוֹד עוֹלָם וְהוּא הָאֶדֶן.
 וַיִּקְנֵאוּהוּ כְּדַעְצִי גֵן־עֵדֶן *

גַּם חֲשָׁקוֹ בִּיֹסֵפִי.

וַיִּתְּנוּ תַּפְאֲרֹת
 אֶל־כָּל־יִפְת־מְרָאָה וְסִרְת־טַעַם *
 לֵאמֹר: כָּלִיל תִּצְנַפִּי
 עַל־כָּל־בְּתוּלוֹת קֶרֶת:
 אֲבִיט מְאוֹר נְגִהָה, וְאִם רַק־פַּעַם
 יִהְיֶה וְכָלָה זַעַם;
 גַּם־אֲשַׁכְּחָה שְׁכֵנִי
 כָּל־מַחֲשָׁבוֹת הַחֶלֶד:
 בְּחֹר וְשֵׁב וַיֵּלֶד
 בָּךְ יִמָּצְאוּ הַטּוֹב וְהַמְּנוּחַ;
 בָּךְ יִחַסּוּ תַּמִּיד וַיִּתְּמִכוּ.
 וּמֵאֲהַבֶּיךָ בְּשִׁבִי יֵלְכוּ *

כֵּן יוֹדְעֵי הַזִּמֹּר

יִשְׁעוּ בְּדַבְרֵי־שִׁקֶּר;
 אוֹלָם אֲנִי אֶמָּאֵס הַמּוֹן שִׁירֵימוֹ;
 וּכְמֵאֲרִי וְזִמֹּר
 אִירָא אֲנִי אֵין חֶקֶר

פֶּתַח־הַלֵּךְ רִגְלִי בְּאַרְחוֹתֵימוֹ •
 אֲשָׁנָא נְתִיבוֹתֵימוֹ;
 אוֹלָם, אֲדוֹן הָאָרֶץ,
 לִכְבוֹדֶךָ אֲשִׁירָה,
 וּלְבַר לְךָ אֲעִירָה
 בְּנוֹר אֲשֶׁר־נִעַם וַיִּפְרֹץ־פָּרֶץ:
 אֲנִיד לְכָל־יָבֵא גְבוּרָתְךָ;
 לֵילָה, וְכָל־הַיּוֹם, גִּדְּלָתְךָ •

שֶׁלֶג, כְּפוֹר, וְקָרָח.

מֵרֹאשׁ אֲרָרְט זָכוֹ,
 אֲבִיב יִבְשָׁרוֹן אֲשֶׁר הִנִּיעַ •
 נַחֲמָה לְמִרְאָה פָּרַח
 כָּרִים לְהַדְשִׁיא שָׁכוֹ,
 וַיֵּצְאוּ צִיִּצִּים כְּכַל־נִטְיֵעַ •
 קוֹל צִהְלָה תִּשְׁמִיעַ
 עֲגוֹר, אֲשֶׁר אֶהֱעֵתָה
 מִפּוֹשׁ וּפְתוּס שָׁבָה
 אֶל־קֵן אֲשֶׁר עֲזָבָה
 מֵאֵז בַּחֲרֹף יִרְאָה וְחִתָּה •
 הֵן רַעְנָן שֶׁקֶד בְּהָר וְגִבְעָה,
 וְחַעֲטָה בְּגֵרִי פֶּאֶר הַטֹּבֵעַ •

אוֹרֶת אֲשֶׁר בְּאֶחָיו.

חֲצִיר, וִירָק עֶשֶׂב;
 אֶפְיִ בְּרוֹשׁ, תִּדְהָר, וְכַל־עֵץ־יָעַר:
 יִחַדּוּ הֵלֵא יֵצְחוֹ,
 וְלִכְל אֲשֶׁר־לוֹ קֶשֶׁב

יֶד־

יֵד-אֶל יִבְשָׁרוֹן • וְעַל-אִישׁ בְּעֵר
 אֶת־מָה וְאֶשְׁעֶר־שָׁעָר •
 הַמַּעֲט בְּעֵינָיו סָדָר
 קוֹר, חֵם, וְקִיץ, חֶרֶף?
 מִהֲזֶה וַיִּפְּנֶה עָרָף
 מִנִּפְלְאוֹת רָעָה בְּחִכְמָה עָדָר?
 יָדַע מְרִיא קוֹנוֹ, וְאַתָּה שִׁשִּׁת
 עַל־מִתְנוֹת גְּדִיב אֲשֶׁר כָּחֲשִׁית •

גְּדִיב! וְאֵן בְּמַכָּה

נִסְתָּר וַיֵּד בְּתִחַ
 לְטוֹב וּלְנָכַל סְתוּם דְּעֵינ?
 אֵךְ נִבְחָלָה נִבְכָּח
 נִפֶּשׁ בָּךְ בְּטִח:
 יִתְרוֹן לְצִדְקָתוֹ יָקוֹ, וְאִין • —
 שְׂכוֹר וְלֹא מִיָּין,
 בְּהוֹלִים קִנְאָת:
 נוֹאֵל! הַתִּפְאָרֶתָךְ
 תִּהְיֶה בְּכֵר כְּפִיךְ,
 לוֹ חֲלָקָה מִה־טוֹב בְּכֵר הָרְאִית?
 אֵךְ טוֹבָה צָפוֹן לְתִי־נֶצַח,
 לֹא יִגְלוּהוּ שְׂדֵדִים יוֹם רָצַח •

יָגַע וְלֹא יָנוּחַ

חָרַשׁ תַּמּוּל שְׂדֵהוּ,
 אָכְלוּ מִפִּיֹר עַל־פְּנֵי הַדָּמָן •
 עֵבֶר סְתוֹ וְרוּח:
 הִבֵּט: הֲלֹא מְלֹאוֹ

פִּתְאוֹם

פֶּתְאוֹם עֲמָקִים בָּר דְּבֵשׁ וְשֶׁמֶן •
 שֹׁמֵר אֱמוּנָה אוֹמֵן
 בָּטָן שְׂאוֹל מִתַּחַת
 פָּתַח וּמִנִּי־קֶבֶר
 אֶל־רַעְבוֹנוֹ שָׁכַר
 הוֹצִיא לַחֹסֶה בּוֹ; וּמִנִּי־שַׁחַת
 יָקִים יִשְׂרָאֵל כֵּב נָקִי כַפִּים •
 לִשְׂאֵת עָלֶי חֲסִדוֹ גִּמּוּל כַּפְלִים •

וְאַתָּה, אֲשֶׁר בִּנְפֹת

אֶת־נַפְשְׁךָ תִּשְׁבִּיעַ,
 בַּל־תַּחֲקוֹר לְעַד לְמִי כֹל־אֱלֹהִים:
 לֹא־פָה, לְכַד בַּתְּפֹת,
 גִּסְדֹּךָ זִמָּן יוֹדִיעַ
 אֲצַבֵּעַ אֱלֹהִים חִי, אֲשֶׁר לֹא תֵּלֵא •
 כִּי עוֹד, וְקֹל הַפֶּלֶא,
 אַחֵר אֲשֶׁר בְּשַׁחַת
 מִת נֶאֱלַח נִרְקֶבֶת
 תָּקוּם וְהִתְיַצֵּבֶת
 חֲלָף עֲבוֹדָתְךָ גִּמּוּל לְקַחַת •
 אֵיךְ מֵאֵבֶל תֵּלַע, תִּבְקַשׁ־דַּעַת,
 יָקוּם וְחִיָּה עוֹד? שְׂאֵל תּוֹלַעַת •

הִדְרַת פְּנֵי הַשֶּׁמֶשׁ

תֵּלַע תִּמּוּל הוֹצִיאֵנוּ
 מִמַּחְבֵּא בִיָּצָה אֲשֶׁר נִבְקַעְהָ;
 וַיֵּאָרֶג הָרֶמֶשׁ
 בְּגֵד בְּרוּחַ פִּיהוּ;

שֶׁם

שֵׁם נִכְלָאָה נִפְשׁוֹ. יְעוֹד לֹא נָעָה •
 אֶת־אֱהֵלָה קָרָעָה
 נִפְשׁ אֲשֶׁר נִכְחָדָה.
 גַּם שָׂרָצָה בְּאֶרֶץ •
 בֶּן אַחֲרֵי בֹא קָרָן
 תָּשׁוּב תִּחִי נִפְשׁ כְּבֹד אֲבֹדָה •
 נָבֵל, אֲשֶׁר גַּם צוּר יִדְרֶךְ תִּשִּׁי,
 אִימִים הֲלֹא תִלְכֹּשׁ בְּלִבְשָׁךְ מִשִּׁי •

מא
 על המות

מָוֶת! שְׁלֵה־בְתִיָּה! לֵהֵט הַחֶרֶב!
 מִפֶּת בִּלְתִּי סָרָה! יָחִיד בְּאֶרֶץ!
 קָשָׁה אֶתָּה מְכַל: מִיָּזִיה בְּמִכָּה?
 הִנֵּה אֲרִיָּה שֹׁאֵג, וְזֹאבֵי עָרֵב.
 תַּחֲתֶיךָ יִפְלוּ כְּבָעִיר וְשָׂרָן;
 וְלִבְדִּי כְּזֹכֵר שִׁמְךָ נִפְשִׁי נְבוֹכָה •
 הֵן אֵין עַל־מִי נִסְמָכָה
 עֵת חֲרָמְשָׁךְ תִּקַּח, וַיִּמְיֶנֶךָ תָּרֵם:
 לֹא־יוֹעִיל הוּא, לֹא־יוֹפִי, גַּם־לֹא צָדִיק •
 פֶּשַׁשְׁנָה, כִּחְדָּק,
 פִּתְאוֹם יָבֹא אִידִם, אִם־תִּשְׁבֶּר־גִּרְם •
 רִאִיתִי בִּירְקָרֵעַ כָּל־הַיּוֹם תָּעַשׂ,
 רִאִיתִי בִּי־אַתָּה עָמַל וְכָעַשׂ •

איש

אִישׁ עֹשֶׂה וְנִכְסִים, זֶהָב וְכֶסֶף;
 אִישׁ צָדִיק, אִישׁ חֲסִיד, אִישׁ אֲרָחוֹת יוֹשֵׁר;
 אִישׁ תֹּאֵר, אִישׁ מְרֹאֵה, בְּנוֹת אֲהָבוֹ;
 לֹא יוֹשִׁיעַם בְּלִיָּה עֵת תִּקְצֹף-קִצְף *
 טוֹב תֹּאֵר, בְּרֶפְפִּים, הוֹן וְעֹשֶׂה,
 כָּלֶם יוֹם וְעֶמֶד אָפֶס נִחָשְׁבוּ *
 יַחַד עָפָר יִשְׁכְּבוּ,
 כַּמֶּלֶךְ, כַּאֲבִיוֹן, כַּתּוֹר, כַּלִּיש *
 הַגִּבּוֹר הָאֲמִיץ, גִּבּוֹר מִשְׁחַל,
 אִם — תִּגְזֹר — אֲמַר יַחַל —
 יִגְעֶה — אִין? — שׁוֹקִיו עֲמוּדֵי שִׁישׁ *
 אֶךְ-שׁוֹא עֵינִים לוֹ, לָשׁוֹן וּזְרוּעַ;
 לֹא-יִרְאֶה, לֹא-יִשִּׁיחַ, לֹא-יִנּוּעַ *

וּשְׁאֵרוֹ הַנוֹתֵר, כִּי לֹא-אֲבִית
 לְשָׁלוֹחַ אֶל-נִפְשׁוֹ אֶת-מְלֶאכְכָּה;
 רָעוֹת יִשְׁבַּע, רַבּוֹת מִנִּי עֲרֵהָגָה *
 הַבִּיטָה אֶל־מָנָה אֶתָּה רַבִּית;
 הַבִּט יָתוֹם יִנְאֵק, יָרֵד בִּבְכָה;
 שׁוֹר אֵב שָׂכּוֹל, עֵינָיו בִּבְכֵי הַכְּלִינָה;
 שׁוֹר עֵינִים תִּכְבִּינָה
 עַל-הַפִּיר מִדָּם אֶהָב וְרַע;
 וּבִמְפַח-נִפְשׁ כָּמָה יִתְגּוֹדְדוּ,
 כִּי מִשְׁעֲנָתָם אֲבִדוּ!
 מִי-כַמְכָּה אִם-בֶּן מִשְׁחִית, פֶּשַׁע?
 הֵן בְּמַבִּים, אִיוִם, נוֹרָא נִגְעָה;
 אֶף עַל-הַנְּשָׂאִים תִּכְבֹּד יָדָה *
 שֶׁאֵל

שֶׁאֵינָא אֶת־חַטָּאתִי, מוֹת! חַטָּאתִי:
 דֶּרֶךְ הַמּוֹן סָכַל דֶּרֶךְ דִּרְכָתִי,
 וְאוֹצִיא דְּבַתְךָ רָעָה הַחוּצָה,
 לְקַרְאֲתָךְ, אֲמַנְסֵה יוֹם יְצֵאתִי:
 אֲדַע בִּי־דֶרֶךְ רַע הַלֵּךְ הַלֵּכְתִּי,
 מִקֵּן עֲוֹנֹתַי עֲתָה אֲרוּצָה *
 אֶת־הַקֶּדֶקֶד אֲרוּצָה
 אֶל־כָּל־נִדְבָדִים בָּךְ, אֲנִשִּׁי אוֹלֹת *
 מוֹת! מוֹעִיל וְטוֹב כְּמִכָּה אָנָּה?
 שְׂמִתִּי קִדְמָה, תִּימְנָה;
 כְּמִכָּה לֹא־מַצֵּאתִי רַב־הַעֲלֹת *
 מוֹת! חֹסֶד שְׂדֵי הֵן אֶקְרָאךְ;
 כִּי, לוֹ הֵיטֵב נִחְקֵר, אִין טוֹב מִמֶּךָ *
 אֶכ־אִישׁ צָדִיק חֹסֶד לְקוֹחַ יְהִי.

חֹסֶד עֲשִׂיתָ לוֹ; יַעַן וּבִיעַן
 תִּגְאֹל אֹתוֹ מִכָּל־מִכָּאוֹב וּפָגַע,
 מִכָּל־צָרָה מִכָּל־יָגוֹן וְנָהִי:
 לֹא־עוֹד יִהְיֶה לְצַחֵק אֶל־הֵם וּבִגְעוֹן,
 לֹא עַל־חַטָּאת דּוֹרוֹ יִשָּׂא עוֹד נִגַּע:
 אֵף תִּטְעֵנוּ רָגַע
 בֵּין אֲרָאדִי מְרוֹם, מֵעַל יָרַח:
 יִצָּא עַם־שִׁרְפֵי־אֵל בְּגוֹן לְשׁוֹנָה,
 לְבִטָּח שָׁם יָנוּחַ,
 שָׁמָּה יִהְיֶה לְנֻצַּח אֶךְ־שְׂמִיחַ *
 אֶל־חֹסֶד זֶה אֵינִי מְדָה מַעֲתָה?
 עֵיף יָגַע בְּמִנוּחוֹ נִתְתָּה *
 אֶכ־

אִם־תִּקְטֹל אִישׁ רָשָׁע פֶּשַׁע פֶּשַׁע,
הֲלֹךְ אַחֲרַי עֵינָיו, גִּיל רָעָהוּ,
עֵשֶׁק, נִגְבַּ, נֶאֱפָ, אֵיב לְאֻלּוֹהִים;
הִנֵּה נָתַתָּ לּוֹ חַיִּים וַיֵּשֶׁע,
לֹא מוֹת, לֹא רָעָה: מִה־טוֹב מִקְרָהוּ!
מִה־טוֹב־תִּרְעָתוּ! אֵין טוֹב כְּמוֹהָ *
נְכוּהַ עַל־גְּבוּהַ
לֹא־יִמְרָה עוֹד, לֹא־יִתְהַלֵּךְ עוֹד קָרִי;
לֹא־יִרְצַח, לֹא־יִנְאָף, עַת יִהְיֶה רֶפֶשׁ *
טָרֶם תִּסַּע הַנֶּפֶשׁ
יִתְעוֹדֶה מִכָּל־פֶּשַׁע, מִכָּל־מִרִי *
אֹי יִמְחָה רָשָׁעוֹ, יֵה יִשְׁכַּחֲנוּ;
אֶךְ־מִי יִפְדֶּה אֹתוֹ? מוֹת יִפְדֵּנוּ *

אֶךְ אֲמַלְלִים בָּבִים, כִּי־הִפְרִיד מוֹת
בֵּינָם לִידִיד נִפְשָׁם, לָהֶם מִה־יֵּיטֵב?
אֲמָנָם טוֹכָה רַבָּה יֵיטִיב אֵלֵינוּ *
הֵן רַבִּים פְּרֹאוֹתָם בְּלֹהוֹת צִלְמוֹת,
וּבִעַת יִרְאוּ מִדּוּהַ, נִגַּע וְקִטָּב,
בָּאִים פֶּתַח בֵּיתָם וּבַחֲצוֹתֵינוּ;
אֹי יִפְקַחֲנוּ עֵינֵינוּ,
יָשׁוּבוּ לְאֱלֹהִים, יֵיטִיבוּ צַעֲדוֹ
אֶךְ לוֹלֵא גִהָה זֹאת יַעֲזִיבוּ מִצַּח,
לֹא יִרְאוּ־אֹר עַד־נִצָּח *
אִם־כֵּן אִפּוֹא לָמָּה אֲחַזְנוּ רָעַד,
מוֹת, בְּזֹכֶר שְׁמִי? חָנָם נִבְהָלְנוּ *
טוֹת, טוֹב טוֹב אֲתָה: נִחֲנוּ גּוֹאֲלֵנוּ *

לנער

מב

לנער כהן שמו ישראל

ביום באו במספר אנשים
והימים ימי חנכה.

אשריה ישראל! קומה וגילה.

גבר היום נהיית;

ילדות עזבת, ותשלם ותכל.

גיל רב יאות אליה, אס-נשפילה:

היום נקרא נקראת

לשכח שוא, ולהתהלך בשכל.

מרמס תתן הסכל;

וכאיש תחשב, וכאיש תפעל מעתה.

כהן לאלהים אתה:

טהר נפשך משמיר ושית,

ויהי היום הזה חנוך הבית.

בכה מאז מקדם מתתיהו

הן בימים האלה

היכל טהר מגעל שלף פתח.

בדרכיו לך, אף אסדרמו גבהו:

לא-תתרפה, לא-תלא,

מטהר חררי-לב, כל-גיד, כל-נתח.

הנה נגדה פתח,

בו תכנס כעת: שם יפרדו,

ימין ושמאל ירדו,

נתיב סקול, ונתיב רעה ופגע:

אך משענתך יש-אתך כל-רנע.

הבט

תִּבְכֶּה יָמִין וְרֵאשׁ הַדָּךְ הַטֶּלֶךְ.
 דָּךְ אָנֹשִׁי הַיֹּשֶׁר.
 עֲבָרִי אֶל חֵי, וּמִנְפֹתֶיךָ צִוִּינִי.
 אֲשֶׁר־י הָאִישׁ בְּנֵי־כֹחַ יִמְנֵן יִלְךְ!
 שְׁלוֹם, כְּבוֹד וְעֹשֶׁר,
 הִזָּה יִהְיֶה לְעַד מוֹרֶשֶׁת לְמוֹ.
 הַיּוֹם תִּחַד אֶת־מוֹ.
 הַגָּח הַיּוֹם הַזֶּה בְּקֶהֱלֶם בָּאתִי.
 כִּי מִיִּלְדוֹת יִצְאָתִי.
 אֲסִכֶּה חֶפְצִי, מִהַיּוֹם וְהַלָּאָה
 נִפְשֶׁךָ תִּשְׁלִים, הַגִּבֹּה הַשְּׁמֹלֶה
 דָּגַע לְשִׁמְאֵל הַשְּׁקָף: שֵׁם דָּךְ מִרִּי.
 שָׁמָּה זָמָה וְאֵן.
 שָׁמָּה אָנֹשִׁי חֶמֶס, חֲטָאת וּמִשְׁע;
 וּבְמִפְעֻלֵּימוֹ יִלְקֹטוֹן הַפֶּרִי,
 צוּקָה, עֵמֶל וְאֵן.
 וּבְטוֹב תִּצְדִּיקִים לֹא יִדְאוּ־יִשְׁעִי.
 אֲסִתְּתָאוֹה לְרֹשַׁע,
 הַיּוֹם הַזֶּה תִּחַל; וּבֶךְ הַיֵּצֶר
 יִירֹשׁ מִהַיּוֹם עֶצֶר.
 אֲסִכֶּה תֹאמֶר, תִּשְׁעָה לַחֲשׂוֹקוֹת אֶרֶץ,
 שְׁלֹחַן, כֶּסֶף, מִטָּה, כְּבֹעֵד וְשֹׁרֶץ.
 הֵן קִבְּלָךְ אֲחִי יוֹשֶׁר וְרַע:
 לֹא־תִבְשֵׁל בְּאֶרֶץ,
 אֲסִתְּשֶׁן עַל־מִקְלֶךְ, וּבְחֵיל.
 תוֹרָה, זֶה מִקְלֶעוֹ, בֵּה כָל־מִרְנוֹעַ:
 לֹא תִהְיֶה־לְךָ לְמִרְחָה,
 ח ח
 לִבְכָּה

לְבַטֵּחַ אֶזְרֵךְ יוֹמָם וָלַיִל.
 יִשְׂרָאֵל עֲשֵׂה חַיִּל.
 לֹא יִצְטָרֵק לְשִׁקּוֹר עַל־הַתּוֹרָה.
 לְשִׁמּוֹר אֶת־פְּקוּדֶיהָ.
 אֶזְרֵךְ לֹא כִשּׁוֹא אִפְרָת:
 הִנֵּה לְשִׁמּוֹר אֶת־הַתּוֹרָה לְמִיּוֹת.

בְּזֶלְבָבִי, אֶרְבֵּל־בְּכָךְ כִּכָּה;
 בְּרוּר אֶדַע כְּחֶרֶסֶה;
 לֵבִן אֶת־פִּי אֲחִסּוֹם, בַּל־עוֹד תִּרְבֶּה.
 שְׂרִי תַחַת סִכּוֹ יִנְצוֹר אוֹתְכָה;
 יִרִיק בְּרִכּוֹתַי אֶרְצָה,
 וּלְקַדְקֶדָה אֶחַת אֶחַת תִּבְאֲנָה.
 דּוֹדִי, בְּטַח תִּשְׁכְּנָה;
 וּכְשׁוֹרְרֵנוּ הַיּוֹם שִׁיר זֶה אֶלֶיךָ,
 כִּן־עוֹד יוֹם שְׂמִיחָתְךָ;
 וּכְבֹּאת בְּגָבִירִים קָטַן פִּירָה.
 כִּן־תִּבְאֵה בְּגִבּוֹרוֹת יִשִּׁישׁ שְׂמִיחָה.

מג

רִנְנַת כָּל בְּרוּאֵי מַטֵּה.

בְּיוֹם הַתַּחֲיָה.

קוֹמְמוֹהִי, שִׁבְּן רְקִיעַ;

שִׁבְּטֵי צִדִּיק, הוֹפִיעַ;
 גִּלְהָה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ.
 רַב־לֵךְ, רַב־לֵךְ, עֲלֵתָה;
 רַשְׁעַת זֵדִים שָׁכְתָה;
 יִמְלֶךְ בְּעוֹלָמוֹ אֶדְרוֹן עֲזָנוּ.

עד אן, עולה, תשטופי.
 ישרי לבב תנקופי?
 חדל גאון רשעה, ודון המרי.
 כי בא לשפוט הארץ,
 לפרוץ בזרים פרץ;
 ובמעשימו ילקטו הפרי.

ומרה הרים ישמיעו,
 ושמי מרום יריעו;
 ארץ, וים גדול רחב ידים.
 שפתי תבל תרנה.
 הממלכה נכונה
 בידי אלהים חי אדון שמים.

בא יום מאז קוינו
 עולם ברור ראינו;
 לא עוד בטהפוכות יסובב חלד.
 לא עוד תחת רגליה
 תדרוך עולה צריה,
 תרעוץ באנתה ושב וילב.

אור צדיקים יגיה,
 עולתה תקפץ-פיה;
 כל-אויביה ימלכו, ישרו.
 ששון ויקר ישבעו,
 כי לצדקה זרעו;
 ובפעלם הפושעים יקצרו.

בְּרִי לִבְבִּי הַעֲיִרוּ;

שִׁמְחוּ, עֲלוּ, וְשִׁירוּ:

גִּשּׁוּ הַלֹּם, לִפְנֵי אֱלֹהִים גִּשּׁוּ.

גִּילוּ, עֲלוּ, וּשְׂמְחוּ;

כָּתֹר צִדְקַתְכֶם קָחוּ:

נִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם, וְהֵם יְבוֹשׁוּ.

יִבֶּן מִלְאָךְ.

וַיִּרְעַם הַיָּם.

וַיַּעֲלוּ שָׁדִי,

אֶרְצִי מִלֶּךְ.

לְתִקּוֹן עוֹלָם

בְּמַלְכוּת שָׁדִי.

מִדָּ

צַעֲקַת חַטָּאִים.

בְּיוֹם הַתְּחִיָּה.

לִמָּה מִקְבֹּר, לָמָּה זֶה עָלֵינוּ.

לִרְאוֹת עָמַל, יָגוֹן, אַחֲרֵי הַמּוֹת?

מִדּוֹעַ לֹא לִנְצַח שֵׁם הָיִינוּ,

שָׂכֹכַ בְּשִׂאוֹל תַּחְתִּית וּבִגִּיא צִלְמוֹת?

מָה לֹא לִנְצַח הַכֶּרֶת נִכְרַחְנוּ?

לִרְמַתְנוּ עַד-עוֹלָם! נָצַח לִוְרַחְנוּ!

וְלִמָּה

וּלְמָה מְגִידָרְחָם עַת־לְלֶדֶת
 אֹר הַחֲמָה רְאִינוּ פֹה בְשִׁפְלִי
 וּלְמָה זֶה חִיתָנוּ הַמִּילֶדֶת?
 מָה לֹא גִיעָנוּ אֹז? מָה לֹא בְנִפְל
 מִכְּמֶן יוֹלְדָה נִסֵּעַ אֶל־קִבְרִי
 אֲרוּר יוֹם נוֹלֵד, לֵיל הָרָה גִּבְרִי!

כִּי עַתָּה דֶּרֶךְ רָשָׁע לֹא הִלְכָנוּ,
 לֹא פָעַלְנוּ עֲוֹנָה עָמָס וְדִיל;
 דֶּרֶךְ עָמֶל וְאֵין לֹא דֶרֶכָנוּ.
 לְגֹל לְרֹצֵחַ לֹא אֲזִינוּ חֵיל.
 לֹדֶמְתָנוּ אֹז! לוֹ לֹא חִיֵּינוּ רִנֵּעַ,
 וּבְעֵמֶק הַחֲרוּיִן לֹא נִירָא פָנֵעַ!

זֶהֱב מִשְׁחִית תִּבְלִי, יוֹעַם זִיוָה!
 מִכְּמֶן הַהָרִים לָמָה נִגְלִית?
 עֲוֹר עֵינֵי בָשָׂר נִגִּיה מִדְּאִיָּה;
 קוֹנֶה קוֹנִיָּה (אוֹי אֲדוֹן!) נְהִיִּיתָ.
 הַפֶּר תּוֹרוֹת, חֲלֹף חֻקִּים, פִּקְדוֹת;
 גִּבִּי, רָצוֹת, כָּל־חֲמָס! לְמִדָּתָה.

אֶהְבָּה בַּמַּעֲנוּנִים, עֲקֶבֶת נֶפֶשׁ!
 נַעַם גִּבִּי לִבִּי, אֲרוּר לְנִצָּח!
 תִּשְׁקִיעַ יַד תַּעֲה בִּיּוֹן וְרָפֶשׁ.
 קִנְיָאָה, חֲמֻדָּה, זִמָּה, גֹּל וְרֹצֵחַ.
 רוּחַ זְרַעְנוּ, וְנִקְצֹר סוּפָתָה;
 נַעַם דִּרְשָׁנוּ, וְנִבְא מִדָּתָה.

כבוד, הדר ושם, ויקר תפארת!
רוח, וצל עבר! תמנע מרגוע
תפית מדינים במרומי קרת.
חמס ושוד, איש את-אחיו לבלוע.
תשמיע קול שופר לקצות הארץ.
בוקה ומבלקה, פרץ על-פרץ.

ההו! כי פתו אותנו ויכלו
כל-מתמדי תבל, כל-דברי-הבל.
השוא, השקר, אוי! בנו משלו;
בגלל ענג אבר פעלנו עול.
הסר מתוק, המתוק מר קראנו;
אוי לנו! אוי נא לנו כי הטאנו!

הנשא על-כפא, שפט היושר!
אל-חיק אדם בגמול ידיו השיבה.
לנקי כפים הן טובה ואושר:
צדיק תמים, אל-הטובים היטיבה.
ידענו ההו! ידענו את-רשענו:
אתה צדיק על-כל-הבא עלינו.

מה

רִנְתָּ יִשְׂרָאֵל.

ביום התחיה.

האֵת רַבְתִּי הַכֵּל?

האֵת הַכֵּל מְרַשְׁעֵת?
העוֹד אֲדַמַּת עֶפֶר תִּבְטַע עֵינָיו?
רַבַּת סָבְלָנוּ הַכֵּל
כֶּךְ, וְנִשְׁתַּחֲוֶה קִבְעֵת:
העוֹד תִּבְיָא בְּמַצֹּדֶךְ רִגְלָנוּ?

גִּיא נִסְיוֹן נָטָשָׁנוּ

מְבוֹר בְּרוֹל עָלֵינוּ:
מִדּוּעַ עוֹד שְׁנִית תּוֹכוֹ נִפְּלָה?
מִבֵּית עֲבָדוֹת חֲפָשָׁנוּ,
חֵירוֹת עוֹלָם קוֹיָנוּ:
מִה־טוֹב מִמֶּךָ, תִּבְלֵ, קִבְרֵ וְשִׁאוֹלָה!

הֵה! לֹא, לֹא-עוֹד; וּבֹשִׁי.

גִּיא תִּהְיוּכֹת, תִּחְפְּרִי:
לֹא תוֹסִיפִי תִּהְיִי זֹנָה שְׁלֵמָה,
לֹא-עוֹד נִכְרַתְּ בֹשִׁי,
לֹא-עוֹד נִכְלַתְּ תִּבְתִּירִי,
בְּבֶשֶׂר יִשְׂרָאֵל לִבְּ שְׂרוּט שְׂרָמָה.

תחת

תחת שבת עושיך.

תחת שפט הצדק.
 גם את תקחי מוסר. תיטיב לכת.
 לא עוד בשדמותיך
 תפריחי קוץ וחרק.
 ולמרפס רגל ששנה משלכת.

אמנם אם אשורנו
 לא שטה מגידך.
 מהזת. מלך עליון. לנו עליך?
 היינו. יה. היינו.
 אשר. טובה אין ערך
 שבענו או. הלוח בנתיבותיך.

טהר טהרנו נפש.
 אמן אמצנו רוח.
 לבב רוממנו. ונשמה קדשנו:
 אז נחנו ונקפוש;
 לא עוד הרתיח רוח
 בנו נדי חמדה לא עוד נגרשנו.

יושב חוף ים דמינו.
 יבית מים יקצפו.
 צים נשברים יראח. בל ירא שבר.
 ככה תועים ראינו
 הבל ושוא ירדפו.
 לבם סער יום יום עד רדת קבר.

לתשוקותימו

לִתְשׁוּקוֹתֵימוֹ בָּזְנוּ .

לְרַעוֹת רוּחַם לָעֲנֵנוּ ;
נִגְעֵי לִבָּמוֹ מִרְחוֹק הִבָּטְנוּ .
עַל־הֶכֶל לֹא רָגַזְנוּ ,
עַל־שָׁקֶר לֹא דֹאָגְנוּ ;
נִכּוֹן לִבָּנוּ , וּבִשְׁלוֹם שָׁקֵטְנוּ .

הִנֵּה אַחֵר כָּל־אֵלֶּה

הַעוֹד נִשְׁאֵל מִשְׁכֶּרֶת ?
וּנִקְצוֹר וְהִכְבִּיר זֶרַע הַיּוֹשֵׁר ,
אִסִּיר חֲפָשִׁי מִבֶּלֶא ,
דָּג נִמְלֵט מִמִּכְמֶרֶת
הִיִּינוּ : מִה־מְזֹאת טוֹבָה וְאוֹשֵׁר ?

אֲמַנְסֵם אֵל אֲמֵן אֶתֶּה .

לֹא יִפְלוֹן מַלְיָה :
דִּבְרֶת זִמּוּת מְאֹד , וְקִמּוּ .
אֵךְ אִסְחָנִם נִתְּתָה
עֵקֶב רַב לִירְאִיָּה ,
חֲנֹם רַחֵם תּוֹעִים : אֵל־נָא יֵאָשְׁמוּ

מו

זֶד יִהְיֶה לִּי שִׁמוּ .

לֹא אוֹלִי אֶרְפָּא־לָךְ , לִיץ , אוֹכִיחָה :
וְאֵנִי לָךְ נִהַח , לוֹלֵא בִשְׁחַת ?
אֵךְ , זֶד יִהְיֶה , אִם לֹא תִקַּח תִּכְחַת ,
הֵן יִחְנַס־פִּתִּי , בִּי יִבִּין אֶרְחָה .

נבר

נָכַר מִחוּץ, אוֹלָם נָכַל מִבֵּית.
לִפְנֵי עוֹרִי לֵבָב תִּפְרוֹשׁ מִכְמָרְתִּי.
חֲלָקֶת לְשׁוֹן רָבָה תִּכּוֹן בְּקִטְרֶת.
לֹא תִבָּא שָׁם יִרְאֵת שְׁמִיר וְשִׁית.

בְּאַגְמוֹן רֹאשׁ תִּכְבֵּה, אֶרְצָה תִּשְׁתַּחֲוֶה.
וְלֵךְ כָּל-אִישׁ אֶדְוֶן, כָּל-אִישׁ אֲחִידֶה;
בְּלִכְבֵּי אִישׁ לֵבָב, וּכְפִיו בֶּן פִּידֶה;
יִתְעַלֶּס-בָּךְ פֶּתַח, עוֹרִים יִשְׁמָחוּ.

חֲקֹר עַם-חֲקִיר־לֵב, אֵךְ עֶרְף־תִּמָּה
אֶל-כָּל-מַחְקֵר, בְּתַמִּימֵי לֵב בְּפִגּוּעַ;
בְּסִפְיָנָה בְּלִכְבֵּי־נֹעַ תִּנּוּעַ
אַחֵר הָרוּחַ: אֵךְ מִי אַתָּה? יֵלֶן אֲתָה.

יִשְׁמוּ חֲכָמֵי-לֵב עַל-עֲנוּתֶךָ.
כִּי-לֹא לִפְנֵי מִשְׁכֵּיל עָתֵק תִּבְיַע;
אֶת-אוֹלָתְךָ תִּסְתִּיר; וּמַעֲטֵת תִּשְׁמִיעַ.
לִפְנֵי נָכוֹן מִלִּין יִבְחֹן, קוֹלְךָ.

וּמֵאֵד עַל-יִרְחַב חֲכָמְתְּךָ יִשְׁמוּ
הַמֶּן רָבָה, יִחַד סָקֵל וְכֶעָר;
כִּי בְשֵׁאוֹן יָם זַעַף, סוֹעָה וְסֶעֱר,
בֶּן מִלִּיד אֲזוּגֵי רִקִּים יִחֲמוּ.

סוֹת יִשָּׁר וְצִדְקָה תִּתְּכֶם, צְבוּעַ:
מִי-כִמְכָּה מְהוֹר פֶּרֶשׁ מִלִּפְיָם?
הֵן רִקְהוּעִיל תִּחְפּוּץ; אֵךְ אִישׁ עֵינִים
עֶכֶר יִקְרֹא לָךְ, וּלְכָל-רֹעַ מִבּוּעַ.

פַּח אֶתָּה לְבִנְיָאִישׁ, פָּתַח וּפָתַח,
הַחֶרֶס, הָאֶבֶדָן, הַשּׁוֹד, הַשִּׁכָּר;
מָה לֹא נָגוּר, מָה לֹא נֹחֵל מִגִּבּוֹר
הַכֶּבֶשׂ עַם־הָרֹב, יִקְבֹּץ וְסִיחָד?

יֵשֶׁב בְּטַח אֶתָּךְ אֲרוּר לְנֶעֱחַ;
הִנֵּה יוֹם בָּא, מְאֻלָּתוֹ יִנָּחֵם;
הֵן בִּירִידָה בְּמִסְתָּר תִּלָּחֵם;
וּבִפֶּה תִשָּׁק, וּבִפֶּה תִשׁוּף עַד־רֵצַח.

עַל־מָה תִּכָּה, אִם־עוֹד תּוֹסִיף הָרַע?
עַל־מָה תּוֹכַח, וּלְמוֹכִיחַ יִקְשֹׁף?
נָכְלִם, נִכְנַע אַחֲזָב: אֶתָּה לֹא־בִשְׁתִּי;
תִּרְגֹּז, תִּשְׁחַק, תִּלְיֹץ, תִּרְיַע רַע.

קִשְׁט דּוֹבֵר, אֵךְ כְּמִקְנֵא שְׁנֵאת;
מִיָּזָה אֲמָנִם קִנְיָה יִלְבֹּשׁ עֲלֶיהָ;
אֵךְ תִּשְׁפֹּט נָכַר עַל־פִּי מְדוּחָה,
כִּי בְצַעֲרִי הִצֵּאנִי אֶתָּה קִנְיָה.

בֵּיעַר בִּיקוֹד קִנְיָה בָּקָר וְעֶרֶב,
תִּתּוֹר כֹּה וְכֹה לְמִצּוֹא מוֹס וְרָפִי;
אֵךְ לֹא מוֹמִים תִּבְחַן, אֶף־לֹא הִיפִי;
רַק הִרְחַכְיָה תַּחֲפוּץ וּשְׁלוֹף הַחֶרֶב.

חִי אֶל אֲמָנִם, חִי אֶל יֵשֶׁב שָׁמַיִם;
לֹא־יִתֵּן לִירִידוֹ מִשְׁחִית לְגִשְׁתִּי;
אֶתָּה הָרֹב תִּשְׁלוֹף, תִּדְרוֹךְ הַקִּשְׁתִּי;
וּשְׁאֵת וְעוֹ תּוֹסִיף לָהֶם כְּפָלִים.

יֵבֶשׁ חֲפִי. לוֹ בָא עַד־קֶץ פִּלְלָתִי;
אוֹלָם בּוֹכֵר שְׁמָךְ תְּקוּץ הַנֶּפֶשׁ;
שׁוֹבָה, נָכַל, שׁוֹב לַעֲפָר וְרֶפֶשׁ;
וּבְשִׁמָּךְ הַמְנַאֵל רֵב הַתְנַאֲלָתִי.

מז

ג ת ר ת ו ר ה

תוֹרָה מְכַלֵּל אוֹרָה וְכָלִיל תַּפְאֶרֶת,
אֶת־מִי, אִם־לֹא אוֹתָךְ, נִבְתִּירָה כְּתָר?
מִי־זֹאת בֵּין הַבְּנוֹת כְּמוֹךְ נְהַדְרֶת,
אֵף אִם־תִּרְבֶּה בְּרִית, חֶמֶץ עַל־נֶתֶר?
תְּבַלֶּה כָּל־פֶּה אִם יַפְעִתָּךְ מִזִּכְרֶת,
אוֹלָם גַּם אַחֵר כֵּן הִרְבֶּה יוֹתֵר.
וּבְלֹא כָּזָב וְחֲנֹף וּשְׁפַת־יֶתֶר
מִכָּל דְּבָרִי תְּבַל זִיוָךְ יוֹפִיעַ.

מִכָּל דְּבָרִי תְּבַל זִיוָךְ יוֹפִיעַ,
וּבִנְיָנָה אֶת אֶל־צֹר שֶׁכֵּן שָׁמַיִם;
כִּי אֵל שְׂרִי לֹא לְשַׁחֲקִים הִרְקִיעַ,
לֹא חָשַׁב עָלֶיךָ מִיֻּמִּים.
צָמָא, דָּעַב, פְּרִיךְ יְרוּה, יִשְׁבִּיעַ;
לֶךְ יִין, לֶךְ חֶלֶב, לֶחֶם וּמִים.
תְּכַלִּימִי כָל־יִקְרָר, כָּל־טוֹב עֵינַיִם;
אֶת כָּרֶם יִין טוֹב, גֶּפֶן אֲדָרֶת.

את

את כרם יין טוב, נפן אדרת:
עליה חסב-לב שקר ידעו,
לאמר כי דרכי-לב אינה נדרת,
אך לו אנשי-לב הם הבן יבנו
כי אל-רוח ולב עשית משמרת.
כי לאלהים אהב מכל צוינו:
פה כל-מוסר הלב: לא, לא-שגינו:
אתך נטע מאז בורא רקיע.

אתך נטע מאז בורא רקיע:
ואנה השדה? השדה נחנו.
נחנו, נחנו שדה: לנו הופיע:
ממלכת אנשי-קדש אז נמשחנו.
אבינו אהב יה, שמעו השמיע:
ופרי חסדו אנו בגין לקחנו.
ונאמר לאלהים מגיל שמחנו:
לא נקח-לנו עוד תורה אחרת.

לא נקח-לנו עוד תורה אחרת.
כי לא ישיב אחור אל שדי אמר.
איכה יעץ אל רם עצת נבערת?
האם כמונו הוא קדוץ מחמר?
מאז כזאת יעץ, האמר עזרת.
היום, עולם, ובספר זה, איך יאמר:
איך יונתו יונה, ומסר-עמרו:
לא: כי רק-בך גינע, רק-בך גויע.

לא

לא פי רק־בך ניגע, רק־בך נזיע.
 אף אס־נהיה טובים, וכראש ומלך;
 ובאחבתך נבז עמל ויגיע.
 אף אס־דלים נהיה, וכרש ויהלך;
 גם אס־נגבר, ומשנא־אל נכריע;
 גם אס־ערום עריה בגולה נלק.
 אף מואס בך ידל, יחזיק בפלך;
 אל־פי בזה אתך תתך עפרת.

אל־פי בזה אתך תתך עפרת;
 כִּי־לא איש סכל הוא, אף מעל מעל.
 ראו שש־מאות אלה אש בערת
 יורדת על־ההר מטה ממעל.
 מתוך האש שמענו פה דברת,
 עונה אל־קול משה • יד וכל־יעל
 מה־נאמר עוד? שחה שחה כוס רעל.
 נחנו בך נשתעשע, נשיר, נריע.

נחנו בך נשתעשע, נשיר, נריע;
 נשמח, נגילה בך לעד כלנו.
 מדרכך את־רגלינו לא־נפריע;
 לילה ויום יהיה זכרך אתנו.
 נודה תמיד אל חי, חסדו נזריע;
 כי פרס יין הרקח נטע בנו.
 נודה תמיד לאשר חנן אותנו
 תורה מכלל אורה וכליל תפארת.

בעלי

בעלי בתים.

תורה מכלל אורה וכליל תפארת.
 מכל דברי תבל זיוה יופיע.
 את כרם יין טוב, גפן אדרת,
 אתך נטע מאז בורא רקיע.
 לא נקח-לנו עוד תורה אחרת:
 לא; כי רק-כך ניגע, רק-כך גזיע.
 אל-פי בזה אתך חתך עפרת;
 נחנו כך נשתעשע, נשיר, גריע.

פח

א ב ל א ס

אוי ליו אהה ליום! אמרר בבי.
 אמי, במר אתאבלה עליך.
 אל-יום פקדתך, ליום מותכי.
 הו! יהמו מעי. אהה! אליך.
 הו! נכספח נפשי; ואת תלכי
 לאור באור שדי, ומעגליך.
 בין מלאכי מרום; ופה תשאר
 נפשי במחשכים, ואין איש יאר.

הה

הה! עֲנֵמָה נִפְשִׁי וְהִתְחַלְחֵלָה.
 בְּזִכְרוֹ יְמֵי עוֹלָם אֲשֶׁר־חָלַטְנִי.
 בְּזִכְרוֹ שִׁמְךָ הַטּוֹב. אֲהֵה! חֲכֵלָה
 רוּחִי, וְגַם עֵינַי בְּעֵב יִרְעֻפוּ.
 עַתָּה אֲזַכֵּרָה כִּי נִגְדַעְתָּה נִפְלָה
 אִמִּי מִשְׁדֵּשׁ יוֹמִי, וְאַתָּה סָפָה
 זָכָה, וְעֵלְתִּי-חֵן, וְאַשְׁתִּי חֵיל;
 תִּמְדִּיר בְּמַר אֲבָכָה, וְיוֹם וּלְיָל.

זָכָה מְאֹד הָיִית עָדִי אֵין עָרָה;
 צֶדֶק וְחֶסֶד לָךְ, וְלָךְ הַיּוֹפִי.
 הֵה! הוֹר וְהַדָּר לָךְ, וְלָךְ תִּסְדֶּרֶךְ;
 עֲצָמָה וְעֹז לָךְ, וְאַפֶּס הוֹפִי.
 תִּבְנוּ נְבוֹרֶתְךָ עֲבֹדַת פָּרֶךְ;
 לָךְ חֵן וְשִׁכְל טוֹב, דְּבַשׁ תִּטְּפִי.
 תִּמְדִּיר יְחִידֶתְךָ לְקוֹל אֵל תִּתֶּה.
 אֲמַרְתָּ לְאֶרֶץ אֶרֶץ אֲמָה.

זָכָה מְאֹד הָיִית; וְלָךְ הַשִּׁכְל
 הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר; וְכוּ תִשְׁכִּילִי
 אֶת-כָּל-עֲבֹדֶתְךָ עֲשֵׂה עַד-תִּכָּל.
 וְתִהְיִי כְּמִשְׁפָּטָה, וְאֵן תִּגִּילִי.
 הֵה! וְיִשָּׁר לָךְ, וְאַפֶּס נִכְלִי;
 לֹא תִדְעִי הִרְעָה, וְרַק תִּזְעִילִי.
 דִּקְהָאֲמַת אֲהַבֶּתָּ עַד-אֵין חֶקֶד;
 דִּקְהָאֲמַת, וְתִשְׁנֵאִי הַשִּׁקָּר.

עָתָה בְּצֵל שְׂדֵי בְּגִיל תִּשְׁבִּי ,

תִּתְעַנְּגִי תִשְׁקֹט בְּצוֹרֶךְ שָׁמָּה ;

עַד־בָּא דְּבֶר־קֶדְשׁוֹ וַיִּפְקֹד־שְׁבִי ;

יָשִׁיב שְׁבוֹת בָּתּוֹ אֲשֶׁר נִכְלָמָה ;

יִתֵּן שְׁכִינָתוֹ בְּאֶרֶץ צָבִי ,

יָשִׁיב שְׁבוֹת אֶחָצוֹ אֲשֶׁר נִשְׁמָה ;

יָבִיא לְבֵית מִשְׁפָּט בְּיוֹם תִּכְתָּח

כָּל־יֹרְדֵי עֶפְרַיִם יִשְׁנִי שָׁחַת .

יֵדִין בְּנֵי אָדָם , וְכִדְרֵימוֹ

יָשִׁיב עָלַי רֹאשָׁם ; וְעַל כָּל־מְרִי

אֲזִי יַעֲנוּשׁ רַעִים , וְכָל־חַיִּימוֹ

מִי לַעֲנָה יָרוֹם בְּעִבְרַת־קָרִי ;

אֶךְ אוֹהֲבֵי יֵאָהֵב , וּמִפְעֲלֵימוֹ

מֵאָה שְׁעָרִים יִתְּנוּ הַפְּרִי .

גִּם־אֵת אֲזִי , גִּם־אֵת אֲזִי תִזְרְחִי

וְשֹׁכֵר פְּעֻלָּתְךָ אֲזִי תִקְהִי .

וְאֲנִי כְּאִישׁ נִדְהָם , וְאֵין מְנוּחַ .

אֲזִי ! עֵיפָה נַפְשִׁי : אֶהְיֶה נִגְזֶרְתִּי .

אֲזִי ! נִפְלָה רוּחִי , וְאֵין בִּי כֹחַ :

הֵינָה כְּאֵין מִשְׁעַן אֶהְיֶה ! נוֹתֶרְתִּי .

תָּמִיד אֶקְנוֹ חֶטָּה , וְאֵין רִקְדָּתִי ;

רַק אֲשַׁבֵּעָה רָעוֹת , וְטוֹב חֶסְדִּי .

גִּל צִמְאָה נַפְשִׁי , וְתִרְוָה אֶכֹּל ;

וְאִי־חֵלָה לָאוֹר , וְהֵנָּה הַכֹּל .

בָּאתִי אֲהֶה! אֹהִי לִי! בְּמִי מִתְנַסִּים.
 וְאֲנִי בְּרוּב עָמַל מְאֹד יָגַע.
 בְּאוֹר גְּמִיט וּבְמַעֲמָקֵי מַיִם.
 לֹא אֶרְעָה לְצֹאת לְהוֹשִׁיעַ.
 אִין רַק אֲשֶׁר־יִשְׁכֵּן שָׁמַי שָׁמַיִם
 יוּכַל לְהַצִּיל רֶשַׁת אֲשֶׁר־טִבַּע.
 רַק־הוּא בָּעֵת יַחְפֹּץ יַחֲזֹק־בְּדָק;
 רַק־הוּא תָּמִים דְּעִים, אֱלֹהֵי צֶדֶק.

אֱלֹהֵי פָנַי אָמִי, וְהִתְחַנְנִי
 אֶל־רֶשֶׁת וְדַל הַנֶּאֱנַח יִשְׁנִיחַ;
 יִפְנֶה לְשׁוֹעֲתִי, וְיוֹצִיאֵנִי
 מִלֵּיל מְבוֹכָתִי, וְאוֹר יִזְרִיחַ.
 יַחֹם יְרַחֵם, יַחְמֹל; יִזְרֵנִי
 דֶּרֶךְ יִשְׁרָה אֶלְכָּה, אֶצְלִיחַ.
 יִסַּל לְפָנַי מַעֲגְלֵי הָאוֹשֶׁר.
 חַיִּים וְשָׁלוֹם, וְאַמֶּת וְיוֹשֶׁר.

אֶל־תִּשְׁאַלֵּי אֱלֹהֵי יִקְר תִּפְאֶרֶת.
 אֶף־לֹא רְכוּשׁ גָּדוֹל, וּפֹז אוֹ בָּצָר;
 רַק אַחֲפָצָה, בִּלְתִּי שְׂאוּנִי קֶרֶת,
 בְּטַח אֶכַּל חֶקִי אֲשֶׁר לֹא־יֵצֵר.
 נִפְשִׁי בְּתוֹרַת אֵל תְּהִי חֶקֶרֶת,
 כִּי־זֹאת תִּשְׁוֹקֶתִי; וְאֱלֹהֵי יֵצֵר
 כָּל־מַחֲשָׁבוֹת לִבִּי הִלֵּא נֶחֱשָׁפוּ.
 סִתְרִי כְלִיּוֹת נִתְכַּנְּנוּ, נִצְרָפוּ.

רוצי, עלי, נפש טהורה, טושי
 נבח פני עליון בתחנוניך •
 התנחמי, הרגעי ופושי;
 שאל ואתן: יענה עושיך •
 התעוררי אפוא, מהרה חושי,
 אמי; ומה יתאפקו מעיך?
 כך נקשרה נפשי, וכי נפשכי:
 שפכי לאל שיחה, ותם הבכי •

מט

תנחומין של אבל
 אל מעלת הרופא החכם המפורסם
 כבוד רבי
 בן ציון רפאל הכהן פריצי
 על דבר
 צרת הבת

גבר חכם-לבב, ואמין כח!
 חכם בכל-מדע, ושוא יסתר
 מרום ובת-הומות ויהי בחר,
 מעין בחינתך, יציר, לברוא •
 חכם בכל-מחקר, ביד חתרת
 ממחבוא תוציא אמת נהדרת •

חכם בכל-מפעל, למי לא תיטב?
חסדי אלהים חי בך יגיהו
הן יש ואיש יקראה אביו
אביון במלטה ודל מקטב
יועץ ומורה טוב באמרי-פיה
בשל תחזק, כל-אנוש אחיה

אמיץ וגבור, הן בשיבתה
תרוץ ולא תרפה לרפא פצע:
הנה למותר לך בצוע בצע,
אך תאזור האהבה מתניה;
האהבה, הרחמים, הצדק,
ליטיב, להועיל, לחזק כל-בדק.

גבור וגבורת לב, הלא גברת
על-כל תשוקות שוא ודרכי-הבל,
האסרות רוח אנוש בפכל;
וברב עוזו בינתה, טהרת
את-רוחה מכל אמונות שקר
המחללות אל ואנוש אין חקר

חכם וגבור, אוי! ומה-מפעל
על-ראשה ירד ושוד ושבר?
הה! כי משוש לבך אחזת-קבר,
ותשת בקוננים אהה! כוס רעל
בת-חן ושכל טוב... ולא יכלת
למצוא מזור נגעה: אהה! שכלת

אֵיךְ תִּשְׁכַּח גִּלְמוֹד, וְאֵיךְ נִבְדַּלְתָּ
מִגִּילָה, מִבֵּת יְחִידָתָה?
אֵין נִין וְאֵין שָׂרִיד, וְחֶרֶטָה?
אִם עָמָה יָמוּת, לִמִּי עָמְלָתָ?
חֲכָמָתָה אַךְ-שׁוּא, וְשׁוּא הַבֶּסֶף:
יְהִיו כֹּלָא הָיוּ בְּיוֹם הַמָּסֶף.

שָׁכּוּל . . . וְמָה? שָׁכּוּל? אָהֳהָ! חֲטָאֲתִי:
מִה־מִּסְגּוֹר שְׁנֵי אֲמָרִים נָסוּ?
רַב־לָהּ, לִשְׁוֹן כָּזָב! שִׁפְתֵּי! הִסּוּ.
שָׁכּוּל לְרַב-בָּנִים אָהֳהָ! קִרְאֲתִי.
בֵּן; רַב לָהּ בָּנִים: וְלָמָּה יָרַע
אֶל-עֵינֶיהָ מִזֹּת פֶּת, וְרַב־לָהּ יָרַע?

יִשְׁכַּל אֲנוּשׁ סָכָל, אֲשֶׁר יוֹם רָצַח
יָרַד שְׁמוֹ וְזָכְרוּ בְּגִיּא צִלְמוֹת:
אוֹלָם, וְאֵיךְ יִשְׁכַּל אֲשֶׁר בְּמֹות
עוֹד שֵׁם כְּבוֹדוֹ חַי לְעוֹלָם נִצָּח?
בֵּן בֵּת לָהּ תַּחֲסֹר; וְעוֹד יִשְׁאַר
יָרַע בְּלִי יִסּוֹף, וְלַעַד יֵאָר.

שׁוֹר מִכְתָּבִי חֲכָמָה, אֲשֶׁר בְּהִמָּה
עִם רֶשׁ וְדֹל, בֵּת-יַעֲקֹב, חֲכָמָה;
וּבְמִשְׁפָּטֵי הַהוֹלָלִים גִּלְחָמָה,
הַמְחַלְלִים תּוֹרָה אֲשֶׁר נִעְמָה.
בָּס מוֹסְדוֹת חֲכָמָה חֲנוּךְ לְנַעַר:
חֲנוּךְ דְּבִיר כָּל-טוֹב, וְהֵם הַשְּׁעָר.

משלי

משלי חכמים בם וחידות ימו.
מה עמקו, מה ישרו הוכחת;
כינול ערפל צר ואור הזרחת,
כלילענו עוד בערים עלימו.
בם שכני דומה לקולך קמו;
בנת במדיהם אשר נעלמו.

בנים מהללים לך כל-אלה.
ילדי לבב חכמה ולא הרחם;
איך והרם תראה, ולא תנחם
על-בת אשר התפתחה מכלא?
האין לך שריר? הלא בארץ
עולם יחי שמך, ופרץ פרץ.

מה עוד לך נרדם, ועד-אן דמע
את-לחיה יסחית במפחד-נפש?
עורה והתעורר, שקוט, הנפש;
שובה בקדם לעשות לך שמע:
שובה, ושוב דלתי אמת לפתוח,
נבר חכם-לבב ואמיץ כח.

על השרפה אשר שרף ה'
 בית קדשנו ותפארתנו היה לשרפת אש
 ושיצא ביתא דנה ביום תלתא לירח אדר
 שנת כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה'.

בית אל, אָהֶה! מְקַדֵּשׁ מַעַם, אֵיכָה?
 אֵיךְ גִּלְ-אֲבָנִים, אֵיךְ מַעֲי נִהְפְּכָה?
 מִי הָאָמִין כְּזֹאת? וְלֹא רִיךְ.
 שִׁפְט אָמֶת. כִּי קִצְפָּךְ שִׁבְכָה
 עַד-מִשְׁכְּנוֹת דָּלִים בְּקִרְיָתֵנו? (*)
 גַּם-בֵּיתְךָ, גַּם-בֵּיתְךָ אֵינֵנו.

אוֹיֵה! דְּבִיר קְדוֹשׁ, כָּלִיל תִּפְאָרֶת,
 הַמַּעֲלָה מְרוֹם תִּפְלֵת-דָּבָר;
 אֵיךְ נֶאֱסַף הוֹדוֹ בְּאֶשׁ-בְּעִירָה?
 אֵיךְ בְּאֶרְצוֹ אֵשׁ, וְשׁוֹר וְשֹׁכֵר?
 אֵיכָה לַעֲפֹר שָׁח, שְׂאוֹל תִּגְיַע,
 הַיִּבְלָךְ, עֲלִיּוֹן, וְלֹא תוֹשִׁיעַ?

צָרִיק אֲדָנִי הוּא, וּפְיוֹ מְרִינוּ;
 וַיָּקוּ מִצּוֹא מִשְׁפָּט, וְהִנֵּה רָשָׁע *
 חָסֵד, אָמֶת קִנָּה; וְהֵן עֹיֵנו;
 אֵיכָה בְּלֵב טָמֵא נָקוּ לִישָׁע?
 קִנָּה שְׁמוֹר מִצּוֹה, וְהִנֵּה רָהֵב;
 וַנִּחַלָה לְאוֹר, וְהִנֵּה לְהֵב *.

להב

(*) חתמה ימים לפני סדמת בית קדשנו, דלקה אחרת נפלה בעירנו, ונפאלרו משפחות
 רבות ערום וערים.

להב מקרקק קיר, ואש יקדת,
בית אל, אהה! בא בעליותיה,
ולחכה ירד: ואיך מרדת
לא-מנעה אותו קדשתה?
משכנה, ארון, באש כבדת:
איך ביתה היום באש אבדת?

ראו בני קדם, ולא כמנו
בכו, בדרת אש במקדשמו *
ראו, וכל-העם בגיל ירנו,
ברצות אלהים חי עבדתמו *
אך יבך דור יתום, אשר כאדה
ראה בנשאתיו, ולא על-פלא *

הוי אש נקם שדי, אשר ציונה
אכלת מקדשים, ולא תשבעי;
ותאכלי היום דביר ארמונה:
בטן שאול תחתית הלא תשקעי *
מתוך ישרון מהרי הרמי;
אש אכלה, הרגעי ודמי *

האין בקרבי עוד מטיבי לכת?
אם נאספו כל-תמימי דרך?
ההיתה ערבה אמת משלכת
ארצה ואחר גו, פעבדות פרך?
אם מכני דורי אמונים פסו?
כל-יעקב תורת אמת מאסו?

לא-

לֹא־כֵן • וְאַתָּה • אֶת־תְּדַע־צִדִּיקֵנו •
 אִשׁ אוֹכֵלָה • אֶת־תְּדַע־אֵיכָכָה
 תּוֹךְ הַהִפְכָּה דְרָכָה רְגִלָּנוּ ;
 בְּלִי־מִנְעוֹ • בֶּן־אֶהְרֹן • אוֹתָכָה
 אֹדִי עֵצִי סִפְפִּי • אֲשֶׁר יִפּוּצוּ •
 וְהֵם בִּפְשַׁע רֹאשָׁה יִרְוּצוּ * ()

בְּעַר בִּיאֵשׁ קִנְיָתָה אוֹ בָּאת •
 בָּאת בַּמִּפְלָה • וְלֹא יֵרָאֶת ;
 לֹא בְעֶרְהָ בִידָה עֲדִי יֵצֵאת •
 כָּל־מִכְתָּבִי אֲשַׁדֶּת עֲדִי הוֹצֵאת •
 בֵּית אֵל אֲזִי אֶכֶל • וְתוֹרַת צִדִּיק
 הִיא נֹתֶרָה • הִיא תַחֲזִיק בְּדִק •

תּוֹרַת אֱמֶת • תּוֹרַת אֱמֶת וַיֹּשֶׁר •
 לָנוּ הִי מַחֲסֶה • וּבִלְעֶרְכִּי
 מֶה עוֹד לָעַם נִפְעֵם יָקָר וְעֶשֶׂר ?
 מֶה עוֹד • לִבְד־דִּלּוֹת • יֵלֵל וּבְכִי ?
 תּוֹרָה • הִי מַחֲסֶה • וּבִבְנִיָּה
 גֹּי רֶשַׁת קָחִי • וְרַב שְׁלוֹם בְּנִיָּה *

תורה

(*) סֵלֶה הוּא הַזֶּקֶן הַנִּכְבָּד וְנִשְׁוֹא פָּנָיו • בַּמֶּלֶךְ יִלְחָק בֶּן חֲכָיו מִלְּפָנָיו • אֲשֶׁר זָס
 נִשְׁוֹ נִכְבָּד • זָס חֲכָה חַת חֲחִירִים • וְעֵצָה הַחֲחִירִים אֲשֶׁר זִירָה נִקְנָתוֹ לְחִלּוֹ •
 סוֹמֵחַ חַת כֹּל סִפְרֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר נִחְרָן וּמִלְּטָס • צִדִּיק עֲלֵי סֵלֶה נִזְכָּרִים
 וּמִתְחַנְּנִים וּמִתְחַנְּנִים סִנְיָיו • עַד אֲשֶׁר זָס מִנְּעָתוֹ אֲשֶׁר עַל קִדְקִדוֹ נִזְכָּרִים •
 וְשֵׁם ה' סֵלֶה !

תורה? ואיך? הרי כי באש להבת
גם-בית מנוחה לאל ולאין.
אן תרביצי, תורת אמת נשנבת?
איה מקור חיים, ואיה עין?
איך להבות אש פריצו ערהנת
למשול במי חיים, ולא תכבינה?

אי נחלת שדי, שרה חדעת?
מדרש לזרע יעקב איכה?
תורה ותושיה באר נבעת,
מען משוש אבות, אהה! איך?
איך יחכמו בנים בבית הספר?
אוי! והוא יושב בתוך האפר •

אוי! וגנוזיו אשר מלאו,
ששם ילדי ירוון מדרשן
תורת אלהים חי: ואיך ירהו
לא כסתה אתם, והיו רשן?
נשרפת תורת אל. לאש נמשלת;
נשרפת תורת אש, ולא נצלת •

בין להבות האש כבר שלחת,
להיות לשמש באשר תגיה:
עתה כלבת-אש אהה! לקחת;
מרום ברכב אש עלות תגביה:
ותטשי עם דל, אשר ישאר
כשל במחשבים, ואן איש יאר •

אן ילמדו, אן יחבמו בנינו?
 בִּיטָס דְּבִיר חֲכָמָה, וְחֶרֶב בֵּית *
 אִיךָ נַחֲוָה סְבִיב לְשַׁלְחָנֵנו
 הַמְשַׁמְחִים אַבֹּת שְׁתִּילֵי זֵית?
 אִיכָּה בֹרְעוּ עוֹד יְבֹדֶךָ נָכֵר,
 אִם־נִהְפָּךְ מִדֶּרֶשׁ אַחֲזֵית־קֶכֶר?

בָּמָה תִּיחַל עוֹד, וּמִי יוֹשִׁיעַ
 לָךְ, יַעֲקֹב נִדְכָּא? אָהֵה! נְזֻרְתִּי *
 בָּא שְׁמִשָּׁה מָאוּ, וְלֹא תִרְגִּיעַ;
 וּבְעֵנֶיךָ תִּזְרָתְךָ שְׁמִרְתִּי *
 אִסְרוּת אָהֵה! מִיָּדְךָ נִלְקַחַת,
 הָעוֹד לָךְ מְזוֹר לְבַד בְּשַׁחַת *
 הַתְּחוּקִי אַפּוֹא עֶרֶת הַקֹּדֶשׁ,

אֶל־תְּחַנֵּנִי פּוֹנֵת לְקִנְיָתְכִי:
 אֶל־יֹאכְדוּ יָמִים וַיֹּאכֵד הַדָּשׁ;
 הַתְּאֹזֵרִי מִהֵר נְכוּרְתְּכִי *
 הַתְּאֹזֵרִי, הַתְּאֹזֵרִי: אִיכָּכָה
 תַּעֲצֹלִי, בַּת־יַעֲקֹב, עַל־פְּכָה?

רוּצִי בְּנִדְבַת־לֵב; וּמַה־תַּצְפְּנִי
 לִישׁוֹן שְׁנַת־עוֹלָם, זֶהֱב פְּרוּסִים?
 אִסְתִּירָאִי דָלוּת, וְרֵשׁ וְעֵנִי,
 עַל־כּוֹנֶנֶךָ מִקֹּדֶשׁ לֵאל שָׁמַיִם?
 הַתְּאֹזֵרִי אַפּוֹא, וְהַקְבִּצִי:
 רוּצִי בְּלֵב אַחֵד, וְהוֹעֲצִי *

הקבצי

הַקֶּבֶץ, יִהְיֶה עֵצִי? וְאַנָּה?

הֵה! כִּי בַעֲצָמוֹתַי רִתַּת וְרַעַד •
כִּי מֵאֲכָלֶת אֵשׁ אָהָה! נִתְּנָה
מִצָּפָה, מְקוֹם עֵצָה, וּבֵית הַוָּעַד •
אֵיךְ מְקוֹם בִּינָה, אֲשֶׁר הִקְשַׁבְתָּ
סוּד יוֹעֵצִי הַטּוֹב? אָהָה! חֲרַבְתָּ •

“אֵיךְ תַעֲמֹד תֵּבֵל, וְקוֹם חֵלֶד?”
אֲכַל יְסוֹדוֹתָיו שָׁכַב אֲשֶׁנו •
כִּי־פֶס דְּבִיר תּוֹרָה, וּמִדְּרַשׁ־לֶד;
גַּם־בֵּית עֲבוֹדָה, בֵּית הַמִּלְתָּנו;
גַּם־בֵּית גְּמוּל חֶסֶד, מְקוֹם יַחְקָרו
שֶׁרֶץ עָנִי עָמָס, וְטוֹב יִגְדּוּ •

אֵיךְ אֲרִצָּה תַחֲסֹר יְסוֹדוֹתֶיהָ?
תִּבּוֹן וּבִלְתִּמּוֹט, כְּרִבְח־חֲסֶדָה!
חֹזֶק יְדֵי עֲדָה, רָהֵב בְּנֵיהָ,
לִבְנוֹת לָהּ בֵּית לֵשׁ קְדוֹשָׁה •
מִשְׁעָן וְעֹז בְּלִתִּי מֵאֵין?
זוֹלָתָה לְגֵאוֹל, אֱלֹהִים! אֵין •

חֹזֶק יְדֵי עֲדָה • • • וּמַה־מַּעֲתָה,
מָה קוֹל דְּמָמָה אֲשַׁמְעָה מִבֵּית?
אֵךְ קוֹלָהּ הוּא זֶה, אֱלֹהֵי אָתָּה •
עֲדָה, בְּתוֹךְ לִבָּךְ בְּנֵי לִי בֵּית;
מֵעַל כְּלִיּוֹת צִחְנָה הִדְרִיחִי;
אִז הִנְנִי עִמָּךְ: עֲשִׂי הַצְלִיחִי •

נא

ויהי לתשובת השנה
ותקהל העדה בבית הכנסת הגדול
אשר הציל אלהים
ויקם מתוך העדה הרב המורה
וידבר לפניהם דברי כבושין
אז ישיר ישראל את חשירה הזאת
חציה לפני הדרש וחציה אחריו

לֵיל וְלַעֲפָה,
לֵיל פְּלָצוֹת,
הוּא דֵיל צָרָה,
הַעוֹד תִּבְא
לֵיל שְׁבָרוֹן
אֶזְכּוֹר אוֹתָהּ,
בְּבִכְי וִילָל
זְקֵן, עוֹלָל
חֶשֶׁה, עֵיפָה;
שְׁבָרוֹן מִתְּנִי*
לֵיל תִּבְעֵרָה:
נִכַח פָּנַי?
(אֹי זְכָרוֹן!)
אִמְסָה עֵינַי.
הֵה! יִתְגַּלֵּל
לֵיל תִּמְרוֹרִים*

צָרִי, עָרִי,
נוֹם, הַסֵּתֵר,
לֵיל לֹא טָהוֹר
כִּכְב נִשְׁפּוֹ
תַּחַת אוֹר זָרִי,
הִבִּיא אֶתוֹ
בְּבִכְי וִילָל
זְקֵן, עוֹלָל
זְכָרוֹן שְׁבָרִי,
מִהֲתִירָאָה?
אֶל־יִרְאָה אוֹר!
יוֹעַם, יִכְהֶה:
וְאוֹר אֶזְכּוֹר,
וְיִתְנַאֲה*
הֵה! יִתְגַּלֵּל
לֵיל תִּמְרוֹרִים*

לֵיל

לֵיל מֵאֲפִלְיָה!

הֵן בָּךְ הַזֵּה
בְּמַעוֹן הַצֹּר
חֲרָבָה שְׁמוֹ
כִּי עַתְלָדָתוֹ
וּבְלֹא עֵתוֹ
בְּבִכְי וִילָל
זְקוֹן, עוֹלֵל

לְשׂוֹא יְרוּץ

שֶׁאֵב, דֹּלָה,
אֶבֶל סָפוֹן
פֶּתַח כְּלוּא
יֵצֵא נְרוּץ,
אֵיךְ עָצָר?
בְּבִכְי וִילָל
זְקוֹן, עוֹלֵל

מִקְדָּשׁ אֱלִי

אֶבֶל אוֹי לִי
קוֹרוֹת עֵבִים
מִן הַמִּקְרָה,
נוֹס בְּרִלְבָב
מִהֲתַתְנֶבֶר
בְּבִכְי וִילָל
זְקוֹן, עוֹלֵל

אִישׁ אֶל-נִפְשׁוֹ

יֵצֵל מִחֶמֶד

שְׁלֵהֲבַתְיָה

בְּדָבִיר אֲרִמּוֹן*
הָאֵשׁ עָצוֹר
וְלִשְׁמֻמוֹ;
אֶת הַסִּתְרָתוֹ,
יָנַע הַמּוֹן*
הָהָא! יִתְגַּלֵּל
לֵיל תְּמָרוֹרִים*

הַמּוֹן הַרוּץ

בָּיִם, בְּבוֹר*
מוֹקֵד צָפוֹן,
אֶת-בֵּית הַבוֹר*
פָּשַׁט בְּחוּץ:
אֵיךְ גְּבוֹר?
הָהָא! יִתְגַּלֵּל
לֵיל תְּמָרוֹרִים*

שְׂמַחַת גִּילִי

כְּלִיד אֶכֶל*
אוֹי! נִצְרָבִים:
נִמוֹג הַיָּבֵל*
פֶּן-תִּקְבֹּר:
כִּי-לֹא תוֹכֵל*
הָהָא! יִתְגַּלֵּל
לֵיל תְּמָרוֹרִים*

גַּם בְּרִכְשׁוֹ

מִלְּהִבּוֹת*

תוֹצִיא עֲדִיָּה
יִשְׂאוּ אָבוֹת *
יָבֵא גִבּוֹ
וּבְמִקְבוֹת *
הָהָה יִתְגַּלֵּל
לַיִל תְּמָרוֹרִים *

שׁוֹמֵט, רֶקֶד,
פֶּשֶׁט בְּגָדוֹד *
אֶת־הָעֲלִיָּה;
שָׁמָּה יָקוֹד *
מִשְׁכֵּן חֲכָמוֹת,
פֶּתָאוֹם שְׂדוֹד *
הָהָה! יִתְגַּלֵּל
לַיִל תְּמָרוֹרִים *

הֵיכַל תּוֹרָה;
תּוֹחֶלֶת טָף:
יִמָּר לְבִי,
הָהָה! הִתְעַטָּף:
אֵיכָה תִּבְעֶר?
לֵהֵב שִׁטָּף *
הָהָה! יִתְגַּלֵּל
לַיִל תְּמָרוֹרִים *

הַמוֹעֵצָה,
לְנִדְיָבִי עִם:
אֵיךְ לֹא נִעְצֹר?
אֵל טוֹב זָעֵם?

אֵיכָה

בַּת בּוֹכִיָּה
אֶת־יְלָדֵיהֶם
וּבְעֵד אֲשָׁנָב
בְּכָלִי מִפֶּן
בְּבִכִּי וַיִּלֵּל
זָקֵן, עוֹלֵל

זַעַף מוֹקֵד
יָרַד מֵעַל,
שֵׁם לְשֹׁאֵיָה
פָּגַע תַּחֲתִית,
פָּרִץ חֲמוֹת
מִעֵין יִשְׁעִי
בְּבִכִּי וַיִּלֵּל
זָקֵן, עוֹלֵל

בֵּית תְּפִאָרָה,
תִּקְנוֹת אָבוֹת,
אוֹי! וּבִקְרָבִי
וַיִּחַדְתִּי
אֵיךְ תִּתְעַרְעֵר?
מִיָּם חַיִּים
בְּבִכִּי וַיִּלֵּל
זָקֵן, עוֹלֵל

וְאֵת מוֹצֵא
אֶהֱלֵ מוֹעֵד
אֵיךְ יָרַד צָר?
אֵיכָה גַם־בְּךָ

אִיכָה אֶבְלֹתָ?	אִיכָה נִפְלֹתָ?
אִיכָה יוֹעַם?	בֵּיתֶן אֹרֶה
הֵה! יִתְגַּלֵּל	בְּבִכִּי וַיֵּלֵל
לַיֵּל תִּמְרוֹרִים*	זָקֵן עוֹלֵל
רוּחִי יָדוֹן:	כִּךְ לַיֵּל זָרוֹן
עַל־הַלֵּלוֹת?	הָאֵין אָדוֹן
לֹא כוֹל בְּלֹט	אִיכָה תִשְׁלַט
הַהִיכָלוֹת;	הַמִּקְדָּשִׁים.
תִּגְדֵּל צָרָה.	וּבִלֹא מוֹרָא
תִּפְעַל עוֹלוֹת?	וּלְעַם נִבְרָא
הֵה! יִתְגַּלֵּל	בְּבִכִּי וַיֵּלֵל
לַיֵּל תִּמְרוֹרִים*	זָקֵן עוֹלֵל

♦♦♦♦♦

לִבִּי יִשְׁטָה.	הֵה! בִּי נִפְתָּה
בְּתִלוֹנוֹתָיו.	וַיְהִי חֲטָא
וּבְמִי זָעַם.	מִדֵּי־יִתְרָעַם.
עַל־חֲטָאתָיו?	אִישׁ הַמִּקְבֵּה
יָקוּץ בָּשָׂר.	אִיךָ בְּמוֹסֵר
פִּי מִדּוֹתָיו?	שִׁינֹרֵד עַל
מִה־יִתְגַּלֵּל	בְּבִכִּי וַיֵּלֵל
לַיֵּל תִּמְרוֹרִים?	זָקֵן עוֹלֵל
לִפְנֵי אָדוֹן;	יִשְׁתַּוֵּךְ מְדוֹן
מוֹסֵר נֶקֶח.	יִתְדֵל זָרוֹן.
מִשְׁחִית אֶרְתּוֹ.	יִשְׁפִּיל רִחוֹ
כָּל־יִתְוַכַּח.	עַם־מוֹכִיחוֹ
יִתֵּן תּוֹדוֹת	עֲשֵׂר יְרוֹת
עֵינָיו פָּקַח.	אֶל־אֵל רַחוּם

בבכִי

בְּכִי וַיִּלֵּל	בְּכִי וַיִּלֵּל
לֵיל תַּמְרוּרִים •	זָקֵן • עוֹלֵל
כָּל־אִישׁ בֵּינָה	אֶף בְּרִנָּה
יִשִּׁישׁ יָרָן •	יִשְׁמַח יָגֵל •
אֶל־אֵל פָּדָה •	יִשִּׁיר יוֹדָה •
שֹׁפֵךְ חֲרוֹן •	עַל־הַעֲצִים •
וַיִּסְתִּירָה •	יְדוֹ הָרָאָה •
מַעֲוֹרֹן •	לֵאמֹר • חֲדָלוּ
כָּל־יִתְגַּוֵּל	בְּכִי וַיִּלֵּל
לֵיל תַּמְרוּרִים •	זָקֵן • עוֹלֵל
הִכָּה חֶסֶף •	עַז חֶשֶׁף •
תּוֹכּוּ נָחַר •	שָׁלַח אֲשׁוּ •
הַשִּׁיב יְדוֹ •	וּבְרַב־חֲסִדוֹ •
רַחֵם זָכָר •	וּבְיוֹם רִגְזוֹ •
מִתְבַּעֲרָה •	פָּדָה תּוֹרָה •
הַצִּיל מִבְּחָר •	מִלֵּט מִחֲמַד •
אֵיךְ יִתְגַּוֵּל	בְּכִי וַיִּלֵּל
לֵיל שְׂמֹרִים •	זָקֵן • עוֹלֵל
עֲשֵׂה כָלָה •	עֲצֵר כָּלָה •
עֲדַת־פִּלֵּט •	תּוֹרַת חַיִּים •
פֶּתְאוֹם נִתַּךְ •	רָגַע צִאֲתָךְ •
בָּךְ לֹא שָׁלֵט •	מִשְׁחִית עֲצוֹם •
יְדוֹ בְּכָל •	אֲכַל אֲכַל •
אֲשַׁדֶּת פִּלֵּט •	אֶךְ מִיָּדוֹ •
אֵיךְ יִתְגַּוֵּל	בְּכִי וַיִּלֵּל
לֵיל שְׂמֹרִים •	זָקֵן • עוֹלֵל

רחום

K •

רחום שדי	השמיע די
פקד לאור	עדפה תכא
עצור עצר	משחית וצר
ויסתר	כי גער בו
וישאוראש	ההיכלות
הנבילות	מצור תרבו
בבכי וילל	איה נתגולל
זקן עולל	ליל שמורים
לכן בירה	שירי שירה
לילה חור	תשאי קלד
הראד תקפו	רגע אפו
רחום תפוק	וינאלך
אבן מקור	יראל תוכר
ובקול זמרה	כפים ילך
ובשיר תלל	אד נתגולל
זקן עולל	ליל שמורים
יעטה תרוה	ילבש תקנה
שמר מצותה	בית ישראל
אדה יחקור	זכור זכור
כייש פדה	כייש גאל
שמר עמו	נטר ברמו
יבנה צירו	יקים תראל
ובשיר תלל	אז נתגולל
יומם וליל	עדדור דורים

חתימה

מכתב לבן-חזקיהו בבלותו למנצח בנגינות :
מקום מעפר עפר ואפר רם ונשא אר-
שפלים תביט : על דבאי-רוח דודך השפך נגנת
נבונים תבלע תספד : יושב אהלים לבן תמלא יבערו
בסלו קראי חסדס : לתם לבב ו לבב תוסיף ללא
מורח ו אתה מורח ללא רועה אתה מנהל ובאור
פנה כושל אמין : שחר תושיה ו הופש אמת צדקה
תחסר לזרוע בארץ קצירו יאסוף גם-זרעו יזרע : יושב
במשך ויהנה אור-לו שכן בערפל יראה שמשו : לגפל
אשת יצו החגל לשכב קבר עדה והצלח : תדרי
עליות אלהים ביהו זרע צדקה צמחו תברך : ישמעו
נדרים ו פגור יערים יראו נדרים עבדת נער יחוו
יבשו יזכרו ישובו : יגמלה קדה על-הארץ תרמש
וממנה נאלף מוסר : יראו גדלים פעלת צעיר חילים
יאורו גדלו תושיה יזר שאת עשר ידות : מנה
אחד ו זמנה אחר אלה מפה ואלה מפה אנשי לבב
ילכו יעורו מירכת-ארץ : הדר יסיפו לשקה נהדרת
לגשון קדשים יתשרהו : דברי חכמים ו פדרבונות
אמר-נעם קחו נפשות עם פרוע יקום יתרגן תבער
בם אש-יהיה : השפיל גאותו ו נבזה בעיני עם סגולה
לתפארתו יביט יבין ערפיה יבין ערכו : גאות ילכש
יתאזרעו יחדש פגשר נעוריו : יציצו מעיר ו דרשי
לשון-עבר שחרי הטוב והתושיה יקראו בשם יעקב
ובשם ישראל יתהללו : זה יטיף ו נפת מתוק אמרות

מהורות

K 2

טהורות מליצה וזמרה לתהלה ולשם ולתפארת:
 זה יחפש תעלומות לשון יחשף יערות דבש ביער
 ברמלה: וזה יעשיר עניה שדורה ירחיב גבולה
 מפלעברה מלים יאגור משפתי חכמים פזורי וזיות
 באוצרה יכנס: וזה יאמר ליהודה אני יריב רש
 בפלג על לתורה ולתעודה יסיף אמן יראו מנאצים
 וחפו ראשם: וזה יפאר דברי חזן במכתבי קדש
 יעמיק חקור פנינים ידלה פליאות יגלה והופיע אור
 בענגם מתוק לנפש: זה ירש לים ראשנים קורות
 אבות יגיד לזנים והוציא במספר צבא תלאות חסדי
 יהוה וצדקת ישרים: וזה יתפר בפאנק ספרים משגי
 זמן ישליך טרף חמדות ילקט מלאכת ראשנים
 געלמו מעני כלתי והוציא לאור צלמות: זה יתן
 חכמת זרים ונחלה לישראל עמו יגלה מוסדות תבל
 אל-היהודים בכתבם: וזה יערף מוסר השפל
 בחכמה וביראת יהוה באצרות ראשנים יבא ושלל
 לא יחסר: תשוב תורה בית מלונה והדר על-גוי
 נהדר ישוב: נדיבי לב יפרשו-כה תורה ותושיה
 יתמכו: עוללים ישארו-להם ופרש לא-יחסר להם:
 בלב טוב יינק עגל ובשמחת-נפש פרה תיניק: דוד
 אמו-בו יציץ ופרח עליון ירא ואדם יאהב: יאמן
 ישראל לעשיו בני ציון יאמנו למלכם: והמלך
 ישמח באלהים סמוך לבו בנאמני-לב יראת יהוה
 יסוד עולם:

אויזצונע

דער

שענסטען אויפגעטצע

אויז דעם

מ א ס ק

a N

ה מ א ס ך

לחדש אייר תקמ"ו

א

שירים

לכבוד

הגביר המהולל איש מצין וסופר, ס"ה רמעי ולאכני האלף והקצין
המרום, כהנ"ל דוד פרידלענדר מ"ו יום כדמי
צבעתקמו האשכחית, כי העתקת תפלות ישראל צמלינה נחה ונקיה,
ללשון המורגלת כפי יושני הגלילות הללו, למען גם הנשים והעם,
בס כל מי שאינו מכיר לדבר יהודית, יצינו מה שמצאנו מפייהם,
וימונו לנס. נתפלתם: על כן לכדך את מכארי כתבתי העוררים
האלה, זכרון יהיו על נדקתו אשר עשה לישראל צעקתו זה

יודך בית יעקב	דוד איש שכל
בי מלך תרנומה	צחות דברת
עם מלין בלשון איש	לבן חברת
מעלנים אין בינה	לקח הסכל

כירח ינה	בחצי החדש
נגהו עד כי פניו	אל מול השמש
כן נגה תרנומה	הוכיח אמש
כי פניו ישרת	אל מול הקדש

אין

אֵיךְ אֶל הַיָּבֵל קָדַשׁ תַּעֲלֶה עֲתֶרֶת
בָּכָר מוֹצִיא מִלֵּין לֹא לוֹ נֹדְעוּ
פִּיו דּוֹכֵר וּבִקְרָבוֹ רוּחַ אַחֶרֶת

תִּרְגֹּמָה דָּוִד מִכֵּין כָּל רוּחַ
הָבֵן שִׁיר וְתַהֲלָה מִנּוּ נִפְלְאוּ
כְּתִבְתָּ דִּי בָּאָר חֲרוּת עַל לֹחַ

מ א ת

כַּעֲרִיִן נִסֵּן תִּקְרֶם לַפִּיק רַעַךְ בִּנְפֶשֶׁךְ
נִפְתַּח לִי הַיָּרֵךְ וּנְיֻלָּה

ב

מ כ ת ב י ס ד ב ר י ח כ מ ה ו מ ו ס ב

אשר קוצנו מענני הַמַּדִּים, לנִקְמַת יְדִידִים, לַחֲוֵלַת סַלְמָדִים, לַשְׁמוֹעַ זְלִימָדִים

בְּדֶרֶךְ חֲכָמָה הוֹדִיתִךְ, הִרְכַּתִּיךְ כַּמַּעֲגָלִי יוֹשֵׁר

מ ש ל ו ד י א

אֲלֵיכֶם אִישִׁים אֶקְדָּךְ, מוֹדֵי הַתּוֹרָה וּמִנְהִיגֵי הַעֲדָה, וְקוֹלֵי אֵל זְנִי אֶדָּם,

אֲשֶׁר חָנַן אֹתָם אֱלֹהִים זְנִיִּים, זֹאמְרֵי אֵל תַּחֲשֹׁנוּ דַּלְשׁוֹנוֹת

וּקְדָמוּכִיּוֹת אֵלֵי תַחֲזֹכְכִי, חֵיל כִּי יִנּוֹצַ אֵל תַּשִּׁיתוֹ לָנוּ, לַשְׁמוֹעַ קוֹל הַסִּידִים

תַּחַת הַסִּיד; כִּי חוֹחַ עֲלֶה צִיד שְׂכוֹר וּשְׂשֵׁל צִפִּי כְּסִילִים, הַלְּמָדִים לִדַּע

טוֹב וּמַחֲזִיקִים מַעֲשֵׂה אֲצוּתִיהֶם צִדְיָהֶם, וְאִין לֵהֶם עַל מַה לַּהֲשֵׁעַן, כִּי

אֵם עַל אֲנִיָּהֶם אֲשֶׁר יִלְדָם, וּכְעוֹדִים יִבְשֻׁוּ קִיד, וְלֹא דַעַת וְלֹא תַצּוֹנָה

לְאָמֵר: אֲנִינוּ הַלְּמָשׁוֹן חֶטֶא, וְלֹא יָדַע וְאֲשֶׁם, אִו כִּיֵּה מוֹכַחַת זַמַּעֲשׂוֹ

מַעוֹל נִדְּוֹל, אֲשֶׁר הוֹשֵׁם צִימִים סָהֶם עַל זֹאמְרֵי הַלְּמָדִים רַחֲנוּ לֵה' אֱלֹהֵינוּ

כְּנוֹר

צדק עתה אשר שמע החכמה ילא על הארץ צדוק החכם הזה, ואלו יחשיך
 ור. ברכים ועדס יתגברו רבליכס על כדי נשף; כי לאור צדק יאיר שמע
 כל היום, וצדק לא עצות, הוא אור על מיטע היום.

אמת תשל היה, כי אין חכם כצעל הנסיון, ואמת הוא, כי כל ימי
 כנטעתי על ימי חדתי, אשר חלפו כמו דבע, ויאצדו כלפס תקוה,
 ולא למדתי חכמה, מאשר צימים ההם הכל נשכח מאומתינו, אשר גרשוה
 מהסתפח צמחי הלימוד ומחכמות כלל החכמה, והיו ציינו כנטיעים כל
 נטעו, כל שורש צאצא גועה, ואף נשף צהס וייצשו; ואני צתוך הגולה, גולה
 וסודה, וממקדס הכסיל גם אני יקרתי, ואומר אצד נלחי ותוחלתי!

אחר כל הדברים האלה אודה לאלהי ישעי, אשר נחמי צאורח פישור,
 אחר הביעי לימי העמידה לטעוס צקלה המטה אשר צידי מיערת
 הדבש הנוטף מנועס לשוכנו הקדושה, וצדוק יעיד לי און לשמוע צלמודים
 זעיר שס זעיר שס, עך אשר לצקשת אחי ודעי המצתי לכתוב נועט מועד,
 והס הם אשר העירו את רוחי לעלות ולראות צמאמרי הזה, לאשעיל כפי
 נחי לכל כושל, ועל זה קראתי דברי חכמה מוסר: יען כי כך היא חוצתנו
 וכך יפה לאו ללמד את צייני חכמת התורה אשר תצא צראטונה, ואחרים
 יתלו ישהו מוסר השכל, לרק ומשפט ומישרים, אשר צאטונה יסעו לרגליהם,
 לאיש ואיש כאשר תשיג ירו, וכאשר כדצו לצו לקדצה אל המלאכה לעשותה.
אחרי יקנו חיפוש אל כל קורא דברי הסגרת הזאת לרון אותי לזכות:
 יען כי לא תלה על צני לעשות לי שס נשס בגדולים אשר צאצא, אך
 מלחצתי לראות חס אחי ושלום לאן אדם לאן קדשים אשר צרגליה ובהודיע
 מחשצתי צלימודם וצמיה ומוסר, ואס ימלא תפלא צידי דבר מה, אשר לא יסר
 צעימך, הוכח מוכיח את עמיתך, ולא תשא עלי עון אשר חטא; כי אני
 מוכן ומצומן לצטל לרומי מפני דלוקך, ואף כי להטות אחרי דבים אשר
 דעתם מענדס עטדות לי.

ואתה קורא נעים אדריכתי דרך זו אלך, כי לעשות לרונך חסנתי, ואתה
 תצחר ולא אני.

שלשה המה מיטיבי לעד צחכמס, וארצעה, מיטיבי לכת צמוסר, הכה
 הכס שצעה מיטיבי טעס צאצא יון, אשר בללו אור מפני חושך,
 ונאצו ללמות ולא סדרים, אור נגה עליהם, ויותר סהיו חקבים עוד למדו
 דעת את העס צמוסר השכל על דרך שאלת הרצ ותשובת המלחמך, ומה
 נאה מד זה להאיר עיני הכערים, אשר צהלו יראו אור: חס כן חיפוש
 כאשר הורנו הרצ המורה נקצל דרך אמת מכל אומרו, יפת אלהים ליפת
 וישכון

ויסמך בזה עס, והיה לו לך וחס במלמדי זה: (א) אשר נחמתי
ללמד בני יהודה קצת הלשון וכוונת חילם על יתד כל אומה ולשון, ואלו
מנאל מים חיים נמלטו, וממי המקדש ילכו, והיה פרים למאכל צלח בלח
הכשמה, ועליהם לתדפס צלח החיים, וכל דואיהם יכידום כי הם נעושים
שורק כלם זרע אמת, זרע נדך ה' אשר הנדלים בתורתו וקדשם נעושים
מעשה ידיו להתפאר.

וכראש אמיר אשכ עמי אל ההרים מאין יצא עזרי, ואת פללם אל פלח
אשר הופיע מהר פלדן ונחר בנו חמד לשנתו, ישלח עזרומקו
יחזיק צמחי לספכני לו יחזיק צמחיו יעשה שלום לי, שלום יעשה לי, זה
בחלי אחי התפללי אל צור גואלי:

אלהי אבי בעזרי, אלהים ה' צורי
עתה האל האר נרי, חובי סלח שלח צרי
חבוש חנק הרז יצרי, פרוק עול שם על צוארי
אז יעיד לך שירי, עת כי תבוא על שכרי.

הוא לכם, זרע קדש מקל עז, לני תפארה, אשר עלם על לני לנח
על דגרת חקירת הכעדים, כל נח ונח לפי לעדה; והיה צידכם לך
לדק ולמשקלות משפט, אשר צו תמודד חלק לאלף חכמה, וצמחם כלש
עם לנצחם כעוז, נחמה יצנה צית, וצמחם יתכונן וצדעת חקרים ימלטו.

ראשית החקירות

רב • צמי ותלמיד! הכה צל העת, אשר צו ראשי העם וקלמי העדה
נוסדו יחד לשמוע אשר למדתם להועיל מידם צואכם אל המקום
פקדוש הזה, וכל העם אשר נרגליהם הכס כוטים חזק ללמד
אשאל, וללמד תשיצו, אחר עתם כגדל חלנכם; ואם חכם לנצחם,
ישמח לני גם אני: ראובן צבדי אמה אשאלך והדעיני: מה
היא החכמה?

ראובן • ראשית חכמה ידעת ה'.

רב • ומה הוא ידעת ה'?

ראובן • הן ידעת ה' חכמה.

רב • אמה צמחי נחמעת, נהשינך על השלם עם השלם עמך?

ראובן

(א) כאשר עשה האדם הגדול צעוקים בעל הכתר, ואחריו הדג בעל כתר גי.
בעל שורה אחרים, ועוד שלמים וכן רבים אשר צאו אחריהם.

ראובן • פני הדברים היקרים האלה הם קטורים יחד נשלהבת נבחות , וכנפש צבוק , ולא יתהלל החכם בחכמתו , כי אם השכל וידוע את ה' : ולא יקרא ידא ה' , כי אם החכם יודע את אלהיו .

רב • איכה יוכל קרן מחומר לידע את אלהיו , אשר הוא כל תסתתר ואשר מלא צפיהו לאמר לא יראני האדם והי ?

ראובן • כמים דגדך מורי ולופי , כי צמי האדם לא יתקן לעלות אל ה' להכירו מלך מהותו פן יפרוץ צם ; וזה אשר למדנו רבותיו במשל הנכבד , אשר משלו על הארצות אשר נכנסו למדס , והפילוסוף צאמר : אלו ידעתיו הייתי ; אך חזותיו היו להכיר צוראנו מלך מעשיו , כאשר הודנו בעל חוצה כלצות צתפלתו היקרה : אלהי ארעך מהו שלא ארעך , נסתרת ולא תראה , והכל ממך מלא ; והיו הידועה הפנוה , צהיותה מן המאחר אל סקודס .

רב • פדש עתה דעתך צהדרגה ?

ראובן • כמי ועליתי צקולס מוצא ארצה וראשו פגיע השמיים , ומצדדי אחזה אלוה' גדלותי טעם וחומר היסודות חחרים חלילה , בגלגלים , המאורות , כוכבי השמים , וכל כסיליהם יומם ולילה לא יצרתו , ומוכרחים צמעשיהם ; אגזור אומר כי בצוה מעל בצוה שומר ובצוהים עליהם , ואעלה צרעיוני משפל מצני לרום שמי לידע ולהודיע , כי הוא הצורא , הוא האל , הוא היצר אשר לא סר מהיות , לפניו לא טורא אל ואחריו לא יסיה .

רב • היעצת לראות ; זה האחד *) אצרהם אצינו ראש המאמינים ועלה צקולס הזה , כאשר הוריתיך , והאמין צה' ויחשצה לו צדקה : אך לא כל הדעות שוות , ואין כל אדם זוכה לצקס גדולות אלה ?

ראובן • כך למדתי , מורי ולופי , האדם הגדול צענקים ידע את צוראנו בלא קריעת ידיעה , ומלך מעשיו ; אך אכחנו ידענוהו מאשר אצותינו ספרו לנו פועל פעל צימיהם מימי קדם .

רב • אם נחזיק מעשה אצותינו צידיו , כהיה גם אכחנו ככל הבוים ונקצל אשר בצלו ראשוים , והעולה על רוחם , ובצוה את אלהי הנכד , אשר עצרו אצותינו צענד הכהר ?

ראובן • אנו וציתנו נעצור את ה' , כי אלהים קדושים הוא , אשר נסה את אצרהם , וצרר אליו פה אל פה , נגלה ליצחק , וצחר ציעק

(*) האחר , ר"צ השיב המוקדם ע"י המחזק .

ציעקט, והדברים האלה מדעו ללבוש יוחלי מלרים אם
מפי אים; ועל כל זה לא שמעו אל משה, עד אשר עשה
לעיתים האחרות והמופתים, ויעדו על ים סוף; עד אשר ראו
עין צעין, כי ה' נבנה אליהם, ולא האמינו כי ידבר אלביה
את האדם וחי, עד רואם כבודו צעיניהם, ושמעם צלילים
את אשר דבר. אם כן אמונתו היו להבה פלרים בדבר קיה,
אשר ראו עיניהם, וישמחו לבו את כל מעשי האלהים, עליהם
אין להאמין והם אין לבדוע.

ר ב • אם כן אם לא ראינו לא האמנו? ומפני כי לא האמינו נשפחה
האדמה, אשר הורגו לשרת ען ואנן?

ראובן • שאל כל לימים ראובנים, אשר היו לפניהם, הנסה אלהים להורם
לעמים רבים על אמונתם? הוא הניח הצול על העולם, על
אשר השחית כל אשר את דרכו על הארץ; כלל שפת נתי
המבדל, על אשר גבה לבסוף: הפך סדרם ואמונה
על רודפם עמי עם וגלון שצעת לחם!
ומה יאל לבו מן הכלל הזה?

ראובן • מן הכלל הזה כנין, כי אחרי אשר אמינו הראשון מרה מות
בדלו, צמחמו אחרי תאוותיו הנופיות, לא זכה להכנס לו
תורה ומצוות; ולא נתחייבו הוא ודעו, כי אם צמח מעם,
והם שצעה מלות, אשר הם עשיות לאין האדם, כחוקים
אשר נטע העצב צאל מיי החיים, אשר הם לקיום הסוב
ולתועלת המין, וזה יזכה לאכול הפרי בעולם הזה, והקן
קופת.

ר ב • אם כן נאמין כי כל צני אדם יזכו לחיי העולם הזה?

ראובן • אני רואה כי אתה מנסה אותי, אם שחתי אשר למדתני, לו
אם הלכתי צטרירות העם, אשר לא ידעו את ה', ואת המעשה
הטוב אשר עשה? אם כן אפרס מה שלמדתי על הענין הזה,
ומה שהועילו למורי הספרים אשר הוריתיני. אנו מאמינים,
כי פועל אדם ישלם לו בודלו צאכר וקונש בדלו, וני אין
משא פנים בדבר, ועוצר אלהיו יעודך לשכר, והמערה יעונש,
ושופט כל הארץ יעשה משפט לכל קטון כגדול: אך חסדי
אורות העולם יזכו לחיי הע"ה כפי מעשיהם, ואם כפי
מעשיהם, כאשר גם צאמתינו כל אשר צאם ישראל יזכה, יקבל
שכר על מעשי התורה המועיל עליו והכהן והלוי יעול מוסף
על

על זה שגד עמלו צמזות הקרנן ושגד הצדדים המעולים
עליו: כאשר צלצן הלזו זורע בן המלך לא יעול פרס בשומד
הסוף, ושומד הסוף לא יקבל שגד בסופה המלך, ולא בסופה
במשנה; סוף דגד לפוס לערס אגד.

רב • היטבת דגד: כל הנקדל בשם ה' ימלט; ודי לכל מלך להודות
במלכות צדקו, ולקיים ז' מצות המעלות עליו; אך לנו
אשר צדד בנו מכל עם חל עלינו חיוצ כל המצות: אם כן
איפול הבידה כל לי כל הגדולות היואלות מן הפורה האלם.
אשר שם משה לפני כל ישראל?

ראובן • הפורה האלהית הזאת תסוב על אהבת האל ואהבת הדיע;
ככתוב ואהבת את ה' אלהיך, ואהבת לרעך כמוך.

רב • ראובן צדי! ראה דליתי כי ה' עמך השג אל לך כל אשר
למדתיך, דע את אלהי אביך, ועזבדו על כל מלך הקבלה
ולפני חפלה מלך החקירה; והאל ירחיז לך צדיעתו ויגלו
לך סודות הצדקם, והעצב, ותמלא סן ושכל טוב צדיק
אלהים ואדם.

חקירה שנית

רב • שמעון! שמעתיך מנין צתורה ויהי צמזותי; אמור לי
חילוק המצות אשר הם לעצדות הצורה?

שמעון • כל המצות הם צלות מלהבת ויראת הצורה, ותחת סוב
האהבה נכללו כל מצות עשה, ותחת סוב הידאה מצות לא
תעשה, כאשר דליתי כי אגדהם אבינו, על אשר קיים מצותיו,
חקיו, ותורותיו, קדוואוהצו; וכאשר שמע בקול דגדו, וכמעט
משלוח ידו צדו, אמד לו עתה ידעתי כי ידל אלהים אלהי.
רב • מה היא האהבה, אשר חוינו זה לאלהינו?

שמעון • האהבה לא תהיה תלויה צדד לא לתקות גמול, ולא ליראת
עונש, ותהי כמלאת אהבתנו לו, מלהבת הצנים, מלהבת
נשים, מלהבת הממוח, ואהבת עצמינו; סוף דגד כאמר צדינו
וכרית צמעשינו, כי כולדנו לעצדו, וכי עצדותו תקדים כל
מחשבתנו, וכל המעשה אשר נעשה.

רב

רב • אם סלחנה לא תהיה מלויה בתקות גמול, איכה מעצור אותה מאסנה, ומה נועיל כי נפגע בו?

שמעון • כך לימדתני רבינו, כי מהעור לא ילא רק וורו, וסוף השכר לנא, ושגר מלוא מלוא, ושומר מלוא לא ידע דבר דע: אך עם ידעיתו כל זה סוף העצורה לא תהיה מלויה, כי אם סלחנה ולא על מנת לקבל פרס, כאשר הורס אנוניגוסם איש אביו.

רב • מדדנו: למדו לשקר לדוק ופיתוס תלמידיו, ועל אשר לא הבינו דבריו נחשו בשגר ועונש. ספר לי למה הלך כהיפה הדעה הזאת בישראל, ואיכה פשה הנגע בצית?

שמעון • שני התלמידים האלה, אשר לא שמעו כל דבר, לא הבינו דבר, ונכח לנא עד להשחית ונחזי אומר כי האדם לא יעמוד לא לשגר ולא לעונש; זה הולך אותם מכלל ישראל מאמיני תורה שגמול ופידשו התורה בעולה על לנא; וכאשר בודו מדעתם, זה אומר נכח, זה אומר נכח מקלחת כפי הקבלה האמיתית, ומקלחת כאשר בנו צמה לעלמס וטח אותה תפל, עד אשר בכל דור שינו את טעמם, ולא עשו הנאים את אשר עשו אבותם, והנס משונים צדעוניהם וצמעהיהם, כל רואיהם עליהם ישועו, שרקו ויחקקו שן.

רב • אחד לאתם מן הכלל, היה צימיו מי שנתב נבדס?

שמעון • ר' יהודה הלוי נעל הכוח הכח על קדקדס, ואחריו נעל משה דן הכח אותם הכח ופנא, ועם כל זה לא שנו מדרכם הדעה וען החמם אשר צמיהם.

רב • אם לא מעצור על מנת לקבל פרס, לא מונע מעצור מידלת העונש.

שמעון • בדדוקיך כן הוא מחיננו למנוע עצמינו מן החטא מידלת אלשינו ידלת הרוממות; וכאשר הונחתי נחייב לשמור מצותי מאסנה, ולהזהר מחטא מידלת.

רב • שמעון בני שמע צקולי ויהיה אלהים עמך, אכזב את ה' אלכך, גל לצנך, כל נפאך, וכל מארך: והוא ישמך מכל רע, ישמך את נפאך, ויחייב את גבולך: שיהיה ידלת האל נכח פיך, ואלו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וידאו ממך.

חקירה

חקירה שלישית

רב • לוי אמר לי בכלל, אשר תחתיו קוצנו יחד המלות, בתלויות בעצות הצדק?

לוי • המלות הללו הם הנכללות תחת סוג החקים, והם אשר לא נודע טעמם, כאשר נעלו מן הטבע, והם דיני הטעם והטעם, כללי דברים, נגעי הכבד והצית, סימני צהמות, דגים וחגבים, צין דם לבס, כל סאסור והמות, ועוד דברים מהם אשר לא נודע טעם הדבר.

רב • כאשר דבר חלק שלטון, מי יאמר לי מה מעשה? והואך יעני יורד לשאול ליוצרו את אשר העלים ממנו?

לוי • אמת הוא כאשר למדתי, כי האל, הוא היוצר, הוא הצור, הוא צורתו טעם ב' מלות ונכלל בהם החכם מכל האדם, וזהו לימד דעת את העם, כי העצוד הישר, והלכ השלם, הוא אשר יעצוד את יוצרו כאשר נזה, ועל זה הזהירונו צאמרו תמים מהים עם ה' אליהם.

רב • אם כן לא יקראו מלות לעצות הצדק, כי אם החוקים?
לוי • אני מאמין בצאמרה שלימה, כי גם המלות, אשר נודע טעמם, הם תלויות בעצותיהם; אך מחשבתי היתה להוכיח, כי העצודה הזאת, אשר לא נודע טעמה, תיטע צעירי ה' כאשר עצודות; על ידי שמוע עוצה טוב, והקשיב מחלץ לולים.

רב • כפי דבליך מעשי הקדמות נודע טעמם?
לוי • כך למדתי דנינו מלמד הסודות הכלולים בהם והמלמדים צמעים, התורה גילתה טעמים שונים, והם למען אשר לא יצחו עוד לשעירים, אדם כי יקריב זבח, וסמך את ידו על ראש קרבנו, וזהו הכתוב גילה דעתו, כי החוטא צהולאת פסונו יספר שונו, ונשימת ידיו על ראש צהמתו ישים עליה חטאיו, אשר יתורה ועוזב וממדה ועוזב ירוחם, וכאשר עשה היחיד על קרבנו, הקהל חקה אחת להם צעיר המשתלח.

רב • חלילה לנו לתת טעם פלמי למעשה הקדמות?
לוי • חס וחלילה מי אשר יעני לומר, כי אין לקדש טעם אחד, ומי אשר ינא אל הכולל והי? לא מצא לפניה לומר, כי אלו הטעמים יספיק; כי הם טעמי הפשט, ואני אמדתי כי יש סוד בדבר, ומקום, אופן, וסך ההזאות יוכיחו; יען כי לכל עון אשר חטא מתקן קרבן צמני פגמו, והצמחם אשר יתמר, מי יורם ומי יושפל, מי על היסוד ומי

ומי תחתיו, מי על קרן פלמי ומי על קרן פלומי? היאומן כי יסופר, כי אל אחד כתבן, ופרנס אחד אמרן, ולא יהיה צעמך סורי סודות?

רב • מה טעם אמרו דו"ל כי מעשה הפרה חקה, ולא אמרו כן צנל סקדנות?

לוי • אמרו כן צמעה הפרה, על כי מעשה מנבדים זה את זה, ואין לה טעם מספיק אפילו צנלה; צנל האמת הוא כי היא צמין אז לכל המצות, אשר לא פרש טעמם, להודיע כי היהודי צנל המעשה אשר יעשה תחתיו כוונתו לעשות דלון אציו שצמחים, מצלי שאלת טעם, וצנה ידחה אפוקתו ויושר מעשיו כאשר לצנל שלם עם ה' אלהיו.

רב • ומה לנו טעם מספיק באסורי המאכלים?

לוי • אין טעם טבעי באיסור איבות המאכלים: על כי כל הבשר אורליס אורס, וצריך אורס, והצנלה תוכיח, אשר הופר לנו כתיבתה לנו, לו מכירתה לכדי; ואם אכילתם מסוכנת, אין ספק, כי צנל עולם ה' אשר רחמיו על כל מעשיו, הם מצווה השלכתה לכלל, כאשר צונו צטרפה צדה? אך הם גזרות מלך כעומאות וטהרות ופתן סדמים, טהרת המצורע וטומאת החיור, וכאשר אמרתי אין טעם צנלן.

רב • על מה פירשת איסור המאכלים צמלת איבות?

לוי • על כי תחייצנו לגדוד עצמו צממות גם צמות לנו, ויהי צדיק אורל לשונע נפשו ולא יהיה צמוצלי יין צוללי צד לנו, כי סוצל חולל יורש; ועל זה בזה החנמה אלהית להמית צן צולל וסוצל, כאשר חורנו דו"ל, סופו סולך לפדשת דרכים, ומלסטם את הצדיות.

רב • ומה הוריתך על איסור סתם יינס?

לוי • צדדים מתוקים עדש ורופת לופים: כי נח כאשר שתה מן היין מתצוה והציל קללה על זרעו, ולוט צמדותו הציל ממזדים לעולם; כי יונד צן דכ צמשפטיו הישרים אשר אורח לוואלי חלציו, כי החיור, על אשר הויר עצמו ממנו, נקדל קדוש; וכי צספרים אשר לוואדים הסספסים על כ"ד ספריו כתוב, כי דיואל הציל דליה צחכמתו; כי היין יענה את הכל, וכי הוא חזק מהמלך והמלכה, על כי המלך, אשר הוא מושל על הכל, פעמים צנות העתו צרו לקחה; אך כאשר קרה לוואדים שפות יין, גם המלכה לא יכלה לו, ומעשה אשחורש עם ושתו יוכיח!

רב • אם כן ראוי הוא שגבור על עצמינו לצלתי שפות יין?

לוי

ר"ב * הלא גזירה שאין דור הכבוד יכול לעמוד בה; יען כי היין הוא כותן לעמל אור, וחיים למדי נפש * אך כאשר ראו ח"ל כי יין נספח כאשר מן התורה, וכי דמיאל שם אל לבו אשר לא יתבאר ציין משתה בעל, אף צומן ומקום שאין נסך לאלילים, אסרו היין כמעשה חזן לרשותו, והתירו יין שלנו, ועשו פשרה בזה בין אנשי מזרח ומערב, אשר היין כאשר להם יוכל וכל, וצין צמי לפון ודחוס אשר הותר להם כמים, כאשר עשו גם נדבדים אחרים; כי הראשונים לנשיהם עמו צנצל דגלם, ונשי האחרים יונאות וחולות צדקמים, ונשותינו כחיות מחוטבות תצמת היכל, והתקינו שיהא ראשה נשיה צלחתם החולה, ולא ילאו צכל עת, כי כל כנודה צת מלך פחדה, ותפלתם אדם לשנת צית * צדוקים הם וצדוק עמם אשר עשו סוגיה וסמים, וסורן גדלם ישנו נחש צלל לתש *

ר"ב * אם הדבר הזה תעשה צכל אשר לוך אלהים תוכל לעמוד; כי דנים חללים הפילה ההדסה והעלים אל הקודש פמיתם, ואזהרה דנה לאוריתם והנבאים והעם אל יהדכו לעלות אל ה' פן יפרוץ צם * ועתה צמי שמע צקולי השלך על ה' יהצך והוא יכלכלך, כלכול הבוץ, וכלכול הכסף, בול על ה' דדך וצטח עליו והוא יעשה העוצלך, וכיית בגן דה וצמולא מים אשר לא יכצו מימיו *

חקירה רביעית *

ר"ב * יהודה אמת ידוך לחך וצכל אשר תפנה תלליה, אמור: מה הם מצות התורה אשר נתקנו לאהבת הדיע ולתועלתו?

יהודה * משל שבור הוא צפי ח"ל, גי דרך ארץ קדמה לתורה ואמת הוא, על כי דור מצות צמי נח הם לאהבת הדיע ולתועלתו *

ר"ב * שאלו שאלתיך על זאת התורה, אשר שם משא לעיני צמי ישראל?

יהודה * כאשר שתי התורות האלה שתיכן פתנו מדועה אחד, גם צשנית שמר הדרך ההיא עצמה (כי לא צן אדם הוא להתנחם) * ודור עשרת הדברים, אשר הם יסוד תורת משה וצמולתו, הוסרו על אהבת האדם *

ר"ב * אמת הוא וכן לימדתיך: אך פרש הדבר?

יהודה * דור מצות משה הם סוצנות על החוג הזה: כמעשה הלוקה, מעשר עני, הלקט, השנחה, הפדע והעוללות, השמעת הקדקעות ומשה כל יד, השנת העצות והאצירה, הפריקה והענינה, ההלואה לעני וההפקד צו, דיני היוכל ושופ העצד

לל משמחו, ועוד רבות כהנה; דעו מעל ס' מקדשו קמם
מהנה לל מעדנה, ונגין לל לבולס: וסכסס לרעך כעוד.
באס כלחר בן גס צמנות לל מעשה?

רב

יהודה • כנעניך בן הוא גס המה דרך אחד לכהנה, וכולס סודנות על
סחוג הסול עלתו, והס: איסוד חגיגה, סחילס והרצות,
סדות סקר ודכילות, שלל מחדס על דעיט דעה, לל נסע
גנול ולל נסנה עוד צדך, איסוד לקיחת שוחד והעיט הדן,
במקיעה והנטייה. וכלל גדול צמנה הוא לל טשנל סלס סחך
ולננך: סלס חסס ילל לנו, כי סלס מוסר דנר סלס לל נל לל
לכלל קיצור ולל לכלל מעשה; מכל סכן ססוד לנו כל דנר,
סלס ילל חמנו כזק, לו חלי כזק.

רב

והמורה שבע"ט, סלס צמנה למנס לז"ל, באס סקילה לו
בממדים צמורת סלסס?

יהודה • הס ספריו על המדה, וכיהודה ועוד לקדל סוסיו טעס
כעיקר, עך סלס ססודרצות דנרים, בגינת דעת וסכולט דנרים,
ופילסו ריני סלסנה וססלס, הנקיעה והנטייה, כנוד
הסולים וסיקור סוקנים, צענין סלס צו סרחינו סכנת סלס
ועקרו סגלס ריע, צססר כעס ען סלל וסענר דעה ען
כנער ועוד סקנו חנמים דנרים הרצה על דנר קדימת סלס
ספיל לגוי צסוק, סכנסת סודחים, ציקור סולס, וכל סלס
צסס במילות ססדים יכונס.

רב

מה סמס צין כפרת עון, סלס צין סיס לרעבו, לו סלס צין
סלס למקוס?

יהודה • סס יחטל סיס ללס ופללו סלסס, ולל ילנה ס' סלס לו,
עך סלס יסינ סלס סלס חטל לו, סך כי סז לללסו צנל לו,
ולס לל יחטל צמודה ועוז ירוס.

רב

סס לני צדגריך, ירך נעורף סריצין, סלס כחשו צמעסינו סטותס,
ויססחו לו צני סניך ססרים סל מעמעת חכמינו: גדל צדעות
סטות סלס, כי זל כל סלסס, וסיה לרק סזור מסיך,
והססונס סזור סלניך, וסיה מעשה סלדקס סלס.

חקירה חמישית

רב

יססנר צני! ססוד סנרפיך לספר צמה יחוייז סלסס לפלנו?
יסשכר • סמו מוסרס כס' מורת סללסס, וסנהה צנצונס סמוסל, וססולג
צדני רז"ל, כלססס כל סלסור צפרסס מלך, פלך מוסר צו.

רב

רב • חזן למדין תן הכללות אבוד הדבר צפרט?

יששכר • חזן צפרט אלא מה שצנלל, והוא: כי המלך הוא צעמו כלל לנשים ונכשמה לבן, וכי כאשר כל מחשבותיו הם לעונת עמו, כן כל מחשבותם יהיו לשמות צקולו, ולעצרו ולצדק שמו למותיו, ולא לסוד מהם ימין ושאלל.

רב • אם כן נחויצ לעשות ככל אשר יצוה?

יששכר • כן הוא חייצם אנו לעשות כל אשר יצוה במלכותו, ונכלל אשר נעשה תחת השמש.

רב • ואם יצוה חזיה דבר נגד תורת האלהים מה נעשה?

יששכר • כפיל תחנתיו לפניו, לכל יאצה הפליר צנו לשמות צקולו וחטאנו לאלהים, ואם לא יאצה שמוע, תפול תחנתו לפני מלך המלכים, אשר לז המלך צידו, עד אשר תצוטל הבחירה. כה עשו אבותינו צימי מדרכי ואסתר צושן הצירה, אשר על כן דצרי האגרת הפורים הזאת השנית, ובה עשינו צימי הקיסר קאיו, אשר צוה לשום צלמו צהיכל ה'; ואשר צידו נפש כל חי, הפך לצם לעונה, וליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, ונשכחו הצרות וגם נסתרו מעינינו.

רב • ואם הוא עצמו יעצור על התורה, מה דינו?

יששכר • דינו מסור לשמים, ומשנה ערוכה הוה מלך לא דמן אותו, וחז"ל הורו, אשר נשיא יחטא זה המלך, וכן הוא אומר: צעשונו אחת מכל מצות ה' אלהיו, שאין על בניו אלא ה' אלהיו. לאו כל ודאו אחצב עצד את הצעל, הדג נצות לצול ממנו אחצב אבותיו, לא יחזה ציד אשתו, אשר הדנה כל נציא ה'. ועם כל זה הנציא אליהו, כאשר הוכרח לדבר לו צדד ה', חלק נצור למלות, ולא די שלא עבדו צדד, כי דן לפני סוסו עד צוהמה חרעאלה נעצד לדנו; כאשר גם לידעם (אשר חטא והחטיא את ישראל) הנציא אשר חל את פני ה', להציץ יד המלך ננדלשונה, כאשר נצא על מדיפת עצמותיו על המצב אשר עמל צדדנו הרעה, כינה אותם צעמות אדם.

רב • צוה נחויצ גם למלכי הבוים?

יששכר • מנסה אמה אומי אס שנחתי, או שמה לא למדתי את אשר למדתי להועיל, האלהים הוה הממליך מלכים ופן לצדק ומלון מלך, האלהים יענה את פלוס נפשו, ואם אין דינו מסור

מסוד ציד האלהים אשר העלינו ואנו חזק לנו על מה להשגנו
 כי אם צענונו • הנה פרעם אשר הרצה השעה צמיח
 עוללנו, ואשר הכניד עולו עלינו, לא יאלנו מאלנו עד אשר
 מלא צמיו, ומזה לדון הכניאים חלק לו כבוד ותלה הכנות
 צעזדיו • ומי לנו דע ומד כמלך נכל אשר שרף תפארת עתה,
 והגלה חותנו ואת עיני נדקים עור? וקרא • לוחם ואמר:
 עזרו את מלך נכל; ודכאל איש חזקות, אשר הוכרח לפרש
 לו הנצור עליו כסעפים חזיון לילה, תלה הקללה בצריו,
 ואמר: מאד חלמא לסחאך, ופארי לערך • הכלל כיוצא, אט
 באחין, כי צעזדום המלך נעצור את מושיז מלכים לבסא,
 וכי האלהים צממים והמלך משכה לו נצור, לכל אשר יתפח יעמי •
 מה משפטינו נכדון מה אחד חמימת חזון?

רב •

יששכר • רבותינו חכמי המשנה הזהירונו היו מתפלל בשלומה של מלכות,
 וחכמי התלמוד ז"ל הוסיפו לפילו דים גדותא מן שמים
 מוקמי לה, והוא ק"ו שאין לדיך לדין, ואם תלכו ושעמם
 מה כתב על מנין הזה אגריפס מלכנו לקא"ו קיסר רומי,
 ומה פנה אותו ידידיה אלכסנדרי והנס צמחוצים •

רב •

יששכר בני יש שער לפעולתך צעמי העם הזה וצעמי השמים
 עזר אותם, ירא את ה' בני ומלך, ואלחם נכל אשר תלום
 כפשך; כי את אשר ישמע נקול אלהיו וענת מלכו ישלים, לא
 תאונה אליו דעה וכנע לא יקרב נאמלו, והים עמחמו נצור •

חקירה ששית •

זנולת בני! צנס צניתי צית זנול לך צחוצת האצות לעידו •
 נצדני נא נבד זקני העם נאשר הודית?

רב •

זבולון • הוא דבם הכלל צפרע וכלל ופדא •

רב •

חודם חידתך ונשמענה?

זבולון •

אם נצוונו על אהבת הדיע, ק"ו נחויז על אהבת קצינא
 ריעים, ומזה יאל, כי אם נחויז למעלת אחד מהדומים לנו,
 נתחייב מכל גכן על העצת קצינאם; ונוסף על זה, כי צהים
 גם אנו חיושציה, נשלומה יהיה לנו שלום •

רב •

האם חויצנו צזה עמוקת הפורה?

זבולון

זבולון • גם אחרי אשר נודענו מתארים, אשר עדרו את חיינו צפר, מקדש מלא הוא לא תתעב עלי, כי בר היום צאלנו •

רב • ואם יטען טוען, כי זו היא חוצת הגר, אשר בר צחק, ולא האזרח, עם תשיב?

זבולון • מה תשיב? מי איפוא הוא, אשר יעני לומר, כי הגר העובר ושן יחייב צעוצה ועצרת העיר מהאזרח, אשר הוא עמם מעמיה? וכי נחויב לעצור אשר כלנו ואשר קדמונו, מאשר קצלונו צאהבה, אחיה, שלום ורעות?

רב • לני שלמתין על חוקות התורה?

זבולון • צדק זכר הנשכחות! אמת הוא, כי גם על העניין הזה למדתני דבר הכדוש צק", והוא כי עת אשר גלינו לצבל עיר הדמים ורצת המשטמה אשר תהיה לשני עוזנו, ואשר חללה את תפארתינו הנצחית עכרנו ואומר: ודעו את שלום העיר אשר אתם צתובה •

רב • מה לך עוד על הדבר הזה?

זבולון • אם על ערי הארצות מתחייבנו לשלום לשלום, ושלם לנדות עז מאכל: והיואל מן הכללים העוצים ההם, היאך לא נתחייב צעוצ העיר, אשר היא לנו כלילה למשמד והיום למלכה?

רב • אודה האמת, כי הוולתי נחות, אם למדת את אשר הוליתין? אמת היא חוקה אחת היא לגר ולאזרח הארץ הכל כאשר לכל, חוייבנו להטיב לדומים לנו, וצדקת המטיב לדמים עוצת הדמים תלויה בו, כאשר למדנו דו"ל: משה זכה וזיכה את הדמים, זכות העמים תלוי בו, שנאמר לקחת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל •

חקירה שביעית •

רב • גד! הבידה לי, מה חוייב אדם לרעהו?
גר • להבה אותו לעזרו צכל דבר, ולשמרו מכל חק מפשו, כי בן נוחו האלהים: ואהבת לרעך כמוך •

רב • אמת הוא, כי זה כלל גדול צתורה, אך התורה עצמה יאלה עז הכלל למד?

גר • אחי יהודה, אשר למד יותב ממני, סנצ את פני הדבר, והוכיח כי דוג מלות תורת האלהים סוצצות על החוב הזה •

רב • אם בן חייב אדם לצוצו כל ממונו לדעיו?

גר • התורה תמה שיעור, מעשר לעניים, לקט, שחטה, פאה ועוללות צסדה ב ב

בשדה, ודעותיו ז"ל גזרו כי המצנזן לא יצנזן יותר מחומש; על
 כי לא הותר לאדם לפזר כל רכושו ולהיות למעמם לאחרים, ועל
 זה הוזהר שלא יפזר עמומו, והיה ציתו פתוח לרוחה לכל שאל,
 למען יהיו עניים בניו וצני ציתו.

רבי • עוד מה הודיתך צאהצת הרע?

גד • חוצת התוכחה להסירו מדרך רעה לדך טובה, ולהיות לו למנוח
 ולאות צמחשיו הטובים.

רבי • צין שמירת ממויכו למחן חזירו מה הפרש הורונו חז"ל?

גד • אם הורונו כי החוצל עצמו וממונו אף על פי שאינו ראוי פטור,
 והחוצל את חזירו צין גבורו צין צממונו חייב לשלם.

רבי • אם כן די לנו שלא להזק חזירו גבור ומחן?

גד • לא כך למדתו רבינו: חייבים לנחנו להתרחק מהלצנת הפנים,
 ומכל דבר הרעה לגנות, עד כי כאשר לנו לומר פלה דב זה למי
 שנתלה קרובו, ולספר בשנח שום אדם צפני שוכחו, שלא יבא
 לגנותו מתוך שנחו, כאשר הורינו לדעת פספרי המוסר.

רבי • עשה אפוא, כאשר דצרת, בכל עת אהוב הרע, החזק נחמד אל

דרך נצירה כי הוא חייך, ודצד זה תאריך ימים על האדמה;

כי כל פעל ה' למענהו וצמד האדם, אשר יזר אותו צלם דמות

תצניתו חייבים אנו לנשאו, לכדו, להועילו ולהטותו אל האמת,

ואם נטה מן הדרך, ה' העוז יכפר צעדו, וגם המדיע לנו לא

נשאל אותו, כי אם מעשיו, כאשר פירשו קדמונינו: יתמו מטלים

ולא חוטאים.

חקירה שמינית •

רבי • נפתלי! נפתלי אלהים נפתלי עם אחיך. צחצת האדם לרעהו.

הא פרש מה שחייב, כוסף על זה, היבדלי לאחיו?

נפתלי • ידוע לכל כי אם המשפחה ניתן להיות כל אחד לעזר לאחיו,

ועל זה חקקה התורה האלהית חקים טובים נחיהו צהק ציבור

איש אחיו.

רבי • ומה אם?

נפתלי • השנת העצום, ושמיעת הקרקעות, ומשה כל יד, חרפת העז

בשמינית ופיוצול, וחזרת הצית והשדה לאשר הוא לו, ועז

צנות נהנה.

רב • נפתלי •
ומה טעם לא שוה צדק כל בני האדם וגם בני אדם?
הרדמים האלה לא חוייבו צד מכל הדין, ואין מדת הדין
לוקה צדק, כי לא יחוייב צד אדם להחזיר אשר קנה צדעותיו,
או שלא להעניב אשר מכר עצמו, רק הוא חוצה ונדנה אשר
קבלו על עצמו צדק אשר נכנסו צדקת, ונעשיו צדק
למקום; וזו היא חנה יתירה הנודעת לנו חלף עבודתו,
לא תדרינה דגל אשר לא עמד על הר סיני. כאשר בכל מדונה
כיתן חירות יותר ליושביה, ואין כל אדם זוכה להיות מרדכי
פני המלך, כי אם היושבים ראשונה בחלכות; ואשר העם די
לכם אם מפני גיעם יאכלו, והיו באחד האדם.
מה הוריתך על ענין הרצית?

רב • נפתלי •
כי לכל עם מדונה ומדינה כיתן חוק, כמה יגדו מעשר מעותיו,
והיחודי היושג צדק אסור לו ליקח יותר מאשר בגלו צדיקה
דמלכותא; אך ליהודי חוייב להלוות חכם אין כסף, ואם אין
לו צדק יסדע ולקח מעט מעט, עזבו ישיג, ואם יצא היוכל
לצני ישראל, או קדשה שנת השנה, לא יסיה לו כנושה, ולא
ידע לצדו צדקו לו פעם אחרת, אם יצא לידו צדק זו.
ומה הוא הטעם?

רב • נפתלי •
הטעם הראשון הוא, כי דלתה החכמה האלהית לקדשנו
צדקותיו, ולעשות מעטו אומה, אשר כללה יהיה כבוד אשר
רבו קדוש; ועם שאל מעשיות האדמה די לנו כי תהיה לנו
איפות לך, בודדים ועקיעים, ואוהבים אותם כהצדק עצמנו,
והיא האהבה אשר חוייבו צד מכל הענין והתורה ואלהת
הוא כי ח"ל אסורו גם לגוים צדקם כספו לא נתן צדק
לפילו רצית דביו.

רב •
מה פירשתי לך על ז' עממין, אשר הוריש ה' מפנינו, ומה
חוייבו צד?

נפתלי •
הגוים ההם אשר הפרו חוק ועצרו גבול מורת האדם, וכל
תועבות ה' אשר שאל עשו לאלהיהם, ויזנחו את צדיהם
לשדום, נעשיו שלוחים למקום להשמיד זכרם; כאשר בודם
החכמה האלהית על המים צדוד המצול, על האש צדפיכת
סדס וצדמותה; ובאשר לא נגשט מפנינו מעד, פן תהיה
האלן שמה, לונו לצדתי התחתן צד ולא נחנס. וזכרנו
כאשר דלו, כי החכם בכל האדם ואהבו לאלהיו היה, אותם
החטיו

החטיולו הנשים הנכדיות וזנו מזנחות לשקוליהם צעיר אשר
צחר ה' לשום שמו שם, וצנית השמי הרצו לפשוע: פן חסין
לחטוא בזרו הזהרות רבות להרחיק הקדוש והחתון צעיר,
צעמין ימקת הנשים, הרפואה, הייחוד, וההילוך עמם,
ובצלו זמן ואופן העשאל ומפן, צמחם טעם ודעת בס על נ
היו חסודים על ההדיגה, הזכור, וכל התועצות: אף עפה
כי הבוים, אשר אנו שרויים ציניהם, הם יודעים את ה'
ואת המעשה הטוב אשר עשה לישראל ומודים בצדיקה, נהר
ועובש, ומוספיים ועונשים על כל תועצת ה' וכל עול הנעשה
הבס חסידי אומות העולם אשר שונחו מפי דו"ל, צאשר הם
שומרים מצות צמי נח, אשר הם יסוד תורת האדם, ונמש
כמורם צכל מעשי האדם, ואנו רופאים אותם ומתרפאים
מהם, אנו הניקיים את צניהם והם את צניהם, ומשלים
ומותנים עמם צכל עת ודבע, תלמידים אותם ולומדים מהם;
הכלל היואל אין שום דבר צינינו, כי אם מעשי הפועל, אשר
נתחייבו צלותינו צשמירתה, ולאצותיהם לא כפנה ולא
נתחייבו צה.

• רב •

נפתלי חילה שלוחה את להשיצ אמרי שפר, ומי יתן כל העם
ציקי וידעו צמוך אמיתת הדברים! אך תן תורה לאל, אשר
נטע עתה צדוק העולם אהצת האדם ועזרת דבע, וסדה
קקאלת אמרים ולורדי יהודה, כן יוסיו ה' שמת ידו להטון
לצ כל צמי האדם ללכות איש את דעבו ואת אחיו, איש
תחת גפרו ותחת צמחתו לצנח. ואתה אזור עתמך ושמע
עלה וקבל מוסר למען תחכם צאחיתך.

תקירה תשיעית.

רב • דן ידיו דיני השצת אשר למרתי?

רב • צצת אסוח לכו כל עשיית מלאכה; כי צו צצת צוראלו מצריחת העולם.

רב • רק התללכה, היא האסורה?

רב • אסר לנו גם הציסול צאקרו יתצדך: את אשר תאפר אפר, ואת
אשר תצשלו צשלו, וגם ההולאה.

רב • צאיה מקום הוהדנו על ההולאה?

רב • נספר תורת האלהים צעמין המן, ונספר הנציא ידעיה, אשר

אסר לעלמי יהודה ולשרים לצלמי שאת משל ציום השצת. וידוע

הוא

הוא כי המלך והשר אין דרכם לישא כי אם סחור, המקל והחלוחית
אפרסמון להדיח, וכדומה.

ר.ב. * מי אסר לנו הסחורה?

ר.ז. * ה"ל אסורה, כדי שלא נבא לכתוב; אבל עיקר הבזירה היא מימות

עזרא הסופר, ונחמיה הוא התרשטא והנס צנתונים.

ר.ב. * מה צין איסור שנת לאיסור יום טוב?

ר.ז. * הכעשה לאכילת או לשתיית האדם, ככתוב נספר התורה: אך

אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם.

ר.ב. * על זה היום ד', ובשנה הבאה תדע הדבר ממקור הדינים, אמר

לי עתה תחיה פסוק כלמך איסור הגביזה?

ר.ז. * מפסוק לא תבגורו.

ר.ב. * מפני מה לא השיצות מפסוק לא תבגור?

ר.ז. * למדתנו, מודי, כי בהגונב נפשות הכתוב מדבר.

ר.ב. * כמה מלכים הלכו על יהודה משלמה עד החדש?

ר.ז. * שבע עשרה.

ר.ב. * ועל ישראל מידעם עד גלות ישראל מעל אדמתו?

ר.ז. * תשע עשרה.

ר.ב. * חזרה כי הועלת בלימודך, דע כי שומר מצוה שומר נפשו, והזהר

בדיבורך ובמעשיך, הסר ממך עקשות פה ולוית שפתיט הסר ממך.

חקירה עשירית.

ר.ב. * אשר כי אשדוך צנים! מה היא התורה אשר ראש לכולה?

אשר. * לקום צדק לעצרת צדקו ולהתפלל לפניו.

ר.ב. * ממי למדנוה?

אשר. * מאזינו אברהם אשר קם צדק לעצרת האל.

ר.ב. * באיזה מקום הזהירו על התפלה?

אשר. * כש עשו אבותינו, אברהם אל המקום אשר עמד שם, יצחק

לשוח צדקה, ויעקב ויפגע במקום.

ר.ב. * שאלתי על התורה?

אשר. * התורה אמרה ולמדתם אותם בשבתך, וצלתך בדרך, ושננתם

לבניך, ולעזרו כל לבנכם; וחכמינו אמרו כי עבודה כללית תפלה.

ר.ב. * היכן הזהירו לך אמירת השקר?

אשר. * מדבר שקר תרחק.

ר.ב. * ומדברי הקבלה?

אשר

אשר * דודר שקרים לא יבון לנגד עיני *
 רב * כמה דורות מאלם ועד נח ?
 אשר * עשרה, וכן מנח עד לצדק *
 רב * כמה מלכים מלכו באלדס, לפני מלך מלך צבני ישראל ?
 אשר * שמונה *
 רב * מי המלך הראשון אשר מלך עלינו ?
 אשר * שאל, ואלדיו דוד *

רב * די היום, אשר צני, שמה לחמד לפי שנין, אמור לחכמה לחמד
 את ומדוע לזינה תקדל, ובאלד אמדתי קוס צדוק הכנס,
 ומעט שכות, מעט תרומות, מעט חיזוק ידים לשכב; מי הקס
 צדוק לעצרות יולדו מלדך היום, והרשע היסן מקלד אדמו,
 במלמד המלך הכנס ידלת ס' תוסף ימים ושמת רשעים תקלדנה *

חקירה אחת עשרה *

רב * יוסף! כי צן זקורים אתה, פרט לי מלות כבוד וירלת בהודים?
 יוסף * התודה אמרה, כנד את לציך ואת למך *
 רב * וצעמן הירלה?
 יוסף * איש אמו ואציו תידלו *
 רב * מי קודם צירלה וכבוד, האז לו האס *
 יוסף * צפסוק אחד הוקדס האז ונצמי האס, ללמד כי שמיס שוין *
 רב * ואס יעלה אז אשר ילד לעצור מל המלד, ד"ו להציל לו את
 צצנת, כשמע צקולו?
 יוסף * ואס יעלה אז כזה, מלד שלל לשמיע צקולו, כי כן החרמו
 איש אמו ואציו תידלו ואת שצתותי תשמדו *
 רב * מותר לגרוד מלת האז לו האס?
 יוסף * על דבר הזה המלמדת ליתדה אותי פסוק ציום הפודים: *) והוא
 בחל אציו ואציו ואמר אין פשע, חנר הוא לליש תשחית *
 רב * כמה צנים היו לו לאלדס הראשון?
 יוסף * שלשה, ושעס קין, הכל, ושת *
 רב * מי הרב את אחיו?

יוסף

*) צדונתס יז להס נשוס תלמדות ערס ילכו לחדר הלימוד * ויום הפודים אשר
 זכר שחנר יבול להיות להחיד על הגניזה והבזלה אשר התירו להס קצ
 העס ציום הזה:

דברי המאספים

יוסף * קין הרג את הבל *

רב * כעת צמים היו לנו ?

יוסף * שלשה, וחס שס, חס, ויפת *

רב *

יוסף צמי! מלל לציץ ויעזוב ולת שרי ויצנך, ופרית ורצית
כאחד האדם, כלור צמי מלות לציץ ולל פטוט תורת למך, וישמח
לציץ ולמך ותבל וילדמך: המללך הכולל אותי מכל דע יצרך
את-הנערים, ויקרל צהס שמיושס לזותי, וידבר לרור צקרק האלך *

חקירה שתיים עשרה *

רב * צמיץ יקיד ה'! אשר הוללת לשון כלל החכמה, ולהיות

מעיד לעזר לכל כושל, אשאלך ותודיעני אשר למדת על הדך

הטובה, אשר צו דרנו דגלך *

בנימין * פתח פ'ך וילידו דצריך!

רב * מה הועילך לימוד הסגדות ?

בנימין * הועילני יותר מפדום החג עד פדום הפסח, ממה שהועילו

לשלושים נערים, אשר היו לומדים צס ב' שנים *

רב * ומה טעם פתן על דצרך זה ?

בנימין * העטס הול, כי ההגדות הס דצדדים, אשר דל' כתצו צפניחות

עיקר, ומצחר חכמתם, להספיד אותם להמון, אשר ל' להס

וכותר ידיעתם הדךך אשר ילכו צה והמעשה אשר יעשון;

צין יצין דרנס הטובה, מי אשר הצין ספר התורה והכמשך

ממנה ודצדי חכמי האומות אשר היו צומנים ההס, אשר גס

הס הסתירו דצדיהם צמשלים וחידות כידוע * וכאשר לזותינו

נעו מני אורח ולמדו אותם לנערים, אז יחלק העס לחזי, על

כי אשר לקחוס כפשוטם, כצהמות קדמו צעיני שאלר העס;

וחכמי הבגיס והעס, אשר חשצו עממם לחכמים, כאשר לל

הציוו הנספד והוכדחו להגחיש הנגלה חקו שן על אשר כתצוס

ויפלו פיהס, גס על אשר הורו צין דס לרס, צין גבע לנגע,

ותחי האמת נעדרת * וכאשר ידוע הול, כי כנגד ד' צמים

דצרה תורה: הסס פס צתומו, והרשע מחזיק צרשתו,

וצמים לין לישלל, ויודש לין לו, כי לס החכס ושלינו יודע

לשאלו, אשר הס שני הקווות, ולין אמתו יודע על מה הדךך

האמצע, אשר הול השלס והשווה לכל נפש!

רב * והיטך תוכיח זה לחכמי שאלר האומות ?

בנימין

בנימין * אס חכמינו האחרונים היו לומדי החכמות כדלפנים לא היו

נשלים מהם הודעת האמת הזה לכל; אך צדד הזה גילבטפס
אסר מלחמו, אסר צהמלינו צעך התלמוד * פסחא והליל
הניס מלמד ילדה אשה צמלרים ס' דנול (אסר כלמך כלש
הנצור היה מתנמנס) דמיא אותו ללש דנר היומי הדורש עת
לעמז צמלל שכירות לל החמוד צמדנר. ועלמך דנר צר חנס
אסר ספר ענור הסומך על הנפל ודומה צידו תחת דבל אסר
ממתי מדנר, ללשך דלש חכמי הנולרים כתצ, כי דלש צעיני
דלש ענק וזה סן גדול כ' פעמים עשני אסר הלגשים *

רב * אס כנים דנרין יסורשו הדנרים להמון, וידעו כי האמת אס
דנמינו?

בנימין * הול דנר אסר לא נכתב להמון כלשך דנרת, ודי לו לנלך

אותם להמון החכמים כלשך עשה הנלך הדול אסר לו הוקמה
די ינחך צן ערלמה ז"ל, אסר הניס על כל פרשה מדדשומלמך
מס' המדות ללריסעו והיו ללמחים צידו, זהו פועל חנס פהי
משכורתו שליעה, כלשך הול חנס ויצל עוז לללמחינו, כלשך
כתצ הדנצ"ס ז"ל כס' המורה אסר למך כי הס תפוחי צב
צעשכיות כסך וכלמך למדתיני.
מה הועלת צעיני הדורש?

רב * **בנימין** * למדתיני ואמת הול כי היושז על הצימה לדורש כלשך וידע

לנבוע כלנס לנ כל העס צידו כחומך ציד היולר, וכנלל ציד
השך, ועל זה און הוזן פהול זמן למירת חדושים לו דלויס
אך הול עת לנמת צמן החכמה ותיקון המעשים, ועת לעקור
קוך מעליל וסילון מכליז המעשים הדעים. והדנר הזה יסודתו
צהרדי קדש, כלשך צימים הרלשוכים, הנניס אסר שמו ננור
מיצ שפתים לפנים יקלל הדולה, על כי כל מנמתו היפה
לרלות מעשי העס ולבוכיה אותם על מעשיהם, וכנולת לופה
מתחך לנית יסדלל תוכיח, כלשך הודתיני.

רב * דנר זה ידוע ומפורסם?

בנימין * היה ידוע צימי קדמונינו; אך עתה אסר טלטלו מעס לעס,

והלכנו מדחי אל דחי שכתנו מעשינו העוזים, וכל החפץ ימלל
אס

(* חני הול המדנר כספרי אסר פתנתי צננת התקת"צ, ומלשך כתנתי פסחא
והליל צין תנין כי פסח ענך.

את ידו, ויש דורש צדקים צדקים אשר לא נפחם האומר צדקים
צדי נכסיות של ע"ה *

מה הועלת צענין דיני ממונות?

רב
בנימין

מה נכנז הדרך אשר צדקו ראשי העדה לשלוח המורדים ללמוד
אל דרך הגוים קודם הביעם ללימוד הטוב הזה האחרון;
על כי אמת הוא כי אשר למד חוקי האלוקים ותורתו, ידע, כי
כולם יכדעו להם צדק ויקראו לפניהם אצרך, ומלי שונם אל
לימוד תורתנו יתבר תוסף חן וחסד צענייהם, כי צד מלך
הוא כאשר קיפר: כי חכם מחכמי המלכים איטלקי אשר קרא
ספר המסכה בלשון רומי קרא אותה תורת המדות *

ומה הועלת צדיני הטורפיות למיכהם?

רב
בנימין

גם הפעם אודה את ה' אשר שם בלז מורי העדה לשלוח
אותנו לחדרי החכמות; יען אמת הוא כי הלאמד חכמה העניב
ידע העמד דבר על צדיו, וצין צדק, על כי אין טוב צדקם
כי אם הלאה את נפשו טובה צעמל צתתו טעם ודעת לזכרים
אשר ראה ולמד צמופת ואות *

מה למדת צמתי תורה?

רב
בנימין

האלהים אשר התהלכו אבותינו לפניו שלח מלאכיו הרמז"ס ז'ל
אשר הורנו צמתי הוד צתורה צנכת, ונאמר המורה צתורה
שנע"פ, והצדקים אשר למדתי צו לא יכלם ספר; אך עתה
מעשי צין תצין את אשר למדתי להועיל, ולא אעניב כל ימי
להורות את שמך הטוב, והתפלל אל אל עליון, ישלח עזרך
מקודש, וכל נעישות אשר יעשו עמך, כמוד יהיו, ויעשו פרי
טוב לען, וביית אך שמח!

רב

צמתי צדי! מצורכת ה' אצרך, אשר תשכון צה, ואשרי העם
אשר ישמו צימך, זכור את צוראך, את צורך ואם צורך צל
מעשיך, ואהבו כל צדאיו כצוה אשר אינו צוה, לך צורך
הטובים, והישר הכונה מני אורח, קח לך מצמרת הארץ מעט
דבש ללקיחת טעמו ומעט צרי לשמירת צדאיות, והיותם החרים
היה עינים לעור ורגלים לפסח, מעט ללל ומחקה לציון,
אז ליתום ודע לאלמנה, והיו דן את כל האדם לכף זכות.
האמן כל מה שהאמין אחרון האמונים צומן ראשם צחישות
הרמז"ס ז'ל ואז אדע כי לא אצוה, וני צל חדרי החכמה
והתורה את ה' אלהיך תירא *

המ

ה מ א ס ך

לחדש סיון תקמ"ז

א

ש י ר י ם

לכבוד

הגביר העבולל ליש עשכיל חודע דעת, ה"ס ריעי וזהררי ליש ללח
וקלן וענהיג עוכתר צמיוסיו כהר"ד איצק כר"ו, צן הגניל
הנכד ונשוא פניס פ"וע הללח וקלן המפודס' כהר"ד דניאל
יעה כר"ו כלאת תרגוס התפלה ממנח הדפוס החדש, אשר כוסד
עפקודת הקלן כהר"ד איצק כר"ו, להוסיף תנולת חזרת חינוך
הנערים העשה חיל תחת ידו ונפקודו, בתנתי העוריס הללה
לזכות טובו וחסדו עם צמי ללס:

יצחק מה יקרתי! לכל נודעת
בייש בך לב מבין און שומעת
על שפתותיה חן על פיה דעת
גם עם שרי ארץ דבר ידעת

אם רב מרבלתה עצמו פעליה
לבה כל מנעת מאמרי שפר
ולרגל הילדים הבן בית ספר
ולהרבות בם דעת תהן חיליה

גם

הַפֶּק בִּינוֹת
הַקֶּס מִזִּבְחַ
בּוֹ הָאֵירוֹת

בִּם רִצּוֹן מִמֶּלֶךְ
וַיִּצְרְאוּ עַל פִּיָּה
אֵשׁ יִתַּלֵּב חֲכָמָה

מִנְחָה יִשִּׁיבוּ
כָּל לֵב שִׁמְחָה
עָלֵיו הִקְרִיבוּ

סוֹפְרִים אֶל מִזְבֵּחַ זֶה
מִרְיָה מִקְטָרֶתָם
בִּם תִּרְגֹּם הַתְּפִלָּה

מ א ת

אוהב דבק מאח
נפתלי תירץ וויזלי

בערלין ניסן תקר"ם לפ"ק

המאסף

ה מ א ס ך

לחדש תמוז תקמ"ו

א

שירים

א

כאשר בנה כנח מישדלל, כי עת משה *) ליש ללכיס, לו עמי
למחוס, ה' נשקס לי ערנני!

קשט ודת צרורה באופל מגי דור דור
עדי אפר אלהים: יהי משה! יהי אור! —

ש . . . מ

ב

ידידיה ושפרה **

בבוקר השכם ילל ידידיה מן הכוהל, וימלא את שפרה לחותו הצעירה,
עומלת לעשות כותרת מלכיס, רסיסי על יכוללו על הצליליס,
ועלי הרסיסים יכוללו לבלי דעוהיה: —

ידידיה, שפרה לחותי רעיתי! מה זאת? — ולמה תצני? —
שפרה, הלל בסאתה אחי תצנה: — אמנם סהה אחי! ולמה לא כצכס?
חס לא רחית, כאשר תצנה לפנינו אמנו צמגינת לג, חק
חנקה צלכנה עזה לחותנו, ותסתיר את דעפת עיניה:
ידידיה

(* הוא רנינו משה צר מחוס זלל.

(**) Gefners Idyllen Daphnas und Eshoe, 3. Band, S. 28.

ידידיה, הן ראייתו זאת. אהה! הכל לזינו היקד חלה לעמוד, והמחלה קשתה היום יותר מלמטה.

שפרה, אהה אחי! אחי! לו לא ימות? — מה בנדה שהצנו אלינו, איך יבא, איך ילכד אותנו אם אכחנו עושים את דברנו, ואת לזון לזינו שצמחים!

ידידיה, אהה אחותי רעיתי! את הכל יעטה תרובה, לשון וחליקתי השם הקטן, כמעט אהה, כמעט שכתתי לתת לו משפוח, לשון תדלה יונתי עלי כתפי, ותעבד צפיה עלי שפפותי, הן כל שמחה שנתה מתי! אהה! אם ימות לזינו, אם לא ימות! — **שפרה**, אהה! הידוע תדע אחי, כי עתה זה ימים חמשה אשר לקח לזינו את שנינו עלי חיקו, ועפעפיו דמעו —

ידידיה, אהה שפרה! כאשר הציג אותנו עלי האדן, וכאשר הלכנו פניו, כה' אלהי: לא אלהי! נשוא עוד חמשה, צבים היקדים! כי נפונותי על מלך, ולצי טחחר, ויחזו ויכוע עלי עדשה ומתי אז הוא כפל על ערש דוי —

שפרה, והמחלה תכבד כל יום? — עתה אחי אביד לך את אשר אני עושה: צוקר, השכמתו ללכת מן האולם ללכת ביום רעננים ולעשות מהם כותרת, אחרי כן אלך אל צמת אלהים ואכתיר צו קרנותיה, וען תמיד הבידו לזינו ואמנו, כי עוז אלהים, ושמוע דבת מוס לצב, על כן צבול תודה אסוצנה קרנות הצמה, רוח נשדרה תיכון לפניו, להעתד ליוכלהים את לזני! **ידידיה**, אחותי רעיתי! חצי במעט דגע, גם אכני אלך אתך, חצי נא עדי לזניא כלי מלא עגדים ותנוסע עוצה, וגם את יונתי אקריז לפניו, — וידן וישז עוהד, וילכו שניהם יחדיו אל הצמה ויפלו על צדיהם, וכה התפללו אל אלהים:

ידידיה, אהה שדי אשר צחצחך תבין על אדמתנו, גא שמע הקשיצה את תפלותינו, נחנו צני צדילי החולה שמע נא הקשיצה תפלותינו! **שפרה**, טוב לכל! שמע נא את קולנו, תכון לפניך משאלת כפיתו ממנחת ערב, כי לעידים אכחנו, ואין כל לנו, ונולא היה לנו יותר, הלא נשמחה הקדצנו לך, עתה טוב לכל! הלא נא נפס לזינו עמות, הוסיף ימים על ימיו, למען נבילה צו והוא יגיל צו לאורך ימים! —

ידידיה, ככה הצלתי לך הענא עם פני האדמה, הנחמדים אשר לי, נא תתקם נקדנן כללי; חפצתי להקריז לפניך עתודים מעכלאותי

אך חזקו מעמי כי קטון אנכי, אענה כי אבנל לו סקריז לפתח
מדי שנה בשנה, יען נפת לנו את חזינו, אך החייבו נא כיום
הזה! —

שפירה. את הצמד הזה לעלה לך, עוז לכל! חזיו הוא מכל אשר לי,
ואם איך יעוף אלי כפי לנפש אובל, אמנם לך עוז לכל לעלה!
ידידיה, גם יונתני (יקרה לי) אונח לך, ואם איך מכרעת ומתופפת,
אענה לך, חזון! סקריזה, למען תתן לנו את חזינו, כל קדוש!
שעת נא רחמי!

**עתה ידי ילדים רחמיים שלחו לענות — והנה קול מדבר אליהם בנעם
ורכות — נחמד לאלהים הקשודות ישרי לב, אל תזכרו את אשר
יקר בעיניכם כי עוד יחיה חזינו! — —**

ואביהם קם וחי מחלי, ואלותם קבלים שמחים עלי תומת צניהם
כלנו יחד בעצם היום הזה, לשמך דנה ותורה לאלהים מושיע
חוסיו; ונחילי חי עוד שנים רבים, וקלף נבי צמים מלאים ברכת ה'.

אבות מלואדים, מולאי אלה נעמו אמת, זהם שינו וגילו.

שמעון בר' ז'

מכתבים

שאלות

נשאלנו מאחד ממלומדי הנוצרים להשיב עליה, ולהיות כי קצרה ימינו
למלא מעשה צדקתה שלמה שאין להדבר אחרים, הנבנו פה
והי' כל אשר לאל ידו לשום דבר צדיק ישלח אלינו מחשבותיו כפונות
צארת מיוחדת ואמחנו נדנהו בקהל עם.

להודיע איזה הקיסר אנטונינוס אשר למד תורה מפני רצינו הקדוש?
ואם נאמר שהי' אנטונינוס "פיוס", מדיע, מדוע לא נטל
צימיו בזירות הקיסר אלקרידיוס (האדריאנוס) אשר בוד על המילה
והשנת; ואין דאי' ממה שנעלה בסוף ימיו, כי לא עשה זאת מלדקמו כ"א
ע"י מדיקת היהודים אשר שפנו דס דב מאנשי רומי עד שהופרח לנעל
הבזירה, וענ"ו בוד שלא יתבייר "עכ"ס ושלם ימול איש עברי את ענוו
בבזירה

בבזירת בידוש. ואין לומר שהי' מאד קום אידעל"יום אנטאני"יום, למי
 שידע, שהוא הי' שונא היהודים על המדינות אשר מדרו צו: א') על אשר
 כתחבירו עם פאלאגע"זעם מלך פרסיים וינו את אנשי דוס; וב') על דבר
 קאסי"רם שר זנאו אשר מדר צו למען קסת את פויסטי"נא אשתו אשר אהב;
 וגם תספריו אשר חזר ואשר עוקם ציינו היום כלה שהי' פילוסוף יורני
 ועכ"ר. ואין לומר שהי' ווארי"ץ אנטאני"יום, לפי שהוא הי' מלך טפס
 וסר אחרי ענת הנשים כידוע, וגם הוא הי' זמן רב אחר דני, ולכ
 עלינו לחפש בספרי הקדמונים ולחשוב את העמים למען החק את דברי
 סממנו התלמודיים צדינו.

ד ב ר

האיש השואל על דבר הלנת המתיים במאסף לחדש אדר תקמ"ח
 ואשר הנסיף שנית דבר בחדש תמוז לשנה הנ"ל.

אל רעי וידידי דודאי האמת ושחרי הטוב אנשי חזרת דודאי לשון עבר,
 ישמרכם האל האמת והטוב!

החשיתי מדבר זה זמן רב צעני המכה צמירות קצורת המתיים למען שמוע
 אם יפן איש תחבמי עמנו אל דברי הדלשונים לצד מחשבותיו
 עליהם, אמנם הייתי כדורש אל המתיים, ואין איש שם על לב כי אם חכם דורנו
 שוכן בכל עליון הדב החוקר האלהי החסיד בכל מדותיו מוכר'ד משה בן
 מנחם ז"ל תנוחתו כדור, אשר שלח לבס אברותיו להרב הגאון מוכר'ד
 יעקב עמרן ז"ל ותשובותיו. והנה צדאותי דברי החכם כל"ל מסבימים
 לדברי בכל מתלתי שמחה, והאמת כי עתה יתעוררו כל חכמי הדור
 צדאותם משה יולא ללאת גם הם ולכתוב את דעתם וזין כך וזין כך יולא
 האמת לאורו. כי אם מזה לדוריתם או דרצן הוא לנהוג עם המת כלש
 אנו נוהגים עתה, צודקאי אין לסוד מהם ימין ושמאל, אע"פ שדלה אהבו
 הדבר סר תני שכלנו, אין להסיב בצול דאשונים; אך גם צזה לא פלה איש
 את פיו. ואנכי חשתי על זה לשני פנים:

א. אולי מאלו החכמים דאי' חזקה די לסתום פי שאל דדברי ר' יעקב
 עמרן ז"ל, ואמרו כי שתיקת ר' משה כהרלה דמי'.

ב. אולי יש להם דאיות אחרות המחזיקים בעד העכה יחד מהדאיות
 סתם. הרעב"ן אך אינם חשים לכתבם, כי לא יקרו צעיהם דברי
 המאסף לעקוד ענה נטוע מימים ימינה, ולא פנו אליו. ואחרי דואו
 נכתב דב א' ממדינת פולין במאסף לחקש שנת תקמ"ו, ע"ד הענין
 הזה

הזה, לחמתי אשים עור לפי מחסום ואשצור הדבר איך יפול צדקת
הימים, אולי יצאוך עור אחרים לדבר על אודותיו, הבס שצדקת
הדב הכ"ל לא מלאתי טעם לבאן ולא לבאן.

אך אחרי דואי בקיץ הענר צגאלע"טע של המצוראת פקדת הקיסר יר"ה
על היהודים להביא מתיבס מ"ח שעות טרם הקצוס, נשתועמתי על
המלחמה, ונכספה נפשי לדעת את מחשבת הדב הגאון המפורסם מוהר"ר
יחזקאל כ"י אב"ד דק"ק פראג והמדינה ויתא הגאונים והרצנים צעדינות
הקיסר, אם לא מלאו מענה לצטל הגזרה ע"פ דין תורה המחזיק את הפכה
אף נגד הנוצרים, ונחצתי לכבוד אחר מלחמה צמדינה זו להודיעני איך כי
הדבר, והשני לי אגרת עיוסדת וז"ל:

ועל דבר פקדת הקיסר צעבין השכיית המת ע"ח שעות טרם הקצו
אכתוב לך את כל המלודע: עדת השדים שומרי משמרת הקיסר
הנקדמת לאלק"ם בוצער"יום, שלחו כתב מיוחד להדב הגאון דק"ק פראג
כ"י כתוב מל"ח פלאי דורש טוב על היהודים לדבר צעוס להזהר על נפשותם
לצלי ימיהו לקצור את מתיבס כי אולי נתעלה אחד עמי אלק. והציוס
ראיות ממתיס שנקצרו ציוס מותם ונמלאו אחרי כן נשוכים וקדועים, זה
דאי על הכעסודס מפרדמתיס וצמאלס ארוכס סתוס וגל עפר עליהס
נחבוללו וכפולו אלה ואלה ולגדל מכלונס נשכו צעוס צשיניהס וקדע עורס
וצעוס צנפדס (מסמך שערות דאשי צעמותי מיתה מרובה כזאת!) והכותב
זכר גם דצליהנס החוקר מוהר"ר משה דעסויס ז"ל אשר צקס לצטל הגזרה
האמת, וכדאי הוא אהנס הזה לשמוע אל דבריו להיותו שלס צחכמת הפלמח
וחכמת הטנע, וידא וחדד על דבר ה' גל ימיו. והנה גזרו השדים יושני
לאכ"ם בוצע"דכיוס על הדב הגאון לכתוב מחשבותיו על זה, ולצדד ע"י
ראיות חזקות יוסר המכה הזה, כי לא דלו לצטל דין הנוגע צדת היהדות
אף אם הוא נגד דתם ושכלס. אלה קינור דברי השדים, ואולי תצול לירי
העמקה שלמס ממכתב הזה ואשלחכו לידך. ועתה אודיע לך קינור משונת
הדב הגאון הכ"ל ותמלא נועם לחנך צדדיו, כי ערנים הוא ומיוסדיס ע"פ
חכמת הנפש, ועתה אני איך לא הועילו לקיים המכה כאלס היה:

א הציא המשנה סנהדרין דף ע"ו המיוסדת על הפסוק כי קצור תקצרו.

ב הציא המשנה שבת דף פ"ב מי שנפלה עליו מפולת, ספק הוא אם
ספק אינו אם ספק חי ספק מת וכו' מפקחין עליו את הכל מלחמה
חי מפקחין ואם מת ימחורו. גרימל פ"ב ע"א פ"ד עד היכן הוא
צורך עד חוטמו ו"א עד לבו. ופי' דש"י עד היכן למת שאינו מיו
צנריו עד היכן הוא מפקח לדעת האמת, תד חוטמו ואם איך חיות
צחוטמו

בחוטמו שליו מולל רוח וודלי מת ויניחוהו * הרי ראינו מזה שאם
 אכן רוח חיים בחוטמו מחזיקין ליה וודלי מת וכו' *)
 ואם תאמר שזה מחמת חומר חילול שנת לכך לא חיישינן צוה אצל בחול
 עם הספק יש צוה אם נחוש צוה אף שהוא חשש דחוק וזו? אומר
 אני שתי תשובות נדבר חדא דאטו בחול מי לית צי' איסורא והלא
 אם אנו מחזיקין אותו ע"ס דין לודלי מת יש כאן איסור מורה
 שהמליך את מתו עובר בלאו דלא תלין ולא תיתא שזה בכלל מה
 שאמרו שאם מלינו לבידו אינו עובר בלאו וא"כ אם מליין אותו
 בשביל פיקוח נפש עדיף מלכבוד דזה הי' שייך אם היינו מסופקים
 באמת שמה הי' הוא אצל כיון שכלל הוכחתי שאין כאן אלא שום ספק
 או ספק ספקא לחטוב שהוא הי' אין כאן כבודו אלא ציונו * הא חז"ל
 ועוד שמעקמו שם בגמרא מוכרח שאפילו בחול ג"כ כיון שדקדק עד
 חוטמו שצוה אין שם בוס תועלת להטריח לפקה יותר כי צורדל נכד
 הוא מת להדי שם בגמרא דיומא על דרייתא עד היכן הוא צדק אחר
 דב פסא מחלוקת מלמעט למעלה אצל מלמעלה למטה כיון שדקדק עד
 חוטמו שצוה אינו לדיק דכתיב כל אשר נשעת רוח חיים באפיו ומדקלמא
 דב פסא איש לדיק מכלל דבחול איירי דכשנת כיון שאינו צדק המליך
 הוא אסור באיסור חומר של חילול שנת שלא לנודך והי' לי' לרצ פסא
 למימד כיון שדקדק עד חוטמו שצוה אסור אלא וודלי הכ' דרייתא עד
 היכן הוא צדק לאו דוקא שנת איירי אלא גם בחול שחייבים לפקה
 הכל להכיל נפש וקלמא דב פסא שאם דקדק עד חוטמו שצוה אינו לדיק
 לפקה יותר שצורדל מת השניק לי' ושצוה אינו לדיק להטריח לפקה
 עליו * **)

ג הכנה

*) כל שאין להציה חשש ראי' לאי שאין זה דומה כלל לנודך דידן * כי אף שנתאמת
 אם נאמר שצטול נשימת החוטם הוא סימן נשימה, עכ"ל ידוע כי גם צעילוף
 הנטל נשימת החוטם * וא"כ בתם צצו נפילת הכל כשצדקין עד חוטמו ולא נמלא
 צו סימן חיות ויניחוהו כן, ודאשד בלי תחת האזני, ואם המלא ימלא צו נאמר
 זמן אחת מרובע חזרת יתחיל לשחצו האזני ויכחו העומדים ויליבו, וא"כ
 אין לחלל שנת כי אם למען בלות את גופו עד חוטמו ועל כל פנים יגלל אם
 לא מת וודלי, אמנם אם יאורע תרדמה זה נקצר מחוס מי יועילו ואין יגלל.

דברי הבוחב *

*) תמה אני איך יאמר הרב דהא דב פסא בחול איירי, דא"כ איך יאמר אינו
 לדיק, הלא בחול וודלי דחייב לפקה את הכל כלו הי' מחוס ציונוא דמת, והי'
 מחוס לאו דלא תלין.

דברי הבוחב *

ג הניח הא' דעם' קדש הוזה והזנה וכו' כמו שהצילו הרב ל' עמך
באגדלו והוכיח מזה כמו שהוכיח הרב הכ"ל אך ביתר שלם שאין דברי
הגמל ויירי צמח'ם, אלא בזירה שמה יתעלמו מיירי בזה אחר, ולק
לא אסריך לכתוב לך אם דבריו צמחו כי ידוע לך הובחם הר' עמך
הכתוב במאסף *

ד הניח מעשה דיוסף כהן צמח לזנחים ק' ע"ה שמתה אשתו ומחלה
אחיו הנכחים בעל כרחו והיינו לקצרה שאין הכהן מעמל לקדושים
רק לקצרה וכו' ציוס קצרום שהרי מניח הזמן קצמח'ם. ע"פ להחיות
שקדחה ענדה זה מפשיית הפסח יעוין סס צמחי' הר' דלי' שהיו קודרים
כו ציוס. **

ה הוכיח צמח'ם ישרה שאין לחלק בין קצרים בקרקע צמחי' האדמה
כדרכנו בכל המדינות עכשיו וצין הנקדים צמחי'ם שאלם לנו נאקל לחוש
שמה עדיין חי הוא וע"י הקצרה אכחו מחייתם אורח אורח קצרים
אורח, כי אם כזר הביע למדרגה זו שאין כיכר רוח חיים נאפיו.
אך אם נודה לרועלים שצמחי'ם וכאמר שערין ים זו חיות ולא מת
לבמדי רק מחמת רוח חולשת כמו הרוח אשר באפו הוא חלוש מאוד
עד שאי אפשר להבישו ועכ"פ הוא קדש מאוד לשערי מות וליציאת
הנפש וצמח'ם הזה שצמחי'ם אורח ומקומו תלם נשמתו וק"ו לטעם אורח
מקומו למערת הכוכין ונמס' שנת ד' ק"ה ע"ה צמחי'ם צמח'ם המעלים
עם יציאת הנפש ה' שופך דמים ולאו דוקא עוצם עיניו אלל הוא
הדן הוזה שאל אצרו חס לשון המצ"ס פ"ז מהלכות אצל כל' ה'
הבוסם הר' הוא כחי לכל דבריו והנוגע זו פ"ז שופך דמים למח זה
דומה לזר המעטף כיון שיגע זו אדם יכנה הר' שאלה אצרו אצרו
המגע זו שאי אפשר לנענע אורח אצרו כל שהוא ה' שופך דמים שערין
מיתתו ואם זהו צמח'ם ק"ו צמי שכתר הביע שאין זו רוח חיים נכנה
צמחי'ם שאלם עדיין ים זו חיות חיות הוא חלוש צמחי'ם דמיון וצמח'ם
הזה שצמחי'ם יכנה מעט החיות והר' המציון שופך דמים וק"ו אם
יטעמו כל בשר וישאורו עד קעלת הכוכין שערין כד נשמתו אם
עדיין ים זו קלת חיות ומעילל אם אמה חושש לזה לרין שיאמר המת
מונה צמחי'ם צמח'ם שמת זו כאלן שאין לו הופכין עד ג' ימים וכו'
מקדש

* הקורא ימלא צדק דבריו את מחשבותיו על הדברים האלה.

דברי הכותב

** רחל זו חיות. כי שם קצרו צמחי'ם והיו יכולין לקדש.

עקרת חיסור הלנת המת לבמרי ואיך משכחת לה לקיים מצוה של תורה
 כי קצור תקצרנו ציוס ההוא וכו' וכו' *)
 הוצא ראיות ממנהבי הקצרה להביא נולה תחת הכוונת * ויתר המנהגים
 המורים שאנו מדקדקים מאד צמת *
 חמר שהמצוא דלי' תן המסנה צמחות פ"ח יוצאין לצית הקצרות
 ופוקדין וכו' הוא עושה, כי לעתה כוננת הצדייקת אינו לחיז או
 למצוה כי אם דפיון הדולה לפקוד יפקוד ואין צו משום דרכי האמרי
 כי אלו הי' הפידוש שהוא חיוז או מצוה היה ל"ל שיעמידו שומרים
 לשמרו ולראות אם המלא ימלא שום סימן חיות ולהציג לו דברים
 מדיחים וכו' * **)

חמר שטעם האומות הקדמונים ששהולת מתיבס זמן רב אחרי מותם
 הי' משום האוצות והידעונים טומאות דוח דעה, ושהאומות אשר חנו
 דרים ציניהם היום בגם שהם צעלי אמה ואינם פונים אל חקי העמים
 עכ"ס עכ"פ מנהג מצותיהם צדיקים מצלי טעם וכו' וכו' * כי לא
 רציתי להאריך והמשכיל יצין כי כנים דברי האלון *

חמר צמצום ישרה ע"פ דרכי החכמה צמחמת הנתש וצטבע * ואמר כי
 הוא נבר האל להשקות את המת כי ידוע פידור הדגילים להיות יחד
 היא קשה מאוד ונחמי כמה לער מצטערים האל והאלם צהפדר צנס מהם
 וק"ו אם הוא יסיד להם ואף אם הפדרו הוא לפגלית היותר טוב
 שהולך אחר זיוורו למלא אשה ולמצוא נחלה ומנוח צמקום שנת זורו היא

שם

(*) לפי דעת הרב שתתא התנועה המקום המקום מקרב המיתה ודלי דקדו דבריו,
 כי מה לי התנועה מציתי אל הנך מה לי אל הקצר, סוף סוף הגוף נזר
 מתקומר, חצל לדעתי תהא התנועה מסובלת למתעלף הגם היא מסוכנת לגוסם
 כי לפי חכמת הטבע ההעלמה דומה למיתה חצל המקריים אשר למיתה אינם
 למתעלף כי אם מתחזק ולא צעלו עדיין מעולות הכחות הפנימיות כי אם שנתו
 עמדו מעפולתם, וא"כ ההצל צין כוך לקצר אינו כי אם צמחינת הקימה מתרומה
 שאפשר צרך ואי אפשר צקצר סתום, וגם הפקידה אפשר צרך *

דברי הכותב *

(**) לדעתי לשון המשנה פוקדין על המתיס יורה על המנהג שהי' להם לישראל צעת
 ההיא כמו אורכלין כל חמש ושורסין צתחלת שש ואם גם חורה להרצ לומר מי
 שירגם לפקוד יפקוד, מה יסיד על הצ', מעשיות המוצאות צמחנה ההיא צא'
 שהוליד צנים וא' שהי' כ"ה שנים * וא"כ צא וראה כמה גדול מנהג הפקידה
 שהי' נולדו צנים רבים מאיז טפצ חשצוהו מת * —

דברי הכותב *

שם לעפ"כ קשה מתחלה הפדרו מהם וקשה להם להפדר ומלחם אומן
 והולכים עמו עד מקום שכבר ההנחה לשון לזיתם ופדיתם היסודני
 ונשיקה וכשמתרחק קנה מהם עד ששז אינם דואים אותו א' לא יולד
 הנעבות מלגס וכן כאשר ימות לאדם קרצו כל זמן שמתו מוטל לפניו
 הנאכ גדול מאוד וא"ל שתנחמו כלל וכבר ארז"ל אל תנחמו נשמה
 שמתו מוטל לפניו עד אחר הקבורה שנתעלם מעיניהם אז הוא זמן
 לקצר תנחומין א' לא' עד ששז המת משתכח מן הכלל ואם זה נקראת
 שני גופים שאין קרנתם דצוק וחזור א' ממנו והכל לפי הקורנה קשה
 הפילוד ועתה נשים לב לקרנת הגוף והלוח אשר נקדשו מיוסכולן
 דנקים יחד נתגלית החזור והדצוק דגע לא כתפדרו ונתגדלו יחד
 ועתה נחזיתם שחורכה הרוח להפדר מן הגוף בע"כ שלא נדלמה
 עב"ז כל זמן שחזרה לפניו היא עסה ומעופפת עליו כלז ואם המלח
 את זנס היחיד ננסעו מהם עד שהגוף נקצר בצלן לו נסתלק
 לגמרי מהרוח ונסהו נעפר אז הרוח תשוב למעלה למקום אשר חזרה
 משם כלז ואם השנים לזיתם אחר העלמת זנס מן העין שלהם
 וזהו מלך הספר *)

ומבואר במקרא הוא המקרא הכחד אלל שאני תוכיח יצדדים מן המקרא
 הוכחה גמורה שתחלה הוא ציחת הגוף אל הקצר ולא"כ משז
 הרוח למעלה דהרי זה ידוע שהגוף הוא דצר בשם ולרץ קרצם
 לעסוק נקצרותו ואפילו יתהדו צמחידות היותו אפשר נקצרותו א"ל נלל
 חיה העכבה הזמן נשימתו לקצר והלכשת התנדיכין והנחתו נקצר כל זה
 לרץ חיה זמן אצל הרוח חיה בשם ולא יעלדכו בשם ואין עלייתו למעלה
 ע"י אנשים בעלי בשם שיטריך זמן ותיכף כאשר כתפדר מהגוף אפשר לה
 לשון למעלה צלי שום עיכוב זמן כלל וא"כ דאף הי' להיות הוד הנפוצים
 וישז הרוח אל אלהים אשר נתנה ויפוז העפר אל הארץ כהי' ולמה
 זה סקדים שלמה נחמתו שיצת העפר קודם שיצת הרוח א"ו לפי
 שלמה

(*) חמת הדבר תחלת דצרי הרצ הם מיוספים על חכמת הנפש, כי מלחמו צור די
 יסעם להדפות מרת המת משום נער קרציו אשר לא יתנו הפכה לזמנאות סרה
 יכוסה המת נעפר אצל סוף דצדיו נהמילנו לזה דצקות הגוף והנחמה לו
 ידעתו אם הם צננים על חכמת הנפש כי לא יסכימו עם יסודותיה משפחה
 והקטנים —

דברי הבונה

שלמה שאי אפשר להרוח לשון למעלה עד שישוב תחלה הבין לארץ.
אשר לקח תשס כי האדם יסודו מעפר *)

ועוד הכה על קדקוד השואל והדחה מחשבתו בלמדו דבר זה אינו
מהלכות הרצנים כ"ל מהלכות הרופאים — והלגי תמולו לאמור : מי
לנו גדול ברופאים מהרמז"ס ז"ל והוא כתב דפ"ד תכל' אצל איין משהין
את המת אלא תדחין ומתו תיד וכל המדחה מתו כ"ז משונה והכה
למינו שהרמז"ס מחיר מאוד על עבירות הקצורה וכו'.

ובעתה הוא אחד על כל המהבים ומראה את כל התקנות אשר נוסדו
אלל אשתי החצרה ואומר כי ראויס הבה לסוון עליהם כי
הטעמו על אדני הקצלה האמתית וצחיתות המכונן ידבר צהנעה
ובהשכל בגח השדים , ח"ל : ואקרה שהאדונים הגדולים פקדי הקיסר
האדיר יר"ס ישעיהו לז לכל הדברים אשר כתבתי וידלו שהדברים הם
דברים המתקבלים ויכניעו לעשות כפי דרכו מאז דברי המדע צהנעה
המובן תמיד לקולם קול הפחד אשר ילפף כי זה דלון השדים האדירים
פקדי הקיסר יר"ס להודות צוריות לקיים מלפס כאשר יליו עלי . עג"ל
הכביר מעדינת עסעדיין אשר כתב לי את כל ונחת מהמאורע הזה .

ועתה אשוב לני לרדכי לעמוד מחשבות המעיין על דברי הרצנים האדונים
האלה , אשר לא רנו לנטל אפי' מנהב קל וקטן מערת ישראל מיראם
פרלות בדר ולכן אספוקסו כל ראיותיהן נכה האפשרי לעמוד נגד השואלים :
אנל צחית מראה שכל הראיות אשר הביאו אינם מספיקים וקצנותיהם קלושות
ודקות מאד מאד . והנה מה שהשיב הרב הגאון מ' יעקב עמדין ז"ל לחכם
דורו מ' משה דעקאויא ז"ל צעמין הגמרא דזו חנה הגס שיהי' פשע הגמרא
בזירא שמה יתעלה על זכ אחר מ' מ' מראה שיש עילוף בדומה למיתה , ואם
נחוש לאינן צקיאין דרין עומאם ושהרה עאל"וב שמוס צעמין הקצורה . ומס
נעשה צהמעלה זכ צמקוס שאין שם צקיאין , ויחשבוה את וממה נפאך איך
יעשו ? ייחווהו כך עד שימוק הכשר הרי עוצדין על לא תליון , יקצרוהו
מיד הלא יש לנו חשש עילוף ? א"ו דהגמרא סברה שיש עילוף דומה למיתה
ונפרט לאינן צקיאין , ומשום הכי הרי הוא כחי לעמין עומאם ושהרה עד
שנקע צצירור גמור שהוא את זה צומן נמיקת הכשר . ומוכח נמי מהגמרא

ו

(*) קהלת י"ג ז' ח' וישנ העפר על הארץ כשהי' והרוח תשוב אל אלהים אשר
נחתה הנל הננים אלה דקהלת — הכל הנל .

זו עמדה שאינו עוזרים על לא תלין כ"ל צמת מוחלט זה תאמן הכיבוד.
ולכן כל זמן שהצמח נספח הוא מטמא צמ"ח אס הוא זכ, וכן אינו עוזר
עליו צלל תלין. והכרז' עמדן דבר עס'ר' משה ז"ל (אשר מדרש ענרתו
החזיק את עצמו למלמד) קשות ומורה על ספרו אגרת בקורת אשר כפז
לאמחה של תורה ודפס בקונסטאנ' דיינא — והואיל דאמח' לידן הספר הכל
ימח' זה מילמח ומח' ידא' שברז הכל' ה"ל ע"י חריפותו לפעמיס דך
רחוק מנטיס השכל, כמו שהוא דן דמחור ט"ל עותר להשחיתו צמעי אמו.
ואיסור הולמח ט"ל (אשר לפי דבריו אנו לריבין לדברי הקבלה צענין זה,
ולפי דעת כל משניל אין לך עון גדול מחבל והורג ומוריד שול יותר מזה,
ואוי לו למי שאין לו בדר אחר להשמר מחטא הדע הזה), ויעיין בקורא
נספרו מלימח יעז'ר' אלהי ע"ב. וכן משנתו על איסור סידום אס משפט
דגני היס ידא' הקורא שנת דברים לחוד צעלמח ואין למדין ממנו דברים
התלויים על ידיעת חכמת הטבע. וכן נשפוט על משנתיו צענין הסדריס
וט' אשר נתן עליהם אגרת בקורת הכל', אמנם אין כלן מקומס.

והנה דואיס אכחו שאין להציג דאי' מדברי הקדמונים כלל, לפי שהם
קצרו צמעות דחוצות מללות אויר בחדר ופתח פתוח צהס לפתוח
מיד צעם האורך, כמו שדאינו צליש שקצרו והנה צל' הקדור וישלינו אומ
אל קצר אלישע ויגע צעממות אלישע ויחי ויקס על דגליו, ואלו הי' להס
קצר כמו שיש לנו היום איך יוכל לנגוע צעממות אלישע. ועיין מה שכתב
סס הדד'ק. ובס' סס קצר כונה רק על הטמנת המתיס צמקוס שיתעלמו
צו מן העין, ולא צחפירת בומל והטמנה צקדקע דוקא, כמו שיחשוב ההמון
לצאר סס קצר (גדוצע) כי יש הצדל צל"הק צין קצר לצור וצין קוצר לחופר,
כמו שהוא בס' צלשון אשכנז צין גדו"צע וב"דלצ'. ואס' כן כונת הכתוב
קצור חקצדנו אינו לשימו צבומח' צארך, כי אס' שתעלימוהו מן העין,
כטעמו כי קללת אלהים תלוי ד"ל זה ציון שיח' האדם הצדל צללס אלהים
תלוי. ומח' דרשו חז"ל אשר דצריהם כנחלי אש גם על כל המתיס לאמור
שדצ ציון הוא להניחם כאזן דומס לעין כל, ומורה היס להעלימם מן העין
לצד על דבר כי קללת אלהים היס, אמנם העלמה זו אינה הצנעה צלצ
כי נתמל אחר עוצר על לאו ולא תממח' אדמתך. כי לא ישמרו ההולכים
מלממח, כ"ל העלמה זו היא קצורה דהיינו העלמה מן העין צמקוס שימחו
ההולכים שמה להאחיל. אצל לא ידעתי איה איפה המורה לשימו צארך דמקל
ציוס מותו ולנכותו צעפר, ואס' צניח' דאי' מהקדמונים מרוע לא נהג
כמנהגם כי הם לא קצרו צארך עד אחר גלותם מן הארץ צימי הבניות
והשחיות, ובס' צאורה זמן מקור צמקוס שהי' אפשר לפקוד, ואנחט טרה
לה'

ג' חסדו שהטיב עמנו להיות לאל ידנו לעשות שמירה מעולם בכל צהירותנו
תושבים צין עמים טונים בעלי חכמה ומשפט ואשר יקרו צעיריהם דמי אים
עצרי כלמי אחד מהם, ונעשה מערה מיוחדת להעמידם על שימור
הנשד ולהעמידם על שומרים, כי אין מזה פלח גדל, כי אם נסליק מנהב
לצותינו במנהב לצות לצותינו.

וע"ד שאומרים הרבנים שאין לסמוע אל דברי הרופאים, נד לי מאד
איך ירימו לב צוה נגד החכמים הקדמונים אשר לפי דבריהם כמה
נכנסים יכל גני ענקים כנגדם, והם צנו ציון גדול על דברי הרופא, וכן
שאלני אים כנון לאמור: איך נסליק אחרי גווינו צעיון הזה דברי הרופאים,
הלא חכמנו הקדמונים סתירו להאכיל את החולה ציוס הכפורים ע"פ הרופא,
והנה זה דבר עון כרת עכ"כ נכנסתם לדבריו צעיון הזה? — וא"מ
הלא הרמז"ס ז"ל היה גדול מאוד בחכמת הרפואה ועכ"ל אמר המדחה
מעמו ה"ז תשובה? על זה אשיב: ראשון, ידעתי גם ידעתי גדולת משה
לא כופל אכני מכל צני גילי ושקדתי ימים רבים על חזרוני סיד ופי' המסכה,
ומלכד זה קדשתי ספרי האלהים והחקירה שלו ציתר שאת ויתר עו לאשר
דלשתי חנמה מעורי עד היום הזה, וללו הואי כתם הואי מליא לעיניי ו
מעפרי' אמנם בכל זה מי ואמר שהי' נציל וידע את כל נסתרי הטבע, נפרט
דבר הכתוב ע"י הכפיון, אשר יוס יוס חלשות יביר למשים עין ולל על
כל דבעתי.

מזמור לפרידריך ווילהעלם השני מלך פרויסין ביום נשאו כתר מלכותו:

א

לוי ההוד רם הוא על-כל רמים
בהשמים כבודו עין-אנוש לא שזפתהו
וחסדו מלאה הארץ וגדולתו
תורה ללב-משכיל לקח איש-בינה:

ב מראש

ב

מִרְאֵשׁ כְּכִבִּים עַד עֶפֶר הַקֵּץ
מִרְאֵם הַנּוֹרָא עֲדֵי עֵשׂ וְזוֹתָל
כָּל־יִצְוֹר יִחְוָה כָּל־יֵשׁ יִבְיַע
אֱלֹהִים מִשְׁנֵבִי נִפְלְאִים עֲלִילוֹתָיו:

ג

סַעְדָּה תִּתֵּן קוֹל גְּבוּר אֱלֹהִים וְעוֹז
רַעַם יִרְיַע אֶל שׁוֹכֵמֵת הוּא וְזֹעֵם
יִשְׁלַח בְּרָקָיו יִגִּידוּ אֶל־נּוֹרָא הוּא
אֲפִיק־מַיִם יִהְיוּ רַבּוֹ מַעֲשֵׂיָהּ יי:

ד

חֲגוּ־סִלַּע יוֹלִיךְ קוֹל הַגִּבּוֹר לְמַחֲסֵה
אֲזוּב־יַעַר יַעֲנֶה לְמַחֲיָה שְׁלַחֲנִי
כָּל־זִיז־שָׂדֵי יִחְוָה חֵיתוֹ־יַעַר יִבְיַע
יִצְוִר־יָאֵל נַחֲנוּ רַחוּם הוּא עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו:

ה

תַּפְאֶרֶת מַעֲשֵׂי הָאָדָם אַתָּה
עוֹלָם בְּךָ אֶחָפָאֵר יֹאמֵר אֱלֹהִים
קְרוֹץ מַחֲנֹמֶר נִשְׁגָּבָה דַּעַת־יָאֵל
עֵיד־בָּשָׂר עֵינֶךָ אֹתִי לֹא תוֹכֵל רְאוֹת:

ו

הַבֵּט אֶל־אִישׁ־צֶדֶק מִיִּקְר־שִׁבְטֶיךָ בְּחֵרְתָיו
מֶלֶךְ נִסְכַּחְתָּיו רֹאשׁ לָאֵם אֲשִׁימָהוּ
תַּחֲתֵי וָאָרֶץ יִשְׁפּוֹט לְאָמִים
בְּקוֹלוֹ הִשְׁמְעוּ מִפְּנֵי תִירָאוֹ:

ז אַתָּן

אֶתֵּן לְמַלְכִּי עֹז אֲרִים קְרוֹן־מִשִּׁיחַ
יָקֵדֶם לְיוֹם־אִיד בְּצַר לְמִשְׁעַן־לָכֶם
יִגְבִּיהִי לְשִׁבְתִּי וְשְׁפִילִי לְרֹאוֹת
יָחוּס עַל דֵּל יָדִין אִישׁ בְּצַע:

עִם נִכְר יִתְבָּרֵר יִתְפַּתֵּל עִם־עַקֵּשׁ
פְּנֵי־אָדָם לֹא־פְנֵי־אִישׁ יֵשָׁא בְּשִׁפְטוֹ
כָּל־הָעַם תִּתְחַתּוּ כָּל־אִישׁ בְּמַחֲסֵהוּ
טוֹב־הָאָרֶץ יִשְׁבַּע וּבִמְעוֹנוֹ שְׁלוֹם סֵלָה:

וְאֵת הַבַּת פְּרִי־סִין יִקְרָה בְּעֵינֵי
עַל־כֵּן שְׁמֹךְ־שֵׁשׁוֹן עַל כָּל מְשַׁחֲתֶיךָ
מִשְׁרַשׁ בְּרֹאנְדֵּעַנְכּוֹדֵג יֵצֵא חֲמֹר־עוֹ
עַל־פֶּסֶם־מַלְכֶתְךָ הַוֹשֶׁבֶת־יְהוּ נִצַּח:

חֲכָמָה מְלֹאתֶיךָ עוֹרֵאֵל נִתְּתִי לוֹ
צֶדֶק בִּימְעוֹ בְּשִׁמְאָלוֹ תִסָּר וְהוֹרֵ
מִצָּפוֹן יִשְׁרֹוּהוּ עִם יָמִין יִרְיעַ
מֶלֶךְ פְּרִי־סִין נָסִי נִזְרָאִים מַפְעֻלוֹתֶיךָ:

תִּרְנִינוּ לֵאלֹהִים כִּי טוֹב בְּמַקְהֵלוֹת בְּרִכּוֹ
פְּרִידֵרִיךְ ווִילְהֵעֶלְם הַשְּׁנִי בְּחֵר לֹו יִחַ
מִשְׁמִים אֲמִין מְשִׁיחוֹ פֶסֶם־פְּרִי־סִין אֹוָה לְמוֹשְׁבֵי־לוֹ
בְּאֵמֶת וְצֶדֶק בְּנִגְנָה לֹא־תִמּוֹט עוֹלָם וְעַד:

יב יעקב

^{יב}
יַעֲקֹב דָּכָא מֵאֵו יִשְׂרָאֵל מִזֶּד לְעַמִּים
 עֲבָד חֲבוּשֵׁי־יָדַיִם הָרַד לְמַתִּים מִחֲלָה
 (עֹזֵר לְקוֹל חֲבָלָיו תִּצְלִינָה אֲזֵנִי צִדִּיק)
 נִבְחַד מִמִּשְׁפָּט אָדָם לָחֵם עֲצָלוֹת יֹאכֵל:

^{יג}
עַד שָׁקֵם פְּרִידְרִיךְ מֵלֵא רוּחַ נְדִיבָה
 וַיִּמָּתִיק מֶרֶר אֵיבָה אָדָם הוּא אָמַר
 בְּאַחַד הָאָדָם אֲרַחֲמֶהוּ בְּמַח בְּעָלִי יִחְיֶה
 וַיִּשְׁלַח אֲנוּדַת מוֹטָה וַיַּעַל בְּיָנֶק מֵאֶרֶץ־צִיֵּה •

^{יד}
צִדְקָה דִּמְעַת עַמִּי מִיִּשְׂרָאֵל נִגְרָח עֵינֶיהָ
 אֲבֹן הַקּוֹה תִּשִּׁים הַפֶּנֶה, נָחֵם בְּבִית
 גִּוִּיתוֹ שֶׁב אֶל־עַפְרוֹ רוּחוֹ עוֹדֵד־חַי —
בְּפִרְדִּירִיךְ ווִילְהֵלֵם כִּי־בֹא הַשָּׁלָם
 עוֹדוֹ חַי מַעֲשֵׂהוּ •

^{טו}
מַלְכִי נִסִּי־יְיָ הַיּוֹם בִּקְדָשׁ הַלִּיכּוֹתֶיהָ
 אֱלֹהִים בְּאִמּוֹנָתוֹ בְּחֶרֶב־בָּהּ בִּידֶה נָתַן שְׁלוֹם־עַמִּים
 הִבֵּט בְּחֶסֶד־הָעַל חֶעֱרַעַר מִבִּלְעָדָה יִשְׁכּוֹן צְחִיחָה
 דִּמְעוֹתֶיהָ תוֹרָה לִי בָהּ יִשְׁמַח יַעֲקֹב יִגַּל יִשְׂרָאֵל •

מבתי

חתימה דברי האיש השואל וכו'.

צא ולמד מהחכם היום היפאקרט^{*)} טעם דאש לכל הדופאים אשר מיתוי
 לנו שותים נחמיה זו, והוא נתן סימנים מחלישים את הבוסס למת
 בידוע לחכמי הדופאים ועכ"ז אין אחד מדופאי זמננו אשר יחזיק בם לאמור:
 לא חכזים הסימנים האלה. ושאל כל דופא אשר מדגה אל יס לו
 סימנים מוצהקים לאמור זה מה וזה נתעלה? — ומה יענה ספחכדים
 נכחד ומקום שאין שם דופא ממצה לו זקיק לגמדי, למה לא יהא ספ"ט
 זה כדון זו וזה לחושין שאל ותעלמו. ושנית נאמרים דברי הדענ"ס
 המדחה את מטמו ה"ז משובח מקום לער החי ומשום העפסת האריר נמקום
 הכתם, אבל היכן אחד שיעמטו נעמר חניף. ביום שרתו?

סוף כל סוף לדעתי אין פרנס בלד ואין מכשול לעשות כמו. פוען הדג
 הכחם בחוקר הרסב"מן זל"ל זה לעשות מעשה צנתי הקדרות להפחית
 שם המתים עד אחד שלשה ימים ולספקיד שומר עליהם, ואשרי לנדיב צעיר
 אשר יעשה זאת למען הסיר פאסמו לזות שפתים כאשר דאיוו דבים מחנמי
 העמים דברו קשות על זה: ולרלי' לעתידך ככה דברי חכם אשר און ומקד
 למחז. על כל מעשי האדם ילדותיו ותכונותיו וכו'.

היבדדים הם נסככה גדולה להקצר חיים, כי הם קוצרים את מתיבתם
 " ביום שרתו וכן פלינו אומות רבות נכשלים נמכבב סוף וחושבים שהבון
 המורה מצלי נשיב הדוח וקר ע"פ כלו הוא מה מחלטי וידוע כי כל
 הדופאים יעידון ויגידון כי אין סימן למיתה מוחלטת כי אל נמיקת
 הנשר, ולכן המשיביל יזהר מזה למען לא יבוא החי להתעורר נקדרו
 וזו ימות מיתה משונה ר"ל. עכ"ל *)

והריוצה לנחון עוד את הדבר הזה יקרא ס' קטן כל"א אשר ילא לאור
 נשכה בעצמה, אשר דמתי שמו בשולי הדף הזה **) ועוד

ד

*) Willaume Geschichte des Menschen. S. 156.

**) Das grosse Unglück einer frühzeitigen Beerdigung, aus ältern und neuern Geschichten deutlich bewiesen, zum Unterricht und (zur) Warnung besonders des Landmannes aufgesetzt. Leipzig 1785.

ס' כחנן בלשון נדמה הכחש למטה *). וידעה ספורים רבים ישפלה עליהם, ויסכים אחי לתקן את המעות הזה. ואנוני לא ארצה עוד בדברים צמחן הזה, ואסן אל חניד הכופאים דופלי היחודים אשר צומנט ה"ה הכחש החוקר המפורסם מ' מרדכי הערץ הטפרטטה צנעלין, אשר לו עוז נחממת כענע וסודותו נהררי קודש חנמת התורה אשר שמה מצללה צלר מים תמים צנעדרו, והוא יקדיננו על מתיב הסמט.

ש"א בא ארץ מעלה! צנוס נער ענד ענדו לרפוק על דלתי מדרשך, להסיר עינך מעטו דגע מהביט נתעלמות הנריאה ולשמוע ענה מפיו על דבר קל צעירי חרתי עיניו, וקשה לכל משים עין נחקירה. אתה כולית לדעת בא חכלית חקירת כללם הוא — האדם. למדת תורם, דרך ארץ חכמה, ומוסר, ותלך ימים רבים מתצודך עם רעיתך החכמה, ידעת כללים אל עומקי תפלגים ותפס שמים להתבונן צנעליס למען השכל וידוע כ' חקרת ודרשת, עליית צדקת חזיתך עד מאלך בצד הסגור לפני קרון מחומר, מקום אשר שם החכמה תחיל קול לשבור: עבד צה: חצור ולס פוסיק! ותשוב לאט צנעצול הסמט והנייה עד צוץ אל אחיך ילודי אשה נמדד: תפליס, על יצירתם וזכותם שמת עין, ועל כללם הזה אפרת אבי לפשען לו, יומם ולילת לא אשנות חרעת את מהותו וצירותו, למען אדע החיובו מחליו, ולהסיר מאלו כל מכלונ. גדות אומר ויהי: כי לא כללם הדופלים פמים להבין לננו למען הביר אחר, אגדיו, עורקיו, ובידיו, כי גם על הכפס שמת לבך. צדעתך הדגים צדקת החומדו חוס הכס וקורו מללו וסודותו, נן ידעת חלש דפק הופש לעמוד על סכנות הסעיפים והדעיונים וההתפעלויות הפתעיות ולתת מחד לכל תרלם לבד ותמכוהן הדלם: עליך אדוני! הדנר, מפך אשמע משפט! לך יאלו עיני לפת מענה על השאלות אשר אליג הנה:

א) אם יש עילוף דמותה למיתה, ר"ל אם יש עילוף אשר לו כל הסיונים אשר נתן היפאקרט"טעם היומי למיתה ואשר עליהם אט נשערים, אם אין?

ב) אם כנים דגרי האומדים יש עילוף דמותה למיתה עד במה המלל ימלא עילוף כזה למען דעת אם יש עילוף במשך צלי סימן חיות עד שלשם ימים אם אין?

ג) אם לא ימלא סימן חיות מלמד סימן היפאקרט"טעם אשר יורט לומר זה מת ודלתי וזה ספק מת, למען כולל להביא את הספקים עד נחיקת הנשר ואם הוולאין נקנר לאלתר? ד) אם

*) Pinceau memoires sur le danger des inhumations precipitées.

ד' אם אין לנו סימן למיתה מוחלטת כלל, איך נעשה איתנו בהחמירים
בענין הלכת המה, למען נלא מכל הספיקות שנעולס ולמען לא נעבור
בס על לא תלין?

ה' לתת ענה לפנינו איך נדע לעשות הפקידה בכוך או צמורה כאשר
הזכרתי לעיל, וכאשר הזכיר גם כד דורנו הכניז צע"ה הוא הדמנ"ח
זל"ל. ולפי דעת חכם אחד לא סבי צוה לנדר כאשר תחזיקה עימך
בספל אשר ארשום בשולי העלה (*), אשר ישור דנדו צעיני, אמנם
לא אנזה על יסודותיו עדס אשמע מענה מפיו?

ע' החמס השאלות האלה אצקס מענה ממך. בהחס חס צל"ה הק חס צל"ה,
והיה צוה דנדיך אל חזרת דודשי לשון ענר ישימוס בספרס המאסף,
והיית דופא חולים ומחיה תמים (חיים החשובים למתים) כי עליך
הדבר לפייתך שלס ככל ושמך גדול ככל הארץ. אלה דנדי הבלע לאהפחך
וסר אל משמעתך.

האיש השואל על דבר מנהג הלגת המתים:

דבר אל המדברים (**)

שבעתי דעת עם תסניז ישימועתך צפוי וחדרתי נקבל עם על לא חמס
בכפי. לא מיראת קללתס אשר קללני ולא מחרדת חרפתס אשר
חרפתי פתחתי פי לנדר, כי פי פתי יאמר הכה לפתח אל כל פה דונר
הפיוכות והולך רכיל צעמו, ומי דר' לצב יחדך לקול דיק היואל להכל?
בס לא להתוכח עמכם למען הדריכם על מעבל יוסר ילאחי, כי פי ירהב
צנפסו עוז לאמוד הפכתי עור כושי או הפחתי דוח צינה צלב עקס? וכבר
גזר הכס משפטו לאמוד חס תכנתו וכו', אך למען אחי ורעי דודשי
האמת ושוחדו בעוז אשר שומעים תלאה המדברים האלה, ואינם משיבים,
או מחסרון ידיעה על מה פתחתי יסודותי, או פחד פחדו פן יהי' בס
המה לצו צעיני המדברים, להס אחי נושא את נפשי אומס אדרוש לקרות
הדברים האלה למען ידעו כי לא עולתה צי.

בס"י כ"ח ציחורי לסדר התפלות כתבתי הדברים האלה אשר אעתיקס הכה
לל"ה זל"ל: "עשה למען ימינך, פי' למען תפאלת הנפוש אשר עשית
עם ימינך. תאלד הזה הוא מושאל (ד"ל תאלד הימין להשם יתעלה) וזה
צס' תהלים. התארים המושאלים ואמורים על השם לשבר את האזן כתבתיס
והעתקתיס אל מלאים צתנ"ך. אמנם אומן הכנתים ממחברים אחרונים
ואינם מלאים צתנ"ך מעתי מלבעתיקס. מעשם הזה לא יוכל איס יהודי
בגון להלדיק את הפיוטים האמורים ציתים עוניס. ומה עוז ומכ מעיס
צזה אדם גדול להיטיר את הפיוטים ולקלקל מעשרים כאלה שגרו הדנה
תאלך עכ"ל."

לא

*) Der deutsche Messur, September 1786. S. 276.

(**) ציחור תלז ו' צלון המחקרים עיין מורס נצובים פי' אהשלוח אורות חות ו'.

לֹא לְהַלְלִים אֶת פֶּלַע הַמִּצְוִתִּים יִשְׁלַח עַל אֲדָמָם בְּחַפְזָם זֹאת,
 כִּי מִי יִפְסֹק פֶּה בְּדַר מַהֲבָה יִשְׁרָאֵל? מִי שֹׁמֵר עַד וּסְפֹס לְדַר עֹלָמָה
 הַיּוֹרֵג צֶם קִהְלוֹת יִשְׂרָאֵל יַמִּים יַמִּים וְדַנְיָם וְחַכְמֵי הַדּוֹר רוֹאִים וְאִיִּם
 פְּחוּסִים חֲלִילָה לִי לְהַרִים לָזֶה לְפַדְּהָ אַחֲרֵי מַעֲשֵׂי צִנִּי עַמִּי הַגֹּס שְׁלֵאִים
 דּוֹר הַעוֹלָם בִּשְׁלֹשׁ דְּרָדֵי הַנִּצְנִי צִמְיוֹ וּשְׁלֵטִיו לְדְרָדֵי וּלְצֶם רֶחֶק
 מִמֶּנִּי לְהִיֹּת דְּרָדֵי הַפִּיטוּס לִשׁוֹן קֶשֶׁה וְקָדָר לֹא יִצְנִים בְּמַעַע אַחֵר מֵאִלָּף,
 תִּכְרֹץ לֹא עָלֵי הַמַּלְאָכִים לְבַמֹּד כִּי יִדְעָתִי קַט שְׁלֵל וְקוֹדֵר רוּחִי, אֵף־כִּי מִה
 גְּדוֹל כַּח הַהֲרֹג צִנִּי אֶדָּם, וְאִיךְ יִשְׁמַר הַמַּשְׁכִּיל מְלַפְנוֹת פֶּה לְדַר גְּדוֹר
 אֵךְ דְּרָדֵי זֶה הוּא קְרוֹם הָסֵם וְבוֹבֵעַ בְּכַבּוֹד הַקּוֹסֵם צִ"ה לִכֹּן אֲעֲדָתִי בְּמִקּוֹם
 שְׁאִין אִישׁ אֵשֶׁתֶּלֶל לְהִיֹּת אִישׁ, וְלֹא לְהוֹדוֹת לַעֲבִי שֶׁפֶה צִקְלָה הַפִּיטוּס
 הַיּוֹסֵמוֹת יִדִּי בְּאֶשֶׁר עֲשֵׂה הַלֵּטֵעַ עֲפִי' לֵם' קֹהֵלֶת כִּי מִי יִכְבִּים דִּלְשׁוֹן צִין
 הַיָּמִים גְּדוֹלִים, אֲנִל אֲנִי לֹא חֲדָשְׁתִּי מַלְאוֹמָה כִּי אִם הַוּסַפְתִּי יִדִּי שְׁכִית לַעֲשׂוֹד
 לָזֶה הַמַּשְׁכִּילִים זֶעֶם עַל דְּרָדֵי מַהֲקוֹס יִשְׁרָאֵל הוּא הַרְמַב' אִם זֶל' אֲשֶׁר נִפְט
 צֶפ' תִּשְׁעָה וּמַעֲשִׂים לַחֲלָק הַרְשָׁשׁוֹן מִס' הַמּוֹדָה זֶל':

והמופלג צננין הזה אמרו צתלים: לך דומיה תחלה, פי' במסקנה
 "אלך הוה השנה וכו'". וכבר ידעת אמרתם המפורסמת אשר
 "מי יתן והיו כל המלמדים נמותה, ואני אזכרה לך בלשונך ואע"פ שהם
 "ידועה, להפריך על עיניהם: אמרו הבה דמיון קצת" דר' חנינא אמר
 "הכל הגדול הגבור והנורא הסדיר החזק והאמין, אל סיימתיהו לנלבו
 "השנה דמדן" השתא ומה הכי תלת חי' לאו דאמרינהו משה צבוריתא ואמר
 "לכשי נכסת הגדולה ותקרינהו צתפלה חזק לא הוינן אמרו לכו, ואל
 "אמרת כולי הכי" משל למה הכרז דמיה למלך צדק ודס שהי' לו חלפי חלפס
 "דיוכי זה וצקלסח אותו בשל כסף והכל בגלי' הוא לו" עד הנה בני
 "העלם זה החסיד" והסתכל תחלה שפוק ומאסו דריו תלרי החיוו, והעמוק
 "איך הראה כי המלכים שלו הונחו לשלכו לצד לא אמרום לעולם ולא דרנו
 "צדד מבס וזמנתם כאשר האריך הגדוה הצדד לנני חסס שיתקייס להס
 "מעט ליור כמו שפענו דצדס תורה כלשון צי חסס שיתואר להס הצדס
 "בשלמיותיהם תכליתו שפעמו על המלמדים ההסולא נקדס שמו צהס חלס
 "וקדלטו אותס צתורה לצד" חתסם כאשר צלו חלשי נכסת הגדולה והס
 "נביאים וסדרו זכרס צתפלה תכליתו שאלמסם לצד" ועקר זה המלמד צלו
 "השמי הגדלים חזמנו צהסתלנו צהס, הלאך מפני שצלו צתורה והשמי סד
 "הנביאים התפלה צהס, ולולס ההכח הראשון לא זכרנוס ולולי ההכח
 "השמי לא הסיירונוס מעקומס ולא התפללנו צהס" ואתה מדבס צתלס:
 "הנה צד התצד לך גס כן מאלו הצדדים שאין כל מה שתמצאו מן המלכים
 "ההתיוחסים לשס צספדי הנביאים דלוי לנו שנתפלל צהס ונלמסם שהוא לא
 "אמר אלמלא דאמרינהו משה דצנו לא הוה יכלין למימדיכו, אלס חלס
 "אחד ואמר ואלו חלשי נכסת הגדולה ותקרינהו צתפלה ולא מותר לנו להסתכל
 "צהס, ולא כמו שעשו התמיס צלמת אשר המדיו צצחיס והמדיו וסדרו
 "דצדים צתפלות חזרנוס ועלינוס קצורס להחקד צהס לצול לפי מחשבתם
 "יתאלו הצול צהס צתלסם אלו יתואר צהס אחד צצני חסס הי' חסדון
 "צחקו, שהס לא הצינו אלו הענינים הגדולים והחשובים האדים משגלי ההמון
 "ולקחו הצורס יתצדך מדקס ללסכותס ומלבוש, וספרוהו צכל מה שיחשבו
 "דלוי, ויעליו לשנה צזס עד שיסורדו להפעל צמחשבתם" ונ"ס חס

ימלאו חצוצות מדדרי נצח זה ימי' הענין מורד להם שיצואו למחצות שרין
לפרשם עכ"פ וישיצו לפשוטיהם ויבד מהם ויעשו להם קעיפס ויבדו
ועליהם מאמרים וירצה היתר זה אלל המשוררים והמלינים ואלל וי' שיחשבו
שהוא עושה שיר עד שיחצרו דברים קלמס כפירה גמורה וקלמס יא זהם
מן השעות והפסד הדמיון מה שראוי לאדם שיחזק עליו לפי צרכיו כשמעו
ויבדכו עם הכתובות ח"ך נאמרו הדברים בהם צחק הס"י ולולא חמלתי
על חסדון האומרים הייתי מגיד לך מהם מעט עד שתתעורר על מקום
הבחנה זהם אלל שהם מאמרים חסדונם נראה מאוד למי שיצין וזרין
שתצונן ותאמר אם היה לשון הרע והוללות שם דע מרי עזום כ"ס היתר
הלשון צחק הס"י ותאמר בתארים יתעלה מהם ולא אומר שהם מרי
אלל חרוף ודקף צגגה מן ההמון השומעים ומן הפתי הבה האומרים
למנס מי שהשיג חסדון המאמרים ההם ויאמרו סוף אללי עכלל מי שנאמר
זהם ויחפאו בני ישראל דברים אשר לא כן על ה' אלהיהם ונאמר ולדבר
על ה' פועה ואם תהי' ממי שיחוס על כבוד קונו אין צריך לך שתשמע
צאוס פנים כל שכן שתאמרם וכל שכן שתעשה למותם

והרצוה להסתכל בענין הזה עכ"פ יקרא הפרק הזה צפנים הספר עם
דברי המפרשים ועוד ימלא מנקש כלמס סוף יוסר דברי צס'
סל"ה דף רנ"ו ע"ז ע"ד רנ"ח

ועתה יביירו נא המדברים האלה מה פשעיומה חמלתי כי דלקו אחרי?

כלל לא לחרקד ריז ולא לשדר דברים כחצתי זאת, ואם מלאו
עול צי מדוע שפטו ערס פמעו, הלא אנכי אתם צנויר ותחת אשר סצרו
צסוק לדבר חרפות עלי ה' להם לנא אלי ולא שאל מענה מפי? ואם היה
האמת אתם, ת"ל יש לי המדה להודות על האמת ולהסיר שגיאות מקדרי,
ויצוה צחקס חלול השם לא ה' להם לפדסמו דברים ערס שאלו את פי
כך למדתי מפי חכמים, היראה הפנימית נאדם היא להוכיח את עמיתו
ערס פרסס קלונו דברים והנכי אומר כגד עמי אשר אנכי יושב צו: ידעתי
כי ארום אנכי ולא אחליט לומר כל דברי המה צלי שביאם הגס שחמלתי
צשקירה דצה על המלחמה להוילאה לאור מנוקה עכל ססדון, וחי אני צי
עקר כוונתי היתה לשם ששים למס לנער דעת ומצימה להצילו הדברים אשר
יוילא מפיו, כי זה עקר הכלית התפלה כמו שכתב השל"ה דף דמ"ט ע"ז
צד"ה במה שבה ובכוונה וכו' עד סוף המאמר ומה שכתב צס' דלך
חיים הוצא שם דף רנ"ב ע"א ז"ל צקיאר יא עוד יו"ד דברים שצוירים
ועל הכוונה והפנים גורמים צטילה, ואלו הן: תורה, חרות, צורך, לשון,
כוע, קול, הכנה, כנס, שכן, זמן" ואלכני לא אעתיק הכה כי אם מה
שכתב על סימן לשון, כי הדברים האחרים יצוקצו צפנים הספר לנען יראה
הקורא כמה צטולי התפלה יש לנו צדוד הזה ואין איש שם על לז ואיך
שיהי' ראוי לנו להוסיף אנשים צעלי חכמה וצעלי יראה האמתית להשגיח
על ענין התפלה וסדרה, אמנם לא אנכי הדואה ושינוי ראוי לדבר כי
ידעתי שכל ערכי וערך כל משכיל לדעת ה', צעין העם וזה לשון ס'
דרך חיים נאמר צא צל"ה: ה"ד לשון, כשיתפלל צלשן שדביל צו ר"ל ששמש
צו כל היום לכל צרכי יקל עליו לצוון וכשיתפלל צלשן אחר אע"פ שיצין
מה שיאמר לא יקל עליו כל כך הלא תראה צע' צאז חפי המצינים היעז
צל"הק מתמעלים ויתר צקיה אחת צלע' לפעמים שאומר אותה ויתר
מעשהה

מעשה צל"ק. ולכן מי שיוכל להדגיל עצמו לדד צל"ק עם ריעי יעשה
ויהיכיל עשו. פכ"ל.

ורחנה מה לנס המדברים! הלא הודיתי דרך לעם להצין כוונת התפלה
ע"פ כלל, וחלף עבודתי בעמל ושקידה לתור אחרי כוונת המעדיים
ישיח צי יושצי קדוה? לשמע נביאות שותי שגר תחיד יביעתי לפרש ולנדר
כל דבר קשה? הנני! ענו כי נבד ה' ונבד עמו, אם לא קדשתי שמו נין
העמים והבנתי קרן ישראל נבד הקמים עליהם, הדלתי חכמת חכמה
החכמים והיוראים באמת בהעתקתי ונאורי לפרקי אבות ולא עוד יאמר
בעמים אברהם חכמת חכמו. את האלהים אכני ירא ידלת הדוממות, ואת
עמי אכני אברהם אלהי תלוי' דדד, בי תימי לא אכלתי לחם עלנות
והשלכתי יהני על זולתי. אמה ה' מנן בעדי, אמה נוחן כליות ולנות
את שרעתי. אמה ה' ידעת כי תימי לא שכלתי איש שאלת חכם, מימי לא
דברתי נזון נבד אדם למען הכעיסהו, ואם נשגבה ילדתי חוץ תגדילת
דני כלל עמתי, שפתי ה' נדקתי. הנפתרות לך ותדע כי נחשפדים
בכתה נפשי על און אשד מעלתי. תיום עמדי על דעתי בחדתי שגב נחנת
חכמים אמתים למען אלמוד מהם להסיר מעלי הספרים אשר הלינו נקדני
קלת מרבותי צימי מעורי, והם הגלוה והקנאה ודומיהם. וכל תגות לני
להטיב את נפשי נפש המשכלת תיום ליום, וזה דרך חיים ילך זו כל אברהם
העוז והאמת. וסי' נדלות ה' להטיב עמי (באשר אורה נפשי) להדחי
את נבולי, לא אשד פני איש ואומר באמת כאשר עם לבבי בחדר מיוחד,
והאיש אשר לו דבר אלי יענה צי, ואכני אשיב לו דברי דכות ואודה את
האמת אם הוא אמו ולא אצוט לאמור: שביתי! כי ירלי ה' אכנך, ואובצי
תורתו אהב. אך לא כל פגול זקן ירא ה', ולא כל רוצן על ספרים אברהם
תורה. הלא ידעתם בקימים אשר התורה נקמה בהם, מתקו דנדיהם
חדש ומיורדים על חכמת הנפש, ואין לנו סימן גדול מזה, כי האיש אשר
אין לו לפחות השלים תהמדות האלה, אין לו חלק ונחלה לא בתורה ולא
באמתה, ודי צוה.

ובטרה אחרת את המכתב הזה, עוד אשד נפיש לך ה' אלהים! אמה
ידעת את נפשי ואת מאוויי, החזיקני אל לדרך מחשבותי ולטהר
את לבבי, הדריכני במשעול האמת אשר אהבתי, ותן נלצי לרעמך מנפלות
מעשך, לייראה אותך כל הימים ולענדך בכל לבבי, הילכתי מכל פגע דת
ומכל מסעין, לחזק לא אכשל לא נדנד ולא נחשבה נבד איש ולמען אובל
אהבהו כאשר נזית ואהבת לרעך כמוך, אשר תלוי' זה כל מצותיך. הסר
לב האזן מקרב כל נשר ונפר כל לכל נופה לנקי חנם, אמה ידעת כי
בעדותו שגבתו!

איצק אייכל.

